

ქალთა მიმართ ოჯახში ძალადობის საკითხების ეროვნული კვლევა საქართველოში

“ჩემი ქმრისგან და
მისი ოჯახისგან
ძალადობას
განვიცდიდი და
17 წელი
დამჭირდა იმის
მისახვედრად,
რომ მსხვერპლი
ვიყავი”
(მსხვერპლი)

ქალთა 35.9%
მეუღლის/პარტნიორის
მხრიდან
განუცდია
უბედურების
მიზნით
განხორციელებულ
ქმედებას

ქალთა 78.3%-ს
მიაჩნია, რომ
ოჯახში
ძალადობის
პრობლემები
მხოლოდ
ოჯახში უნდა
განხილვებოდეს.

ქონინებაში
მყოფი ყოველი
მე-11 ქალი
ფიზიკური
ძალადობის
მსხვერპლია

“როგორც უკ
დაივრებოდა
ჩემი ქმარი, ცემასზე
გადადიოდა.
დახმარებისთვის
ჩემს დედას მივმართე,
მავრამ
მან მიპასუხა, რომ
ჩემი ბრალი იყო”
(მსხვერპლი)

რესპოდენტთა
უმრავლესობის
მხედვით, პირი,
რომელსაც
ძალადობა აქვს
ჩადენილი
ფეხმძიმე ქალს
მიმართ, მათი
შვილის მამაა.

ქალთა მიმართ ოჯახში ძალადობის საკითხების
ეროვნული კვლევა საქართველოში

საბოლოო ანგარიში

მკვლევართა ჯგუფი

პროფესორი: მარინე ჩიტაშვილი

პროფესორი: ნინო ჯავახიშვილი

ასოცირებული პროფესორი: ლუიზა არუთინოვი

ასოცირებული პროფესორი: ლია ნულაძე,

ქალბატონი სოფო ჩაჩანიძე

თბილისი, 2010

კვლევა საქართველოში ქალთა მიმართ ოჯახში ძალადობის შესახებ ჩატარდა გაეროს მოსახლეობის ფონდისა და ნორვეგიის მთავრობის მიერ ერთობლივად დაფინანსებული პროექტის – „დავძლიოთ გენდერული ძალადობა ამიერკავკასიაში“ ფარგლებში 2009 წელს.

კვლევა ჩატარდა შემდეგ ორგანიზაციებთან თანამშრომლობით: „ეისითი კვლევა“ და სოციალურ მეცნიერებათა ცენტრი, ი.ჭავჭავაძის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი.

ამ პუბლიკაციაში ჩამოყალიბებული შეხედულებები განხილულ უნდა იქნას როგორც ავტორთა შეხედულებები და არა როგორც გაეროს მოსახლეობის (UNFPA) ფონდის და ნორვეგიის მთავრობის შეხედულებები.

ქალთა მიმართ ოჯახში ძალადობის საკითხების მროვნული კვლევა საქართველოში, 2010
საბოლოო ანგარიში

ყდაზე გამოყენებული ფოტოების ავტორები: ანა სიგუა, თამარ მამრიკაშვილი, ქეთი ზუბიაშვილი,
მარია შირშოვა, ინა ნერსენიანი, თათია ნადარეიშვილი

დამატებითი ინფორმაციისთვის ამ ანგარიშის შესახებ მიმართეთ:

გაეროს მოსახლეობის ფონდის საქართველოს ოფისი, ერისთავის ქუჩა 9, ტელ: (995 32) 25 11 26

გამოცემის ელექტრონული ვერსია: www.genderbasedviolence.ge

დაბეჭდილია: შპს “ფაუნტეინ ჯორჯია”

ISBN: ISBN 978-9941-0-2566-2

UDC(უაკ)343.54+343.61 კ-473

სარჩევი

წინასიტყვაობა	6
მადლობა	8
შემაჯამებელი დასკვნა	9
თავი 1. შესავალი	14
მარინე ჩიტაშვილი, ნინო ჯავახიშვილი	
კვლევის წინასიტორია	14
ქალის მიმართ ძალადობის შესახებ არსებული სამართლებრივი ინფრასტრუქტურა და ინსტიტუციური მექანიზმები საქართველოში	21
სტატისტიკა ოჯახში ძალადობის შესახებ	24
კვლევის ამოცანა	25
თავი 2. მეთოდოლოგია	26
სოფიო ჩაჩანიძე, მარინე ჩიტაშვილი	
რაოდენობრივი კვლევა	26
შერჩევის დიზაინი	26
კითხვარი	28
საპილოტეკვლევა	29
მონაცემთამოპოვნება	29
საველე სამუშაოების სტრატეგია	30
საველე სამუშაოების ხარისხის კონტროლის მეთოდოლოგია	30
საველე სამუშაოების განხორციელება კვლევის რაოდენობრივ კომპონენტში	31
მონაცემთა შეყვანა და წმენდა	31
მონაცემთა შეწონვა	31
მონაცემთა სტატისტიკური ანალიზი	31
თვისებრივი კვლევა	31
ფოკუსური ჯგუფები	32
ჩაღრმავებული ინტერვიუები	33
ჩართული დაკვირვება	34
თავი 3. შინამეურნეობებისა და რესპონდენტების მახასიათებლები	35
სოფიო ჩაჩანიძე	
შინამეურნეობების სტრუქტურა	36
რესპონდენტთა ფონური მახასიათებლები	37
თავი 4. ქალთა მიმართ ძალადობის გავრცელება	39
ნინო ჯავახიშვილი	
ძალადობა ქმრებისა და სქესობრივი პარტნიორების მხრიდან	39
ფიზიკური და სქესობრივი ძალადობა	39
ფიზიკური ძალადობის აქტები	40
სქესობრივი ძალადობის ფაქტები	41
ფიზიკური და სქესობრივი ძალადობა	41
ემოციური ძალადობა	41
ეკონომიკური ძალადობა	42
ქალის კონტროლის მიზნით ჩადენილი ქმედებები	43
ქალის მიერ ადრეულ ასაკში გადატანილი ძალადობა საკუთარ ოჯახში	43
ქალთა დამოკიდებულება გენდერული როლებისა და ძალადობისადმი	44
ქალთა განწყობები ფიზიკური და სქესობრივი ძალადობისა და ძალადობის გამოცდილების მიმართ	47
ძალადობა ქალთა მიმართ არა მეუღლის/პარტნიორის მიერ (არა პარტნიორების მხრიდან ძალადობის გავრცელება 15 წელს ასაკს ზემოთ ქალებში; შედარება პარტნიორი მოძალადეების მონაცემებთან	47
ფიზიკური ძალადობა 15 წლის ასაკს ზემოთ, არაპარტნიორის მიერ	47
სქესობრივი ძალადობა 15 წელს ზემოთ ასაკის ქალთა მიმართ (პარტნიორის და არაპარტნიორის მიერ)	48
სქესობრივი ძალადობა 15 წლამდე ასაკის გოგონებში	48
შედეგების განხილვა	48
თავი 5. ოჯახში ძალადობა ქალთა მიმართ და ძალადობის შედეგები ჯანმრთელობაზე	50
მარინე ჩიტაშვილი, ლუიზა არუთინოვი	
ძალადობის შედეგად მიღებული დაზიანებები	50
ფეხმძიმობის პერიოდში მიღებული ძალადობის გამოცდილება	56
ფიზიკური და სქესობრივი ძალადობა და ზოგადი ჯანმრთელობა	57
ძალადობის გავლენა ბავშვებზე	60

თავი 6. ქალთა მიმართ ოჯახში ძალადობასთან ბრძოლა.....	61
მარინე ჩიტაშვილი, ლუიზა არუთინოვი	
ქალის თვალთ დასახული ძალადობის მიზეზები.....	61
ძალადობის გამოცდილების გაზიარება.....	63
სოციალურ ქსელში და სხვა ოფიციალურ ინსტიტუტებში დახმარების ძიება.....	66
წინააღმდეგობის განწევა ძალადობაზე.....	68
ძალადობის გამო ოჯახის დატოვება.....	69
თავი 7. სცენის მიღმა: თვისებრივი კვლევის შედეგები.....	72
ლია წულაძე	
რა არის ძალადობა?.....	72
როგორ და რატომ ხდება ძალადობა?.....	79
ძალადობაზე გავლენის მომხდენი და ხელშემწყობი ფაქტორები.....	83
რას აკეთებენ ქალები და რისი გავლენა შეუძლიათ ოჯახში ძალადობასთან საბრძოლველად.....	86
იდელური სამყარო – რას გვთავაზობენ ქალები და სხვები ოჯახში ძალადობის წინააღმდეგ საბრძოლველად?.....	90
თავი 8. კვლევის ძირითადი შედეგების მიმოხილვა.....	95
მარინე ჩიტაშვილი	
ძალადობის სხვადასხვა ფორმები.....	95
ძალადობასთან ბრძოლის ქალთა სტრატეგიები.....	98
კონტროლის მიზნით ჩადენილი ქმედებები და ძალადობის მიზეზები.....	13
თავი 9. რეკომენდაციები.....	103
მარინე ჩიტაშვილი, ნინო ჯავახიშვილი, ლუიზა არუთინოვი, ლია წულაძე, სოფიო ჩაჩანიძე	
დანართი 1. მკვლევართა ჯგუფი.....	111
დანართი 2. თანამშრომელთა სია.....	113
დანართი 3. კითხვარი.....	116
დანართი 4. თვისებრივი კვლევა.....	159
დანართი 5. კვლევის დეტალური შედეგები რეგიონების მიხედვით.....	163
ცხრილი 2.1 ოჯახში ძალადობის კვლევა, შერჩევის განაწილება რეგიონების მიხედვით.....	27
ცხრილი 2.2 – კვლევა ქალთა მიმართ ოჯახში ძალადობის საკითხების შესახებ საქართველოში, ველის სამუშაოების შედეგები.....	30
ცხრილი 2.3 – ქალთა მიმართ ოჯახში ძალადობის კვლევა საქართველოში, ფოკუსური ჯგუფის შერჩევა.....	33
ცხრილი 3.1. შინამეურნეობების მოსახლეობის ასაკობრივი განაწილება.....	36
ცხრილი 3.2 შინამეურნეობის შემადგენლობა.....	37
ცხრილი 3.3 შინამეურნეობებისა და მოსახლეობის რაოდენობა.....	37
ცხრილი 3.4. რესპონდენტების ფონური მახასიათებლები - 1.....	38
ცხრილი 3.5 რესპონდენტთა ფონური მახასიათებლები - 2.....	38
ცხრილი 4.1: ფიზიკური ძალადობა ქალთა მიმართ.....	40
ცხრილი 4.2: ქალთა მიერ გადატანილი ემოციური ძალადობა.....	42
ცხრილი 5.1 ძალადობის შედეგად მიღებული დაზიანებები.....	51
ცხრილი 5.2 ძალადობის შედეგად მიღებულ დაზიანებათა წილი.....	55
ცხრილი 5.3. ფიზიკური ძალადობა ფეხმძიმობის დროს.....	57
ცხრილი 5.4 ფიზიკური ან სქესობრივი ძალადობა (აქვს თუ არა მამაკაცს გასამართლებელი მიზეზი ქალის საცემად).....	59
ცხრილი 6.1 ქალის თვალთახედვით დანახული ფიზიკური ძალადობის მიზეზები-1.....	62
ცხრილი 6.2 ქალის თვალთახედვით დანახული ფიზიკური ძალადობის მიზეზები-2.....	62
ცხრილი 6.3.ა ოჯახში ძალადობის გამოცდილების გაზიარება.....	63
ცხრილი 6.3.ბ ოჯახში ძალადობის გამოცდილების გაზიარება.....	64
ცხრილი 6.4.ა ახლობლები, რომლებიც ოჯახში ძალადობის მსხვერპლს დახმარებას სთავაზობენ.....	66
ცხრილი 6.4.ბ ახლობლები, რომლებიც ოჯახში ძალადობის მსხვერპლს დახმარებას სთავაზობენ.....	67
ცხრილი 6.5 ორგანიზაციისგან ან პიროვნებისგან დახმარების ძიების ან არძიების ყველაზე გავრცელებული მიზეზები.....	68
ცხრილი 6.6 ქალების საპასუხო და თავდაცვითი რეაქცია ფიზიკურ ძალადობაზე.....	68
ცხრილი 6.7 ძალადობის გამო სახლიდან წასვლის ყველაზე ხშირად დასახელებული მიზეზები.....	70
ცხრილი 6.8 ძალადობის გამო სახლიდან წასვლის შემდეგ დაბრუნების ყველაზე ხშირად დასახელებული მიზეზები.....	70
ცხრილი 6.9 ოჯახიდან არწასვლის ყველაზე ხშირად დასახელებული მიზეზები ძალადობის მიუხედავად.....	71
გრაფიკი 3.1. მოსახლეობის პირამიდა.....	35
გრაფიკი 4.1 ქალების პროცენტული მაჩვენებელი ვინც ფიქრობს, რომ ცოლის მოვალეობაა ქმართან სქესობრივი კავშირი ჰქონდეს იმ შემთხვევაშიც კი, თუ იმ მომენტში თავად ეს არ სურს, საცხოვრებელი ადგილის ჭრილში. საქართველო, 2009 წ.....	45
გრაფიკი 4.2 ქმრის მორჩილება, ქალთა პროცენტული მაჩვენებელი, ვინც მიიჩნევს, რომ ქალი ქმრის მორჩილი უნდა იყოს; განათლების დონის მიხედვით; საქართველო, 2009 წ.....	45
გრაფიკი 4.3 ქალთა პროცენტული მაჩვენებელი, ვინც თვლის, რომ აუცილებელია მამაკაცმა ცოლს/პარტნიორს კარგი დაანახოს, თუ ვინ არის ოჯახის უფროსი; განათლების დონის მიხედვით, საქართველო, 2009 წ.....	45
გრაფიკი 4.4. ქალთა პროცენტული მაჩვენებელი, ვინც თვლის, რომ ცოლის მოვალეობაა ქმართან სქესობრივი კავშირი ჰქონდეს იმ შემთხვევაშიც კი, თუ იმ მომენტში თავად ეს არ სურს; განათლების დონის მიხედვით, საქართველო, 2009 წ.....	45
გრაფიკი 4.5. ქალთა პროცენტული მაჩვენებელი, ვინც თვლის, რომ ქალს შეუძლია უარი უთხრას მეუღლეს სქესობრივ კავშირზე, თუ მას თავად ეს არ სურს; განათლების დონის მიხედვით, საქართველო, 2009 წ.....	46

გრაფიკი 5.1. ქალთა პროცენტული მაჩვენებელი, რომელთაც მიუღიათ დაზიანება ფიზიკური ან სქესობრივი ძალადობის შედეგად; დამოუკიდებელი შემოსავლის მქონე და არმქონე ქალები	50
გრაფიკი 5.2 ქალის მიერ ცხოვრების მანძილზე ძალადობის შედეგად მიღებული დაზიანებების პროცენტული მაჩვენებელი და განაწილება, საქართველო, 2009 წ.	52
გრაფიკი 5.3 პარტნიორების მხრიდან ოჯახში ძალადობის შედეგად მიღებული დაზიანების ტიპების პროცენტული მაჩვენებელი, საქართველო, 2009 წ.	53
გრაფიკი 5.4 ქალთა პროცენტული მაჩვენებელი, რომელთაც ოდესმე დაუკარგავთ გონება ინტიმური პარტნიორის მხრიდან ძალადობის შედეგად; დამოუკიდებელი შემოსავლის ქონა-არქონის ჭრილში.	54
გრაფიკი 5.5 ქალთა პროცენტული მაჩვენებელი, რომელთაც ფიზიკური და სქესობრივი ძალადობის შედეგად ერთხელ ან რამდენიმეჯერ მძიმე დაზიანება მიიღეს და საჭიროებდნენ სამედიცინო დახმარებას.	55
გრაფიკი 5.6 ქალთა პროცენტული მაჩვენებელი, რომელთაც სამედიცინო მომსახურება დასჭირდათ ინტიმური პარტნიორის მიერ განხორციელებული ძალადობის შედეგად მიღებული დაზიანებების გამო; დამოუკიდებელი შემოსავლის არსებობს/არ არსებობის ჭრილში.	55
გრაფიკი 5.7ა ძალადობა და ზოგადი ჯანმრთელობა	57
გრაფიკი 5.7ბ. ძალადობა და ზოგადი ჯანმრთელობა	58
გრაფიკი 5.8A ძალადობა და ჯანმრთელობის მდგომარეობა	58
გრაფიკი 5.8 ბ. ძალადობა და ჯანმრთელობის მდგომარეობა	58
გრაფიკი 5.9. ძალადობის გავლენა ბავშვებზე (5-12 ასაკობრივი ჯგუფი)	60
გრაფიკი 6.1.ა ძალადობის გამოცდილების გაზიარება	65
გრაფიკი 6.1.ბ ძალადობის გამოცდილების გაზიარება	65
გრაფიკი 6.1.გ ძალადობის გამოცდილების გაზიარება	65
გრაფიკი 6.1.დ ძალადობის გამოცდილების გაზიარება	66
გრაფიკი 6.2 სახლიდან წასვლა ძალადობის გამო	69
გრაფიკი 6.3 სახლიდან წასვლა ძალადობის გამო	69

წინასიტყვაობა

საქართველოს პარლამენტმა 2006 წლის გაზაფხულზე მიიღო კანონი “ოჯახში ძალადობის აღკვეთის, ოჯახში ძალადობის მსხვერპლთა დაცვისა და დახმარების შესახებ”, რითაც სახელმწიფომ აღიარა ამ უაღრესად მნიშვნელოვანი და შემაშფოთებელი პრობლემის არსებობა და იგი საკანონმდებლო რეგულირების სფეროში მოაქცია.

მას შემდეგ სახელმწიფომ არაერთი მნიშვნელოვანი ნაბიჯი გადადგა ოჯახში ძალადობის პრევენციის, ოჯახში ძალადობის მსხვერპლთა დაცვისა და მათთვის მომსახურების მიწოდების გაუმჯობესების კუთხით. შეიქმნა ინსტიტუციური მექანიზმები და გაუმჯობესდა კოორდინაცია ოჯახში ძალადობის დაძლევის მიმართულებით.

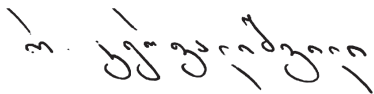
დღესდღეობით, მონაცემების სიმწირე ოჯახში ძალადობის შესახებ წარმოადგენს ერთ-ერთ მთავარ დამაბრკოლებელ გარემოებას ამ პრობლემის წინააღმდეგ ეფექტური პოლიტიკის შემუშავებისათვის.

გაეროს მოსახლეობის ფონდის პროექტის „დავდიოთ გენდერული ძალადობა ამიერკავკასიაში“ მიერ ჩატარებული ეროვნული კვლევა ქალთა მიმართ ოჯახში ძალადობის შესახებ უაღრესად მნიშვნელოვანია, რადგან აღნიშნული მონაცემები საშუალებას მოგვცემს განვსაზღვროთ პრობლემის მასშტაბები, ვიმსჯელოთ მისი გამომწვევი მიზეზებისა და შედეგების შესახებ და შევიმუშავოთ ეფექტური სტრატეგიები ქალთა მიმართ ძალადობის აღმოსაფხვრელად.

კვლევის შედეგები მნიშვნელოვან დახმარებას გაუწევს სახელმწიფო სტრუქტურებს, მათ შორის საქართველოს პარლამენტთან არსებულ გენდერული თანასწორობის საბჭოს, გენდერული ძალადობის წინააღმდეგ მიმართული ეროვნული პოლიტიკის შემუშავებაში. მადლიერება მინდა გამოვხატო გაეროს მოსახლეობის ფონდის მიმართ აღნიშნული ინიციატივისა და მჭიდრო თანამშრომლობისათვის საქართველოში გენდერული თანასწორობის დამკვიდრებისა და ქალთა მიმართ ძალადობის დაძლევის წინააღმდეგ ბრძოლაში.

რუსუდან კერვალიშვილი

საქართველოს პარლამენტის თავმჯდომარის მოადგილე
გენდერული თანასწორობის საბჭოს თავმჯდომარე

წინასწარმეტყველება

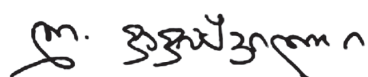
21-ე საუკუნეში სულ უფრო ხშირად ისმის საკითხი ოჯახში ძალადობის ყველა ფორმის წინააღმდეგ ბრძოლაში საზოგადოების კონსოლიდაციის შესახებ. მიუხედავად იმისა, რომ ოჯახში ძალადობა ადამიანის უფლებების დაღვევად არის აღიარებული და ბოლო პერიოდში ქართული საზოგადოებაც აღნიშნული პრობლემისადმი უფრო გახსნილი და შეუწყნარებელი ხდება, სამწუხაროდ, როგორც კვლევები ადასტურებს, ქალთა მიმართ ძალადობა საკმაოდ გავრცელებული ფენომენია საქართველოში. ქალთა 78%-ს კვლავაც მიაჩნია, რომ ოჯახში ძალადობის პრობლემა მხოლოდ ოჯახში უნდა წყდებოდეს, ხოლო ქალთა 34.1% ქმრის მიერ ცოლის ცემას გარკვეულ შემთხვევებში ამართლებს და ოჯახში ძალადობას სამართალდარღვევად არ მიიჩნევს.

ქალთა მიმართ ძალადობა საზოგადოების პრობლემაა და მოიცავს საზოგადოებრივი ურთიერთობის პრაქტიკულად ყველა ასპექტს. მისი შედეგები აისახება სოციალური ცხოვრების სხვადასხვა სფეროებში და კავშირშია როგორც საზოგადოების ჯანდაცვასთან, არასრულწლოვნების უფლებების დაცვასთან, ასევე სოციალურ და ეკონომიკურ კეთილდღეობასთან. ჩატარებული კვლევები ადასტურებს პრობლემის კომპლექსურ ხასიათს და მისი გამომწვევი მიზეზების არაეთვაროვნებას, მის წინააღმდეგ ეფექტური ბრძოლისათვის ინტერსექტორული თანამშრომლობის, პრობლემისადმი ფართო და ყოვლისმომცველი მიდგომის აუცილებლობას.

ეროვნული მასშტაბით ქალების მიმართ ოჯახში ძალადობის ფორმების, ინტენსივობის, გავრცელების არეალის, მიზეზებისა და შედეგების შესწავლა ხელს შეუწყობს სახელმწიფო პოლიტიკის სწორად განსაზღვრას და პრობლემის წინააღმდეგ ეფექტურ ბრძოლას, ქალთა მიმართ ოჯახში ძალადობის პრევენციის, აღკვეთის და მხვერპლთა უფლებების მაქსიმალურად დაცვაზე ორიენტირებული სისტემის შექმნას.

ლალი ფაფიაშვილი

ოჯახში ძალადობის აღკვეთის ღონისძიებათა განმახორციელებელი საუწყებათაშორისო საბჭოს თავმჯდომარე

მადლობა

ვაცნობიერებთ რა, რომ ოჯახში ძალადობის შესახებ ეროვნული მონაცემების სიმწირე წარმოადგენს გენდერული და ოჯახში ძალადობის დაძლევის ერთ-ერთ ყველაზე არსებით დაბრკოლებას, რაც თავის მხრივ ადამიანის სიცოცხლისა და ღირსებისათვის ერთ-ერთი ყველაზე შემამფოთებელ გამოწვევაა საზოგადოების ყველა დონეზე – რეგიონულ, ეროვნულ, საზოგადოებრივ, ოჯახურ და ინდივიდუალურ დონეებზე,

გვსურს განსაკუთრებული მადლიერება გამოვხატოთ ნორვეგიის საგარეო საქმეთა სამინისტროს მიმართ განეული ფინანსური მხარდაჭერისთვის, რამაც შესაძლებელი გახადა საქართველოში ქალთა მიმართ ოჯახში ძალადობის ეროვნული კვლევის ჩატარება.

გვსურს დიდი მადლობა გადავუხადოთ საქართველოს პარლამენტს, განსაკუთრებით საქართველოს პარლამენტის თავმჯდომარის მოადგილეს, პარლამენტის გენდერული თანასწორობის საბჭოს თავმჯდომარეს მ.ა. რუსუდან კერვალიშვილს, მისი ფასდაუდებელი მხარდაჭერისა და თანამშრომლობისათვის.

ასევე, მადლობას ვუხდით ოჯახში ძალადობის სახელმწიფო საუწყებთაშორისო საბჭოს, განსაკუთრებით საბჭოს თავმჯდომარეს, ქ-ნ ლალი ფაფიაშვილს რეგულარული დახმარებისა და თანამშრომლობისათვის.

მადლობას მოვასხენებთ კვლევის ავტორებს: პროფესორ მარინე ჩიტაშვილს, პროფესორ ნინო ჯავახიშვილს, ასოცირებულ პროფესორ ლუიზა არუთინოვას, ასოცირებულ პროფესორ ლია წულაძეს და ქ-ნ სოფიო ჩაჩანიძეს, ასევე საერთაშორისო ექსპერტებს: პროფესორ ტურგვი უნალანს, პროფესორ სიბელ კალიაჯიოლლუს, რომლებმაც მნიშვნელოვანი წვლილი შეიტანეს თავიანთი აკადემიური ექსპერტიზის სახით. განსაკუთრებულ აღნიშვნას საჭიროებს საქართველოს ეროვნული სტატისტიკის სამსახური კვლევის მიმდინარეობისას აქტიური თანამშრომლობისათვის.

განსაკუთრებულ მადლობას მოვასხენებთ გაეროს მოსახლეობის ფონდის საქართველოს ოფისის წარმომადგენლებს: ქ-ნ თამარ ხომასურიძეს, გაეროს მოსახლეობის ფონდის საქართველოს ოფისის ხელმძღვანელს, ქ-ნ ლელა ბაქრაძეს, გაეროს მოსახლეობის ფონდის საქართველოს ოფისის პროგრამის კოორდინატორს და თურქეთის ოფისის წარმომადგენლებს: ბ-ნ პირ ზიბენს, გაეროს მოსახლეობის ფონდის წარმომადგენელს თურქეთში, რეგიონალურ დირექტორს საქართველოში, სომხეთში და აზერბაიჯანში (2007–2010), ბ-ნ ზაჰიდულ ჰუკს, გაეროს მოსახლეობის ფონდის წარმომადგენელს თურქეთში, რეგიონალურ დირექტორს საქართველოში, სომხეთში და აზერბაიჯანში, ქ-ნ სელენ ორსს, რეგიონალური პროგრამის კოორდინატორს, ასევე პროექტის „დავძლიოთ გენდერული ძალადობა ამიერკავკასიაში“ გუნდს: თეა მაისურაძეს, პროექტის კოორდინატორს (2008–2009), თეა ჯალიაშვილს, პროექტის კოორდინატორს, თამარ ვაშაკიძეს, კომუნიკაციის სპეციალისტს, შორენა ძონენიძეს, პროექტის ასისტენტს (2008), ნინო ედილაშვილს, პროექტის ასისტენტს კვლევის დიზაინის, დაგეგმვისა და ფინანსური ადმინისტრირების პროცესში დახმარებისთვის.

უღრმეს მადლობას მოვასხენებთ იმ 2,385 ქალბატონს, რომლებმაც კვლევაში მონაწილეობით, მნიშვნელოვნად გაამდიდრეს ჩვენი ცოდნა საქართველოში ოჯახში ძალადობის ფენომენის შესახებ.

ქალთა მიმართ ოჯახში ძალადობის ეროვნული კვლევის ჩატარება შეუძლებელი იქნებოდა ზემოაღნიშნული ორგანიზაციების და პირების მონაწილეობის გარეშე.

შემაჯამებელი დასკვნა

შესავალი

2009 წელს გაეროს მოსახლეობის ფონდმა (UNFPA) მთელი ქვეყნის მასშტაბით ჩაატარა გამოკითხვა საქართველოში ქალთა მიმართ ოჯახში ძალადობის შესახებ. კვლევა ჩატარდა UNFPA-ის პროექტის “დავდიოთ გენდერული ძალადობა სამხრეთ კავკასიაში” (GBV-SC) ფარგლებში. აღნიშნული პროექტი არის რეგიონული, მრავალფუნქციური პროექტი, რომელიც განხორციელდა ნორვეგიის მთავრობის მხარდაჭერითა და UNFPA-ის თანადაფინანსებით სამ სამხრეთ-კავკასიულ ქვეყანაში – სომხეთში, აზერბაიჯანსა და საქართველოში. პროექტის მთავარი ამოცანაა ძალადობის შემცირებისათვის ხელსაყრელი გარემოს შექმნა და დემოკრატიული მმართველობის გაძლიერება აღნიშნულ სამ ქვეყანაში, ადამიანის უფლებების, გენდერული თანასწორობისა და ქალების ჩართულობის ხელშეწყობა.

გენდერული ძალადობა წარმოადგენს ადამიანის უფლებების დარღვევის ერთ-ერთ ფორმას. ოჯახში ძალადობა გლობალური მოვლენაა, რომელსაც არ აქვს ეროვნული, ეკონომიკური, რელიგიური, გეოგრაფიული და კულტურული საზღვრები. ქალთა მიმართ ძალადობას, როგორც წესი, ადგილი აქვს მათ უშუალო სოციალურ გარემოში, რაც გავლენას ახდენს ქალის ფიზიკურ და ფსიქიკურ ჯანმრთელობაზე. ძალადობას უარყოფითი გავლენა აქვს სოციალურ კეთილდღეობაზე, ბავშვებზე, ოჯახებსა და საზოგადოებაზე. ოჯახში ძალადობა ღახავს ქალთა უფლებას ჩართულნი იყვნენ სოციალურ ცხოვრებაში.

გლობალური ეკონომური ფორუმის ყოველწლიური მონაცემების თანახმად, მსოფლიოს 134 ქვეყანას შორის საქართველოს უჭირავს 84-ე ადგილი გენდერული თანასწორობის მაჩვენებლის მიხედვით: ეკონომიკური მონაწილეობითა და

შესაძლებლობით საქართველო 55-ე ადგილზეა, განათლების დონით 82-ე ადგილზე; ჯანმრთელობისა და სიცოცხლის ხანგრძლივობის მიხედვით – 131-ე ადგილი, პოლიტიკურ ცხოვრებაში მონაწილეობის მიხედვით - 103-ე ადგილი.

UNFPA მიზნად ისახავდა ხელი შეეწყოს საქართველოში გენდერული ძალადობის დაძლევის გზების ჩამოყალიბებას და ეფექტური მექანიზმების შემუშავებას, რათა უკეთ განხორციელდეს საერთაშორისო ხელშეკრულებებით გათვალისწინებული ნაკისრი ვალდებულებები, რაზეც საქართველო წარმოადგენს ერთ-ერთ ხელმძღვანელ მხარეს. ამ მიზნით UNFPA-მ ჩაატარა კვლევა მთელი ქვეყნის მასშტაბით ქალთა მიმართ ოჯახში ძალადობის ფორმების, ინტენსიურობის, გავრცელების არეალის, მიზეზებისა და შედეგების შესწავლის მიზნით. პროექტის საბოლოო მიზანს წარმოადგენდა კვლევის შედეგების გამოყენებით ეროვნული პოლიტიკის შემუშავებისთვის ბაზის მომზადება და გეგმების ჩამოყალიბება საქართველოში ოჯახში ძალადობის აღკვეთისა და გენდერული თანასწორობის დასამყარებლად.

ოჯახში ძალადობის შესახებ თემატური კვლევები მრავალჯერ ჩატარებულა საქართველოში. 1999 და 2005 წლებში ჩატარდა ორი გამოკითხვა ქვეყნის მასშტაბით რეპროდუქციული ჯანმრთელობის შესახებ, რომელიც ასევე მოიცავდა საკითხებს ოჯახში ძალადობის შესახებ. შედეგებმა გამოავლინა მასშტაბური კვლევის ჩატარების საჭიროება, რომელიც, ერთის მხრივ, შეაგროვებდა ინფორმაციას გენდერული ძალადობის სიხშირის, მისი ფორმებისა და ინტენსიურობის, დამოკიდებულებებისა და შეხედულებების, ძალადობის პირადი და სოციალური ისტორიის, ოჯახში ძალადობის დაძლევის მექანიზმების

შესახებ, და მეორეს მხრივ, მოგვეცემა საქართველოს სოციალური რეალობის საერთაშორისო კვლევებთან შედარების შესაძლებლობას.

ნარმოდგენილი გამოკითხვა საქართველოში ქალთა მიმართ ოჯახში ძალადობის შესახებ ნარმოადგენს პირველ სრულყოფილ კვლევას, რომელიც ჩატარდა ქვეყანის მასშტაბით ამ საკითხზე. მასშტაბური შერჩევის საშუალებით მივიღეთ ინფორმაცია საქართველოს ქალაქებსა და სოფლებში არსებული მდგომარეობის შესახებ. კვლევა აერთიანებს რაოდენობრივსა და თვისებრივ მიდგომებს ოჯახში ძალადობის გამომწვევი მიზეზებისა და შედეგების, ასევე ოჯახში ძალადობის მიმართ ქალთა შეხედულებებისა და დამოკიდებულებების შესახებ. ეს არის პირველი კვლევა, რომელიც შეეხო არასრულწლოვან ქალთა მიმართ ფიზიკური და სქესობრივი ძალადობის საკითხს, ასევე ქმრისა და ოჯახის წევრების გარდა სხვა მოძალადის მიერ განხორციელებული სქესობრივი ძალადობის პრობლემას. აღნიშნული გამოკითხვა ნარმოადგენს ამ საკითხზე პირველ საბაზისო კვლევას. კვლევა ჩატარდა შერეული მეთოდოლოგიის გამოყენებით, რომელიც მოიცავდა თვისებრივი და რაოდენობრივი კვლევის კომპონენტებს; საერთო ჯამში რაოდენობრივი კომპონენტის გამოყენებით გამოიკითხა 2391 ქალი (ასაკობრივი ჯგუფი 15-49 წელი), ხოლო თვისებრივი კომპონენტის საშუალებით ჩატარდა 14 ფოკუს ჯგუფი, 34 სიღრმისეული ინტერვიუ და 2 ჩართული დაკვირვება.

კვლევის მიზანი

საქართველოში ქალთა მიმართ ოჯახში ძალადობის შესახებ ეროვნული მასშტაბით განხორციელებული კვლევის მთავარ მიზანს ნარმოადგენდა:

- ოჯახში ქალთა მიმართ მათი მეუღლეების/პარტნიორების მხრიდან როგორც ფიზიკური, ასევე სქესობრივი, ემოციური, ეკონომიკური ძალადობის სიხშირის დადგენა
- არასრულწლოვანთა მიმართ (15 წლის ქვემოთ) სქესობრივი ძალადობის სიხშირის დადგენა
- გენდერული როლებისა და ძალადობის მიმართ ქალთა შეხედულებების გარკვევა
- ფეხმძიმობის დროს ძალადობისა და ძალადობის შედეგად დაზიანებების მიღების ფაქტების დადგენა

- იმ ქალთა მიერ ძალადობასთან გამკლავების მეთოდების დადგენა, რომლებსაც გამოცდილი აქვთ ოჯახში ძალადობა.
- ძალადობის შედეგების განსაზღვრა ქალებისა და ძალადობის შემსწრე ბავშვების ჯანმრთელობაზე

კვლევის მიზანს ნარმოადგენდა იმ მონაცემების შეკრება, რაც შეიძლება გამოყენებულ იქნას ოჯახში ძალადობის პრევენციისთვის საქართველოს პოლიტიკის შემუშავებისთვის, საზოგადოების ინფორმირება და განათლება გენდერული უფლებებისა და საკითხების შესახებ; კანონების, პოლიტიკისა და გეგმების შემუშავება; აგრეთვე, გენდერული ნიშნით ძალადობის აქტებისადმი ბრძოლის, დაცვისა და პრევენციისთვის საჭირო მექანიზმების შემუშავება და გენდერული ძალადობის წინააღმდეგ ბრძოლის ეფექტიანობის გაზრდა.

კვლევის მეთოდოლოგია

ქალთა მიმართ ოჯახში ძალადობის სიღრმისა და გავრცელების დასადგენად კვლევაში გამოყენებულ იქნა ორი ტიპის მეთოდოლოგია – რაოდენობრივი და თვისებრივი.

რაოდენობრივი კვლევა

შერჩევის დიზაინი

ოჯახში ძალადობის საკვლევად შერჩევის დიზაინისთვის გამოყენებულ იქნა შეწონილი, სტრატეგიციურებული და მრავალკომპონენტიანი კლასტერული შერჩევის მიდგომა. შერჩევის დიზაინის ძირითად მიზანს ნარმოადგენდა ქალთა მიმართ ოჯახში ძალადობის მაჩვენებლების შეფასება ეროვნულ დონეზე, აგრეთვე ქალაქებს/სოფლებსა და თბილისში შესაფერისი სიზუსტის მონაცემების დადგენა 95% ნდობის ინტერვალის გათვალისწინებით. უნდა აღინიშნოს, რომ თბილისის განხილული იყო როგორც ცალკეული ერთეული. შერჩევა ეფუძნებოდა საქართველოს სტატისტიკის დეპარტამენტის¹ კლასტერულ მონაცემთა ბაზას; ჩატარდა ორი პროცესი მონაცემთა განახლებისთვის. ოჯახების შერჩევა სისტემატურად ხდებოდა მოცემული კლასტერების შესაბამისად. საერთო ჯამში გამოიკითხა 2391 ქალი, ასაკობრივი ჯგუფი 15-49.

1. სტატისტიკის დეპარტამენტის კლასტერული მონაცემთა ბაზა ღია კვლევებისთვის. მონაცემთა ბაზაში შესულია დაახლოებით 16,500 კლასტერი.

კითხვარები

კვლევის კითხვარები შედგა ქვეყნის მოთხოვნილებების გათვალისწინებით; ისინი დაფუძნებული იყო მსოფლიო ჯანდაცვის ორგანიზაციის (WHO) მიერ მრავალ ქვეყანაში ჩატარებულ ქალთა მიმართ ძალადობისა და ქალთა მიმართ ოჯახში ძალადობის შესახებ კვლევის კითხვარზე დაყრდნობით. გამოყენებულ იქნა ორი კითხვარი: ოჯახებისთვის და ქალებისთვის. კითხვარების შედეგად შეგროვდა შემდეგი სახის ინფორმაცია:

- პოპულაცია ოჯახების მიხედვით და ოჯახების საცხოვრებლის მახასიათებლები;
- ქალების წარსულის მახასიათებლები და გათხოვების ისტორია; ქალთა ჯანმრთელობა და მათი შვილების ქცევა;
- ქალების მიერ გამოცდილი ფიზიკური, სქესობრივი, ემოციური და ეკონომიკური ძალადობა (მთელი ცხოვრების განმავლობაში და ინტერვიუს ჩატარებამდე 12 თვის განმავლობაში), რომელიც მათ მიაყენეს ქმრებმა/პარტნიორებმა;
- სქესობრივი ძალადობა 15 წლამდე.
- ქალების დამოკიდებულება გენდერული როლებისა და ძალადობისადმი;
- ძალადობა ორსულობის დროს და ძალადობის შედეგად მიღებული დაზიანებები;
- იმ ქალთა მიერ ძალადობასთან გამკლავების გზები, რომლებსაც გამოცდილი აქვთ ოჯახში ძალადობა;
- ოჯახში ძალადობის მიზეზების კულტურული სპეციფიკა

პრაქტიკული სამუშაოები და პასუხების მაჩვენებელი

შერჩეულ იქნა ქალთა 15-49 წლის ასაკობრივი ჯგუფი. შერჩეულ 5080 ოჯახში 3872 ინტერვიუ ჩატარდა წარმატებით და საერთო ჯამში აღნიშნულ ოჯახებში ნაპოვნი იქნა 15-49 წლის ასაკის 3768 ქალი. 2621 ქალი იქნა შერჩეული კიშის მეთოდის გამოყენებით – ერთი ქალი ერთი ოჯახიდან. ჩატარდა 2385 ინტერვიუ ქალებთან.

თვისებრივი კვლევა

თვისებრივი კვლევის მიზანს წარმოადგენდა პირველადი ინფორმაციის მოპოვება მამაკაცებსა და ქალთა შეხედულებებს შორის სხვაობის

დასადგენად ძალადობის გაგებისადმი, ოჯახში ძალადობის გამოცდილებასა და მონაწილეთა გამოცდილებებისადმი, ასევე მათი ძალადობის აღქმისა და ძალადობასთან გამკლავების სტრატეგიების, ოჯახში ძალადობის მსხვერპლთათვის არსებული მომსახურებების შეფასებისა და ხედვის შესახებ.

თვისებრივი კომპონენტის გამოყენებით ჩატარდა 14 ფოკუს ჯგუფი, 34 სიღრმისეული ინტერვიუ და 2 ჩართული დაკვირვება.

ფოკუს ჯგუფის განხილვები ჩატარდა თბილისში – 5 ჯგუფი, კახეთში (თელავი) – 5 ჯგუფი, და სამცხე-ჯავახეთში (ახალციხე) – 4 ჯგუფი. ჯგუფები შედგა შემდეგნაირად: 35-39 წლის ასაკის ქალთა ჯგუფი (1 ქალაქში და 2 სოფელში), გათხოვილები, მათ არ გამოუცდიათ ძალადობა; 35-39 წლის ასაკის მამაკაცთა ჯგუფი (1 ქალაქში და 2 სოფელში), დაქორწინებულები, მათ არ ჰქონიათ კრიმინალური წარსული; ექსპერტთა ჯგუფი (ხელისუფლების, საერთაშორისო არასამთავრობო ორგანიზაციების წარმომადგენლები, პოლიტიკოსები – 1 ჯგუფი და ადგილობრივი არასამთავრობო ორგანიზაციის წარმომადგენელი/პოლიტიკოსები/ აქტივისტი ქალები – 2 ჯგუფი); მომსახურე პერსონალი (ექიმები, ფსიქოლოგები, სოციალური მუშაკები, სოციალური აგენტები, იურისტები – 1 ჯგუფი თითოეულ ქალაქში – თბილისი-თელავი-ახალციხე, პოლიცია და პენიტენციალური სისტემის პერსონალი – 1 ჯგუფი თბილისში და 1 ჯგუფი თელავში).

34 ქალს ჩაუტარდა სიღრმისეული ინტერვიუ: თავშესაფარში და მის გარეთ მყოფი 10 ქალი, რომელსაც გადატანილი აქვს მძიმე ძალადობის შემთხვევა; 10 იძულებით გადაადგილებული პირი, 5 ეთნიკური უმცირესობის წარმომადგენელი (ქალაქში და სოფელში), 5 აქტივისტი ქალი სოფლებიდან, რომლებიც ოჯახში ძალადობის თემაზე მუშაობენ და 4 ქალი სოფლიდან. თავშესაფარში ჩატარდა ორი ჩართული დაკვირვება.

კვლევა განხორციელდა ორი ორგანიზაციის მიერ: “ეისითი კვლევა” და სოციალურ მეცნიერებათა ცენტრი. თვისებრივ მონაცემთა ნაწილი (4 ფოკუს ჯგუფი და 9 სიღრმისეული ინტერვიუ სამცხე-ჯავახეთში) მოპოვებულ იქნა გაეროს ქალთა განვითარების ფონდის (UNIFEM) მიერ აღმინისტრირებული პროექტის “საუწყებო-საშორისო

და საზოგადოებრივი ზომები ოჯახში ძალადობის აღსაკვეთად საქართველოში” ფარგლებში; აღნიშნული პროექტი ხორციელდება ქალთა მიმართ ძალადობის დაძლევის გაეროს სატრასტო ფონდის ფინანსური მხარდაჭერით.

კვლევის შედეგები

ქალთა მიმართ ოჯახში ძალადობა [სულ 2385]

მიუხედავად იმისა, რომ საქართველოში ტრადიციული კულტურული ნორმების თანახმად ოჯახი მიჩნეულია უსაფრთხო ადგილად, სადაც ნებისმიერი პრობლემა ქრება, კვლევის შედეგები ცხადყოფს, რომ არსებობს დიდი განსხვავება წარმოსახვით, იდეალიზირებულ ოჯახსა და რეალურ ოჯახს შორის, სადაც ძალადობის პირდაპირი თუ ირიბი ფორმების შედეგად იზაგრება ქალი და ირღვევა ადამიანის ძირითადი უფლებები.

„ძალადობის ყველა ფორმა მაქვს გადატანილი ჩემი ქმრისაგან ჩვენი თანაცხოვრების სხვადასხვა ეტაპზე. ყველაფერი ძალიან სწრაფად ხდებოდა. როგორც კი რამე შეაწუხებდა, დაუყოვნებლივ აგრესიული ხდებოდა და ეს საკმაოდ დიდხანს გრძელდებოდა. ოცი წელია გათხოვილი ვარ და ჩემს შემთხვევაში ძალადობის მთავარი მიზეზი ოჯახის წევრების პროვოკაციული ქმედებები იყო. ჩემი მამამთილი ნაკლებად იყო რაიმეგე პასუხისმგებელი, ძირითადად, დედამთილი ახდენდა გენოლას ჩემს ქმარზე” (თავშესაფარში არმყოფი მსხვერპლი).

„მეექვსე წელია ქორწინებაში ვარ და ჩემი ქმარი ექვსი წელია მცემს. მას დედა და დები აქეზებენ. საკუთარი აზრი არ გააჩნია. მის ოჯახს ხშირად მოუყენებია ჩემთვის შეურაცყოფა და მე თავი ვერ დამიცვია... (თავშესაფარში მცხოვრები მსხვერპლი).

ქალთა მიმართ ფიზიკური და სქესობრივი ძალადობა [სულ 2385]

საქართველოში ცოტა ქალი თუ მიიჩნევს თავს ფიზიკური ან სქესობრივი ძალადობის მსხვერპლად. საერთო ჯამში მხოლოდ 6.9%-მა აღიარა რომ გამოცდილი აქვს ფიზიკური ძალადობა. მათ-

გან 2.6%-მა თქვა, რომ გამოცდილი აქვს ძალადობის მსუბუქი ფორმა და 4.3%-ს კი გამოცდილი აქვს ფიზიკური ძალადობის მძიმე ფორმა.

არ არის არსებითი განსხვავება საცხოვრებელი ადგილის, განათლების დონის, ოჯახური მდგომარეობისა და შემოსავლის მიხედვით, როდესაც საქმე ფიზიკურ ძალადობას ეხება. მნიშვნელოვანი შედეგები მივიღეთ 25-34 და 35-44 ასაკობრივი ჯგუფების გამოკითხვის შედეგად.

გამოკითხულ ქალთა 3.9%-მა აღიარა, რომ გამოცდილი აქვს სქესობრივი ძალადობა. მათგან 64% აქვს ოჯახი, ხოლო 37% გაუთხოვარია; აღნიშნულ გაუთხოვარ ქალთა უმეტესობა (32.6%) ამბობს, რომ არ ჰყავთ პარტნიორი და არ აქვთ სქესობრივი ურთიერთობა მამაკაცთან. აგრეთვე, ქალთა 0.7%-მ აღიარა, რომ სექსი პირველად ძალადობის შედეგად ჰქონდათ. აღნიშნული მონაცემები არ იცვლება საცხოვრებელი ადგილის, განათლების დონისა და დამოუკიდებელი შემოსავლის ქონის მიხედვით; აღნიშნული მონაცემების ცვლილება აღინიშნება მხოლოდ ასაკობრივი ჯგუფების მიხედვით – 35-44 ასაკობრივი ჯგუფის ქალები უფრო ხშირად ხდებიან ძალადობის მსხვერპლნი, ვიდრე სხვა ასაკობრივი ჯგუფის წარმომადგენლები. ქალთა 2.3% არის ორივე ტიპის, როგორც ფიზიკური, ასევე სქესობრივი ძალადობის მსხვერპლი, აღსანიშნავია, რომ სექსუალურ ძალადობას ხშირად ფიზიკური ძალადობაც მოჰყვება.

ფიზიკური ძალადობის აქტები

კვლევამ შეისწავლა ფიზიკური ძალადობის მსუბუქი და მძიმე ფორმები. ფიზიკური ძალადობის სხვადასხვა ფორმებიდან ქალები აღნიშნავენ, რომ გამოცდილი აქვთ ორი მათგანი:

- სახეში გაართყა ან რაიმე ესროლა – 6.8% - მსუბუქი ძალადობა
- ხელი ჰკრა, უბიძგა ან თმა მოქაჩა – 2.9% - მსუბუქი ძალადობა
- დაართყა მუშტი ან რაიმე საგანი – 3.9% - მძიმე ძალადობა
- წიხლი ჰკრა, ათრია ან მძიმედ სცემა – 2.0% - მძიმე ძალადობა
- ახრჩობდა ან დასწვა – 1.6% - მძიმე ძალადობა
- ემუქრებოდა, ან ერჩოდა ცეცხლსასროლი იარაღის, დანის ან სხვა ტიპის იარაღის გამოყენებით – 1.0% - მძიმე ძალადობა

ქვეყნის მასშტაბით კვლევამ გამოავლინა ოჯახში ძალადობის სხვადასხვა ფორმები: ემოციური ძალადობა – აღიარა გამოკითხულ ქალთა 14%-მა; ქალის მაკონტროლირებელი ქმედებები (35%), მაგალითად ქალთა 29% არ აქვს უფლება ურთიერთობა ჰქონდეს საკუთარ ოჯახთან, 11.6%-ს სჭირდება ქმრის ნებართვა ექიმთან წასასვლელად, ხოლო ქალების 11.1% ამბობს, რომ ქმარი ბრძანდება, როდესაც ის სხვა მამაკაცს ელაპარაკება. ეს მონაცემები ცხადყოფს, რომ ქალები უფრო გახსნილად საუბრობენ ძალადობის იმ ფორმების შესახებ, რომლებიც სოციალურად მისაღებია და ცდილობენ დამალონ სიმართლე, როდესაც საქმე ფიზიკურ ან სექსუალურ ძალადობას ეხება (შიშისა და სირცხვილის გამო).

აღსანიშნავია, რომ ქალის მაკონტროლირებელი ქმედებები მჭიდრო კავშირშია განათლების დონესთან. რაც უფრო დაბალია ქალის განათლების დონე, მით უფრო მაღალია ასეთი ქმედებების პროცენტულობა. მაგალითად, ქალების 60%, რომლებსაც აქვთ არასრული საშუალო განათლება უფრო ხშირად ექცევიან ქმრის კონტროლის ქვეშ, ვიდრე ქალები, რომლებსაც აქვთ სრული საშუალო, პროფესიული ან უმაღლესი განათლება (35%).

კვლევის კიდევ ერთ მნიშვნელოვან მიგნებას წარმოადგენს ქალის მიერ ოჯახის, როგორც ხელშეუხებელი ადგილის აღქმა, სადაც ყველაფერი შეიძლება მოხდეს, მაგრამ არასდროს უნდა გავიდეს მის ფარგლებს გარეთ და არ უნდა იქცეს საჯარო დებატების საგნად. ოჯახის ასეთი აღქმა ერთ-ერთი მთავარი ფაქტორია, რაც ხელს უწყობს ოჯახში ძალადობას. მსგავსი შეხედულებების მქონე ქალთა რაოდენობა არის 78.3%. ეს მაჩვენებელი რეგიონების მიხედვით შემდეგნაირად ნაწილდება: დედაქალაქი 21.7%, ქალაქები 30.3%, სოფლები 48.0%

15 წლის ასაკს ზემოთ ქალთა მხოლოდ 0.1% აღიარებს ოჯახის წევრის ან სხვა მამაკაცის მიერ მის მიმართ სქესობრივი ძალადობის ფაქტს. არც ერთმა რესპოდენტმა არ გასცა დადებითი პასუხი პირდაპირ დასმულ კითხვას, იმის შესახებ

გამოუცდიათ თუ არა მათ სქესობრივი ძალადობა 15 წლის ასაკამდე. ამავე დროს, არაპირდაპირ კითხვაზე რესპოდენტთა 6.5%-მა აჩვენა მოწყვნილი სახე (რესპოდენტებს დაურიგდათ ბარათები მომლიმარი და მოწყვნილი სახეებით), რაც გვაძლევს საშუალებას ვიფიქროთ, რომ სქესობრივი ძალადობა გავრცელებულია 15 წლის ასაკამდე, მიუხედავად ამისა, რესპოდენტები ამის შესახებ ღიად არ საუბრობენ.

იმ ქალთა შორის, რომლებიც ოდესმე ყოფილან გათხოვილნი, ყოველი მეთერთმეტე არის ფიზიკური ძალადობის მსხვერპლი და 34.7%-ს რამდენჯერმე მიუღია სხეულის დაზიანებები. ამ ქალთა უმეტესი ნაწილი ეკუთვნის 45-49 წლის ასაკობრივ ჯგუფს. დაზიანებების ყველაზე გავრცელებული ფორმებია ნაკანრები, დაბეჭელობა, სისხლჩაქცევები (84.4%) და შიდა დაზიანებები (29.1%). ქალთა 18.8%-მა აღიარა, რომ მიუღია ტვინის შერყევა ქმრის/პარტნიორის მხრიდან ძალადობის შედეგად, გამოკითხულ ქალთა 15.3%-ს რომლებიც ოდესმე გამხდარან ქმრის/პარტნიორის მხრიდან ფიზიკური ან სქესობრივი ძალადობის მსხვერპლნი, დასჭირვებით სამედიცინო დახმარება ერთხელ მაინც. მათ შორის, 18.2%-ს მიუღია სამედიცინო დახმარება. გამოკითხულთა 33.3%-ის შემთხვევაში საავადმყოფოში გატარებული პერიოდი მოიცავს 2-დან 30 დღემდე. ფიზიკური ძალადობის მსხვერპლ ორსულ ქალთა 2.7%-ის ჯანმრთელობის მდგომარეობა ორჯერ გაუარესებულა იმ ქალებთან შედარებით, რომლებსაც არ გამოუცდიათ ძალადობა ფეხმძიმობის პერიოდში. ქალაქებსა და სოფლებში მცხოვრებ გამოკითხულთა 28.2% ამბობს, რომ არასდროს მიუღიათ რაიმე ტიპის დახმარება.

კვლევის შედეგები ცხადყოფს ეფექტური პოლიტიკისა და მექანიზმების არსებობის აუცილებლობას გენდერული ძალადობის შესამცირებლად და ოჯახში ძალადობის დასაძლევად, აგრეთვე საზოგადოების ინფორმირებულობის გაზრდას გენდერული თანასწორობისა და გენდერული ძალადობის საკითხების შესახებ.

თავი 1.

შესავალი

მარინე ჩიტაშვილი, ნინო ჯავახიშვილი

კვლევის წინაისტორია

ქალის მიმართ ოჯახში ძალადობა გლობალური პრობლემაა, მას არ აქვს კულტურული, გეოგრაფიული, რელიგიური, სოციალური, ეკონომიკური თუ ეროვნული საზღვრები. ქალის მიმართ ძალადობა განიხილება, როგორც ადამიანის უფლებების ერთ-ერთი ყველაზე სერიოზული დარღვევა და იგი ფართოდ გავრცელებულ ფენომენს წარმოადგენს სხვადასხვა რელიგიის, რასის, ეთნიკური წარმომავლობისა და ენის მქონე ადამიანებს შორის. ქალთა მიმართ ძალადობა სოციალური პრობლემაა, რომელიც ყველაზე ხშირად ჩაკეტილი სოციალური წყობისათვისაა დამახასიათებელი. ამ პრობლემას აქვს უაღრესად სერიოზული შედეგები არამართო ძალადობის მსხვერპლი ქალების ფიზიკურ და ემოციურ ჯანმრთელობაზე და სოციალურ კეთილდღეობაზე, არამედ იგი მნიშვნელოვან გავლენას ახდებს ბავშვებზე, ოჯახებსა და საზოგადოებაზე ზოგადად. ძალადობა ოჯახში ქალს ართმევს უფლებას მონაწილეობა მიიღოს საზოგადოებრივ ცხოვრებაში და აიძულებს მას პატიმარივით იცხოვროს განსაკუთრებულ პირობებში, რომელიც ოჯახის, ნათესავების და ასევე, უმრავლესობის სოციალური ნორმებითა და ღირებულებებითაა განსაზღვრული. ძალადობა, კერძოდ კი, ოჯახში ძალადობა ქალის მიმართ, მუდმივად ცვალებადია და იხრება ისეთი სოციალური ვექტორების მიხედვით, როგორცაა ქვეყნის სოციალური და ეკონომიკური განვითარება, ასევე, საზოგადოებრივი ნორმები, რომლებიც ერის არსებულ კულტურაში „ნორმალურად“ აღიქმება. ოჯახში ძალადობის ძირითადი გავლენა ქალის საზოგადოებრივ ცხოვრებაში

ჩართულობასა და მონაწილეობაზე აისახება. ოჯახში ძალადობის წინააღმდეგ ბრძოლა და ადამიანის უფლებები უნდა განიხილებოდეს ნამდვილი დემოკრატიული საზოგადოების ასაშენებლად საჭირო მთავარ ინსტრუმენტად.

1993 წელს, გაეროს გენერალურმა ასამბლეამ მიიღო „დეკლარაცია ქალთა ძალადობის წინააღმდეგ“ (DEVAW), სადაც ქალის სუბორდინაცია ოჯახში ძალადობის პრინციპულ მიზეზადაა განსაზღვრული. დეკლარაციაში ნათქვამია: „ისტორიულად, ძალადობა ქალის მიმართ ქალსა და მამაკაცს შორის არსებული არათანაბარი ურთიერთობების მანიფესტაციაა. ამგვარი ურთიერთობის შედეგია კაცის მხრიდან ქალზე დომინირება და მისი დისკრიმინაცია“.¹ ოჯახში ძალადობას გაერო ასე განსაზღვრავს „ძალადობის ფორმა, რომელიც ჩნდება სქესობრივი კავშირის ან სისხლით ნათესაობის მქონე ორ ადამიანს შორის მათ პირად ცხოვრებაში“.²

საერთაშორისო პოლიტიკის განმსაზღვრელი დოკუმენტები, როგორებიცაა ICPD სამოქმედო პროგრამა, დამტკიცებული მოსახლეობისა და განვითარების საერთაშორისო კონფერენციაზე 1994 წელს და პეკინის სამოქმედო პლატფორმა დამტკიცებული ქალთა მეოთხე მსოფლიო კონფერენციაზე 1995 წელს, განსაზღვრავენ ქალის მიმართ ძალადობის ფორმებს და ძალადობასთან ბრძოლის მეთოდებს. ოჯახში ძალადო-

1. <http://www1.umn.edu/humanrts/svaw/domestic/laws/international.htm#unconf>

2. http://www.ksgm.gov.tr/tdvaw/doc/Main_report.pdf (pp.19)

ბის საკითხის შესწავლა, ჯანმრთელობის კუთხით, 1985 წელს დაიწყო და დღესაც გრძელდება.³ „მსოფლიოს ჯანდაცვის ორგანიზაციის მიერ განხორციელებულმა კვლევამ „მსოფლიოს ჯანმრთელობის დაცვის ორგანიზაცია – ქალთა ჯანმრთელობისა და ქალის მიმართ ოჯახში ძალადობის საკითხების კვლევა“ (ავტორი გარსია მორენო და სხვები, 2005 წ.) აჩვენა, რომ ქალთა მიმართ მთელი ცხოვრების განმავლობაში ფიზიკური ძალადობა 15 დან 71%-მდე მერყეობს⁴.

1992 წელს გაერომ საქართველო ოფიციალურად აღიარა დამოუკიდებელ სახელმწიფოდ; მას შემდეგ, საქართველოში ოჯახში ძალადობის პრობლემა ფართოდ განიხილება ბევრი სახელმწიფო თუ არასამთავრობო, ადგილობრივი თუ საერთაშორისო ორგანიზაციის მიერ და მათი სამოქმედო მისია ხდება. თუმცა, 2008 წლამდე, ძალიან მწირი იყო ოჯახში ძალადობის შესახებ არსებული ეროვნული მონაცემები, რომ აღარაფერი ვთქვათ მათ უაღრესად დაბალ ხარისხზე. არსებობს მხოლოდ ორი სანდო, თუმცა მწირი ინფორმაციის შემცველი მონაცემთა ბაზა, რომელიც მიღებულია ოჯახში ძალადობის შესახებ 2005 წელს განხორციელებული მრავალინდიკატორიანი კლასტერული კვლევისა (MICS3)⁵ და ქალთა რეპროდუქციული ჯანმრთელობის შესახებ გამოკითხვის (RH Survey)⁶ შედეგად... აღნიშნულმა მონაცემებმა მკაფიოდ აჩვენა, რომ ოჯახში ძალადობა კომპლექსური საკითხია და მასთან ბრძოლა შეუძლებელია მხოლოდ გარე ფაქტორების აღმოფხვრით; საჭიროა უფრო სიღრმისეული მიდგომის გამოყენება ქალთა ცნობიერების ასამაღლებლად, რათა მათ მეტი ინფორმაცია ჰქონდეთ საკუთარი უფლებებისა და ძალადობის შესახებ.

მონაცემთა სიმწირე ოჯახში ძალადობის მასშტაბების, მიზეზების, გავლენისა და შედეგების შესახებ მნიშვნელოვნად აფერხებს ქალთა ძალადობის პრობლემის მოსაგვარებლად საჭირო

3. <http://www.un.org/en/development/devagenda/gender.shtml>
4. http://www.who.int/gender/violence/who_multicountry_study/Chapter3-Chapter4.pdf

5. მონაცემები ქალთა შეხედულებებზე და დამოკიდებულებაზე ქმრის მიერ ქალის/ცოლის ცემის ფაქტების მიმართ შეიკრიბა რამდენიმე ერთეულის საშუალებით: ქალი მიდის მამაკაცის დაუკითხავად (1.8%); ქალი უგულვებელყოფს შვილებს (5.9%); ქალი დაობს მამაკაცთან (2.4%); ქალი მამაკაცს უარს ეუბნება სქესობრივ კავშირზე (1.0%); ქალი წვავს საჭმელს (1.0%), ნებისმიერი სხვა მიზეზით (6.9%). მრავალ ინდიკატორიანი კლასტერული კვლევები, ბავშვთა და ქალთა მდგომარეობის მონიტორინგი, ანგარიშები, საქართველო, 2005 წელი. http://www.childinfo.org/mics3_surveys.html
6. [http://w.cdc.gov/reproductivehealth/surveys/SurveyList.htm#Georgia Republic 2005](http://w.cdc.gov/reproductivehealth/surveys/SurveyList.htm#Georgia%20Republic%202005)

სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავებასა და მიღებას. წინამდებარე კვლევა ჩატარდა 2009 წელს გაეროს მოსახლეობის ფონდის (UNFPA) მიერ განხორციელებული პროექტის „დავლით გენდერული ძალადობა ამიერკავკასიაში“ (GBV-SC) ფარგლებში. ეს არის რეგიონალური, მრავალმხრივი ინიციატივა, რომელიც ნორვეგიის ხელი-სუფლების მხარდაჭერით ხორციელდება ამიერკავკასიის სამ ქვეყანაში – აზერბაიჯანში, სომხეთსა, და საქართველოში გაეროს მოსახლეობის ფონდის ოფისების მიერ. პროექტის მთავარ მიზანს წარმოადგენს წვლილი შეიტანოს ოჯახში ძალადობის მიმართ ბრძოლაში და გააძლიეროს დემოკრატიული მმართველობა აღნიშნულ სამ ქვეყანაში ადამიანების უფლებების დაცვის, გენდერული თანასწორობისა და ქალთა მონაწილეობის უზრუნველყოფის გზით.

აღნიშნული პროექტი (GBV-SC) არის ამ ტიპის პირველი ინიციატივა, რომელიც მოიცავს მთელს რეგიონს და აქვს მრავალმხრივი მიდგომა გენდერულ ძალადობასთან ბრძოლის კუთხით შემდეგი მიმართულებებით:

- საზოგადოების ინფორმირება და ცნობიერების ამაღლება გენდერის საკითხებზე; გენდერული თანასწორობის მხარდაჭერის ხაზის გატარება კანონმდებლობასა და პოლიტიკაში;
- გენდერული ძალადობის პრევენციის, მასზე რეაგირებისა და ძალადობის მსხვერპლთა დაცვისათვის სათანადო მექანიზმების შექმნის მხარდაჭერა;
- გენდერული ძალადობის დაძლევისაკენ მიმართული ძალისხმევის ეფექტურობისა და შედეგიანობის გაზრდა

გაეროს მოსახლეობის ფონდის საქართველოს წარმომადგენლობის (UNFPA/Georgia) დახმარებით კვლევა ჩატარდა ორი არა-სამთავრობო ორგანიზაციის: „ეისითი კვლევა“ (ACT-Research)⁷ და სოციალურ მეცნიერებათა ცენტრის (CSS)⁸ მიერ. თვისებრივ კვლევაში გამოყენებულ იქნა სამცხე-ჯავახეთში შეგროვებული მონაცემები, რომელიც მოპოვებულ იქნა გაეროს ქალთა განვითარების ფონდის (UNIFEM) მიერ ადმინისტრირებული პროექტის „საუნწყებათაშორისო და საზოგადოებრივი ზომები ოჯახში ძალადობის აღმოსაფხვრელად საქართველოში“ შედეგად; აღნიშნული პროექტი დაფინანსდა ქალთა მიმართ ძალადობის დაძლევის გაეროს სატრასტო ფონდის მიერ.

7. http://www.act.ge/index.php?lang_id=ENG

8. <http://www.ucss.ge/>

ქალის მიმართ ოჯახში ძალადობის ეროვნული კვლევა რომელიც მოიცავდა როგორც თვისებრივ, ასევე რაოდენობრივ კომპონენტებს, მიმართული იყო გენდერული ნიშნით ძალადობის (კონკრეტულად კი ოჯახში ძალადობის) გამომწვევი მიზეზებისა და შედეგების შესახებ პირველი ეროვნული მასშტაბის მონაცემების მიღებისკენ. კვლევის შედეგები საფუძვლად დაედება გენდერული ნიშნით ძალადობის წინააღმდეგ ბრძოლის შესაფერისი ეროვნული პოლიტიკისა და სტრატეგიების შემუშავებას.⁹

„ეროვნული კვლევა ქალთა მიმართ ოჯახში ძალადობის საკითხების შესახებ საქართველოში“ არის პირველი სრულყოფილი კვლევა, რომელიც ოჯახში ძალადობის მრავალ ასპექტს შეეხება:

- ეს არის პირველი კვლევა ქალის მიმართ ოჯახში ძალადობის საკითხებზე, რომელიც მთელი ქვეყნის მასშტაბით განხორციელდა და მასშტაბური შერჩევის წყალობით, წარმოადგინა ინფორმაცია საქართველოს ქალაქებისა და სოფლების მოსახლეობაზე;
- რაოდენობრივ კვლევაში გამოყენებული კითხვარის საშუალებით, შესაძლებელია კულტურათაშორისი შედარების გაკეთება, რადგან იგი მომზადდა მსოფლიოს ჯანმრთელობის ორგანიზაციის კითხვარის საფუძველზე. კითხვარში შევიდა მხოლოდ უმნიშვნელო ცვლილებები ქვეყნის სპეციფიკის გათვალისწინებით.
- კვლევამ გააერთიანა რაოდენობრივი და თვისებრივი მიდგომები, რის შედეგადაც, ოჯახში ძალადობის მიზეზებისა და შედეგების, ასევე, ოჯახში ძალადობის მიმართ ქალთა განწყობებისა და შეხედულებების შესწავლა გახდა შესაძლებელი.
- ეს არის პირველი კვლევა, რომელმაც შეკრიბა მონაცემები არასრულწლოვან ქალთა მიმართ ფიზიკური და სქესობრივი ძალადობის, ასევე, ქმრისა და ოჯახის წევრის გარდა, სხვა მოძალადის მხრიდან სქესობრივი ძალადობის შესახებ.

ამ საერთო ეროვნული გამოკითხვის რაოდენობრივი კვლევის სამიზნე ჯგუფს შეადგენდა 15-49 წლის ასაკობრივი ჯგუფის ქალები. ინტერვიუ ჩატარდა 2391 ქალთან. რაოდენობრივი კვლევის პარალელურად ჩატარდა თვისებრივი კვლევა ოჯახში ძალადობის შესახებ. თვისებრივი კვლევა

ის მეთოდოლოგია, ისევე როგორც შერჩევის დიზაინის მეთოდოლოგია, გადაიხედა და დამტკიცდა საერთაშორისო კონსულტანტის დახმარებით. ჩატარდა 25 სიდრმისეული ინტერვიუ; ქალაქსა და სოფლებში ჩატარდა 10 შეხვედრა ფოკუს ჯგუფებთან; ასევე ჩატარდა 2 ჩართული დაკვირვება. ეს შერეული ტიპის მეთოდოლოგიური კვლევა გვაძლევს დეტალურ ინფორმაციას ქალთა მიმართ ოჯახში ძალადობის გავრცელების, ძალადობის ფორმების, მიზეზებისა და შედეგების, ქალთა მიერ გენდერისა და ძალადობისადმი დამოკიდებულების, ჯანმრთელობაზე ძალადობის გავლენის, ოჯახსა და ბავშვებთან დამოკიდებულებების შესახებ.

საქართველო, როგორც ერთ-ერთი იმ დამოუკიდებელ სახელმწიფოთაგანი, რომელიც საბჭოთა კავშირის შემადგენლობაში შედიოდა, მიეკუთვნება ტრადიციულ/ჩაკეტილი ტიპის საზოგადოებას, რომელიც დღესდღეობით პირველ ნაბიჯებს დგამს დემოკრატიისა და ეკონომიკური განვითარებისაკენ. კვლევები ადასტურებს, რომ ქალის მიმართ ძალადობა განსაკუთრებით გავრცელებულია ისეთ ქვეყნებში, რომელთაც ახასიათებთ ჩაკეტილი წყობა, ერთი კონკრეტული რელიგიისა და რწმენის თაყვანისცემა, სადაც ქალები განიხილებიან მეორეხარისხოვან მოქალაქეებად.¹⁰ ოჯახში ძალადობის და ქალთა პრობლემების შესახებ მონაცემთა სიმცირე საბჭოთა წარსულითაა განპირობებული – გენდერული თანასწორობის საკითხი კომუნისტურმა პარტიამ ოფიციალურად გადაჭრა – ფორმალურად არ არსებობდა კვლევების განხორციელების საჭიროება ისეთ სოციალურ საკითხებზე, როგორიცაა, ძალადობა, დისკრიმინაცია, ა.შ. ვინაიდან, ასეთი უსამართლობა „არ არსებობდა“ საბჭოთა კავშირში.

საბჭოთა რეჟიმის დაშლის შემდეგ, ახლად შექმნილ დამოუკიდებელ სახელმწიფოებს დემოკრატიულ წყობაზე გადასვლა კრიზისის მართვის პირობებში მოუწიათ, სამივე კავკასიური სახელმწიფო შეიარაღებულ ეთნიკურ კონფლიქტებში ჩაეფლო: საქართველოში ადგილი ჰქონდა კონფლიქტებს აფხაზეთსა და სამხრეთ ოსეთში, ხოლო სომხეთი და აზერბაიჯანი მთიანი ყარაბაღის ომში იყო ჩართული. „დიდი პოლიტიკა“ მნიშვნელოვანია, როგორც პოლიტიკოსებისა და მთავრობებისათვის, ასევე მოსახლეობისათვის, ხოლო სოციალური ცხოვრების ისეთი კრიტიკული ფაქტორები, როგორიცაა ადამიან-

9. <http://www.unfpa.org/tr/gender.htm>

10. http://www.who.int/gender/violence/who_multicountry_study/Introduction-Chapter1-Chapter2.pdf

ნის უფლებების დარღვევა, თანასწორობა და კანონმორჩილება, დემოკრატიული ინსტიტუტების განვითარება, განიხილება (ან საერთოდ არ განიხილება), როგორც მეორეხარისხოვანი პრობლემები. მაგალითად: საქართველოში დამოუკიდებლობის გამოცხადებისა და დემოკრატიული ფასეულობების არჩევის შემდეგ, მნიშვნელოვნად შემცირდა სოციალურ ცხოვრებაში ქალთა მონაწილეობის მაჩვენებელი, დრამატულად დაეცა ქალთა დასაქმების მაჩვენებელი, ქალები ნაკლებად არიან წარმოდგენილი პოლიტიკასა და ისეთ სფეროებშიც კი, რომლებიც ტრადიციულად ქალთა სფეროებად აღიქმება – განათლება და ჯანდაცვა. ამჟამად პარლამენტში ქალთა რაოდენობა 6%-ს შეადგენს, მაშინ როცა 2003 წელს იგივე მაჩვენებელი 11% იყო.

მსოფლიოს ეკონომიკური ფორუმის (რომელიც სწავლობს ქვეყნების ეკონომიკური მონაწილეობისა და შესაძლებლობის, საგანმანათლებლო მიღწევების, პოლიტიკური ძალაუფლებისა და ჯანმრთელობის საკითხებს და აკეთებს ქვეყნების შეფასებებს იმის მიხედვით, თუ რამდენად კარგად აქვთ მათ განაწილებული რესურსები და შესაძლებლობები მამაკაცებსა და ქალებს შორის) 2009 წლის გლობალური ანგარიშის მიხედვით გენდერული თანასწორობის მაჩვენებლის მიხედვით საქართველო იმყოფებოდა 84-ე ადგილას. (2008 წელს – 82 ადგილი, 2007 წელს – 67 და 2006 წ. – 54).

საქართველო ტრადიციულ საზოგადოებად ხასიათდება. აქ მყარადაა გამჭდარი ოჯახის, როგორც წმინდა, საიდუმლო ადგილის აღქმა. ყველა ადამიანი მოვალეა შეინარჩუნოს ოჯახის ღირსება მათი პირადი შეხედულებების მიუხედავად. ქართველები ხშირად ამბობენ, რომ ჩხუბი ოჯახის წევრებს შორის ოჯახს გარეთ არ უნდა გავიდეს. ამგვარად, ოჯახი ხდება ციტადელი, რომლის შიგნითაც მომხდარი ნებისმიერი დაპირისპირება მის კედლებს გარეთ არ გადის. კაცი არის ოჯახის უფროსი, რომელიც ოჯახს საკუთარი შეხედულებებისამებრ მართავს. ოჯახში ქალის როლი მკვეთრად განსაზღვრული – იგი არის დედა და დიასახლისი. საბჭოთა კავშირის მიერ ქალების ლიბერალიზაცია და მათ გათანაბრება კაცებთან სოციალური ცხოვრების ყველა ასპექტში, არასოდეს ყოფილა მხარდაჭერილი სოციალურ პოლიტიკაზე ორიენტირებული სერიოზული ინსტიტუტების მიერ. ქალებისათვის სამუშაო უფლების ასე გულუხვად მინიჭება სხვა

არაფერი იყო თუ არა მათი მონური მუშაობის ფასად სამუშაო ძალის გაზრდა; ამასთან ერთად მათ უნდა შეესრულებინათ ის ტრადიციული მოვალეობებიც, რომელიც ისედაც ეკისრებოდათ. საბჭოთა რეჟიმის რღვევის შემდეგ, ფორმალური თანასწორობის დაცვა უკანა მხარეს გადავიდა და წინა პლანზე ქალთა პრობლემებმა და ოჯახში ძალადობის საკითხმა წამოიწია.

საბჭოთა კავშირიდან გამოყოფის შემდეგ საქართველომ უმნიშვნელოვანესი ცვლილებები განიცადა – სამოქალაქო ომები, ეკონომიკური რღვევა, ინფლაცია, უმუშევრობა, კორუფცია, შეიარაღებული კონფლიქტები და დაკარგა ტერიტორიის ერთი მეხუთედი. ამ ფაქტორებმა უდიდესი გავლენა მოახდინა საბჭოთა მოქალაქეების სოციალური აზროვნების სწრაფ ცვლილებაზე – ისინი ოცნებობდნენ დამოუკიდებლობაზე და სანაცვლოდ, აღმოჩნდნენ არასტაბილურ და მძიმე პირობებში. ქალებმა, აღნიშნული ცვლილების შედეგად, ბევრი რამ დაკარგეს და ბევრიც შეიძინეს. მათ დაკარგეს კაცის, როგორც მარჩენალის აღქმა, რადგან ქვეყანაში მასიურად გაჭირდა სამუშაოები მამაკაცებისათვის, შესაბამისად, ქალებმა თავის თავზე აიღეს მარჩენალის მისია. უამრავი ქალი წავიდა და დღესაც მიდის სამუშაოს საძიებლად საზღვარგარეთ. ქალებმა, ოჯახის რჩენის მიზნით, სხვადასხვა არაფორმალური საქმიანობა დაიწყეს, რომელიც არ შეესაბამებოდა მათ განათლებასა და კვალიფიკაციას (საქართველოში, ქალების 50%-ზე მეტს პროფესიული და უმაღლესი განათლება აქვს). ოჯახური გარემოდან გასვლა თავისთავად ქალის ცხოვრების ღირებულებებთან და რეალობასთან დაშორებასაც იწვევს.

ამავე დროს, რელიგიური რწმენის აღორძინება და საბჭოთა ათეისტური აზროვნებიდან მართმადიდებლურ რწმენაში დაბრუნება ასოცირდება კონსერვატიული, ოჯახური ტრადიციების აღდგენასთან, რაც კიდევ უფრო აღრმავებს სხვაობას რეალურ ცხოვრებასა და ხელახლა აღმოჩენილ ტრადიციებს შორის. მთელს ქრისტიანულ სამყაროში, გაცილებით მეტი ქალი დადის ეკლესიაში, ვიდრე მამაკაცი და შესაბამისად, მეტად კონსერვატულები არიან, ვიდრე მამაკაცები. რწმენაში დაბრუნებული ქალები ცდილობენ იყვნენ კაცების მორჩილნი, ამავ დროს, სრულად ჩაერთონ საქართველოში თავისუფალი ბაზრისა და დემოკრატიული ინსტიტუტების განვითარებაში. ახლა უკვე, აზრის გამოხატვის თავისუფლება

კონტროლდება არა მხოლოდ ოჯახური ტრადიციების, არამედ ეკლესიის მიერაც მამაკაცისა და ქალის როლის მკაცრად განსაზღვრის გზით.

დღესდღეობით საქართველოში არ არსებობს რაიმე სახის კრიტიკული დისკურსი ქალთა საკითხების შესახებ, თუ არ ჩავთვლით ქალთა უფლებებზე მომუშავე არასამთავრობო ორგანიზაციებს, რომლებიც ძირითადად კონცენტრირებულნი არიან საზოგადოებაში ქალის როლისა და ადგილის სოციალური ასპექტების წინ წამოწევაზე. მედიის მხარდაჭერა გავრცელებული ტრადიციული სტერეოტიპებისა და გენდერული როლებისადმი მუდმივად აქეზებს ქალთა მიმართ დისკრიმინაციას; აგრეთვე, მედიაში სათანადო ყურადღება არ ეთმობა ისეთ პრობლემებს, როგორცაა ბავშვების მიტოვება, მიგრაცია, მხარდი მარგინალიზაცია და სისხლის სამართლის საქმეთა დანაშაულების რაოდენობა, ძალადობის მხარდი მაჩვენებელი, დევნილი ქალები და მათი ინკლუზიურობა.

გენდერულ საკითხებზე მოქნილი პოლიტიკის ნაკლებობა კიდევ უფრო უწყობს ხელს გენდერული ნიშნით ძალადობის განვითარებას. საქართველო 1994 წელს შეუერთდა „კონვენციას ქალთა მიმართ დისკრიმინაციის ყველა ფორმის აღმოფხვრის შესახებ“. თუმცა, მისი რატიფიცირებიდან 15 წლის შემდეგაც ჯერ კიდევ ბევრია გასაკეთებელი ძალადობასთან ბრძოლის კუთხით. ბიუჯეტებში ნაკლებად ითვალისწინებენ გენდერულ დისკრიმინაციას, ქალები პოლიტიკაში და გადაწყვეტილებების მიღების პროცესებში მინიმალურად არიან ჩართულები, დაბალია ქალთა დასაქმების მაჩვენებელი. ყველა ეს პირობა ხელს უწყობს ქალთა დაუცველობის ზრდას.

ქალის მიმართ ძალადობის საკითხებზე რამდენიმე ანგარიში არსებობს.¹¹ ყველა ანგარიში და კვლევა ეხება ოჯახში ძალადობის მასშტაბებს და პრობლემის შესახებ ცოდნას. სხვადასხვა წყაროების მიხედვით, ძალადობა დამახასიათებელია ოჯახების 5-31%-სათვის. მაჩვენებლებს შორის ასეთი სხვაობა ცხადყოფს შემდგომი კვლევების საჭიროებას იმის დასადგენად, თუ ძალადობის რა დონეებთან გვაქვს საქმე. ქვემოთ წარმოდგენილია წინა წლებში ჩატარებული კვლევის შედეგები, რომელიც ოჯახში ძალადობას ეხებოდა.

11. აღნიშნული ანგარიშების თითქმის აბსოლუტური უმრავლესობა აქცენტს აკეთებს თემის შესწავლასა და კვლევაზე.

გაეროს მოსახლეობის ფონდმა, 1999 და 2005 წლებში, განახორციელა ორი კვლევა საქართველოს რეპროდუქციული ჯანმრთელობის საკითხებზე. ორივე კვლევაში, ქალთა 20%-ზე ნაკლებმა აღიარა სიტყვიერი ძალადობის ფაქტები ამჟამინდელი ან ყოფილი პარტნიორის მხრიდან, 5%-ს განცდილი ჰქონდა ფიზიკური ძალადობა და დაახლოებით 2% საუბრობდა სქესობრივ ძალადობაზე. 2005 წლის კვლევის მონაცემების თანახმად, მსხვერპლთა 5%-მა ოჯახში ძალადობის შესახებ პოლიციას აცნობა, ხოლო 4%-მა მიიღო სამედიცინო კონსულტაცია. დაზარალებული ქალების მიერ ყველაზე ხშირად დასახელებული მიზეზი, რის გამოც, მათ არ მიმართეს ძალოვან უწყებას, იყო უნდობლობა აღნიშნული უწყების ან სამედიცინო დაწესებულების მიმართ (38%) ან ძალადობის ფაქტის გამჟღავნებასთან დაკავშირებული უხერხულობა (32%). კვლევაში სხვა მიზეზებიც დასახელდა: ოჯახის რეპუტაციის შელახვა (10%), ფიზიკური ძალადობა არ იყო ძალიან მძიმე (7%), უფრო მეტად ცემის შიში (5%) და ქორწინების დარღვევის შიში (3%).¹²

ამავე კვლევაში დაფიქსირდა გენდერულ საკითხებთან დაკავშირებული ასიმეტრია: კაცების 89% აღნიშნავდა, რომ ქალს არ აქვს უფლება ქმრის მიმართ რაიმე სახის ძალა გამოიყენოს, ხოლო იგივე შერჩევად, 38% ამტკიცებს, რომ კაცს შეუძლია გამოიყენოს ძალა ქალის მიმართ, თუ ეს უკანასკნელი მას უღალატებს. ორივე კვლევის მონაცემებში (1999/2005 წწ.) სიტყვიერი ძალადობის საკმაოდ მაღალი მაჩვენებელი გამოვლინდა (20% ორივე კვლევაში), ქალთა 5% ფიზიკური ძალადობის მსხვერპლია, ხოლო კვლევის მიმდინარეობის წელს, ძალადობის სულ მცირე ერთი შემთხვევა დაფიქსირდა ქალთა 1%-ს შემთხვევაში.

„კავკასიის ქალთა კვლევისა და კონსულტირების ქსელის“ მონაცემებით, 2005 წელს, ქვეყნის მასშტაბით 1000 გამოკითხული ქალიდან, 22,2% მეუღლის ფიზიკური ძალადობის მსხვერპლი სულ მცირე ერთხელ ყოფილა; ქალთა 5% ძალადობის მსხვერპლი ხშირად, ხოლო 25.5% მეუღლეების მხრიდან სქესობრივი ძალადობის ფაქტებზე საუბრობს. კვლევამ ასევე აჩვენა, რომ არსებობს მნიშვნელოვანი ბარიერები იმ ქალებისათვის, რომელთაც ძალადობისაგან სურთ დაცვა და ეძებენ შესაბამის მომსახურებებს: 13.1% ფიქრობდა

12. Serbanescu F, et al. (2000). Reproductive health survey, Georgia, 1999-2000. Serbanescu F, et al. (2005). Reproductive health survey, Georgia, UNFPA, Tbilisi.

პოლიციისთვის მიემართა და დაცვა ეთხოვა ოჯახში ძალადობისგან, თუმცა, გამოკითხულ ქალთა მხოლოდ 1.8%-მა მიმართა აღნიშნულ უწყებას დასახმარებლად. იგივე ტენდენცია შეინიშნება სამედიცინო დახმარების მიმართაც: ქალთა 8,4%-ს ესაჭიროებოდა სამედიცინო დახმარება, თუმცა მხოლოდ 2.7%-მა მიმართა სამედიცინო დაწესებულებას დასახმარებლად. კვლევაში მონაწილე რესპონდენტთა 90%-ზე მეტი აღნიშნავს, რომ ქალი უფრო მეტად თავმდაბალი უნდა იყოს და არ უნდა ახდენდეს ძალადობის პროვოცირებას. 60%-ს აზრით, არ აქვს მნიშვნელობა თუ რა ხდება ოჯახში, მთავარია იგი ოჯახს გარეთ არ გავიდეს.¹³

არასამთავრობო ორგანიზაციამ „სახლი“ 2002 წელს განახორციელა პროექტი - „ძალადობა ოჯახში - გენდერული ურთიერთობების კვლევა“, რომლის მიზანი იყო ძალადობის შესწავლა კულტურული თავისებურების ჭრილში. კვლევის მონაცემების თანახმად, ოჯახში ძალადობის ცნება ორივე სქესის მიერ აღიქმება, როგორც „ქალის ცემა/უხეში მოპყრობა“ (94.8%). (კვლევაში, ოჯახში ძალადობის აღქმასთან დაკავშირებით განსხვავება არ გამოვლენილა სქესის ჭრილში).

2003 წელს, ორგანიზაციამ „სახლი“ განახორციელა კვლევა „ოჯახში კონფლიქტების გენდერული ასპექტები“, რომლის მთავარი ამოცანა გენდერული ძალადობის მიზეზების დადგენა იყო. კვლევის ფარგლებში ასევე შეისწავლეს ოჯახში ძალადობასა და სოციალურ-ეკონომიკურ სტატუსს შორის არსებული კავშირები, ოჯახის ფუნქციონირება, კონფლიქტის გადაჭრის გზები და საკუთარი თავის პატივისცემის საკითხები. შერჩევის ზომა განისაზღვრა 400 ადამიანით (43.3% ქალი და 56.8% მამაკაცი). კვლევის შედეგებმა აჩვენა, რომ ოჯახში ძალადობა ძირითადად ეკონომიკური მდგომარეობითაა გამოწვეული; გარდა ამისა, აღმოჩნდა, რომ მამაკაცები ხშირად ადანაშაულებდნენ ქალებს ოჯახში ძალადობაში, და პირიქით. კვლევის მონაცემების თანახმად, გაკეთდა დასკვნა, რომ ოჯახში დაძაბული ურთიერთობების გასანეიტრალებლად აუცილებელია მკვეთრად იყოს გამიჭნული ქალისა და მამაკაცის ფუნქციები და პასუხისმგებლობები ოჯახში.

13. ნ. ციხისთავი, ნ. ბერევაშვილი [რედ.] (2006). ოჯახური ძალადობა ქალზე: მრავალკომპონენტური კვლევა. კავკასიის ქალთა კვლევისა და კონსულტაციების ქსელი, თბილისი.

2005 წელს, ორგანიზაციამ „სახლი“ განახორციელა პროექტი „ოჯახში ძალადობა, პირადი პროფილები“, რომელმაც შეისწავლა მეუღლეებს შორის ოჯახში ძალადობის შემთხვევების ფსიქოლოგიური ასპექტები. 2006 წელს, ორგანიზაციამ მეორე კვლევა განახორციელა: „ოჯახში ძალადობა – საფრთხე ჯანმრთელობისათვის“, რომლის ფარგლებშიც შეისწავლეს ჯანდაცვის სფეროს წარმომადგენლების შეხედულებები ოჯახში ძალადობასთან დაკავშირებით. გამოკითხულ რესპონდენტთა 79.5%-მა აღნიშნა, რომ ოჯახში ძალადობა სოციალური პრობლემაა, ხოლო 20.5%-მა აღნიშნა, რომ ოჯახში ძალადობა ოჯახის შიდა პრობლემაა. რესპონდენტთა 95.2%-ს არ აქვს აღრიცხული ინფორმაცია ოჯახში ძალადობის შესახებ. 49.9%-მა გამოთქვა ოჯახში ძალადობის შესახებ პაციენტებთან საუბრის დისკომფორტი. 56.4% ფიქრობს, რომ ოჯახში ძალადობის საკითხებზე საუბარი პაციენტმა შეიძლება შეურაცხყოფად მიიღოს. სამედიცინო დაწესებულებების რესპონდენტთა 57.8% აღნიშნავს, რომ შესაბამისი მომსახურებების არარსებობა მათ ხელს უშლის ოჯახში ძალადობის შემთხვევებთან ბრძოლაში, ხოლო 31.3% შემთხვევებზე ფაქტორად, ოჯახში ძალადობის შესახებ ჯანმრთელობის დაცვის შესაბამისი პოლიტიკის არარსებობას ასახელებს. გამოკითხულთა 62.7% ოჯახში ძალადობის შემთხვევების აღრიცხვას აუცილებლობად მიიჩნევს, ხოლო 16.95%-ს საპირისპირო აზრი აქვს, რადგან მათი აზრით, სოციალური პრობლემები გადაუჭრელია და არ არსებობს ჯანდაცვის ზოგადი პოლიტიკა.¹⁴

ოჯახში ძალადობის შესახებ საზოგადოებრივი აზრის გამოსაკვლევად ამერიკის იურისტთა ასოციაციის მიერ 2006 წელს განხორციელებული საბაზისო კვლევა ნათლად ადასტურებს, რომ ოჯახში ძალადობა არ აღიქმება ისეთ საკითხად, რომლის განხილვა ოჯახს გარეთ უნდა მოხდეს (75,7%); რესპონდენტების 26.7% მიიჩნევს, რომ ეს საკითხი ქართულ მენტალიტეტთან შესაბამისობაში არ მოდის, ხოლო 20,5% თვლის, რომ ოჯახში ძალადობის ფაქტის გამჟღავნებას აზრი არ აქვს, რადგან ეს პრობლემა ამით არ გადაიჭრება და მაინც იარსებებს ოჯახებში. რესპონდენტების აბსოლუტური უმრავლესობა დარწმუნებულია, რომ ოჯახში ძალადობის ფაქტები

14. Thomas, C., Nelson, L., Ellingen, M., Sumbadze, N. (2006). DOMESTIC VIOLENCE AND CHILD ABUSE IN GEORGIA: An Assessment of Current Standings of Law and Practice Regarding Domestic Violence and Child Abuse in Georgia, and Recommendations for Future United Nations Country Team Involvement. Institute for Policy Studies, Minnesota Advocates for Human Rights. pp.4

საზოგადოებისაგან დამალულია, მიზეზად საზოგადოებრივი აზრის (80,8%) შიშს ასახელებენ. რესპონდენტთა უმრავლესობას (55.5%) ოჯახში პრობლემების გამჟღავნების სურვილი არ აქვს, რადგან ეს სოციალურ ნორმებში არ ჯდება.¹⁵

პოლიტიკის კვლევების ინსტიტუტმა განახორციელა კვლევა სამცხე-ჯავახეთის რეგიონში. რესპონდენტთა დაახლოებით 16.8%-მა (14.4%-მამაკაცი და 19.2%-ქალი) აღნიშნა, რომ ისინი იცნობენ ოჯახებს, სადაც ქმრები ცოლებს სცემენ. რესპონდენტთა თითქმის 15.9%-მა (22.2%-მამაკაცი და 9.9%-ქალი) განაცხადა, რომ ცოლის ცემა დასაშვებია თუ ის ცუდად მოიქცევა. 2005 წლის კვლევაში, რომელიც ოჯახში ძალადობის მიმართ ახალგაზრდების განწყობებს ეხებოდა, გამოვლინდა, რომ რესპონდენტთა 47.1% ოჯახში ძალადობაზე პასუხისმგებლობას მოძალადეს აკისრებს, 8%- მსხვერპლს, ხოლო 32.4% - ორივეს. ამავე ორგანიზაციის 2006 წლის კვლევაში სამი შეკითხვა ჩაიდო ოჯახში ძალადობასთან დაკავშირებით. აღმოჩნდა, რომ მოსახლეობის აბსოლუტური უმრავლესობისათვის (97.6%) მიუღებელია ოჯახის უფროს წევრებზე ფიზიკური ძალადობის განხორციელება, ხოლო რესპონდენტთა 66%-სათვის მიუღებელია ხანშიშესული ცოლის ცემა¹⁶.

2006 წელს, ორგანიზაციამ „ამნესტი ინტერნეშენალ“ დაბეჭდა სრულყოფილი ანგარიში ოჯახში ძალადობისაგან ქალის დაცვის სფეროში სახელმწიფო პოლიტიკის კუთხით არსებული ხარვეზების შესახებ. ანგარიშში ხაზგასმულია, რომ სისხლის თუ სამოქალაქო სამართლის სისტემა ვერ უზრუნველყოფს სათანადო მხარდაჭერას ოჯახში ძალადობის მსხვერპლთა დასაცავად¹⁷.

საქართველოში ადგილი აქვს მეუღლის მხრიდან ცოლის გაუპატიურებას. კავკასიის ქალთა კვლევისა და კონსულტაციის ქსელის (CWN) 2006 წელს ჩატარებული კვლევის თანახმად გამოკითხულ ქალთა 25.5% აცხადებდა, რომ მათი ქმრები აიძულებდნენ მათ სექსუალური კავშირის დამყარებას, რომლისთვისაც ისინი იმ მომენტში მზად არ იყვნენ, ხოლო 4% აცხადებდა, რომ ეს ხშირად ხდებოდა.¹⁸ „ამნესტი ინტერნეშენალის“

თანახმად „ჯერ-ჯერობით არ არსებობს კანონი, რომელიც სპეციალურად მიმართული იქნება ქორწინებაში გაუპატიურების ფაქტის კრიმინალურ ფაქტად აღიარებისკენ.“¹⁹

2008 წელს გამოკითხულ პოლიციელთა და ექიმთა თანახმად, რისკ ჯგუფად უნდა განიხილებოდეს გათხოვილი ქალები, რომელთა ასაკიც არ აღემატება 30 წელს. ექიმთა 35% აცხადებს, რომ მათ უმკურნალიათ ოჯახში ძალადობის მსხვერპლი ქალებისთვის. პოლიციის ანგარიშის თანახმად, ყოველი მეოთხე შემთხვევა ოჯახში ძალადობის შემთხვევაა.²⁰

სამწუხაროდ, ქართული საზოგადოების ნაწილი ჯერ კიდევ არ აღიარებს ამ პრობლემის არსებობას – ეს დამტკიცებულ იქნა 2006 წელს ამერიკის იურისტთა ასოციაციის (ABA) მიერ საქართველოში ჩატარებული საბაზისო კვლევის შედეგად, რომელიც იკვლევდა საზოგადოებრივ აზრს ოჯახში ძალადობის შესახებ. კერძოდ, გამოკითხულ რესპოდენტთა 75,5% მიიჩნევს, რომ ოჯახში ძალადობა არ უნდა იქნას განხილული საჯაროდ, ვინაიდან ოჯახური პრობლემები ტაბუდადებული თემაა. 26,7%-ის თანახმად, ამ საკითხის განხილვა არ შეესაბამება ქართულ მენტალობას; მაშინ როცა, 20,5%-ის აზრით, ამ საკითხის საჯაროდ გაცხადება უსარგებლოა, რადგან პრობლემა კვლავაც იარსებებს ოჯახებში და ასეთი ქმედება ვერ მოახერხებს მის შემცირებას.²¹

საერთო ჯამში. ჩვენს ხელთ არსებული ყველა კვლევის მონაცემი ცხადყოფს, რომ სპეციალური გამოკითხვები მხოლოდ პირველად სურათს გვაძლევს პრობლემის სიმძაფრის შესახებ. მიუხედავად ამისა, აღნიშნული კვლევები ხელს უწყობს იმის გააზრებას, რომ არსებობს საერთო კვლევის განხორციელების საჭიროება, რათა შესწავლილ იქნას ისეთი საკითხები, როგორიცაა ძალადობა, ოჯახში ძალადობის შედეგები ქალთა სოციალურ სტატუსზე, ოჯახში ძალადობის გავლენა ქალის ჯანმრთელობაზე, სოციალურ კეთილდღეობაზე, ოჯახის შიდა ურთიერთობებზე და ქალთა როლის გაძლიერებაზე.

15. იგივე, 14, გვ.5

16. იგივე (14), გვერდი 6

17. Amnesty International (2006). Georgia: Thousands suffering in violence: violence against women in the family. <http://www.amnestyusa.org/document.php?id=ENGEUR560092006>

18. ნ. ციხისთავი, ნ. ბერეკაშვილი [red.] (2006). ოჯახური ძალადობა ქალზე: მრავალკომპონენტური კვლევა. კავკასიის ქალთა კვლევისა და კონსულტაციების ქსელი, თბილისი.

19. Amnesty International (2006) Georgia: Thousands suffering violence against women in the family. www.wunrun.com

20. aen by Survey results of Medical Personnel. Tbilisi

21. Aladashvili I., Chkheidze, K. (2008). Monitoring of Implementation of the Action Plan on Elimination of Domestic Violence and Protection and Support to its Victims

ქალის მიმართ ძალადობის შესახებ არსებული სამართლებრივი ინფრასტრუქტურა და ინსტიტუციური მექანიზმები საქართველოში

საბჭოთა საქართველოს ქალები სარგებლობდნენ იგივე უფლებებითა და შესაძლებლობებით, რითაც ყველა სხვა ქალი მთელს საბჭოთა კავშირში. სახელმწიფო კონსტიტუციის თანახმად, ქალები უთანაბრდებოდნენ კაცებს, თუმცა რეალურად, მათთვის გაცილებით ნაკლები შესაძლებლობები არსებობდა. იგივე პერიოდში, ბევრ დასავლელ ფემინისტს შურდა კიდევ საბჭოთა ქალების, რომელთაც ხელი მიუწვდებოდათ კარგ განათლებას, სამედიცინო მომსახურებას და სამუშაოზე. საბავშვო ბალები, რომლებიც თითქმის არ არსებობდა დასავლეთის ქვეყნებში ამ პერიოდში, ძალიან დიდი დახმარება იყო ქალებისათვის, რადგან მათ შეეძლოთ დღის საათებში მუშაობა. საბჭოთა მთავრობა ყველა პირობას უქმნიდა ქალებს სამუშაოდ, თუმცა სახელმწიფოს გენდერული თანასწორობის იდეოლოგია ნაკლებად აწუხებდა, უბრალოდ, სურდა რაც შეეძლება დიდი სამუშაო ძალა შეექმნა სახელმწიფოს ეკონომიკური აღმასვლისათვის. პოლიტიკურ დონეზე, ქალები მცირედ იყვნენ წარმოდგენილი, თუმცა მათ კვოტები ჰქონდათ აღმასრულებელ და გადანყვეტილების მიმღებ ორგანოებში. ოჯახის დონეზე, დომინირებდა მამაკაცის ტრადიციული იმიჯი, როგორც ოჯახის თავის და მარჩენალის, ხოლო ქალის, როგორც დედისა და შვილების აღმზრდელის; შესაბამისად, ქალს ორმაგი დატვირთვა ჰქონდა.²²

გემოლიზმის განზოგადება თავისუფლად შეიძლება პოსტსაბჭოთა საქართველოზე (გარდა კვოტებისა პოლიტიკაში). საქართველოს კონსტიტუციის მე-14 თავში აღნიშნულია: „ყველა ადამიანი თანაბარია, მიუხედავად მისი რასის, კანის ფერის, ენის, სქესის, რელიგიის, პოლიტიკური შეხედულების, ეროვნული, ეთნიკური, სოციალური წარმოშობის, ქონების, სტატუსის და საცხოვრებელი ადგილისა“²³. სახელმწიფო კანონების მიხედვით, ქალი სარგებლობს ხმის მიცემის იგივე უფლებით, რითაც მამაკაცი და ქალს აქვს იგივე უფლება პასიურ ხმის მიცემაზე (ანუ არჩევითობაზე), როგორც მამაკაცს. თუმცა, რეა-

ლურად, შესაძლებლობების თვალსაზრისით, ქალები მამაკაცებთან შედარებით, მაინც არათანაბარ მდგომარეობაში იმყოფებიან. 2003-2004 წლის საპარლამენტო არჩევნების გენდერული ანალიზი გვიჩვენებს, რომ კანდიდატთა მხოლოდ 11.8% იყო ქალი, ხოლო პოლიტიკური პარტიების პირველ ათეულში - მხოლოდ 15.7%. ამათგან, პარტიულ სივრცეში²⁴ ორ ქალს ეჭირა პირველი ადგილი და სამს მეორე ადგილი. დღეს, პარლამენტის წევრების მხოლოდ 6%-ია ქალი.

საქართველო ადამიანის უფლებათა ბევრი საერთაშორისო და რეგიონალური ხელშეკრულების ხელმომწერი მხარეა. 1994 წლის 24 სექტემბერს, საქართველო დათქმების გარეშე შეუერთდა კონვენციას „ქალთა მიმართ ყოველგვარი დისკრიმინაციის აღმოფხვრის შესახებ“ (CEDAW). შესაბამისად, საქართველო ვალდებულია კონვენციის ყველა პუნქტის შესრულებაზე. 1995 წელს, პეკინის კონფერენციაზე, საქართველო შეუერთდა ქვეყანათა რიგს, რომელთაც თანხმობა განაცხადეს ქალთა მდგომარეობის გაუმჯობესების მიზნით, ეროვნული სამუშაო გეგმის შემუშავებაზე, ხოლო 2002 წელს, საქართველომ მოახდინა CEDAW – ს დამატებითი ბრძანების რატიფიკაცია. საქართველო ასევე შეუერთდა მნიშვნელოვან დოკუმენტს: „ათასწლეულის განვითარების მიზნები საქართველოში“, რომლის მესამე მიზნის თანახმად, საქართველოს მთავრობა ვალდებულია იღებს უზრუნველყოფას:

1. გენდერული თანასწორობა დასაქმების კუთხით;
2. ქალებისათვის თანაბარი ხელმისაწვდომობა პოლიტიკურ სფეროებში და მთავრობის ყველა დონეზე.

აღნიშნული ამოცანები უნდა შესრულდეს 2015 წლამდე. თამარ საბედაშვილი, გენდერული საკითხების ექსპერტი, აღნიშნავს, რომ „ჭერჭერობით რაიმე პროგრესი მიღწეული არაა“²⁵. ფაქტიურად, არანაირი ღონისძიება არ არის განხორციელებული მათ მიერ, ვინც პასუხისმგებელია გემოლიზმის მიზნების შესრულებაზე, თუმცა, მეორეს მხრივ, სამოქალაქო საზოგადოებისა და საერთაშორისო დონორი ორგანიზაციების ერთობლივი ძალისხმევით, წყალობით, გარკვეული ნაბიჯები გადაიდგა პოლიტიკაში გენდერული თანასწორობის უზრუნველსაყოფად.

22. Javakhishvili, N., Bregvadze I. (2000), Women Roles at a State and Family Levels; In: Exploring Gender Issues in the Caucasus Workshop Materials

23. http://www.parliament.ge/files/68_1944_951190_CONSTIT_27_12.06.pdf

24. Gender Analysis of 2003-2004 Parliamentary elections. (2004) Women Political Resource Centre. Tbilisi

25. თ. საბედაშვილი (2007 წ.), სქესი და დემოკრატიზაცია საქართველოში, 1991-2006 წწ. თბილისი

2004 წლის ოქტომბერში, საქართველოს პარლამენტის თავჯდომარის თაოსნობით შეიქმნა საკონსულტაციო საბჭო გენდერული თანასწორობის საკითხებში. აღნიშნულ ინიციატივას მხარი დაუჭირა გაეროს განვითარების პროგრამის პროექტმა „გენდერი და პოლიტიკა სამხრეთ კავკასიაში“²⁶. საბჭო მოქმედებდა როგორც გენდერული საკითხების მხარდამჭერი ერთეული, რომელიც ამუშავებდა პროექტებსა და რეკომენდაციებს ეროვნული გენდერული პოლიტიკის შესახებ, განიხილავდა და გასცემდა შესაფერის რეკომენდაციებს, ხელს უწყობდა გენდერული მიმართულების კანონმდებლობის შემუშავებას, თანამშრომლობდა გენდერულ საკითხებზე მომუშავე საერთაშორისო და ადგილობრივ ორგანიზაციებთან, ა.შ. 2006 წლის ივლისში, საბჭომ მოამზადა სახელმწიფო კონცეფცია გენდერული თანასწორობის შესახებ. სხვა საკითხებთან ერთად, აღნიშნული კონცეფცია განსაზღვრავს, რომ აუცილებელია „ქალთა და მამაკაცთა სრული და თანაბარი მონაწილეობა მთავრობის ყველა სფეროსა და დონეებში; ქალთა და მამაკაცთა თანაბარი მონაწილეობა პოლიტიკურ პარტიებში და აღმასრულებელ/მონიტორინგის სტრუქტურებში.“²⁷ საბჭოს ერთ-ერთი უპირატესობა ისიც გახლავთ, რომ ის დაკომპლექტებულია მთავრობის, პარლამენტისა და იმ არასამთავრობო ორგანიზაციების წარმომადგენლებისაგან, რომლებიც მუშაობენ ქალთა და გენდერულ პრობლემებზე.

საბჭოს ძალისხმევით შემუშავდა ახალი კანონი „გენდერული თანასწორობის შესახებ“; კანონის შემუშავების პროცესში მონაწილეობა მიიღო გაეროს განვითარების ფონდის (UNDP) პროექტმა „გენდერი და პოლიტიკა“. ახალი კანონი „გენდერული თანასწორობის შესახებ“ ძალაში შევიდა 2010 წლის აპრილში. ახალი კანონმდებლობის თანახმად, ქალებსა და კაცებს აქვთ თანაბარი უფლება პოლიტიკურ, ეკონომიკურ, სოციალურ თუ კულტურულ ცხოვრებაში. კანონი კრძალავს სექსუალურ დისკრიმინაციას და უზრუნველყოფს თანასწორ უფლებას განათლების მისაღებად, პროფესიის არჩევის თავისუფლებას, პროფესიულ დანინაურებას. კანონი ადგენს მეუღლეების თანასწორუფლებიანობას, ქალისა და მამაკაცის თანაბარ მოვალეობებს ბავშვების მიმართ. მამაკაცებს, ისევე როგორც ქალებს, აქვთ თანაბარი უფლება ბავშვების მეურვეობაზე, ნდობით აღჭურვილობასა და შვილად აყვანაზე. ამ კანონ-

მდებლობის თანახმად, გენდერული თანასწორობის საბჭო იქცა პერმანენტულ ერთეულად საქართველოს პარლამენტში.

ხელისუფლების აღმასრულებელ ნაწილში ჯერ კიდევ არ არსებობს ერთეული, რომელიც პასუხისმგებელი იქნებოდა გენდერული თანასწორობის უზრუნველყოფაზე. სახელმწიფო ამუშავებს და ნერგავს პერიოდულ 2 წლიან სამოქმედო გეგმებს გენდერული თანასწორობის შესახებ, თუმცა არ ხდება მათი განხორციელება სრული მასშტაბებით.

პოლიტიკაში, ადგილობრივი თვითმმართველობის დინამიკა არჩეულ ქალთა პროცენტულობის კლებაზე მიუთითებს (ამგვარი არჩევნები პირველად 2000 წელს ჩატარდა, მეორედ 2003 წელს და მესამედ 2006 წელს). ექსპერტთა მიხედვით, ამის ერთ-ერთი მთავარი მიზეზია ის ფაქტი, რომ პირველ არჩევნებში მამაკაცები ვერ აცნობიერებდნენ თვითმმართველობის ორგანოების მნიშვნელობასა და ძალაუფლებას, შესაბამისად, სახეზეა უარყოფითი კორელაცია: რაც უფრო მეტმა მამაკაცმა გააცნობიერა არჩევნების მნიშვნელობა, მით უფრო ნაკლებმა ქალმა მიიღო ადგილი სამთავრობო უწყებებში²⁸.

მაღალ სამთავრობო დონეზე კვოტების სისტემა სერიოზულად არ განიხილება, მხოლოდ რამდენიმე არასამთავრობო ორგანიზაციამ იმუშავა კვოტების სისტემის მომზადებაზე და საქართველოს პარლამენტში შემოღებაზე. თუმცა, 2004 წელს, აღნიშნული ინიციატივა ჩავარდა. ხოლო, რამდენიმე არასამთავრობო ორგანიზაციამ მხარი დაუჭირა კვოტების სისტემის შემოღებას პოლიტიკურ პარტიებში, თუმცა, ეს ინიციატივაც გამოსვლისთანავე ჩააგდეს. საზოგადოდ, საქართველოში არ მისაღებია პოზიტიური ქმედების/პოზიტიური დისკრიმინაციის იდეებს. 2008 წელს, არასამთავრობო ორგანიზაციებმა განაახლეს პოლიტიკურ პარტიებში ფრანგული მოდელის ტიპის კვოტების შემოღების ინიციატივაზე მუშაობა. საერთაშორისო დონორი ორგანიზაციების დახმარებით, რამდენიმე ადგილობრივმა არასამთავრობო ორგანიზაციამ შეაგროვა 30 000 ხელმოწერა კვოტების სისტემის შემოღების შესახებ, თუმცა ჯერ ომმა და შემდეგ პოლიტიკურმა პრობლემებმა ხელი შეუშალა აღნიშნული ინიციატივის განხილვას და დღეს, ის ჯერ კიდევ განსახილველ საკითხთა რიგშია²⁹.

26. ოფიციალური ვებ-გვერდი: www.parliament.ge
27. www.parliament.ge/files/gender/Conc.pdf

28. ქალი და ძალაუფლება, (2005), ქალთა განათლებისა და ინფორმაციის საერთაშორისო ცენტრი თბილისი
29. ნ. ჯავახიშვილი (2008) წინააღმდეგობა პოზიტიური ქმე-

ზოგადად, ქალებსა და მამაკაცებს შორის არ არსებობს კარიერის განვითარების თანაბარი შესაძლებლობები. „შუმის ჭერის“ პრინციპი წარმოდგენილია ყველა სახელმწიფო ორგანიზაციაში და სექტორში, იქნება ეს განათლება, კულტურა, კანონმდებლობა, ჯანდაცვა თუ ბიზნესი³⁰. გენდერულ თანასწორობასთან დაკავშირებული უარყოფითი სტრეოტიპები და ტრადიციები ჯერ კიდევ აქტუალურია ქვეყანაში და მათი არსებობისათვის მასშედია და სოციალიზაციის სხვა ინსტიტუტები კვლავაც ხელსაყრელ პირობებს ქმნიან. ტრადიციულად: ა) ქალწულობის ინსტიტუტი კვლავაც საკმაოდ ძლიერადაა დამკვიდრებული, განსაკუთრებით რეგიონებში; ბ) ქალისა და მამაკაცის ქცევისა და მორალის შეფასების ორმაგი სტანდარტები ისევ აქტიურია, გ) ოჯახის მთავარი მემკვიდრე არის კაცი, რაც ქალს ქმარზე დამოკიდებულს ხდის³¹. გემოთქმულიდან გამომდინარე შეგვიძლია დავასკვნათ, რომ „თუ ხელისუფლება შენუხებულა გენდერული უთანასწორობის პრობლემით, მხოლოდ იმიტომ, რომ ქვეყანა შეესაბამებოდეს საერთაშორისო სტანდარტებსა და პრინციპებს.“³²

საქართველოს პარლამენტმა 2006 წელს დაამტკიცა კანონი ოჯახში ძალადობის აღკვეთის, ძალადობის მსხვერპლთა დაცვისა და მხარდაჭერის შესახებ, თუმცა პარლამენტის ბევრმა წევრმა ის ვერ გაიგო და მის შესახებ ხუმრობაც კი დაიწყო. კანონმა გაიარა მომზადების ხანგრძლივი პერიოდი ადგილობრივი არასამთავრობო ორგანიზაციებისა და საერთაშორისო დონორი ორგანიზაციების მხარდაჭერით და დასრულებული სახე მიიღო პროექტის „გენდერი და პოლიტიკა სამხრეთ კავკასიაში“ ფარგლებში. საქართველოს კანონის „ოჯახში ძალადობის აღმოფხვრის, ძალადობის მსხვერპლთა დაცვისა და მხარდაჭერის შესახებ“ თანახმად განხორციელდა მთელი რიგი შესწორებები საკანონმდებლო აქტებში. კერძოდ კი, ადმინისტრაციულ საპროცედურო კოდექსში, პოლიციის შესახებ კანონსა და იარაღის შესახებ კანონში.

დებისადმი: სტუდენტების და არასამთავრობო ორგანიზაციების წარმომადგენლების პოზიციები“; კრებული „პოლიტიკის მეცნიერებათა საკითხები“

30. Khomeriki L. (2002). Gender Equality Issues in Post-Soviet Georgia. In: Democracy in Georgia

31. Javakhishvili, N. Khomeriki, L. (2003) Gender Dimension in Georgia. In: The Greenwood Encyclopedia of Women's Issues Worldwide. Europe. London

32. თ. საბედაშვილი (2007) გენდერი და დემოკრატიზაცია საქართველოში 1991-2006 წლებში. თბილისი

კანონმა საქართველოს კანონმდებლობაში პირველად შემოიტანა ოჯახში ძალადობის განსაზღვრება: „ოჯახში ძალადობა გულისხმობს კონსტიტუციური უფლებებისა და თავისუფლებების დარღვევას ოჯახის ერთი წევრის მიერ მეორე წევრის მიმართ ფიზიკური, ფსიქოლოგიური, ეკონომიკური, სექსუალური ძალადობის მხრივ; აღნიშნულის თანახმად მომზადდა ლეგალური საფუძველი დაცვისა და შეზღუდვების დაწესებისთვის.“³³

კანონი ითხოვს ფართომასშტაბიან თანამშრომლობას სამინისტროებს, სასამართლოებს, პროკურატურასა და სხვა პასუხისმგებელ პირებს შორის. ახალი კანონი ითხოვს ადმინისტრაციული, კრიმინალური და სამოქალაქო ჯარიმების გამოყენებას საჭიროების შემთხვევაში და გვთავაზობს ორ ახალ საშუალებას: დამცავ სისტემასა და შემზღუდავ სისტემას, რომლის გამოყენებაც შეეძლება სასამართლოსა და პოლიციას მსხვერპლის დასაცავად. კანონი მოითხოვს თავშესაფრებისა და სოციალური მომსახურებების დაარსებას და საქართველოს ხელისუფლებას სთავაზობს დაამტკიცოს სამოქმედო გეგმა ამ ზომების მხარდასაჭერად ახალი კანონის გამოქვეყნებიდან 4 თვის განმავლობაში.³⁴

2008 წლის დეკემბერში პრეზიდენტის ბრძანების თანახმად დაფუძნდა ოჯახში ძალადობის საკითხებზე მომუშავე საკონსულტაციო და საკოორდინაციო ერთეული სახელად სახელმწიფო საუწყებათაშორისო საბჭო ოჯახში ძალადობის შესახებ (საბჭო); საბჭოს მოვალეობებში შედის ოჯახში ძალადობის შესახებ კანონის მხარდაჭერა და დანერგვა. ეს ნაბიჯი განხილულ იქნა როგორც პოლიტიკური ნების დემონსტრაცია და სახელმწიფო წვლილი ოჯახში ძალადობის აღკვეთის საქმეში. სამინისტროების, საერთაშორისო ორგანიზაციების წარმომადგენლებისა და დამოუკიდებელი ექსპერტებისგან დაკომპლექტებული საბჭოს მოვალეობებში შედის ხელისუფლების ფუნქციების ეფექტურად დანერგვა და კოორდინირება ოჯახში ძალადობის ყველა ფორმის შემცირებისა და აღკვეთის მიზნით;

33. Aladashvili, I., Kiknadze, Z., Nozadze, N. (2009). UNPFA Regional Legislative Analysis and Mapping for Regional Partners. Country Report-Georgia

34. Thomas, C., Nelson, L., Ellingen, M., Sumbadze, N. (2006). Domestic Violence and Child Abuse in Georgia: An Assessment of Current Standings of Law and Practice Regarding Domestic Violence and Child Abuse in Georgia, and Recommendations for Future United Nations Country Team Involvement. Institute for Policy Studies, Minnesota Advocates for Human Rights.

გარდა ამისა, 2008 წლის დეკემბერში შესწორება იქნა შესული ადამიანთა ვაჭრობის (ტრეფიკინგის) მსხვერპლთა, დაზარალებულთა დაცვისა და დახმარების სახელმწიფო ფონდის (შემდგომ ტექსტში – სახელმწიფო ფონდი) წესდებაში, რაც მოიცავდა ოჯახში ძალადობის მსხვერპლ პირებთან მუშაობასაც და სათანადო პრევენციული მექანიზმების დანერგვას. სახელმწიფო ფონდი დაფუძნდა პრეზიდენტის დადგენილების თანახმად 2006 წლის 18 ივლისს.³⁵

კანონის ძალაში შესვლას მოყვა ოჯახში ძალადობის აღკვეთის, ძალადობის მსხვერპლთა დაცვისა და დახმარების პერიოდული 2 წლიანი სამოქმედო გეგმების შემუშავება და დანერგვა (2007-2008 და 2009-2010). სამოქმედო გეგმები სახავს კონკრეტულ გზებს კანონის სხვადასხვა მუხლის განხორციელებისათვის. აღსანიშნავია, რომ სამოქმედო გეგმის მონიტორინგის პრაქტიკის დანერგვამ შესამჩნევად გააუმჯობესა სამოქმედო გეგმების შემუშავების პროცესი.³⁶ 2007-2008 წლის სამოქმედო გეგმის მოხსენება, რომლის ავტორები არიან ირმა ალადაშვილი და ქეთევან ჩხეიძე, ნათლად აჩვენებს, რომ სრულად არ განხორციელებულა მთელი რიგი აქტივობებისა. აქვეა მოცემული ავტორების მიერ შემუშავებული რეკომენდაციები შემდგომი სამოქმედო გეგმისათვის.

კანონის ძალაში შესვლას მოჰყვა ოჯახში ძალადობის მსხვერპლთა ეროვნული რეფერალური მექანიზმის (NRM)³⁷ არსებობის საჭიროების გაჩენა. 2009 წლის მარტში ოჯახში ძალადობის აღკვეთის უწყებათშორისი საკოორდინაციო საბჭოს ინიციატივითა და საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციისა და გაეროს მოსახლეობის ფონდის (UNFPA) მხარდაჭერით შემუშავდა ოჯახში ძალადობის მსხვერპლთა ეროვნული რეფერალური მექანიზმი, რომელიც დამტკიცებულ იქნა ოჯახში ძალადობის საუწყებათაშორისო საბჭოს მიერ 2009 წლის ივლისში.

35. პრეზიდენტის 2006 წლის 18 ივლისის დადგენილება, საქართველოს ადამიანთა ვაჭრობის (ტრეფიკინგის) მსხვერპლთა, დაზარალებულთა დაცვისა და დახმარების სახელმწიფო ფონდი

36. UNFPA-ის მხარდაჭერით განხორციელდა პროექტი “გენდერული ნიშნით ძალადობის დაძლევა სამხრეთ კავკასიაში”

37. ოჯახში ძალადობის აღკვეთის და ოჯახში ძალადობის მსხვერპლთა დაცვისა და რეაბილიტაციის სამოქმედო გეგმა წარმოადგენს დოკუმენტს ოჯახში ძალადობის შესახებ საქართველოს სახელმწიფო ინსტიტუტებსა, საერთაშორისო და არასამთავრობო ორგანიზაციებს შორის თანამშრომლობის შესახებ. ეროვნული რეფერალური მექანიზმის ამოცანაა განსაზღვროს ოჯახში ძალადობის პრევენციისთვის საჭირო აქტივობები, აგრეთვე მსხვერპლთა დაცვა და დახმარება.

საკანონმდებლო ბაზის არარსებობა ოჯახში ძალადობის საკითხებზე კვლითი ციფრული სოციალური მუშაკების ინსტიტუტის დაფუძნებისა და რეგულაციისთვის, თავშესაფრების ნაკლებობა და ჯანდაცვის სისტემის არასათანადო ჩართულობა ძალადობის პრევენციისა და აღკვეთისთვის სერიოზულ ბარიერს წარმოადგენს მსხვერპლთა ადეკვატურად დახმარებისთვის.

2010 წელს გაეროს ქალთა განვითარების ფონდმა (UNIFEM) შვედეთის საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს (SIDA) მხარდაჭერით დაიწყო პროექტი „ოჯახში ძალადობის პრევენციისა და დაძლევისათვის – ShiEld“. პროექტის ფარგლებში UNIFEM დახმარებას გაუწევს ადამიანთა ვაჭრობის (ტრეფიკინგის) მსხვერპლთა, დაზარალებულთა დაცვისა და დახმარების სახელმწიფო ფონდს ორი თავშესაფრის აშენებაში ოჯახში ძალადობის მსხვერპლთათვის გორსა და თბილისში.

არსებობს მთელი რიგი არასამთავრობო ორგანიზაციებისა, რომლებსაც ოჯახში ძალადობის საკითხებზე მუშაობის საკმაოდ გამოცდილება აქვთ ამ სფეროში სხვადასხვა პროექტების განხორციელებით.

ინფორმაცია აღნიშნული სააგენტოების აქტივობებისა და რეგიონში ქალთა მიმართ ყველაზე ენდემური ძალადობის ფორმის შესახებ ხელმისაწვდომია ვებ-გვერდზე: „შენწყვეტეთ ძალადობა ქალთა მიმართ“ (STOPVAW). ადამიანის უფლებათა დამცველებმა აღნიშნული ვებ-გვერდი შექმნეს ცენტრალურ და აღმოსავლეთ ევროპაში და ყოფილ საბჭოთა კავშირის ქვეყნებში ქალთა უფლებების შესახებ საზოგადოების ინფორმირებულობის ამაღლების მიზნით.³⁸ იგი შეეხება ქალთა მიმართ ძალადობას, როგორც ადამიანის უფლებათა დარღვევის ერთ-ერთ ყველაზე გავრცელებულ ფორმას მსოფლიოში³⁹.

სტატისტიკა ოჯახში ძალადობის შესახებ

ოჯახში ძალადობა ქართულ საზოგადოებაში ტაბუდადებული თემაა და მისი ოჯახს გარეთ გატანა დაუშვებლად მიიჩნევა, რადგან ამ თემის გამ-

38. ვებ-გვერდი (STOPVAW) შეიქმნა გაეროს ქალთა განვითარების ფონდისა და ღია საზოგადოების ინსტიტუტის ქალთა პროგრამის ქსელის მხარდაჭერით.

39. http://www.stopvaw.org/Stop_Violence_Against_Women.html

ჟღავნება აღიქმება ადამიანის პირად ცხოვრებაში ჩარევად. „თუმცა, ნელნელა, ოჯახში ძალადობის საკითხებისადმი მიდგომა შეიცვალა, რადგან შეუძლებელი გახდა პრობლემის იგნორირება, მითუმეტეს, როცა ის ადამიანის და ოჯახის უსაფრთხოებას, ჯანმრთელობასა და ცხოვრებას საფრთხეს უქმნის“⁴⁰.

სტატისტიკური ინფორმაციის შეგროვება ოფიციალურმა უწყებებმა მხოლოდ ძალადობასთან ბრძოლის კანონის მიღების შემდეგ დაიწყეს. ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციის წარმომადგენლებმა შეისწავლეს კანონის განხორციელების ეფექტურობა 2006-2008 წლებში. კვლევაში ეს პერიოდი ორად გაიყო – 2006 წლის სექტემბერი-2007 წლის ივნისი, 2007 წლის ივლისი – 2008 წლის ოქტომბერი. თითოეული პერიოდი ცალკე შეისწავლეს, თუმცა აღმოჩნდა, რომ ორივე პერიოდის მონაცემები ძალიან ჰგავს ერთმანეთს. მონიტორინგი განხორციელდა საქართველოს სამ რეგიონში: თბილისი, იმერეთი და შიდა ქართლი. კვლევის ავტორების დასკვნით, ფსიქოლოგიური და ფიზიკური ძალადობა უფრო ხშირია, ვიდრე სქესობრივი და ეკონომიკური ძალადობის ფაქტები. კვლევაში ძალიან საინტერესო შედეგები მიიღეს რეგიონებში შემაკავებელი ორდერის ადმინისტრირების შესახებ: 200-ზე მეტი ორდერი გაიცა თბილისში, ხოლო სულ რაღაც 15 - რეგიონებში. დამცავი ორდერების ყველაზე დიდი რაოდენობა თბილისში გაიცა, დაახლოებით 20, ხოლო რეგიონებში მათი რაოდენობა ხუთია⁴¹.

გარდა ამისა, გაეროს განვითარების პროგრამის მიერ განხორციელებული პროექტის „გენდერი და პოლიტიკა სამხრეთ კავკასიაში“ ფარგლებ-

40. ი. ალადაშვილი, ნ.ჩიხლაძე (2009 წ.). საკანონმდებლო დაცვის მექანიზმების გამოყენების მონიტორინგი კანონის „ოჯახში ძალადობის აღკვეთა, მსხვერპლთა დაცვა და დახმარება“ შესაბამისად. ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია, საქართველო.

41. Aladashvili I., Chkheidze, K. (2008). Monitoring of Implementation of the Action Plan on Elimination of Domestic Violence and Protection and Support to its Victims .

ში დაიბეჭდა სტატისტიკური ბუკლეტი „ქალი და კაცი საქართველოში“, სადაც მოცემულია ოჯახში ძალადობის მსხვერპლთა და მოძალადეთა რაოდენობა 2007-2008 წლებში (საქართველო). ბუკლეტში ასეთი სტატისტიკაა წარმოდგენილი: 320 მამაკაცი მოძალადე და 313 მსხვერპლი ქალი; 38 ქალი მოძალადე და 45 მსხვერპლი მამაკაცი; მოძალადეთა და მსხვერპლთა უმეტესობა მიეკუთვნება ასაკობრივ ჯგუფს 25-44⁴².

საქართველოში, ოჯახში ძალადობის თემაზე განხორციელებული მწირი რაოდენობის კვლევები ეხებოდა ოჯახში ძალადობის მასშტაბს და პრობლემის შესახებ არსებულ განწყობებსა და ცოდნას. აღნიშნული კვლევების მიხედვით, ძალადობა დამახასიათებელია ოჯახების 5-31%-სათვის.⁴³

კვლევის ამოცანა

კვლევის ამოცანაა ქალთა მიმართ ძალადობის შესახებ მონაცემების მოპოვება ქვეყნის მასშტაბით, რაც შესაძლებელს გახდის პოლიტიკისა და პროგრამების შემუშავებას სახელმწიფო დონეზე და ხელს შეუწყობდა გენდერული ძალადობის შესახებ უფრო ეფექტური ახალი პოლიტიკის შექმნას. აღნიშნული კვლევის საბოლოო ამოცანაა ყველა მონაწილე მხარისათვის სანდო მონაცემების მიწოდება, რათა მათ შეძლონ ადამიანის და ქალთა უფლებათა უკეთ ადვოკატირება და ქვეყანაში დემოკრატიული მმართველობის აშენება.

წინამდებარე კვლევა ხორციელდება მონაცემებთან დაკავშირებული ყველა მოთხოვნის დაცვით, რათა შესაძლებელი იყოს სანდო მონაცემების მოპოვება და დამატებითი შედარებების გაკეთება გლობალურ და უფრო კონკრეტულად რეგიონალურ კონტექსტში.

42. ქალები და კაცები საქართველოში, სტატისტიკური ბუკლეტი (2008 წ.), საქართველოს ეკონომიკური განვითარების სამინისტროს, სტატისტიკის დეპარტამენტი.

43. Thomas, C., Nelson, L., Ellingen, M., Sumbadze, N. (2006). DOMESTIC VIOLENCE AND CHILD ABUSE IN GEORGIA: An Assessment of Current Standings of Law and Practice Regarding Domestic Violence and Child Abuse in Georgia, and Recommendations for Future United Nations Country Team Involvement. Institute for Policy Studies, Minnesota Advocates for Human Rights

თავი 2.

მეთოდოლოგია

სოფიო ჩაჩანიძე, მარინე ჩიტაშვილი

ქალთა მიმართ ოჯახში ძალადობის შესახებ ქვეყნის მასშტაბით განხორციელებული კვლევის მეთოდოლოგია შემუშავებულ იქნა მონაცემთა მაქსიმალური სანდობის მიღწევის გათვალისწინებით. კვლევის დიზაინში შევიდა თვისებრივი და რაოდენობრივი მიდგომები, რათა საკითხის სიღრმისეულად და ფართოდ შესწავლა ყოფილიყო შესაძლებელი. მონაცემები ოჯახში ძალადობის სხვადასხვა ფორმების გავრცელებაზე, ძალადობის მიზეზებსა და შედეგებზე მოპოვებულ იქნა მთელი ქვეყნის მასშტაბით. ოჯახში ძალადობა ითვლება ძალიან მგრძობიარე თემად, როგორც რაოდენობრივი კვლევის, ისე თვისებრივი კვლევის ტექნიკისათვის. კვლევის ჯგუფი განსაკუთრებულ აქცენტს აკეთებდა როგორც, რესპონდენტთა უსაფრთხოებაზე, ისე, ინტერვიუერთა მომზადებასა და უსაფრთხოებაზე. კვლევის ყველა ეტაპზე (დაგეგმვა, ტრენინგი, ველი და მონაცემთა ანალიზი) დაცული იყო ჯანმრთელობის მსოფლიო ორგანიზაციის მიერ შემუშავებული (2001წ.) ეთიკური და უსაფრთხოების ნორმები.

რაოდენობრივი კვლევის ძირითადი ამოცანა იყო ძალადობის სხვადასხვა ფორმების შესახებ ინფორმაციის მოპოვება ქვეყნის დონეზე, დედაქალაქში, ქალაქებსა და სოფლების დასახლებებში. ძალადობის ფორმების გავრცელება ძირითადი ცვლადების მიხედვით არის წარმოდგენილი, ესენია: ასაკობრივი ჯგუფები, განათლების დონე და სოციალურ-ეკონომიკური სტატუსი.

თვისებრივი კვლევის მეთოდოლოგიის მიზანი იყო სიღრმისეული ინფორმაციის მოპოვება ოჯახში ძალადობის მსხვერპლთა კონკრეტულ გამოცდილებებზე და პრაქტიკებზე, ასევე, ოჯახში

ძალადობის შესახებ სხვადასხვა ჯგუფების დამოკიდებულებებისა და სოციალური ცნობიერების შესწავლა და სხვადასხვა ინსტიტუტებისა და მონაწილე მხარეების მხრიდან ოჯახურ ძალადობასთან ბრძოლის პოლიტიკასთან დაკავშირებული მოლოდინები.

რაოდენობრივი კვლევა

პროექტის რაოდენობრივი კომპონენტის მიზანი იყო მონაცემების მოპოვება ოჯახში ძალადობის ფორმების გავრცელების შესახებ ქვეყნის დონეზე, დედაქალაქში, ქალაქებსა და სოფლის დასახლებებში.

შერჩევის დიზაინი

ოჯახში ძალადობის კვლევის შერჩევის დიზაინის შემუშავებისას არჩევანი გაკეთდა შეწონილ, სტრატეგიციურულ და რამდენიმე ეტაპიან კლასტერული შერჩევის მიდგომაზე. შერჩევის აღნიშნული დიზაინის მთავარი მიზანია ძალადობასთან დაკავშირებული ინდიკატორების მაჩვენებლების მიღება, როგორც საერთო ქვეყნის მასშტაბით, ისე ქალაქის/სოფლის დასახლებებში და დედაქალაქში. კვლევაში მონაცემთა სიზუსტე განისაზღვრა 95%-იანი სანდობით. აღსანიშნავია, რომ თბილისი, მოსახლეობის რაოდენობის გამო, გათვალისწინებული იყო ცალკე სტრატად. შერჩევის დიზაინი გაკეთდა კლასტერების მონაცემთა ბაზის საფუძველზე. აღნიშნული ბაზა ხელმისაწვდომია საქართველოს სტატისტიკის სახელმწიფო დეპარტამენტში, იგი გამოყენებულ იქნა შერჩევის ჩარჩოდ. განხორციელდა ბაზის

შედარების და განახლების პროცედურები. შინამეურნეობები შერჩეულ კლასტერებში შეირჩა სისტემურად.¹

საქართველო დაიყო 21 სტრატად, რათა შესაძლებელი ყოფილიყო დასკვნების გაკეთება როგორც ქვეყნის დონეზე, ისე ქალაქებში/სოფლებში და თბილისში. თავდაპირველად, სამიზნე ჯგუფის შერჩევის ზომა განისაზღვრა 4720 შინამეურნეობით, რომლებიც თანაბრად გადანაწილდა 12 რეგიონში. თბილისის გარდა, რომელიც 12 რეგიონიდან ერთ-ერთია, სტრატები ქალაქებსა და სოფლებში თანაბრად გადანაწილდა. თბილისში ძალიან ცოტაა შინამეურნეობების რაოდენობა, რომელიც სოფლის მცხოვრებელად შეიძლება ჩაითვალოს (39 შინამეურნეობა). დარჩენილი 11 რეგიონის ქალაქებისა და

სოფლების შინამეურნეობები გადანაწილდა 21 სტრატაში. საქართველოში, შინამეურნეობების გადანაწილება ქალაქებსა და სოფლებში თითქმის თანაბარია (48/52%), შესაბამისად, შერჩევაც თანაბრად გადანაწილდა.

თავდაპირველად, სამიზნე კვლევის შერჩევის ზომა (4720 ოჯახი) თანაბრად და პროპორციულად გადანაწილდა სტრატებს შორის. შერჩევის ზომა ითვალისწინებდა 1500 დასრულებულ ინტერვიუს როგორც ქალაქების, ისე სოფლების დასახლებებში (ჯანმრთელობის მსოფლიო ორგანიზაციის ოჯახში ძალადობის კვლევის შესაბამისად). ოჯახებისა და ინდივიდუალური რესპონდენტების სახლში არყოფნა განისაზღვრა 80%-ით. შესაბამისად, პირველადი ფაქტორი (0,8*0,8) - „რესპონდენტი სახლში არ იყო“ გან-

1. სტატისტიკის დეპარტამენტში არსებული კლასტერების ბაზა ხელმისაწვდომი იყო კვლევისათვის. სულ 16 500 კლასტერია ზემოთ აღნიშნულ ბაზაში.

ცხრილი 2.1 ოჯახში ძალადობის კვლევა, შერჩევის განაწილება რეგიონების მიხედვით					
სტრატა	ქალაქი/სოფელი	რეგიონი	შერჩეული კლასტერების საერთო რაოდენობა	კლასტერის ზომა / შინამეურნეობების რაოდენობა	სტრატაში შერჩეული შინამეურნეობების რაოდენობა
1	ქალაქი	აჭარა	8	20	160
2	ქალაქი	გურია	2	20	40
3	ქალაქი	თბილისი	(55+17)=72	20	(1100+340)=1440
4	ქალაქი	იმერეთი	16	20	320
5	ქალაქი	კახეთი	6	20	120
6	ქალაქი	მცხეთა-მთიანეთი	2	20	40
7	ქალაქი	რაჭა, ქვემო სვანეთი	2	20	40
8	ქალაქი	სამეგრელო, ზემო-სვანეთი	8	20	160
9	ქალაქი	სამცხე-ჯავახეთი	4	20	80
10	ქალაქი	ქვემო ქართლი	10	20	200
11	ქალაქი	შიდა ქართლი	6	20	120
12	სოფელი	აჭარა	10	20	200
13	სოფელი	გურია	6	20	120
14	სოფელი	იმერეთი	22	20	440
15	სოფელი	კახეთი	18	20	360
16	სოფელი	მცხეთა-მთიანეთი	6	20	120
17	სოფელი	რაჭა, ქვემო სვანეთი	4	20	80
18	სოფელი	სამეგრელო, ზემო სვანეთი	16	20	320
19	სოფელი	სამცხე-ჯავახეთი	8	20	160
20	სოფელი	ქვემო ქართლი	16	20	320
21	სოფელი	შიდა ქართლი	12	20	240
		სულ	182		5080

ისაზღვრა 0.64-თ და დადგინდა, რომ 2350 ოჯახი იქნებოდა საჭირო ქალაქებისა და სოფლების დასაფარად. კლასტერის ფიქსირებული ზომა კვლევაში 20 ოჯახს შეადგენდა სულ შერჩეულ იქნა 236 კლასტერი. ამათგან 118 ქალაქში და 118 სოფელში.

სტატისტიკის სახელმწიფო დეპარტამენტმა გაეროს მოსახლეობის ფონდს ნება დართო გამოეყენებინა 2002 წლის მოსახლეობის აღწერის მონაცემთა ბაზა. როგორც ზემოთ აღინიშნა, ამ მონაცემთა ბაზისაგან, დაახლოებით 236 კლასტერი შემთხვევითი შერჩევის პრინციპით შეირჩა. გამომდინარე იქიდან, რომ მოსახლეობის აღწერის მონაცემები მოძველებული იყო, თითოეულ შერჩეულ კლასტერში გაკეთდა სიების აქტუალიზაცია. აქტუალიზაციის აგენტები გაიგზავნა 236 შერჩეულ კლასტერში სიების განახლების მიზნით.

უშუალოდ კვლევის სავსე სამუშაოს მიმდინარეობის პროცესში გამოვლინდა, რომ თბილისში თავდაპირველი შერჩევის ბაზაზე განხორციელდა მოსალოდნელზე ნაკლების დასრულებული ინტერვიუ. ამგვარად, საკმარისი რაოდენობის ინტერვიუების მისაღებად (დაახლოებით 500 ინტერვიუ), გამოყოფილი იქნა კლასტერების დამატებითი რაოდენობა. თავდაპირველ 55 კლასტერს დაემატა 17 ახალი კლასტერი. ამგვარად, შერჩევის ზომა გაიზარდა 4720-დან 5080 შინამეურნეობამდე².

შერჩევაში მოხვედრილი 5080 შინამეურნეობებიდან, 3872 შინამეურნეობასთან ინტერვიუ წარმატებით განხორციელდა და ჯამში, 15-49 ასაკობრივი ჯგუფის 3768 ქალბატონი იქნა მიღწეული. ამ ოჯახებში 2621 ქალი შეირჩა კიშის მეთოდის მიხედვით, რომელიც ითვალისწინებს ერთ ქალს ერთ შინამეურნეობაზე. გამოიკითხა 2391 ქალი (1188 ქალი სოფლებში და 1203 ქალაქებში, ამათგან 500 თბილისში). საბოლოოდ, გამოკითხულ ქალთა რაოდენობა დაგეგმილზე ნაკლები აღმოჩნდა, მაგრამ ორივე ტიპის რაიონში, სოფელშიც და ქალაქშიც, 1000-ზე მეტი დასრულებული ინტერვიუ მივიღეთ.

შერჩევის წონები გამოითვალა სტრატის დონისათვის და გათვალისწინებული იქნა შემდეგი პარამეტრები: კვლევის თარიღისათვის შინამეურნეობათა სავარაუდო რაოდენობა, შინამეურნეობისა

2. კვლევაში ინტერვიუების ჩატარების მაჩვენებელი რეგიონების მიხედვით იხილეთ დანართი 5.

და ქალის განაწილება და შინამეურნეობისა და ქალების სავარაუდო არგამოპასუხება. ბოლო ეტაპზე განხორციელდა ასაკობრივი სტრუქტურის კალკულაცია. საბოლოო შენონვის პროცედურა განხორციელდა ყველა ზემოთაღნიშნული პარამეტრის გათვალისწინებით.

კითხვარი

კვლევის კითხვარი მომზადდა ჯანდაცვის მსოფლიო ორგანიზაციის კითხვარის „მრავალეროვანი კვლევა ქალთა ჯანმრთელობის და ქალთა მიმართ ოჯახში ძალადობის შესახებ“³. კვლევაში გამოყენებული იყო ორი სახის კითხვარი – შინამეურნეობების კითხვარი და კითხვარი ქალი რესპონდენტებისათვის. ინფორმაცია შეიკრიბა შემდეგ საკითხებზე:

- შინამეურნეობების საცხოვრებელი მახასიათებლები;
- ქალთა ფონური მახასიათებლები, ქორწინება;
- ქალთა ზოგადი და რეპროდუქციული ჯანმრთელობა, ბავშვების ფიზიკური და ფსიქოლოგიური კეთილდღეობა;
- ქმრის/პარტნიორის ცხოვრებისეული ისტორია და ქცევის მოდელები;
- ოჯახში ძალადობის ფორმები – ფიზიკური, სქესობრივი, ემოციური და ეკონომიკური ძალადობა, ძალადობა ქმრის/პარტნიორის მიერ;
- 15 წლის ასაკს ზემოთ ქალთა მიმართ ფიზიკური და სქესობრივი ძალადობა არა პარტნიორის მიერ;
- სქესობრივი ძალადობა 15 წლამდე ასაკის გოგონებში;
- ქალთა დამოკიდებულება სქესობრივი როლებებისა და ძალადობის მიმართ;
- ფეხმძიმობისას განცდილი ძალადობა და ძალადობისაგან მიღებული დაზიანებები;
- ოჯახში ძალადობის მსხვერპლ ქალთა ძალადობასთან გამკლავების სტრატეგიები;

15 წლამდე ასაკის ქალებში სქესობრივი ძალადობის ფაქტების გამოსავლენად, ისე, რომ რესპონდენტს არ დასჭირვებოდა ინტერვიუერისათვის პირდაპირ გაემხილა პასუხი, გამოყენებული იყო პროექციული ტექნიკა. რესპონდენტს

3. http://www.who.int/gender/violence/who_multicountry_study/

Annex3-Annex4.pdf. საქართველოს რეალობაზე მორგებისას, რამდენიმე არარელევანტური შეკითხვა იქნა ამოღებული. სანაცვლოდ, კითხვარს დაემატა რამდენიმე სპეციფიკური შეკითხვა, ოჯახში ძალადობის მიზეზების ადგილობრივი სპეციფიკის შესახებ. სრული ტექსტი იხილეთ დანართი 3.

აძლევენ ბარათს, რომელზეც ორი სახე იყო აღბეჭდილი, მომლიმარი და მტირალი. მათ უნდა გაესვათ ხაზი რომელიმე მათგანისათვის, რითაც დგინდებოდა მათი შინაგანი მდგომარეობა.

კვლევის მიზნობრივ ჯგუფს შეადგენდნენ 15-დან 49 წლამდე ქალები. გათვალისწინებული იყო როგორც საქორწინო, ისე ქორწინებაში არმყოფი პარტნიორები (მეგობარი მამაკაცი, საქმრო). ეგრეთ წოდებული კიშის მეთოდით.⁴ ინტერვიუსათვის ერთ ოჯახზე შეირჩა ერთი ქალი.

2008 წლის ზაფხულზე მომზადებული კითხვარის დასახვეწად ჩატარდა საპილოტე კვლევა, რომლის მიზანი იყო საერთაშორისოდ აპრობირებული კითხვარის ქართული ვარიანტის პილოტირება და საბოლოო ვერსიის მომზადება. კერძოდ, კითხვარი შემოწმდა შემდეგი კუთხით: ტექსტის აღქმა, ტექსტის სიმარტივე/რელევანტურობა, კითხვარში არსებული გადასვლებისა და კითხვარის ფორმატის რელევანტურობა.

საპილოტე კვლევა

საპილოტე კვლევისათვის შეირჩა ეისითი კვლევის პროფესიონალი ინტერვიუერები, რომელთაც გავლილი ჰქონდათ ზოგადი ტრენინგი კითხვარის პილოტირებაში. ამავე დროს, პროექტის ფარგლებში, პილოტირებისათვის შერჩეულ ინტერვიუერებს ჩაუტარდათ ტრენინგი შემდეგ საკითხებზე:

საპილოტე ეტაპზე ინტერვიუერები ვალდებულნი იყვნენ შეეცნოთ ტექნიკური ანგარიში, რომელიც მომზადებული იყო სპეციალურად შემდეგი ინფორმაციის შესაგროვებლად: რესპოდენტთათვის პრობლემატური კითხვების ჩამოყალიბება, რესპოდენტთათვის რთული ტერმინებისა და ცნებების განსაზღვრა; რესპოდენტების დამოკიდებულება კითხვარის საკითხისა და ფორმატისადმი და ტექნიკური თანმიმდევრულობა.

საპილოტე კვლევის ფარგლებში სულ 50 ინტერვიუ განხორციელდა: თბილისი – 10; აღმოსავლეთ საქართველო – ქალაქი (10), სოფელი (10); დასავლეთ საქართველო - ქალაქი (10), სოფელი (10). თითოეულ სემინტში გათვალისწინებული იყო რესპოდენტების ასაკი და ოჯახური მდგომარეობა.

4. იშის მეთოდი ზოგადად გამოიყენება ობიექტურობისა და კვლევის მიუკერძოებლობის უზრუნველსაყოფად.

საპილოტე კვლევამ აჩვენა, რომ კითხვარის სტრუქტურა არ იყო დამლელი რესპოდენტებისათვის; თემებზე გადასვლები ბუნებრივი იყო; კითხვარი არ შეიცავდა ისეთ შეკითხვებს, რაც რესპოდენტთა პროტესტს გამოიწვევდა; რესპოდენტები საკმაოდ დაინტერესებულნი ჩანდნენ კვლევის საკითხებში.

თუმცა, გაჩნდა რამოდენიმე პრობლემა, რაც დაკავშირებული იყო ტერმინებისა და ცნებების გაგებასა და ზოგიერთი შეკითხვის თარგმანთან. ექსპერტებთან კონსულტაციების საფუძველზე აღნიშნული ტერმინები და ცნებები შეიცვალა შესაფერისი სინონიმებით, თარგმანი კი ჩასწორდა. საპილოტე კვლევის შედეგების საფუძველზე, შემუშავდა საბოლოო კითხვარი.⁵

მონაცემთა მოპოვება

საველე ჯგუფის შერჩევა და ტრენინგი: საველე სამუშაოებისათვის შერჩეულმა 89 წევრისაგან შემდგარმა ჯგუფმა გაიარა ცხრადღიანი ტრენინგი. ტრენინგის ჯგუფში შევიდა 79 ინტერვიუერი, 9 რეგიონალური სუპერვაიზორი და 2 ველის კოორდინატორი. ტრენინგი განხორციელდა სოციალურ მეცნიერებათა ცენტრის 5 სპეციალისტისა და ეისითი კვლევის 4 წარმომადგენლის მიერ. ტრენინგი ცალცალკე ჩატარდა დასავლეთ (ქუთაისში) საქართველოს და აღმოსავლეთ საქართველოს (თბილისში) ინტერვიუერებისათვის.

თითოეული ტრენინგის სესია მოიცავდა 4 მოდულს: გენდერული საკითხების შესავალი; კითხვარის/კვლევის ინსტრუმენტების გაცნობა და ტრენინგი; შერჩევა და საველე ღონისძიებები, საველე სამუშაოების ეთიკა, პრაქტიკული სამუშაო. ტრენინგზე ინტერვიუერებმა მიიღეს თეორიული ინფორმაცია გენდერული ძალადობის საკითხებზე და ასევე, განივითარეს ინტერვიუს ჩატარების პრაქტიკული უნარები, განსაკუთრებით ისეთ მგრძობიარე საკითხებზე, როგორცაა ზოგადად გენდერული კვლევის ეთიკა და ინტერვიუს პროცესში ქალისათვის უხერხული სიტუაციების თავიდან არიდება.

მომზადდა სახელმძღვანელო ინტერვიუერებისათვის, სადაც შევიდა ინტერვიუს პროცესში გასათვალისწინებელი მნიშვნელოვანი საკითხები, კითხვართან დაკავშირებული ზოგადი წესები და ინსტრუქციები. გარდა ამისა, სახელმძღვანელოს მეორე ნაწილში მოცემული იყო ველის ორგანიზებისა და ზედამხედველობის საკითხები.

5. იხილეთ დანართი 3. კითხვარი

საველე სამუშაოების სტრატეგია

მსოფლიოს ჯანდაცვის ორგანიზაციის მეთოდოლოგიის თანახმად, ეისითიმ მოამზადა საველე სამუშაოების გეგმა. თბილისის, რეგიონალური ქალაქებისა და სოფლებისათვის შეიქმნა განსხვავებული მიდგომები:

- (1) თბილისი – თბილისში საველე სამუშაოების დაწყებიდან პირველ კვირაში, ერთი სუპერვაიზორი და 2 რევიზიის სპეციალისტ ინტერვიუერებს დაესწრნენ ინტერვიუს პროცესში, რათა შესაძლებელი ყოფილიყო კითხვარის დაუყოვნებლივ შესწორება, რაიმე ხარვეზის გამოვლენის შემთხვევაში. საველე სამუშაოების მეორე კვირიდან ხდებოდა ყოველი სამუშაო დღის ბოლოს შევსებული კითხვარების შემოტანა ეისითი კვლევის თბილისის ოფისში, სადაც კოორდინატორი და რევიზიის სპეციალისტები დეტალურად ამოწმებდნენ შევსებული კითხვარის სისწორეს. რაიმე უზუსტობის გამოვლენის შემთხვევაში, ინტერვიუერებს იგივე რესპონდენტი განმეორებით უნდა გამოეკითხათ;
- (2) რეგიონალური ქალაქები – რეგიონალურ ქალაქებში დასრულებული კითხვარები ინტერვიუერებს მიჰქონდათ კომპანიის რეგიონალურ

ურ ოფისებში ყოველი სამუშაო დღის ბოლოს. რეგიონალური სუპერვაიზორები ამოწმებდნენ თითოეული შევსებული კითხვარის სისწორეს. რაიმე უზუსტობის გამოვლენის შემთხვევაში, ინტერვიუერებს იგივე რესპონდენტი განმეორებით უნდა გამოეკითხათ;

- (3) სოფლები – სოფლებში საველე სამუშაოები განხორციელდა სპეციალურად დაქირავებული მანქანებით. რეგიონალური სუპერვაიზორები თითოეულ ინტერვიუერს დაჰყვებოდნენ ველზე და კითხვარების შევსების სისწორეს ამოწმებდნენ ადგილზე.

საველე სამუშაოების ხარისხის კონტროლის მეთოდოლოგია

ხარისხის კონტროლის ჯგუფი დაკომპლექტდა ეისითის გამოცდილი და კარგად მომზადებული თანამშრომლებით. ხარისხის კონტროლის ჯგუფის წევრებს მიეცათ დეტალური ინფორმაცია ინტერვიუერების მარშრუტების შესახებ. შემთხვევითი შერჩევის მეთოდით, ისინი გადიოდნენ სხვადასხვა მისამართებზე, რათა შეემოწმებიათ ინტერვიუს ჩატარების ნამდვილობა და რესპონდენტისაგან მიღებული ინფორმაციის სისწორე.

ცხრილი 2.2 – კვლევა ქალთა მიმართ ოჯახში ძალადობის საკითხების შესახებ საქართველოში, ველის სამუშაოების შედეგები			
11		უარი ინტერვიუზე	242
12		საცხოვრისი დაუკავებელია ან მისამართი არასწორია	170
13		საცხოვრისი განადგურებულია	16
14		საცხოვრისი ვერ მოიძებნა, არ არის ხელმისაწვდომი	99
15	არცერთი შევსებულია	შინამეურნეობის ყველა წევრი არ იქნება ადგილზე ხანგრძლივი პერიოდის განმავლობაში	440
16		შინამეურნეობის არცერთი წევრი იყო ადგილზე ვიზიტის დროისათვის	256
17		რესპონდენტმა შინამეურნეობამ გადადო ინტერვიუ	0
18		შინამეურნეობის ყველა წევრი საუბრობს უცხო ენაზე	2
21		შერჩეულმა ქალებმა უარი თქვეს ინტერვიუზე	93
22		შინამეურნეობაში არ არის შესაფერისი ქალი	1237
23	მხოლოდ შინამეურნეობის კითხვარი	შერჩეული ქალი არ არის სახლში	82
24		შერჩეულმა ქალმა გადადო ინტერვიუ	0
25		შერჩეულ ქალს არ შეუძლია მონაწილეობის მიღება	52
31		არ სურს ინტერვიუს გაგრძელება	3
32	ქალთა კითხვარი ნაწილობრივ	ინტერვიუს დარჩენილი ნაწილი გადაიღო შემდგომი ვიზიტისთვის	0
41		ქალთა კითხვარი სრულად	2385
		ჯამური რაოდენობა ოჯახებისა, სადაც განხორციელდა ვიზიტი	5077

საველე სამუშაოების შედეგად მიღებული მონაცემები მონაცემთა ბაზაში შევიდა მხოლოდ ხარისხის კონტროლის შედეგებისა და კითხვარის მონაცემების შედარების შემდგომ.

საველე სამუშაოების განხორციელება კვლევის რაოდენობრივ კომპონენტში

რაოდენობრივი კვლევის ფარგლებში, ჯამში, 5077 მისამართზე განხორციელდა ვიზიტი. თითოეული ვიზიტის დეტალური შედეგები წარმოდგენილია ქვემოთ მოცემულ ცხრილში.

მონაცემთა შეყვანა და წმენდა

შევსებული კითხვარები შევიდა SPSS –ს მონაცემთა ბაზაში, მათი შემდგომი დამუშავების მიზნით. მონაცემების SPSS – ს ფორმატში შეყვანის შემდეგ, განხორციელდა მონაცემთა წმენდის პროცედურები. მონაცემთა წმენდის პროცესში ყურადღება გამახვილდა შემდეგი სახის შეცდომების აღმოჩენასა და გასწორებაზე:

- კითხვებზე გადასვლების შეცდომა;
- შეყვანის შეცდომა;
- სხვა ტიპის უზუსტობა;
- კითხვარიდან ან მონაცემთა ბაზიდან გამოტოვებული მონაცემები;
- ცვლადების ლოგიკური კონტროლი;

წმენდის პროცედურის მთავარი სირთულე ეხებოდა არასწორი/უაზრო მნიშვნელობების შესწორებას. აღნიშნული პრობლემის მიზეზი იყო ინტერვიუერების მიერ კითხვარის შევსებისას დაშვებული უზუსტობები და მონაცემთა შეყვანის დროს ოპერატორების მიერ დაშვებული შეცდომები (არასწორად აღქმული ან შეყვანილი ციფრები). არასწორი ციფრების შესწორება განხორციელდა შესაბამისი კითხვარებისა და მონაცემების გადამოწმებით. რაც შეეხება ინტერვიუერების მიერ დაშვებულ შეცდომებს (არასწორ კოდირებას), ისინი შესწორდა რესპონდენტთან განმეორებითი კონტაქტის გზით.

მონაცემთა შეწონვა

ველის განხორციელების შედეგად მიღებული დემოგრაფიული მონაცემების გაცნობის შემდეგ GBV-SC-ს საერთაშორისო ექსპერტებმა, რომელებიც

დაქირავებული იყვნენ გაეროს მოსახლეობის ფონდის მიერ, ეისითი კვლევის სპეციალისტებს მიაწოდეს რეკომენდაციები მონაცემთა შეწონვის პროცედურასთან დაკავშირებით.

კვლევის მონაცემთა ბაზის შეწონვა განხორციელდა საქართველოს სტატისტიკის სახელმწიფო დეპარტამენტის მიერ მონოდებული მონაცემების საფუძველზე და მონაცემთა შეწონვის სახელმძღვანელოში განსაზღვრული პროცედურის შესაბამისად.

მონაცემთა სტატისტიკური ანალიზი

საერთაშორისო ექსპერტების ინსტრუქტაჟის შესაბამისად და სოციალურ მეცნიერებათა ცენტრის ანალიტიკოსებთან ერთობლივი მუშაობით განხორციელდა კვლევის მონაცემთა სტატისტიკური დამუშავება. ეისითი კვლევის მონაცემთა ბაზის სპეციალისტმა შემდგომი ანალიზისათვის მოამზადა სიხშირეების ცხრილები ანალიზისათვის საინტერესო ცვლადების ჯრილში.

თვისებრივი კვლევა

თვისებრივი კვლევის მიზანი იყო მონაცემთა შეკრება ძალადობის ძირითადი ფორმების კუთხით არსებულ გამოცდილებებზე და ძალადობასთან ბრძოლის სფეროში ჩართულ სხვადასხვა დაწესებულებებზე. შეკრებილი მასალები შეეხო შემდეგ ძირითად საკითხებს:

- ა) ძალადობის ცნების შესახებ ქალთა და მამაკაცთა შეხედულებები (აღქმები და განწყობები, გამოცდილებები და ბრძოლის სტრატეგიები);
- ბ) საქართველოში გენდერული ძალადობის პირადი, ინსტიტუციური და კულტურული თავისებურებების დადგენა;
- გ) გენდერულ ძალადობასთან ბრძოლის პოლიტიკის თავისებურებების დადგენა.

თვისებრივი მონაცემები შეიკრიბა ფოკუსურ ჯგუფურ განხილვებისა და ჩალრმავებული ინტერვიუების საშუალებით, ასევე, ორი ჩართული დაკვირვებების საფუძველზე. თვისებრივი კვლევის ტრენინგი სპეციალურად ჩაუტარდა თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის გენდერის სამაგისტრო პროგრამის სტუდენტებს, რომელთაც გარკვეული გამოცდილება ჰქონდათ გენდერულ საკითხებში კვლევით სამუშაოებში და კვლევის

პერიოდისათვის მუშაობდნენ სამაგისტრო დისერტაციებზე. მაგისტრატურაში სწავლის პერიოდში სტუდენტებმა გაიარეს ტრენინგი კვლევის ეთიკაში, ასევე სიღრმისეულად იყვნენ გაცნობილი ოჯახში ძალადობასთან დაკავშირებულ სხვადასხვა მგრძობიარე საკითხებს სამაგისტრო სწავლები-სას თვისებრივი კვლევის მეთოდების ნაწილში.

თვისებრივი კვლევის ტრენინგი ჩატარდა 2009 წლის მაისში და იგი შეეხებოდა თვისებრივი კვლევის მეთოდოლოგიას, ინტერვიუების მომზადებას. ინტერაქტიულ ტრენინგზე თითოეული შეკითხვა დეტალურად იყო განხილული. ტრენინგი აიგო როლური თამაშის პრინციპზე, ერთი ინტერვიუერი, ერთი რესპონდენტი და დამკვირვებელთა ჯგუფი. თითოეული ინტერვიუს ბოლოს, მხარეები ერთმანეთს უცვლიდნენ გამოცდილებას და ცდილობდნენ დაედგინათ კითხვების ან ინტერვიუერთა სუსტი მხარეები ინტერვიუს მიმდინარეობის ან ეთიკის ნორმების კუთხით. ფოკუსური ჯგუფის მოდერატორს, რაიმე სპეციალური ტრენინგი არ ჩატარებია (იგი უნივერსიტეტის პროფესორია), იგი მარტო გაუძღვა ათივე ფოკუსურ ჯგუფს. თვისებრივი კვლევის მეთოდოლოგია გამოყენებული იყო სამცხე-ჯავახეთის რეგიონში გაეროს ქალთა განვითარების ფონდი (იუნაიფემის) მიერ ადმინისტრირებული პროექტის “საუწყებათშორისო და საზოგადოებრივი ზომები ოჯახში ძალადობის აღმოსაფხვრელად საქართველოში: გაერთიანებული ძალები ოჯახში ძალადობის წინააღმდეგ ბრძოლის კანონმდებლობის გასახორციელებლად”, (დონორი ქალთა მიმართ ძალადობის დაძლევის გაეროს სატრასტო ფონდი, პროექტის ხანგრძლივობა 2007-2009წწ) რომელსაც ახორციელებდნენ შემდეგი არასამთავრობო ორგანიზაციები: დინამიკური ფსიქოლოგია განვითარებისა და დემოკრატიისათვის, ქალთა ინფორმაციისა და განათლების საერთაშორისო ცენტრი, სამცხე-ჯავახეთის დემოკრატ ქალთა საზოგადოება, ქალთა იმედი, ქალთა საინფორმაციო ცენტრი. ამ პროექტის ფარგლებში ჩატარდა 4 ფოკუსური ჯგუფი და 9 ჩაღრმავებული ინტერვიუ.⁶ სამცხე-ჯავახეთის რეგიონში ინტერვიუები იყვნენ პროექტში მონაწილე ერთ-ერთი ორგანიზაციის კერძოდ – ქალთა საინფორმაციო ცენტრის – თანამშრომლები, რომელთაც აქვთ გამოცდილება ოჯახში ძალადობის მსხვერპლ ქალებთან მუშაობის და რომელთაც მაგისტრატებთან ერთად გაიარეს ტრენინგის სრული

6. სულ ჯამში 14 ფოკუსური ჯგუფი და 34 ჩაღრმავებული ინტერვიუ. თვისებრივი კვლევის შედეგები ანალიზი იხ. თავი 7

კურსი. სამცხე-ჯავახეთში შეგროვილი მასალა გაანალიზდა გაეროს მოსახლეობის ფონდის პროექტის ფარგლებში შეგროვილ მასალასთან ერთად.⁷

ფოკუსური ჯგუფები:

ფოკუსურ ჯგუფური მეთოდით მონაცემთა შეკრების მიზანია მამაკაცებისა და ქალების შეხედულებებს შორის არსებული განსხვავებების შესახებ ინფორმაციის შეკრება ოჯახში ძალადობის აღქმასთან დაკავშირებით; ასევე, თვისებრივი ინფორმაციის შეკრება ისეთ საკითხებზე, როგორცაა: ოჯახში ძალადობის პრაქტიკა, მონაწილეთა გამოცდილება, მათი განწყობებისა და ძალადობასთან ბრძოლის სტრატეგიები, მონაწილეთა შეფასებები და ხედვა ოჯახში ძალადობის მსხვერპლთა დაცვის მომსახურებებზე.

ჯგუფის შემადგენლობა:

- ქალები – სამი ჯგუფი. შერჩევის კრიტერიუმები: სოფლებისა (2) და ქალაქების (1) მცხოვრებლები, ასაკობრივი ჯგუფი – 35-59, სპეციალური ან უმაღლესი განათლება, დასაქმებული და ამჟამად უმუშევარი (ადრე მუშაობდნენ და გარდაქმნის შემდეგ, დაკარგეს სამუშაო. უმუშევრობის სულ მცირე 5 წელი).
- კაცები – სამი ჯგუფი. შერჩევის კრიტერიუმები: ქალაქებისა (1) და სოფლების (2) მცხოვრებლები, სპეციალური ან უმაღლესი განათლება, დასაქმებული და ამჟამად უმუშევარი (ადრე მუშაობდნენ და გარდაქმნის შემდეგ, დაკარგეს სამუშაო. უმუშევრობის სულ მცირე 5 წელი).
- ექსპერტები ოჯახში ძალადობის სფეროში – სამი ჯგუფი: შერჩევის კრიტერიუმები: სამთავრობო და საერთაშორისო არასამთავრობო ორგანიზაციების წარმომადგენლები, პოლიტიკოსები (1), ადგილობრივი არასამთავრობო ორგანიზაციების ხელმძღვანელები და პოლიტიკოსები, ქალი აქტივისტები (2).
- მომსახურების მიმწოდებლები – სამი ჯგუფი. შერჩევის კრიტერიუმები: პროფესიონალები – ექიმები, ფსიქოლოგები, სოციალური მუშაკები, სოციალური აგენტები, იურისტები, რომლებიც სხვადასხვა უწყებებში მუშაობენ ძალადობის მსხვერპლებთან.

7. სამცხე-ჯავახეთში ჩატარებული ფოკუსური ჯგუფების მოდერატორი იგივე იყო, რომელმაც შეასრულა მოდერატორი ფუნქცია 10 ფოკუსური ჯგუფისათვის და ქალთა საინფორმაციო ცენტრის ორი თანამშრომელი მუშაობდა ინტერვიუერად.

- პოლიციისა და პენიტენციური სისტემის თანამშრომლები - ორი ჯგუფი. შერჩევის კრიტერიუმები: პოლიციის წარმომადგენლები, რომლებიც მუშაობენ ოჯახში ძალადობის საკითხებზე; პენიტენციური სისტემის თანამშრომლები, რომლებიც მუშაობენ ოჯახში ძა-

ლადობის გამო დანაშაულის ჩამდენ პატიმარ ქალებთან.

აღსანიშნავია, რომ ფოკუსური ჯგუფის სპეციფიკის გათვალისწინებით, განხილვის შეკითხვები მცირედით შეიცვალა.⁸

8. ფოკუსური ჯგუფის განხილვების თემების შესახებ დეტალუ-

ცხრილი 2.3 – ქალთა მიმართ ოჯახში ძალადობის კვლევა საქართველოში, ფოკუსური ჯგუფის შერჩევა		
ასაკი	ქალაქი	სოფელი *
35-59	დაქორწინებული ქალები (არა მსხვერპლი)	დაქორწინებული ქალები (არა მსხვერპლი)
35-59	დაქორწინებული მამაკაცები (კრიმინალური წარსულის არმქონე)	დაქორწინებული მამაკაცები (კრიმინალური წარსულის არმქონე)
ექსპერტთა ჯგუფი		
მთავრობა, საერთაშორისო არასამთავრობო ორგანიზაციები, პოლიტიკის შემქმნელები		ადგილობრივი არასამთავრობო ორგანიზაციები, პოლიტიკის შემქმნელები
მომსახურების მომწოდებლები		
ექიმები, ფსიქოლოგები, სოციალური მუშაკები და სოციალური აგენტები.		ექიმები, ფსიქოლოგები, სოციალური მუშაკები, სოციალური აგენტები და იურისტები
პოლიცია და პენიტენციური სისტემა		
ოჯახში ძალადობის შემთხვევებზე მომუშავე პოლიციელები.		პროფესიონალი მუშაკები, რომლებიც მუშაობენ ოჯახში ძალადობის მიზეზით დანაშაულის ჩამდენ პატიმარ ქალებთან.

* შენიშვნა: ქალაქების/სოფლების კრიტერიუმები შეეხება მხოლოდ ქალებისა და კაცების ჯგუფებს. ქალთა და მამაკაცთა ფოკუსური ჯგუფების წევრები ერთი და იგივე ასაკობრივი ჯგუფის, განათლებისა და დასაქმების/უმუშევრობის იგივე პარამეტრების მქონე პირებით დაკომპლექტდა.

ჩაღრმავებული ინტერვიუები

ჩაღრმავებული ინტერვიუს მიზანი იყო ინფორმაციის შეკრება ქალებზე, რომელთაც სხვადასხვა ტიპის ძალადობა აქვთ გამოცდილი. მონაცემები შეიკრიბა ქალებზე, რომლებსაც ოჯახში ძალადობის უმძიმესი ფორმები აქვთ გადატანილი, ასევე, ქალებზე, რომლებიც ძალადობის რისკის წინაშე იმყოფებიან. ჯამში ჩატარდა 34 ინტერვიუ⁹ შერჩევის დიზაინი სიღრმისეული ინტერვიუსთვის იყო შემდეგი: 10 თავშესაფარში მცხოვრები/არ მცხოვრები ქალი, რომლებსაც გამოცდილი ჰქონდათ ძალადობის მძიმე შემთხვევები; 10 იძულებით გადაადგილებული პირი, 5 ეთნიკური

უმცირესობის წარმომადგენელი ქალი (ქალაქი და სოფელი), 5 სოფელში მცხოვრები ქალი აქტივისტი, რომლებიც ოჯახში ძალადობის საკითხებზე მუშაობენ და 4 სოფელში მცხოვრები ქალი.

ჩაღრმავებული ინტერვიუების თემა იყო ძალადობის აღქმა და ოჯახში ძალადობის გამომწვევი მიზეზები, ქალების მიერ ძალადობასთან გამკლავებისა და პრობლემის დაძლევის ინდივიდუალური ხერხები, მათი შეხედულებები იმის შესახებ, თუ რომელია საუკეთესო გზა პრობლემის გადასაჭრელად; მამაკაცების ზოგადი მოსაზრებები, განსაკუთრებით კი მოძალადე მამაკაცების შეხედულებები; ასევე, ქალებისთვის ინფორმაციის მიწოდება დამხმარე ინსტიტუტებისა და სოციალური ქსელების შესახებ. ჩაღრმავებული ინტერვიუს ფორმატი ოდნავ განსხვავდებოდა სოფელში მცხოვრები არასამთავრობო ორგანიზაციების აქტივისტებისთვის.¹⁰

რი ინფორმაცია იხილეთ დანართში 4.

9. დაგეგმილი იყო კიდევ 5 სიღრმისეული ინტერვიუს ჩატარება სასჯელაღსრულებით სისტემაში მყოფ ქალებთან, რომლებმაც ჩაიდინეს დანაშაული პარტნიორის მხრიდან ოჯახში ძალადობის საპასუხოდ; თუმცა უსაფრთხოების მიზეზებით კვლევის განხორციელების ნებართვა არ გასცა შინაგან საქმეთა სამინისტრომ ქალთა ციხეში იმ პერიოდში მომხდარი არეულობის გამო.

10. სიღრმისეული ინტერვიუს თემების დეტალური აღწერა იხილეთ დანართში 4.

ჩართული დაკვირვება:

კვლევის ამ მეთოდის განხორციელება უაღრესად რთული აღმოჩნდა საქართველოში. მხოლოდ ორი დაკვირვება (თავშესაფარში) მოხერხდა დაგეგმილი 6-ს ნაცვლად. ორი დაკვირვება უნდა ჩატარებულიყო პოლიციაში და 2 იძულებით გადაადგილებულ პირთა კომპაქტურ დასახლებებში, რომლებიც აღჭურვილია სოციალური და ჯანდაცვის მომსახურებებით. პოლიციაში შესვლაზე შინაგან საქმეთა სამინისტრომ უარი განაცხადა,

ისე, რომ კონკრეტული მიზეზი არ დაუსახელებია, ხოლო რაც შეეხება კომპაქტურ დასახლებებს, კვლევის პერიოდში დედაქალაქის არცერთ დასახლებას არ ჰქონდა სოციალური ან ჯანდაცვის ქმედითი მომსახურება. ჩართული დაკვირვების მიზანი იყო გენდერული ძალადობის მგრძობიარე, კულტურული ასპექტების დადგენა და მომსახურების მიმწოდებელთა შეფასება კონფლიქტურ სიტუაციებში გენდერული კულტურული სტერეოტიპებისა და ღირებულებებზე-დაფუძნებული მიდგომების გათვალისწინებით.¹¹

11. შეკრებილი ინფორმაცია ანალიზის გასაკეთებლად ძალიან ცოტაა, იხილეთ თავი 7

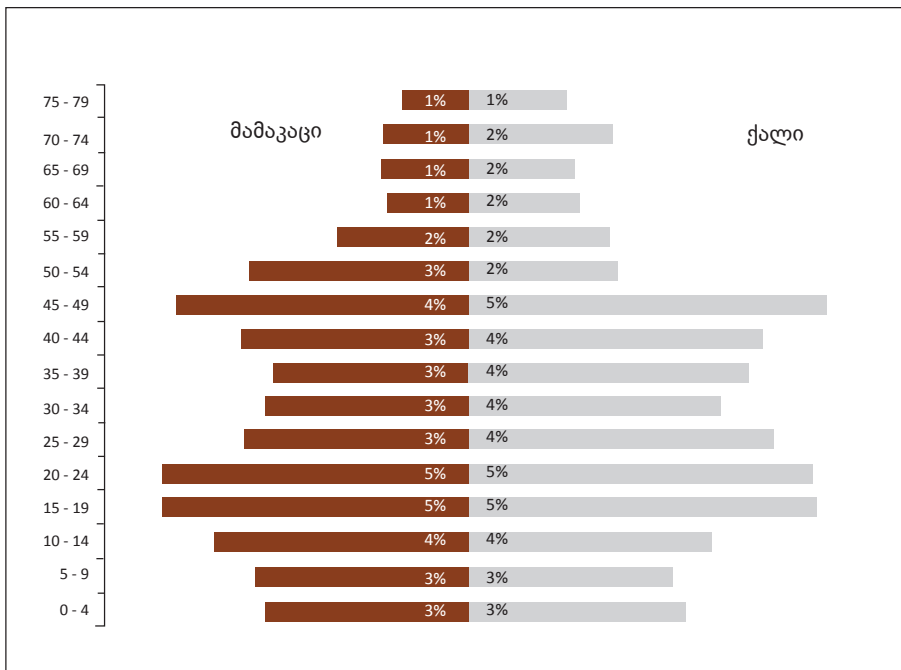
თავი 3.

შინამეურნეობისა და რესკონდენტების მახასიათებლები

სოფიო ჩაჩანიძე

წინამდებარე თავში წარმოდგენილია შინამეურნეობებისა და გამოკითხული ქალების ძირითადი სოციალურ-დემოგრაფიული მახასიათებლები “საქართველოში გენდერული ძალადობის კვლევის” ფარგლებში გამოყენებული შინამეურნეობებისა და ქალთა კითხვარებისაგან მიღებული ინფორმაციის საფუძველზე. კვლევის პოპულაციის აღწერასთან ერთად, გამოკითხულ ქალთა და განსაკუთრებით, შინამეურნეობების ფონური სოციალურ-დემოგრაფიული მახასიათებლების წარმოაჩენს კვლევის შერჩევის ადეკვატურობას.

გრაფიკი 3.1. მოსახლეობის პირამიდა

შინამეურნეობების სტრუქტურა

მოსახლეობის პირამიდა, რომელიც შინამეურნეობის წევრთა ასაკობრივ გადანაწილებას ეყრდნობა (მოცემულ ქვემოთ დიაგრამაზე), გვანჯდის ძალიან მნიშვნელოვან ინფორმაციას საქართველოს მოსახლეობის ასაკობრივი და სქესობრივი სტრუქტურის დღევანდელ მონაცემებზე. მონაცემები გვიქმნის გარკვეულ წარმოდგენას რიგი დემოგრაფიული ტენდენციების შესახებ. პირამიდა გვიჩვენებს შობადობის მაჩვენებლის კლებას ბოლო 20 წლის განმავლობაში, თუმცა, აღნიშნული ტენდენცია უკანასკნელი რამდენიმე წლის განმავლობაში სტაბილურობას ინარჩუნებს. რაც შეეხება, საშუალო ასაკის მოსახლეობის სიმცირეს, ეს როგორც ჩანს გამომწვეულია ამ ასაკობრივი ჯგუფის მოქალაქეთა მიგრაციის მაღალი მაჩვენებლით. (რაც სხვა კვლევებითაც დასტურდება).

ცხრილი 3.1. შინამეურნეობების მოსახლეობის ასაკობრივი განაწილება მოსახლეობის პროცენტული გადანაწილება ასაკობრივი ჯგუფების, საცხოვრებელი ადგილის/ტიპის მიხედვით. საქართველო, 2009 წ.				
	საცხოვრებელი ადგილი			
	სოფელი	ქალაქი	თბილისი	სულ
0 - 14	19.9	19.8	18.3	19.5
15 - 64	68.2	71.6	74.7	70.6
65 +	11.9	8.6	7.0	9.9
სულ	100.0	100.0	100.0	100.0
რაოდენობა	5959	3109	2080	11148

კვლევის მონაცემების თანახმად, საქართველოს მოსახლეობის ერთი მეხუთედი (19.5%) 15 წელს ასაკს ქვემოთაა და ეს სურათი არ განსხვავდება ქალაქებისა და სოფლების მაჩვენებლებს შორის. უფროსი ასაკის ადამიანების წილი (65 წელს ზემოთ) მთელს მოსახლეობაში დღესდღეობით 9.9%-ს შეადგენს. ეს მაჩვენებელი შედარებით მაღალია სოფლებში, რაც გამომწვეული უნდა იყოს სოფლიდან ახალგაზრდა მოსახლეობის ქალაქში მიგრაციით. მიგრაციის პროცესის შედეგად, საშუალო ასაკის მოსახლეობის წილი (15-დან 65-მდე) უფრო მაღალია ქალაქებში და განსაკუთრებით, დედაქალაქში. ამგვარად, ეკონომიურად პროდუქტიული სეგმენტი მეტად კონცენტრირებულია ქალაქური ტიპის დასახლებებში.

ცხრილი 3.2. „ქალთა მიმართ ოჯახში ძალადობის საკითხების ეროვნული კვლევა საქართველოში, 2009“ საფუძველზე გვიჩვენებს გამოკითხულ შინამეურნეობებისა და მთლიანად საქართველოს მოსახლეობის შინამეურნეობების საშუალო წევრთა საშუალო რაოდენობებს. ქალაქებში, დედაქალაქის ჩათვლით, ყველაზე ტიპურია ოთხწევრიანი შინამეურნეობა, ხოლო სოფლებში, შინამეურნეობის საშუალო ზომა შედარებით უფრო დიდია და საშუალო მაჩვენებელი 5 წევრია. ამავე დროს, ქალაქური დასახლებებისათვის, განსაკუთრებით თბილისისათვის, უფრო მეტად არის დამახასიათებელი ორ ან ერთწევრიანი ოჯახები.

კვლევის მონაცემების თანახმად, შინამეურნეობების 46% სოფლის ტიპის დასახლებებში ცხოვრობს, ქალაქების მოსახლეობის ნახევარი (25%) თბილისშია კონცენტრირებული. რაც შეეხება მოსახლეობის რაოდენობას, შინამეურნეობების უფრო დიდი ზომის გამო, მოსახლეობის ნახევარზე მეტი (53%) კონცენტრირებულია სოფლებში და მხოლოდ 19% ცხოვრობს დედაქალაქში.

ცხრილი 3.2 შინამეურნეობის შემადგენლობა ოჯახების პროცენტული გადანაწილება ოჯახის ზომის და საცხოვრებელი ადგილის/ტიპის მიხედვით, საქართველო 2009 წელი.				
შინამეურნეობის წევრთა რაოდენობა	სოფელი	ქალაქი	თბილისი	სულ
1	0.3	0.9	2.9	1.1
2	3.5	7.2	10.2	6.2
3	11.3	16.9	20.2	15.1
4	22.5	31.7	30.6	27.2
5	26.4	21.5	18.7	23.1
6	20.8	12.9	10.4	15.9
7	9.2	6.7	4.6	7.4
8	3.0	0.9	1.9	2.1
9	1.4	0.7	0.0	0.8
10	1.2	0.6	0.3	0.8
11	0.1	0.0	0.0	0.0
12	0.4	0.1	0.2	0.3
სულ	100.0	100.0	100.0	100.0
შინამეურნეობების შეუნონავი რაოდენობა	1188	703	500	2391
საშუალო ზომა	5.06	4.46	4.15	4.66

ცხრილი 3.3 შინამეურნეობებისა და მოსახლეობის რაოდენობა შინამეურნეობებისა და მოსახლეობის პროცენტული გადანაწილება საცხოვრებელი ადგილის/ტიპის მიხედვით. საქართველო, 2009 წ.						
	შინამეურნეობების რაოდენობა			მოსახლეობის რაოდენობა		
	შენიშნული პროცენტი	შენიშნული რაოდენობა	შეუნონავი რაოდენობა	შენიშნული პროცენტი	შენიშნული რაოდენობა	შეუნონავი რაოდენობა
სოფელი	46	1104.8	1188	53	1104.8	5959
ქალაქი	29	697.1	703	28	697.1	3109
თბილისი	25	589.1	500	19	589.1	2080
სულ	100	2391.0	2391.0	100	2391.0	11148.0

რესპონდენტთა ფონური მახასიათებლები

ცხრილებში 3.4 და 3.5 წარმოდგენილია ინფორმაცია 15-49 ასაკობრივი ჯგუფის ქალთა გადანაწილებაზე ძირითადი ფონური მახასიათებლების მიხედვით. წარმოდგენილია როგორც პროცენტული მაჩვენებლები და შეუნონავი რაოდენობები.

კვლევის თანახმად, 15-49 ასაკობრივი ჯგუფის ქალთა უმცირესობას (0.5%) განათლება საერთოდ არ გააჩნია; ქალთა დაახლოებით ერთ მეათედს (9.8%) არასრული საშუალო განათლება აქვს. აღსანიშნავია, რომ საქართველოში ყოველ მესამე ქალს (15-49 წლის) უმაღლესი განათლება აქვს, რაც საერთო რაოდენობის 33.2%-ია, ხოლო ყოველი მეოთხე (25.4%) ტექნიკურ (პროფესიულ) განათლებას ფლობს.

ცხრილი 3.4. რესპონდენტების ფონური მახასიათებლები - 1 განათლებისა და ოჯახური მდგომარეობის მიხედვით ქალთა პროცენტული გადანაწილება საქართველო, 2009 წ.		
ფონური მახასიათებლები	პროცენტი	ქალთა შეუნონავი რაოდენობა
განათლება		
განათლების გარეშე	0.5	[11]
არასრული საშუალო	9.8	193
სრული საშუალო	31.1	731
ტექნიკური	25.4	656
უმაღლესი	33.2	800
ოჯახური მდგომარეობა		
არასოდეს ყოფილა ქორწინებაში	27	530
ამჟამად ქორწინებაშია	68	1722
ქვრივი	2	57
განქორწინებული/დაშორებული	3	82
სულ	100	2391

რაც შეეხება ოჯახურ მდგომარეობას, ქალთა 27% არასოდეს ყოფილა დაქორწინებული, ხოლო დაახლოებით 5% ქვრივი ან განქორწინებულია. კვლევის პერიოდისათვის, საქართველოში მცხოვრებ ქალთა უმრავლესობა (68%) ქორწინებაში იმყოფება.

რაც შეეხება საცხოვრებლის ადგილს/ტიპს, კვლევა აჩვენებს, რომ ქალთა 46.2% ცხოვრობს სოფლებში, ხოლო დაახლოებით მეოთხედი (24.6%) თბილისში.

ცხრილი 3.5 რესპონდენტთა ფონური მახასიათებლები – 2 ქალთა პროცენტული გადანაწილება საცხოვრებელი ადგილის/ტიპის მიხედვით საქართველო, 2009 წ.			
ფონური მახასიათებლები	შენიშნული პროცენტი	ქალთა შეუნონავი რაოდენობა	ქალთა შენიშნული რაოდენობა
საცხოვრებლის ტიპი			
სოფელი	46.2	1188	1104.8
ქალაქი	29.2	703	697.1
თბილისი	24.6	500	589.1
ასაკი			
15 – 24	29.8	712	515
25 – 34	27.1	649	718
35 – 44	30.0	717	716
45 – 49	13.1	313	442
სულ	100.0	2391	2389

თავი 4.

ქალთა მიმართ ძალადობის გავრცელება

ნინო ჯავახიშვილი

ძალადობა ქმრებისა და სქესობრივი პარტნიორების მხრიდან

კვლევაში ქალთა მიმართ ძალადობის გავრცელება რამდენიმე შეკითხვის საშუალებით იქნა შესწავლილი. კვლევის მიზანია ინფორმაციის მოძიება ფიზიკური, სქესობრივი, ემოციური, ეკონომიკური ძალადობის ფორმების და ქმედებების შესახებ, რომლებიც ხორციელდება ქმრების/პარტნიორების/არაპარტნიორების მხრიდან ქალზე კონტროლის მიზნით. ძალადობის აღნიშნული ფორმები იყოფა ქვე-ფორმებად და შეისწავლება ცალკე. გარდა ამისა, კვლევაში ძალადობის ამ ფორმების მიმართ ქალთა განწყობებიც შევისწავლეთ. ასევე, საინტერესოა, კვლევაში მონაწილე ქალებს ბოლო 12 თვის განმავლობაში (ან მანამდე) ან 15 წლამდე (ან მერე) ასაკში თუ განუცდიათ ძალადობა.

აღნიშნულ შეკითხვებზე პასუხები პროცენტული მაჩვენებლებითაა წარმოდგენილი 5 ფონური ცვლადის მიხედვით.

- დამოუკიდებელი შემოსავალი (მოცემულია ორი ჯგუფი: საკუთარი შემოსავლის მქონე და არმქონე ქალები);
- რესპონდენტთა ასაკი (მოცემულია ოთხი ჯგუფი: ჯგუფი I – 15-24 ასაკობრივი ჯგუფი, ჯგუფი II – 25-34 ასაკობრივი ჯგუფი, ჯგუფი III – 35-44 ასაკობრივი ჯგუფი, ჯგუფი IV (44-49 წელი);
- განათლება (მოცემულია 4 ჯგუფი: არასრული საშუალო განათლება, საშუალო განათლება,

საშუალო-ტექნიკური განათლება და უმაღლესი განათლება);

- საცხოვრებელი ადგილი (სამი ჯგუფი: სოფლების მცხოვრებლები, ქალაქების მცხოვრებლები, თბილისი, საქართველოს დედაქალაქის მცხოვრებლები);
- ოჯახური მდგომარეობა (ორი ჯგუფი: დაქორწინებული, დაუქორწინებული)

ფიზიკური და სქესობრივი ძალადობა

საქართველოში, ქალთა შედარებით დაბალი რაოდენობა აღიარებს მათ მიმართ ფიზიკური ან სქესობრივი ძალადობის განხორციელების ფაქტს. ჯამში, ქალთა 6.9%-მა განაცხადა, რომ განუცდია ფიზიკური ძალადობა. ამათგან, 2.6%-საშუალო სიმძიმის ფიზიკური ძალადობის მსხვერპლი ყოფილა, ხოლო 4.3% მძიმე ფიზიკური ძალადობის მსხვერპლი. ამავე დროს საქართველოში, კვლევის მონაცემების თანახმად, იმ ქალთა 9.1%-ს, რომლებიც ქორწინებაში არის/ყოფილა ან ჰყავს/ჰყოფილა პარტნიორი, განუცდია ძალადობა მეუღლის/პარტნიორის მხრიდან, რაც ნიშნავს, რომ ქორწინებაში მყოფი ყოველი მე-11 ქალი ფიზიკური თუ სქესობრივი ძალადობის მსხვერპლია.

საცხოვრებელი ადგილი, განათლების დონე, ოჯახური მდგომარეობა, შემოსავლები – ეს პარამეტრები აღმოჩნდა მჭიდრო კავშირში ფიზიკური ძალადობის გამოცდილებასთან. ასაკი ცალკე საკითხია: ოთხი ასაკობრივი ჯგუფიდან,

მხოლოდ ორმა ჯგუფმა აჩვენა მნიშვნელოვანი შედეგები. მონაცემები მოცემულია ცხრილში 4.1.

ქალთა 3.9% აცხადებს, რომ განუცდია სქესობრივი ძალადობა. ამათგან, მხოლოდ 64%-ია დაქორწინებული, ხოლო 37% არა. დაუქორწინებელ ქალთა დიდი უმრავლესობა – 32.6% აცხადებს, რომ მათ არ ჰყავთ პარტნიორი და არ არიან ჩართული სქესობრივ ურთიერთობებში. ქალთა 0.7% აღნიშნავს, რომ მათ პირველი სქესობრივი კავშირი ძალდატანებით ჰქონდათ.

ფიზიკური ძალადობის აქტები

კვლევაში შესწავლილი იყო სხვადასხვა სიმძიმის ფიზიკური ძალადობის ფორმები, მათ შორის, ყველაზე დიდი წილი მოდის ქალებზე, რომელთაც განცდილი აქვთ ძალადობის ორი ფორმა:

- სილის განჯნა სახეში, ან მათთვის რაიმე ნივთის სროლა – 6.8% - საშუალო სიმძიმის ძალადობა;

- მუშტის ან სხვა რაიმეს გარტყმა – 3.9% - მძიმე ფორმა;
- ხელის კვრა, წაქცევა ან თმების მოქაჩვა – 2.9% - საშუალო სიმძიმის ძალადობა;
- ფეხის დარტყმა, ხელით გათრევა ან ცემა – 2.0% - ძალადობის მძიმე ფორმა;
- ყელში წაჭერა და დამწვრობის მიყენება შეგნებულად – 1.6% - ძალადობის მძიმე ფორმა;
- თოფის, დანის ან სხვა იარაღის გამოყენებით დამუქრება ან გამოყენება – 1.0% - მძიმე ფორმა.

ფიზიკური ძალადობის ფორმებს შორის, მხოლოდ ერთმა - სილის განჯნა სახეში, ან მათთვის რაიმე ნივთის სროლა – აჩვენა მნიშვნელოვანი შედეგები ფონურ ცვლადებზე. მონაცემები მოცემულია ცხრილში 4.1:

ცხრილი 4.1: ფიზიკური ძალადობა ქალთა მიმართ. პროცენტული მაჩვენებელი ფონური ცვლადების მიხედვით იმ ქალებთან მიმართებაში, რომელთაც განცდილი აქვთ ფიზიკური ძალადობა. ასევე, იმ ქალთა პროცენტული მაჩვენებელი, რომელთაც ფიზიკური ძალადობის ერთი ფორმა (სილის განჯნა სახეში, ან მათთვის რაიმე ნივთის სროლა) აქვთ გადატანილი (ფონური ცვლადების მიხედვით). საქართველო, 2009 წ.				
	ფიზიკური ძალადობა	შეუწონავი რაოდენობა	სილის განჯნა სახეში, ან რაიმე ნივთის სროლა	შეუწონავი რაოდენობა
საცხოვრებელი ადგილი				
დედაქალაქი	32.1	34	31.6	34
სოფელი	36.9	50	37.8	50
ქალაქი	30.9	38	30.6	38
ასაკი				
15-24	-		-	
25-34	32.2	39	30.3	39
35-44	43.0	49	43.9	49
45-49	-		-	
განათლება				
საშუალო	27.8	36	27.3	32
ტექნიკური	33.4	43	32.2	38
უმაღლესი	21.1	26	22.0	26
დამოუკიდებელი შემოსავალი				
დიახ	28.5	90	27.9	35
არა	71.5	37	72.1	87

ფიზიკური ძალადობის სხვადასხვა ფორმების შესახებ მონაცემებმა ბოლო 12 თვის განმავლობაში მათი წარმოშობის სიხშირის მიხედვით, რაიმე მნიშვნელოვანი შედეგები არ აჩვენა, რაც ნიშნავს, რომ ქალთა დაახლოებით თანაბარმა პროცენტმა – 3.9% - განიცადა ფიზიკური ძალადობა ბოლო 12 თვის განმავლობაში და მანამდე. ქალთა დიდი რაოდენობა აღნიშნავს, რომ ამგვარ შემთხვევებს რამდენჯერმე ჰქონია ადგილი ბოლო 12 თვის განმავლობაში ან მანამდე. სიტყვა „რამდენჯერმე“ საკმაოდ მრავალმნიშვნელოვანი შინაარსისაა ქართულ ენაში, ის შეიძლება ნიშნავდეს ნებისმიერ სიხშირეს, მათ შორის შეიძლება აღიქმებოდეს, როგორც „მრავალჯერ“.

სქესობრივი ძალადობის ფაქტები

კვლევაში რესპონდენტებს სქესობრივ ძალადობასთან დაკავშირებით სამი შეკითხვა დაუსვეს:

- ქალთა 3.5%-ს ჰქონია სქესობრივი კავშირი საკუთარი სურვილის წინააღმდეგ;
- ქალთა 3.0%-ს ჰქონია სქესობრივი კავშირი საკუთარი სურვილის წინააღმდეგ, მათ ემინოდათ რეაქციის;
- ქალთა 1.0%-ს დააძალეს ისეთი სქესობრივი ქმედება, რაც მათთვის დამცირებისა და დეგრადირების აღმნიშვნელი იყო.

სქესობრივი ძალადობის სხვადასხვა ფორმების სიხშირის შესახებ მონაცემებმა ბოლო 12 თვის განმავლობაში მათი წარმოშობის სიხშირის მიხედვით რაიმე მნიშვნელოვანი შედეგები არ აჩვენა, რაც ნიშნავს, რომ ქალთა დაახლოებით თანაბარმა პროცენტმა – 1.95% - განიცადა ფიზიკური ძალადობა ბოლო 12 თვის განმავლობაში და მანამდე. ფიზიკური ძალადობის მსგავსად, ქალთა დიდი რაოდენობა აღნიშნავს, რომ ბოლო 12 თვის განმავლობაში და მანამდეც, ძალადობის ამ ფორმებს „რამდენჯერმე“ ჰქონია ადგილი.

ფიზიკური და სქესობრივი ძალადობა

მონაცემების თანახმად, ფიზიკურ ძალადობას უფრო ხშირად აქვს ადგილი, ვიდრე სქესობრივ ძალადობას: ქალთა 6.9% ყოფილა ფიზიკური ძალადობის მსხვერპლი და ქალთა 3.9% - სქესობრივი ძალადობის მსხვერპლი, ქალთა 2.3%-

ს გამოცდილი აქვს ორივე: ფიზიკური და სქესობრივი ძალადობა.

ფიზიკური და სქესობრივი ძალადობის გავრცელების მაჩვენებლები მნიშვნელოვნად არ განსხვავდება საცხოვრებელი ადგილის პარამეტრის მიხედვით: სოფლების, ქალაქებისა და დედაქალაქის მცხოვრები ქალები მსგავს ტენდენციებს ავლენენ – ყველა რეგიონში დაახლოებით ქალთა 2% ადასტურებს ორივეს, როგორც ფიზიკური, ისე, სქესობრივი ძალადობის გამოცდილებას.

ქალთა განათლების მიხედვით, ფიზიკური და სქესობრივი ძალადობის გავრცელების კუთხით რაიმე განსხვავება არ დაფიქსირებულა. იგივე სურათია შემოსავლების კუთხითაც – საკუთარი შემოსავლის ქონა/არქონა არაფერს ცვლის.

სქესობრივი ძალადობა უფრო ხშირია ფიზიკურ ძალადობასთან ერთად, ვიდრე ფიზიკური ძალადობა სქესობრივთან ერთად:

- იმ ქალებს შორის, ვისაც გადატანილი აქვთ ფიზიკური ძალადობა, 33.7% აღნიშნავს, რომ სქესობრივი ძალადობის მსხვერპლიც გამხდარა.
- მათ შორის, ვისაც სქესობრივი ძალადობა აქვს განცდილი, 60.6% ფიზიკური ძალადობის მსხვერპლიც ყოფილა.

ამ მონაცემების საფუძველზე, შეგვიძლია ვივარაუდოთ, რომ თუ არსებობს ქალის მიმართ სქესობრივი ძალადობის ფაქტი, იქ ფიზიკურ ძალადობასაც ექნება ადგილი.

ემოციური ძალადობა

ქალთა 14.3% ყოფილა ემოციური ძალადობის მსხვერპლი. შემთხვევათა უმეტესობაში, ქალებს ემოციური ძალადობის რამდენიმე ფორმა აქვთ გამოცდილი:

- ქალთა 13.9% აღნიშნავს, რომ პარტნიორი შეურაცხყოფდა ან აგრძნობინებდა თავს ცუდად;
- ქალთა 5.3% აღნიშნავს, რომ პარტნიორი შეგნებულად შეურაცხყოფდა და ამცირებდა სხვების თანდასწრებით;
- ქალთა 5.1% აღნიშნავს, რომ პარტნიორი აშინებდა და ემუქრებოდა.

- ქალთა 3.8%-ს პარტნიორი თავად მისი ან მისთვის ყველაზე საყვარელი ადამიანის დაზიანებით ემუქრებოდა.

მონაცემები ემოციური ძალადობის ან მისი სხვადასხვა ფორმების შესახებ მათი სიხშირის მიხედვით ბოლო 12 თვის განმავლობაში ან მანამდე რაიმე მნიშვნელოვან შედეგებს არ აჩვენებს, რაც

ნიშნავს, რომ ქალთა დაახლოებით თანაბარმა პროცენტმა – 7.15% - განიცადა ფიზიკური ძალადობა ბოლო 12 თვის განმავლობაში და მანამდე.

ქვემოთ მოცემულ ცხრილში იხილეთ ემოციური ძალადობის მონაცემები ფონური ცვლადების მიხედვით:

ცხრილი 4.2: ქალთა მიერ გადატანილი ემოციური ძალადობა ემოციური ძალადობის მსხვერპლ ქალთა პროცენტული მაჩვენებლები ფონური ცვლადების მიხედვით. საქართველო, 2009 წ.		
	ემოციური ძალადობა	შეუწონავი რაოდენობა
საცხოვრებელი ადგილი		
დედაქალაქი	33.8	76
სოფელი	36.2	99
ქალაქი	30.0	77
ასაკი		
15-24	-	
25-34	27.7	74
35-44	48.1	112
45-49	14.7	48
განათლება		
დამოუკიდებელი შემოსავალი		
დიახ	29.6	73
არა	70.4	179
არასრული საშუალო	11.9	29
საშუალო	23.9	63
ტექნიკური	32.0	82
უმაღლესი	32.3	78

არასრული საშუალო განათლების მქონე ქალთა 12%, სრული საშუალო განათლების მქონე ქალთა 24% და უმაღლესი განათლების მქონე ქალთა 32% ემოციური ძალადობის მსხვერპლი გამხდარა. აღნიშნული მონაცემები ადასტურებს, რომ განათლებას მნიშვნელოვანი როლი აკისრია. მონაცემთა თანახმად, რაც უფრო განათლებულია ქალი, მით მეტად შეუძლია ემოციური ძალადობის ფორმის ამოცნობა.

ეკონომიკური ძალადობა

კვლევაში ეკონომიკური ძალადობა სამი შეკითხვით გაიზომა. ესენია: 1. შეუძლიათ თუ არა ქალებს საკუთარი შემოსავლის დახარჯვა თავისი სურვილისამებრ; 2. მათ ქმრებსა და პარტნიორებს ნაურთმევიათ თუ არა მათთვის ფული ან დანაზღო-

გი მათი სურვილის წინააღმდეგ და 3. როდესმე მათ ქმარს/პარტნიორს უარი უთქვამს თუ არა ოჯახის ხარჯებისათვის ფულის მიცემაზე, მაშინ, როცა მათ სხვა რამისთვის ფული ჰქონდათ.

ქალთა 6.0% აღნიშნავს, რომ მათ უწევთ საკუთარი შემოსავლის გაზიარება ქმართან/პარტნიორთან და ქალთა 0.8% მთელს შემოსავალს ქმარს/პარტნიორს აძლევს.

ქალთა 4.7% აღნიშნავს, რომ მათ ქმრებს/პარტნიორებს ბევრჯერ ნაურთმევიათ ფულია, მათ შორის:

- ქალთა 2.2%-ს თქმით, ქმარს/პარტნიორს ფული ნაურთმევია ერთხელ ან ორჯერ.
- ქალთა 1.8%-სათვის ქმარს/პარტნიორს ქალის შემოსავალი რამდენჯერმე აქვს წართმეული.

- ქალთა 0.7% აღნიშნავს, რომ ქმარს/პარტნიორს მრავალჯერ აქვს მათი საკუთარი შემოსავალი წართმეული.

ქალთა 5.1%-მა აღნიშნა, რომ მათი ქმრები/პარტნიორები უარს ეუბნებიან ფულის მიცემაზე საოჯახო ხარჯებისათვის, მათ შორის:

- ქალთა 4.2% აღნიშნავს, რომ მათ ოჯახური ხარჯებისათვის მეუღლემ/პარტნიორმა რამდენჯერმე არ მისცა ფული, თუმცა აღნიშნულ მამაკაცებს სხვა რაღაცეებზე დასახარჯი ფული გააჩნიათ.
- ქალთა 0.9% აღნიშნავს, რომ მეუღლემ/პარტნიორმა ბევრჯერ უთხრა უარი ოჯახური ხარჯებისათვის საჭირო თანხების მიცემაზე, თუმცა მას სხვა რაღაცეებისათვის ფული გააჩნდა.

ემოციური ძალადობის შემთხვევებთან მჭიდრო კავშირშია შემოსავლების მიღების პოტენციური, თუმცა, ჯამში, სამჯერ მეტია იმ ქალთა რაოდენობა, ვისაც საკუთარი შემოსავალი გააჩნია და ზემოთ მოცემულ შეკითხვაზე უარყოფითად უპასუხა. იგივე შეიძლება ითქვას რესპონდენტთა ოჯახური მდგომარეობის პარამეტრზე: დაქორწინებულ ქალთა 97%-მა და პარტნიორთან მცხოვრებ/დაუქორწინებელ ქალთა 3%-მა შეკითხვას უარყოფითი პასუხი გასცა.

ქალის კონტროლის მიზნით ჩადენილი ქმედებები

ძალადობის ფიზიკური, ემოციური, სქესობრივი და ეკონომიკური ფორმების გარდა, არსებობს ძალადობის სხვა ფორმებიც, რომლებიც ერთიანდება კონტროლის მიზნით განხორციელებული ქმედებების კატეგორიაში. ქალთა 35.9% აცხადებს, რომ მეუღლის/პარტნიორის მხრიდან განუცდია კონტროლის მიზნით განხორციელებული ქმედება:

- ქალთა 29.0% აცხადებს, რომ პარტნიორი უკრძალავს საკუთარ ოჯახთან კავშირს.
- ქალთა 11.6%-ს პარტნიორი აიძულებს მისგან აილოს ნებართვა, ვიდრე სამედიცინო მომსახურებისათვის ექიმს მიმართავს;
- ქალთა 11.1% აცხადებს, რომ მისი პარტნიორი ბრძანდება, თუ მისი ცოლი სხვა მამაკაცს დაელაპარაკება;
- ქალთა 5.5% აცხადებს, რომ მისი პარტნიორი ხშირად ეჭვიანობს და ღალატში დებს ბრალს;

- ქალთა 4.0% აცხადებს, რომ მისი პარტნიორი არ აძლევს მეგობრებთან შეხვედრის საშუალებას;
- ქალთა 3.9% აღნიშნავს, რომ მისი პარტნიორი იგნორირებას უკეთებს და გულგრილად ეპყრობა;
- ქალთა 3.8% აღნიშნავს, მან სამსახური მიატოვა/უარი თქვა შემოსავლიან სამსახურზე, რადგან მის ქმარს/პარტნიორს არ უნდოდა მას ემუშავა.
- ქალთა 2.4% აღნიშნავს, რომ მისი პარტნიორი დაჟინებით მოითხოვს, მუდმივად იცოდეს თუ სად არის იგი.
- ქალთა 1.4%-ს ქმარი/პარტნიორი უკრძალავს შეხვედრებზე დასწრებას ან რომელიმე ორგანიზაციაში მონაწილეობას.

არასრული საშუალო განათლების მქონე რესპონდენტთა 60%-მა აღიარა, რომ მეუღლის ან პარტნიორის მხრიდან ყოფილა კონტროლის ობიექტი. რაც შეეხება სრული საშუალო, ტექნიკური ან უმაღლესი განათლების მქონე რესპონდენტებს, მათ 35%-ს აქვს მეუღლის/პარტნიორის მხრიდან კონტროლის გამოცდილება. ამგვარად, განათლების დონე მნიშვნელოვანია მხოლოდ საშუალო განათლების დონემდე.

იმ რესპონდენტებს შორის, რომლებიც ადასტურებენ მეუღლის/პარტნიორის მხრიდან კონტროლის ქმედებებს, 76.6%-ს საკუთარი შემოსავალი არ გააჩნია, ხოლო დარჩენილ რესპონდენტებს საკუთარი შემოსავლის წყარო აქვთ (23.40%). ამგვარად, შემოსავლის პარამეტრიც მნიშვნელოვანია.

მეუღლის/პარტნიორის მხრიდან კონტროლის ობიექტი რესპონდენტების 36.5% მიეკუთვნება 35-44 ასაკობრივ ჯგუფს, შემდეგ მოდის 25-34 ასაკობრივი ჯგუფი (30.9%), ყველაზე ახალგაზრდა ჯგუფი (15-24) – 18.1%, ხოლო ყველაზე დაბალი წილი მოდის ასაკობრივ ჯგუფზე 45-49 – 14.5%.

ქალის მიერ ადრეულ ასაკში გადატანილი ძალადობა საკუთარ ოჯახში

კვლევა გვიჩვენებს, რომ ძალიან ადრეული ასაკში ძალადობის განცდა ქალის შემდგომ ცხოვრებაზე დიდ გავლენას ახდენს. ქალებს ეკითხებოდნენ, ხომ არ გამხდარან ოჯახში დედის მიმართ მეუღ-

ლის ან მეგობარი მამაკაცის ძალადობის მონმე. ქალთა 3.2% აცხადებს, რომ ბავშვობის წლებში, დედა ხშირად ყოფილა მამის (ან მეუღლის/მეგობარი მამაკაცის) ცემის ობიექტი. მათგან (ვინც ადასტურებს დედაზე ძალადობის ფაქტს):

- 66.7% შეესწრო ძალადობის ფაქტს, დაინახა ან გაიგონა.
- 33.3% - პირადად არ შესწრებია.

ქალთა დამოკდებულება გენდერული როლებისა და ძალადობისადმი

კვლევაში ქალ რესპონდენტებს დაუსვეს რამდენიმე შეკითხვა, რათა გამოველინათ მათი დამოკიდებულება ძალადობისა და გენდერული როლებისადმი. ქალთა განწყობები მეტ ნათელს მოჰყენს მათ რეაქციას ძალადობის ფაქტებზე. მაგ. თუ გვეცოდინება, როგორ უმკლავდებიან ჩვენი რესპონდენტები ძალადობის ფაქტებს, შეგვეძლება ვინინასწარმეტყველოთ მათი რეაქცია ძალადობის აქტებზე.

ძალადობასთან ბრძოლა

- ქალთა 78.3%-ს მიაჩნია, რომ ოჯახური პრობლემები მხოლოდ ოჯახში უნდა განიხილებოდეს;
- ქალთა 52.1% ფიქრობს, რომ თუ მამაკაცი მეუღლეს ცუდად ექცევა, ოჯახის სხვა წევრები არ უნდა ჩაერიონ;
- ქალთა 30.7% მიიჩნევს, რომ ოჯახური ძალადობა არის პირადული საკითხი და დაუშვებელია კანონის ჩარევა.

იმ ქალ რესპონდენტებს (78/3%) შორის, რომელთაც მიაჩნიათ, რომ ოჯახური პრობლემები მხოლოდ ოჯახში უნდა განიხილებოდეს, 48.0% სოფლების, 30.3% - ქალაქების და 21.7% თბილისის მცხოვრებია.

ეს მონაცემები გვიჩვენებს ქალთა განწყობებს პრობლემებთან თავის გართმევის მიმართ. ზემოაღნიშნულ სამ შეკითხვაზე პასუხების შედარებითმა ანალიზმა გვიჩვენა, რომ ქალთა ნაწილი ოჯახურ პრობლემას ოჯახური ძალადობის კლასიფიკაციას არ აძლევს: მათ შორის, ვინც თვლის, რომ ოჯახური პრობლემები ოჯახს გარეთ არ უნდა გავიდეს, 30.5% ფიქრობს, რომ თუ ქმარი ცუდად ეპყრობა ცოლს, სხვები არ უნდა ჩაერიონ,

ხოლო მათ შორის, ვინც ფიქრობს, რომ ოჯახური პრობლემა მხოლოდ ამ ოჯახის პრობლემა არ არის, თითქმის იგივე რაოდენობა, ანუ 31.1% ამბობს, რომ თუ ქმარი ცუდად ეპყრობა ცოლს, არავის აქვს უფლება ჩაერიოს.

მორჩილება

რესპონდენტები, რომლებიც თვლიან, რომ ოჯახის უფროსი არის მამაკაცი და ქალი მას უნდა დაემორჩილოს ისეთ საკითხებშიც კი, როგორცაა მეგობრების არჩევა, საკუთარი სურვილის წინააღმდეგ სქესობრივი კავშირი ქმართან და ქმრის მხრიდან ცემა, სავარაუდოდ ნაკლებად მისცემენ ფიზიკურ, ემოციურ, სქესობრივ და ეკონომიკურ ძალადობის ფორმებს ძალადობის კლასიფიკაციას.

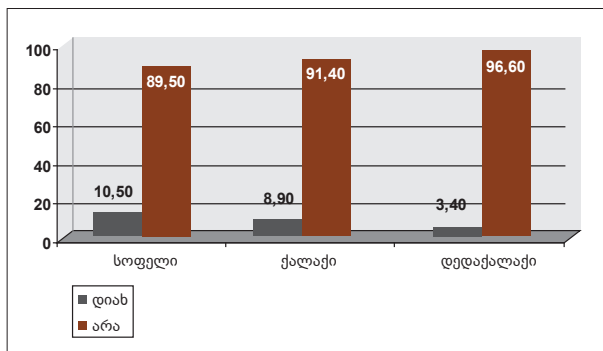
- რესპონდენტთა 58.3%-ს მიაჩნია, რომ ქალს უნდა შეეძლოს საკუთარი მეგობრების არჩევა, იმ შემთხვევაშიც კი, თუ ეს მის ქმარს არ მოსწონს.
- ქალთა 50.7% ფიქრობს, რომ კარგი ცოლი ქმარს უნდა უჯერებდეს, იმ შემთხვევაშიც კი, თუ არ ეთანხმება.
- ქალთა 44.9%-ს სწამს, რომ აუცილებელია მამაკაცმა ცოლს/პარტნიორს კარგად დაანახოს, თუ ვინ არის ოჯახის უფროსი.
- ქალთა 34.1% ქმრის მიერ ცოლის ცემას გარკვეულ შემთხვევებში ამართლებს.
- ქალთა 16.0% მიიჩნევს, რომ ცოლის მოვალეობაა ქმართან სქესობრივი კავშირი ჰქონდეს იმ შემთხვევაშიც კი, თუ იმ მომენტში თავად ეს არ სურს.

რესპონდენტთა საცხოვრებელი ადგილი ზემოთ მოცემულ კითხვებს დამატებით ინფორმაციას სძენს: თბილისში ყველაზე დაბალია იმ ქალთა მაჩვენებელი, ვინც ფიქრობს, რომ ქმარს უნდა ემორჩილებოდეს (14.5%), ქალაქებში უფრო მეტი ქალია ამგვარი შეხედულებით (27.7%), ხოლო სოფლებში დაფიქსირდა ყველაზე მაღალი მაჩვენებელი – 57.8% რესპონდენტებისა, ვინც თვლის, რომ ქალი ქმრის მორჩილი უნდა იყოს.

იმ ქალთა 44.9%-დან, ვინც მიიჩნევს, რომ აუცილებელია მამაკაცმა ცოლს/პარტნიორს კარგად დაანახოს, თუ ვინ არის ოჯახის უფროსი, 55.3% სოფლის მცხოვრებია, 26.3% - ქალაქის და 18.4%

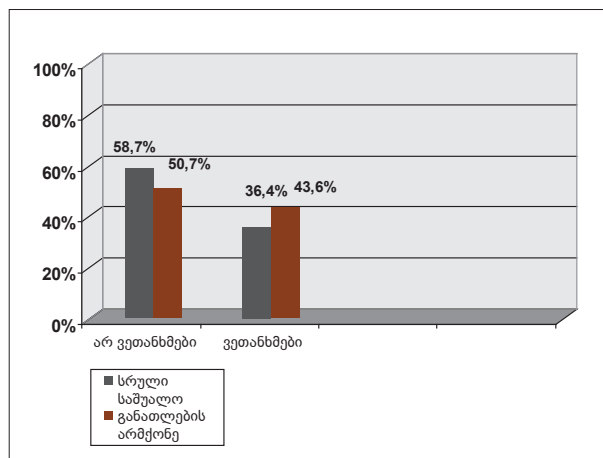
- თბილისის. რაც შეეხება ქალებს, ვინც ფიქრობს, რომ ცოლის მოვალეობაა ქმართან სქესობრივი კავშირი ჰქონდეს იმ შემთხვევაშიც კი, თუ იმ მომენტში თავად ეს არ სურს, მათი 57.3% სოფლის მცხოვრებია, 25.6% - ქალაქის და 17.2% - თბილისის. შესაბამისად, საცხოვრებელი ადგილის მიხედვით, სოფლის მცხოვრები ქალები ყველაზე მეტად მორჩილები არიან ქმრების სურვილების, ქალაქების მცხოვრები ქალები შედარებით მორჩილები, ხოლო დედაქალაქის ქალები – ყველაზე ნაკლებად მორჩილები.

გრაფიკი 4.1 ქალების პროცენტული მაჩვენებელი ვინც ფიქრობს, რომ ცოლის მოვალეობაა ქმართან სქესობრივი კავშირი ჰქონდეს იმ შემთხვევაშიც კი, თუ იმ მომენტში თავად ეს არ სურს, საცხოვრებელი ადგილის ჭრილში. საქართველო, 2009 წ.

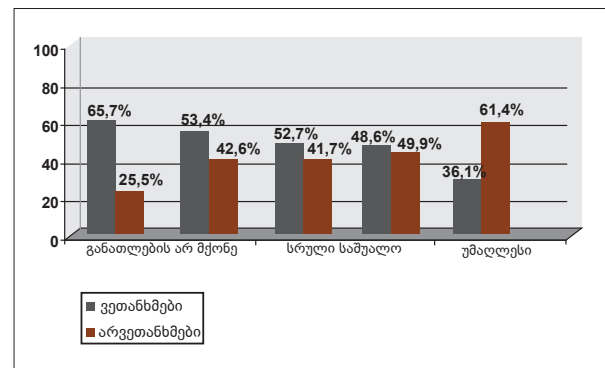
განათლებაც ასევე მნიშვნელოვან როლს თამაშობს; რაც უფრო განათლებულები არიან რესპონდენტები, მით უფრო ნაკლებად ფიქრობენ, რომ ქალი ქმარს უნდა დაემორჩილოს:

გრაფიკი 4.2 ქმრის მორჩილება, ქალთა პროცენტული მაჩვენებელი, ვინც მიიჩნევს, რომ ქალი ქმრის მორჩილი უნდა იყოს; განათლების დონის მიხედვით; საქართველო, 2009 წ.

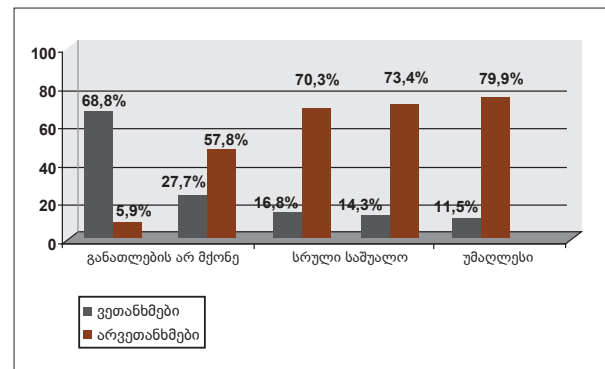
უმალესი განათლების მქონე რესპონდენტთა 61.4% ფიქრობს, რომ არ არის აუცილებელი ქმარმა ცოლს/პარტნიორს აჩვენოს, თუ ვინ არის ოჯახში უფროსი. განათლების დონის კლებასთან ერთად, ეს მაჩვენებელიც მცირდება:

გრაფიკი 4.3 ქალთა პროცენტული მაჩვენებელი, ვინც თვლის, რომ აუცილებელია მამაკაცმა ცოლს/პარტნიორს კარგად დაანახოს, თუ ვინ არის ოჯახის უფროსი; განათლების დონის მიხედვით, საქართველო, 2009 წ.

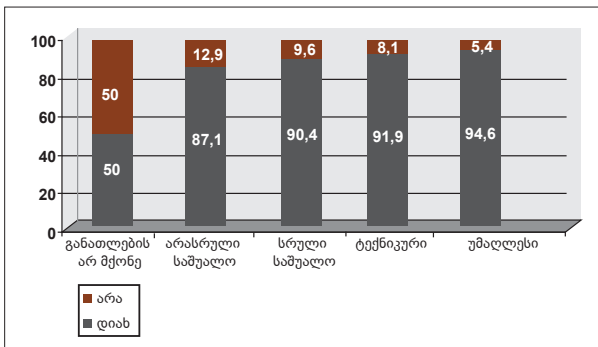
იმ ქალთა პროცენტული მაჩვენებელი, ვინც თვლის, რომ ცოლის მოვალეობაა ქმართან სქესობრივი კავშირი ჰქონდეს იმ შემთხვევაშიც კი, თუ იმ მომენტში თავად ეს არ სურს. მაჩვენებელი იკლებს განათლების დონის კლებასთან ერთად:

გრაფიკი 4.4. ქალთა პროცენტული მაჩვენებელი, ვინც თვლის, რომ ცოლის მოვალეობაა ქმართან სქესობრივი კავშირი ჰქონდეს იმ შემთხვევაშიც კი, თუ იმ მომენტში თავად ეს არ სურს; განათლების დონის მიხედვით, საქართველო, 2009 წ.

განათლების დონის ზრდასთან ერთად იმატებს იმ ქალთა პროცენტული მაჩვენებელიც, რომელიც არ ეთანხმება შეხედულებას, რომ „ცოლის მოვალეობაა ქმართან სქესობრივი კავშირი ჰქონდეს იმ შემთხვევაშიც კი, თუ იმ მომენტში თავად ეს არ სურს“.

გრაფიკი 4.5. ქალთა პროცენტული მაჩვენებელი, ვინც თვლის, რომ ქალს შეუძლია უარი უთხრას მეუღლეს სქესობრივ კავშირზე, თუ მას თავად ეს არ სურს; განათლების დონის მიხედვით, საქართველო, 2009 წ.

ქალები, რომელთაც საკუთარი შემოსავალი აქვთ, უფრო დამოუკიდებლები არიან მეუღლეებთან ურთიერთობაში. მათი შედარებით ნაკლები რაოდენობა (43.3%) აცხადებს, რომ ქალი უნდა ემორჩილებოდეს ქმარს, ხოლო იგივე შეხედულება შემოსავლის არმქონე მეტ ქალს გააჩნია (53.0%).

დამოუკიდებელი შემოსავლის მქონე ქალთა 39.3% მიიჩნევს, რომ აუცილებელია მამაკაცი ცოლს/პარტნიორს აჩვენებდეს, ვინ არის უფროსი ოჯახში. იგივე მაჩვენებელი, საკუთარი შემოსავლის არმქონე ქალთა შემთხვევაში 46.8%-ია.

ქალთა 34.1% მამაკაცის მიერ ცოლის ცემას ამართლებს გარკვეულ შემთხვევებში. მათი პროცენტული მაჩვენებლები სხვადასხვა მიზეზების მიხედვით ასე გადანაწილდა:

- მამაკაცმა გაიგო, რომ ქალი ღალატობს – 28.5%
- მამაკაცი ეჭვობს, რომ ქალი ღალატობს – 4.0%
- ქალი მამაკაცს არ ემორჩილება – 3.1%
- ქალმა სახლის საქმე მამაკაცის მოსაწონად არ გააკეთა – 1.5%
- ქალი უარს ამბობს სქესობრივ კავშირზე – 1.4%
- ქალი ეჭვიანობს და ეკითხება მამაკაცს, სხვა ქალი ხომ არ ჰყავს – 0.6%

რესპონდენტთა უმეტესობა ქალის ცემას არცერთ შემთხვევაში არ ამართლებს, მაგრამ, თუ ამართლებენ, იმ შემთხვევაში, თუ ცოლი ქმარს ღალატობს (28.5%) და თუ ქმარს ცოლის ერთგულებაში შეაქვს ეჭვი – 4%. სხვა მიზეზების გამო ქალის ცემას რესპონდენტთა ძალიან დაბალმა პროცენტმა დაუჭირა მხარი.

იმ რესპონდენტების 57.9%, ვინც ამართლებს ქალის ცემას, ასევე ფიქრობს, რომ მამაკაცმა ცოლს უნდა აჩვენოს, რომ ის არის უფროსი ოჯახში. ხოლო, მათგან, ვინც ფიქრობს, რომ მამაკაცმა ცოლს უნდა აჩვენოს, რომ ის არის უფროსი ოჯახში, 43.9% ქმრების მიერ ცოლების ცემას ამართლებს. რაც შეეხება რესპონდენტებს, ვინც ასე არ ფიქრობს, მათი 26.2% ქმრის მიერ ცოლის ცემას ამართლებს. ამგვარად, რესპონდენტთა განწყობები ერთმანეთთან კავშირშია: ისინი, ვინც ეთანხმებიან მოსაზრებას, რომ მამაკაცი უნდა იყოს უფროსი ოჯახში და მან ცოლს ეს უნდა დაანახოს, ასევე, ეთანხმებიან აზრს, რომ ქმარს ცოლის ცემის უფლება აქვს.

ქალთა მხოლოდ 16.0% ფიქრობს, რომ ცოლის მოვალეობაა ქმართან ჰქონდეს სქესობრივი კავშირი, იმ შემთხვევაშიც კი, თუ იმ მომენტში თავად ეს არ სურს. რესპონდენტებმა დაასახელეს მიზეზები, რომელთაც გამოც, ქალს შეუძლია მეუღლეს უარი უთხრას სქესობრივ კავშირზე. დაქორწინებულ ქალს შეუძლია უარი უთხრას ქმარს იმ შემთხვევაში, თუ:

- ცოლს არ სურს – 81.5%
- ქმარი ნასვამია – 82.4%
- ცოლი ავადია – 90.1%
- ქმარი ცუდად ეპყრობა – 88.1%

რაც შეეხება მორჩილებას, გაურკვეველია, რას გულისხმობენ ქალები ამ ტერმინში. უმეტესობა მათგანი არ დათანხმდებოდა ქმარს სქესობრივ კავშირზე საკუთარი სურვილის წინააღმდეგ, თუმცა, მათ მაინც მიაჩნიათ, რომ ქმარს უნდა დაემორჩილონ. იმ ქალებს შორიც, ვინც ფიქრობს, რომ ისინი უნდა დაემორჩილონ ქმრებს, 24.4% ასევე თანახმაა მეუღლესთან საკუთარი სურვილის წინააღმდეგ ჰქონდეს სქესობრივი კავშირი. იმ ქალებს შორის, ვინც არ ფიქრობს, რომ მეუღლეებს უნდა დაემორჩილონ, 6.9% თანახმაა სქესობრივ კავშირზე, მაშინაც კი თუ ამის სურვილი არ აქვს. ამგვარი კროს ტაბულაცია გვიჩვენებს, რომ ქალები მორჩილებას ქმართან ურთიერთობის ყველა სიტუაციას არ მიუსადაგებენ.

შეხედულებები ქმრების მიერ ცოლების ცემასთან და მამაკაცის ოჯახის უფროსობასთან დაკავშირებით ერთმანეთთან არის დაკავშირებული: ისინი, ვინც თანახმაა, რომ ოჯახის უფროსი მამაკაცი უნდა იყოს და ამის დემონსტრირებასაც უნდა ახდენდეს, მიიჩნევენ, რომ მამაკაცს შეუძლია საკუთარი ცოლი ცემოს. თუ ქალები ფიქრობენ, რომ ცოლის მოვალეობაა ქმართან სქესობრივი კავშირი იმ შემთხვევაშიც კი ჰქონდეს, როცა თავად ამის სურვილი არ აქვს, მათი უმეტესობა ამართლებს კიდევ მოძალადე ქმრებს (53.3%); ხოლო მხოლოდ 30.3% იმ ქალებისა, ვინც არ ფიქრობს, რომ ცოლის მოვალეობაა ქმართან სქესობრივი კავშირი იმ შემთხვევაშიც კი ჰქონდეს, თუ თავად ამის სურვილი არ აქვს, ამართლებს ქმრების მიერ ცოლების ცემის ფაქტს. ეს განწყობებიც კავშირშია: მორჩილი ცოლები უფრო მეტად ამართლებენ მოძალადე ქმრებს, ვიდრე „დაუმორჩილებელი ცოლები“.

რესპონდენტებს მისცეს დებულებათა ჩამონათვალი იმის დასადგენად, აღიქვამენ თუ არა ამ სიტუაციებს გენდერულ ძალადობად. მიღებული მონაცემების თანახმად, რესპონდენტთა უმეტესობა მოცემულ ქმედებებს ძალადობად აღიქვამს:

- 93.4% - ქმარი ცოლს ფიზიკურად შეურაცხყოფს.
- 89.9% - ქმარი ცოლს აიძულებს სქესობრივ კავშირს.
- 89.0% - ქმარი ცოლს საზოგადოებაში ამცირებს.
- 81.3% - ქმარი ცოლს უფლებას არ აძლევს იმუშაოს.
- 80.5% - ქმარი სიტყვიერად ემუქრება ცოლს (განქორწინებით, დაზიანებით).
- 79.7% - ქმარი სიტყვიერ ძალადობას ახორციელებს ცოლზე (ამცირებს, აგინებს, უყვირის).
- 68.4% - ქმარი ცოლს უარს ეუბნება ფულის მიცემაზე.

ფიზიკური შეურაცხყოფა ძალადობის პირველი მთავარი მიზეზია. საზოგადოებაში დამცირება და სქესობრივი კავშირის დაძალაუბრება ძალადობად მიიჩნია ქალთა თითქმის თანაბარმა რაოდენობამ; ქალთა საკმაოდ დიდი რაოდენობა მიიჩნევს, რომ ძალიან მნიშვნელოვანია ქალს შეეძლოს მუშაობა, შესაბამისად, მათი აზრით, ძალადობაა, თუ ქმარი ამის საშუალებას არ აძლევს. ძალადობ-

ის ფორმების თვალსაზრისით, ქალთა ყველაზე მაღალი რაოდენობა ფიზიკურ, შემდეგ კი სქესობრივ, ემოციურ და ეკონომიკურ ძალადობას აღიარებს.

ქალთა განწყობები ფიზიკური და სქესობრივი ძალადობისა და ძალადობის გამოცდილების მიმართ

იმ ქალთაგან (6.9%), ვისაც ფიზიკური ძალადობის რაიმე ფორმა აქვს განცდილი, 45.9%^ა ფიქრობს, რომ მამაკაცს აქვს ცოლის ცემის მიზეზი, ხოლო იმ ქალთაგან (93.1%), ვინც ძალადობის მსხვერპლი არასოდეს ყოფილა, იგივეს ფიქრობს 36.3%.

აღნიშნული მონაცემები ადასტურებს, რომ იმ ქალთა შედარებით მეტი რაოდენობა ამართლებს ძალადობას, ვინც თავად ყოფილა ძალადობის მსხვერპლი (შედარებით იმ ქალბატონებთან, ვინც მსხვერპლი არასოდეს ყოფილა).

ძალადობა ქალთა მიმართ არა მეუღლის/პარტნიორის მიერ (არა პარტნიორების მხრიდან ძალადობის გავრცელება 15 წელს ასაკს ზემოთ ქალებში; შედარება პარტნიორი მოძალადეების მონაცემებთან)

კვლევაში ჩაიღო შეკითხვები იმის დასადგენად, ყოფილან თუ არა ქალები სხვა ადამიანების მხრიდან (გარდა მეუღლისა და პარტნიორისა) ფიზიკური და სქესობრივი ძალადობის მსხვერპლნი.

ფიზიკური ძალადობა 15 წლის ასაკს ზემოთ, არაპარტნიორის მიერ

გამოკითხულ ქალთა მხოლოდ 2% აღნიშნავს, რომ აქვს ფიზიკური ძალადობის/ცემის გამოცდილება არაპარტნიორის მხრიდან, მას შემდეგ, რაც 15 წელი შეუსრულდა. აღნიშნული რესპონდენტების პასუხები (2%) მცირე პროცენტული მაჩვენებლებით გადანაწილდა ოჯახის სხვა წევრებზე, ასევე, უახლეს გარემოცვაზე. თუ ქალთა მხოლოდ 6.9% აცხადებს, რომ ფიზიკური

ძალადობის მსხვერპლი ყოფილა პარტნიორის ან ქმრის მხრიდან, მხოლოდ 2% ადასტურებს ფიზიკური ძალადობის გამოცდილებას არა პარტნიორის მხრიდან.

სქესობრივი ძალადობა 15 წელს ზემოთ ასაკის ქალთა მიმართ (პარტნიორის და არაპარტნიორის მიერ)

- ქალთა 0.1% აღნიშნავს, რომ მათ დააძალეს სქესობრივი კავშირი ან სქესობრივი აქტი საკუთარი სურვილის წინააღმდეგ, 15 წლის ზემოთ ასაკში. მოძალადე იყო ოჯახის წევრი მამაკაცი;
- ქალთა 0.1% აღნიშნავს, რომ მათ დააძალეს სქესობრივი კავშირი ან სქესობრივი აქტი საკუთარი სურვილის წინააღმდეგ, 15 წლის ზემოთ ასაკში. მოძალადე იყო უცნობი ადამიანი.

ქალთა 3.9% აღნიშნავს სქესობრივ ძალადობას ქმრის, პარტნიორის მხრიდან, ქალთა მხოლოდ 0.2% საუბრობს სქესობრივი ძალადობის გამოცდილებაზე არა პარტნიორის მხრიდან. ქალთა 2.3%-ს ძალადობის ორივე ფორმა აქვს გამოცდილი: ფიზიკური და სქესობრივი ძალადობა ქმრის ან პარტნიორის მიერ, ხოლო ქალთა 1.9% არა პარტნიორის მხრიდან ყოფილა ძალადობის ორივე ფორმის მსხვერპლი.

სქესობრივი ძალადობა 15 წლამდე ასაკის გოგონებში

კვლევაში 15 წლამდე ასაკის გოგონებში სქესობრივი ძალადობის გამოცდილებაზე ორი შეკითხვა ჩაიდო. ერთ-ერთი მათგანი პირდაპირ ეკითხება რესპონდენტებს, ყოფილან თუ არა სქესობრივი ძალადობის მსხვერპლნი; მეორე შეკითხვას ინტერვიუს ბოლოს უსვამდნენ. რესპონდენტს აჩვენებდნენ ბარათს, სადაც გოგონას მომღიმარი და მოწყენილი სახეები იყო აღბეჭდილი. შემდეგ სთხოვდნენ მოეხაზათ ერთ-ერთი მათგანი და ჩაედოთ ბარათი კონვერტში, ისე, რომ ინტერვიუერს არ დაენახა, რომელი სახე გახაზა რესპონდენტმა.

კვლევაში გამოკითხულ არცერთ ქალს არ ჰქონია ოჯახის წევრისაგან რაიმე ფორმის სქესობრივი ძალადობის გამოცდილება (სექსუალური შეხება ან სქესობრივი ქმედების დაძალაობა) 15

წლამდე ასაკში. ქალთა 6.5% შემოხაზა მოწყენილი სახე, იმიტომ, რომ ვიღაც შეხებია სექსუალურად ან დაუძალებია სქესობრივი ქმედება ვიდრე 15 წლის გახდებოდა. ქალთა 93.5% შემოხაზა მომღიმარი სახე, რადგან მსგავს ფაქტებს მის ცხოვრებაში ადგილი არ ჰქონია (15 წლამდე). არაპირდაპირი შეკითხვის შედეგებს თუ შევადარებთ პირდაპირი შეკითხვისაგან მიღებულ მონაცემებს ასეთ სურათს მივიღებთ: არაპირდაპირი შეკითხვისას ქალები აღიარებენ, რომ ყოფილან ოჯახური ძალადობის მსხვერპლნი, თუმცა პირდაპირი შეკითხვისას არა (შესაბამისად, 6.5% და 0%).

შედეგების განხილვა

ოჯახური ძალადობის ფორმების შესახებ მიღებული მონაცემები შემდეგ სურათს გვაძლევს: ქალთა 35.9% აღნიშნავს, რომ მეუღლის/პარტნიორის მხრიდან გამოუცდია ძალადობის სხვადასხვა ფორმა, რომელთა მიზანი ქალის კონტროლი იყო; ქალთა 14.3% აღნიშნავს, რომ ემოციური ძალადობის მსხვერპლი ყოფილა მეუღლის/პარტნიორის მხრიდან; ქალთა 6.9% ფიზიკური ძალადობის მსხვერპლი იყო ქმრის/პარტნიორის მხრიდან; ქალთა 6%-ს ეკონომიკური ძალადობის გამოცდილება აქვს მეუღლის/პარტნიორის მხრიდან და ბოლოს, ქალთა 3.9% ადასტურებს, რომ ყოფილა სქესობრივი ძალადობის მსხვერპლი მეუღლის/პარტნიორის მხრიდან.

კვლევის მონაცემების თანახმად, ქალთა შედარებით დაბალ რაოდენობას აქვს ფიზიკური და სქესობრივი ძალადობის გამოცდილება არა პარტნიორის მხრიდან. გარდა ამისა, ფიზიკური და ემოციური ძალადობის მსხვერპლთა ყველაზე დიდი რაოდენობა დედაქალაქში დაფიქსირდა.

მსოფლიოს მასშტაბით განხორციელებული მრავალი კვლევა ადასტურებს, რომ ძალადობის მსხვერპლი ადამიანები ინფორმაციის გამჟღავნებას ერიდებიან და რეალურად, ოჯახური ძალადობის მსხვერპლთა გაცილებით მეტი რაოდენობა არსებობს. მოცემული მონაცემებით, საინტერესოა მიმოვიხილოთ იმ ქალთა პროცენტული გადანაწილება, რომლებიც აღიარებენ, რომ ოჯახური ძალადობის სხვადასხვა ფორმების გამოცდილება აქვთ. საინტერესოა, რომ კონტროლის მიზნით განხორციელებული ძალადობის ფორმას ქალთა ყველაზე დიდი რაოდენობა ადასტურებს, ალბათ, იმიტომ, რომ ძალადობის ეს ფორმა ყველაზე ნაკლებად არის სამარცხვინო

გასამჟღავნებლად. რა თქმა უნდა, გაცილებით ადვილია თქვა, რომ ქმარი გიკრძალავს ოჯახთან, მეგობრებთან კონტაქტს, ვიდრე აღიარო, რომ ქმარი გცემს ან სქესობრივი კავშირისას გაიძულებს ისეთი ქმედებების ჩადენას, რაც შენთვის შეურაცხმყოფელია. ქალთა ყველაზე მეტი რაოდენობა მიიჩნევს პირველ რიგში ძალადობის ფიზიკურ, შემდეგ სქესობრივ, შემდეგ ემოციურ,

შემდეგ კონტროლის მიზნით ჩადენილ ქმედებებს და შემდეგ ეკონომიკურ ფორმას ძალადობად.

სქემა 4.1. ოჯახური ძალადობის ფორმები, რომელთა გამოცდილება რესპონდენტებს აქვთ და ოჯახური ძალადობის ფორმები, რომელთაც რესპონდენტები ასახელებენ, როგორც ძალადობას. საქართველო, 2009 წ.

ოჯახური ძალადობის დასახელებული ფორმები	ძალადობად მიჩნეული ოჯახური ძალადობის ფორმები
ქმედებები კონტროლის მიზნით	ფიზიკური
ემოციური	სქესობრივი
ფიზიკური	ემოციური
ეკონომიკური	ქმედებები კონტროლის მიზნით
სქესობრივი	ეკონომიკური

ფიზიკური და სქესობრივი ძალადობის სხვადასხვა ფორმების შესახებ ინფორმაცია გვიჩვენებს, რომ ძალადობის მსხვერპლი არასოდეს არ არის მხოლოდ ერთი ფორმის მსხვერპლი. ისინი უმეტესად ძალადობის რამდენიმე ფორმას განიცდიან.

საქართველოში ძალიან საინტერესო ტენდენცია ვლინდება: ქალთა 32.6% აცხადებს, რომ არასოდეს ჰქონია სქესობრივი ურთიერთობები. როგორც ამ ანგარიშის პირველ თავში უკვე აღვნიშნეთ, ქართველებში ქალწულობის ინსტიტუტი ჯერ კიდევ ძლიერია და შესაბამისად, ბევრი ქალი არ აღიარებს სქესობრივ ურთიერთობას, რადგან აშინებს ოჯახისა და საზოგადოების რეაქცია, რომელიც მათთვის ძალიან მნიშვნელოვანია, რადგან ისინი კოლექტიური საზოგადოების წევრები არიან.

ძალადობაზე რეაგირების თვალსაზრისით, მონაცემები გვიჩვენებს, რომ იმ ქალთა უფრო მეტი რაოდენობა ამართლებს ძალადობას, ვინც თავად არის ძალადობის მსხვერპლი, შედარებით იმ ქალებთან, ვისაც ძალადობის გამოცდილება არ აქვს. გარდა ამისა, სოფლის მოსახლეობასთან შედარებით, თბილისის და საქართველოს სხვა ქალაქების მცხოვრები ქალები ძალადობასთან ბრძოლის უფრო აქტიურ სტრატეგიას ირჩევენ. ქალთა დაახლოებით 35% პასიურ სტრატეგიას ირჩევს, რაც შემოიფარგლება ოჯახის წევრებთან პრობლემის განხილვით ან არ განხილვით; ქალთა 34.1% ქმრის მიერ ცოლის ცემას ამართლებს გარკვეულ შემთხვევებში. ქალები არ არიან მორჩილები ყველა სიტუაციაში, ისინი ერთხმად აცხადებენ, რომ ცოლი ქმარს ყველაფერში უნდა ემორჩილებოდეს, თუმცა ამავე დროს, ამბობენ, რომ ქალს შეუძლია მამაკაცს სქესობრივ კავშირზე უარი უთხრას, თუ თავად ამის სურვილი არ აქვს.

თავი 5.

ოჯახის ძალადობა ქალთა მიმართ და ძალადობის შედეგები ჯანმრთელობაზე

მარინე ჩიტაშვილი, ლუიზა არუთინოვი

ქალთა მიმართ ძალადობის შედეგები ძირითადად აისახება ქალთა ფიზიკურ და ფსიქიკურ ჯანმრთელობაზე, რაც სოციალური ცხოვრების სხვადასხვა სფეროებისათვის სერიოზულ პრობლემას და პირდაპირ კავშირშია საზოგადოებრივ ჯანდაცვასთან, ხოლო არაპირდაპირ - სოციალურ კეთილდღეობასა და უთანასწორობის საკითხებთან. კვლევა გვიჩვენებს, რომ საკუთარი ჯანმრთელობის მდგომარეობის შეფასებისას, მკვეთრი განსხვავება არსებობს ფიზიკური და სქესობრივი ძალადობის გამოცდილების მქონე ქალებისა და ამ გამოცდილების არმქონე ქალების შეფასებებს შორის (მსოფლიოს ჯანმრთელობის ორგანიზაცია, 2005 წელი). ქალები, რომლებიც საუბრობენ ზოგადი ან მენტალური ჯანმრთელობის პრობლემებზე, ასევე, მოიაზრებენ ფიზიკური და სქესობრივი ძალადობის არაპირდაპირი გავლენის ფართო სპექტრსაც, რასაც ისინი განიცდიან კონკრეტულად მათ ყოველდღიურ ცხოვრებაში და რასაც გავლენა აქვს მათ სოციალურ და ფსიქოლოგიური კეთილდღეობასა და სუბიექტურ კარგად ყოფნაზე.

ძალადობის შედეგად მიღებული დაზიანებები

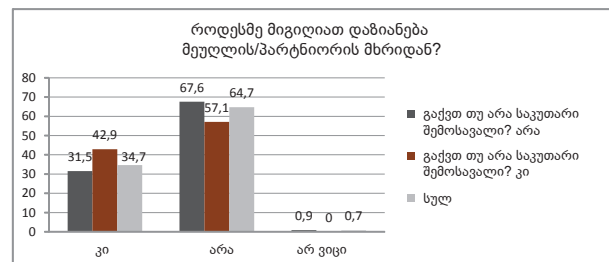
კითხვარის საშუალებით შეიკრიბა მონაცემები იმ ქალთა ჯანმრთელობისა და ცხოვრების საკითხებზე საქართველოში, რომლებიც სქესობრივი პარტნიორების მხრიდან ფიზიკური და სქესობრივი ძალადობის მსხვერპლნი ყოფილან. მათ

დაუსვეს რამდენიმე შეკითხვა ძალადობის შედეგად მიღებულ დაზიანებებისა, მათი სიხშირისა და ფორმების შესახებ.

საქართველოში, კვლევის მონაცემების თანახმად, იმ ქალთა 9.1%-ს, რომლებიც ქორწინებაში არის/ყოფილა ან ჰყავს/ჰყოლია პარტნიორი, განუცდია ძალადობა მეუღლის/პარტნიორის მხრიდან, რაც ნიშნავს, რომ ქორწინებაში მყოფი ყოველი მე-11 ქალი ფიზიკური თუ სქესობრივი ძალადობის მსხვერპლია. ქვემოთ მოყვანილ ცხრილში ნაჩვენებია ძალადობის შედეგად მიღებული დაზიანებების პროცენტული განაწილება (ცხრილი 5.1).

იმ ქალთა 34,7%-ს, რომელთა მიმართ მეუღლის/პარტნიორის მხრიდან განხორციელებულა ძალადობა, ამის შედეგად გარკვეული სახის დაზიანება აქვთ მიღებული.

გრაფიკი 5.1. ქალთა პროცენტული მაჩვენებელი, რომელთაც მიუღიათ დაზიანება ფიზიკური ან სქესობრივი ძალადობის შედეგად; დამოუკიდებელი შემოსავლის მქონე და არმქონე ქალები.

ცხრილი 5.1 ძალადობის შედეგად მიღებული დაზიანებები
სქესობრივი პარტნიორის (პარტნიორების) მიერ ფიზიკური ან სქესობრივი ძალადობის შედეგად მიღებული
დაზიანებების პროცენტული მაჩვენებელი, საცხოვრებლის ტიპის, ასაკის, განათლების დონისა და შემოსავლის
მიხედვით, საქართველო, 2009 წელი.

სოციალურ-დემოგრაფიული მახასიათებლები	დაშავებულ ქალთა პროცენტული მაჩვენებელი	ფიზიკური ან სქესობრივი ძალადობის გამოცდილების მქონე ქალთა რაოდენობა
საცხოვრებელი ადგილის ტიპი		
ქალაქი	36.2	[21]
სოფელი	35	[17]
თბილისი	32.6	[14]
ასაკობრივი ჯგუფები		
15 – 24	12	[10]
25 – 34	28	[24]
35 – 44	45	38
45 – 49	15	[13]
განათლება		
არასრული საშუალო	30.8	[8]
სრული საშუალო	31.7	[13]
ტექნიკურ	38.3	[18]
უმაღლესი	37.1	[13]
შემოსავალი		
დიახ	42.9	[18]
არა	31.5	34
საქართველო	34.7	52

იმ ქალთა თანაფარდობა, რომელთაც მიუღიათ ან არ მიუღიათ დაზიანება ძალადობის შედეგად, არ განსხვავდება სოციალურ-დემოგრაფიული მახასიათებლების მიხედვით. მაგალითად, დამოუკიდებელი შემოსავლის არსებობა – არარსებობის თვალსაზრისით, ეს თანაფარდობა 42.9%-_57.1%-ზეა საკუთარი შემოსავლის მქონე რესპონდენტებთან, ხოლო საკუთარი შემოსავლის არმქონე ქალებთან – 31.5%_67.6%.

არ არსებობს მნიშვნელოვანი სხვაობა სქესობრივი ძალადობის მსხვერპლ ქალთა პროცენტულ მაჩვენებლებში მათი საცხოვრებელი ადგილის მიხედვით (დედაქალაქი, სოფელი, ქალაქი) გარკვეულ ტენდენციებზე შეიძლება საუბარი ასაკობრივ ჯგუფში: დაზიანებების შემთხვევათა ყველაზე მაღალი პროცენტული მაჩვენებელი (45%) აღინიშნება 35-44 წლის რესპონდენტებთან, შემდეგ კი – 25-34 წლის ქალებთან. ეს მაჩვენებელი შედარებით მცირეა სხვა ასაკობრივ ჯგუფებში (12% - 15-24 წლიანებში და 15% - 45-49 წლის ქალებთან).

კვლევაში არ დაფიქსირებულა მნიშვნელოვანი სხვაობა რესპონდენტთა განათლების დონის მიხედვით. თუმცა შეინიშნება ერთი კონკრეტული ტენდენცია: ტექნიკური (38,3%) და უმაღლესი განათლების (37.1%) მქონე ქალთა უფრო მეტი წილი აღნიშნავს, რომ მიუღია დაზიანება მეუღლის/პარტნიორის ძალადობრივი ქმედების შედეგად, ხოლო იგივე მაჩვენებელი საშუალო და არასრული საშუალო განათლების მქონე ქალებში 31,7% და 30,8%-ია..

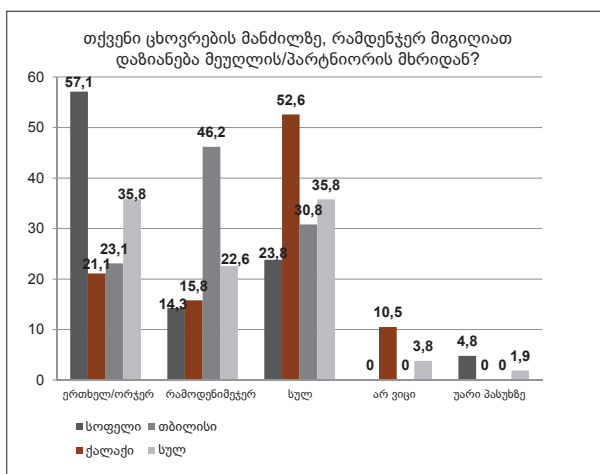
კვლევაში გამოყენებული კითხვარი მიზნად ისახავდა მონაცემთა შეკრებას იმ ქალთა ჯანმრთელობისა და ცხოვრების საკითხებზე, რომელთაც გადატანილი აქვთ ფიზიკური და სქესობრივი ძალადობა ინტიმური პარტნიორის მხრიდან. მათ დაუსვეს რამდენიმე შეკითხვა ძალადობისაგან მიღებული დაზიანებების, მათი სიხშირისა და ტიპების შესახებ.

ცხრილი 5.2 ძალადობის შედეგად მიღებულ დაზიანებათა წილი დაზიანებათა სიხშირე და იმ ქალთა პროცენტული მაჩვენებელი, ვისაც ოდესმე დასტირვება სამედიცინო დახმარება ინტიმური პარტნიორის მხრიდან ფიზიკური ან სქესობრივი ძალადობის შედეგად მიღებული დაზიანებების გამო; საცხოვრებელი ადგილის ტიპის, განათლების დონისა და შემოსავლების მიხედვით. საქართველო, 2009 წ.

სოციალურ-დემოგრაფიული მახასიათებლები	დაზიანებების სიხშირე			დაზიანებები, რომლებიც საჭიროებენ სამედიცინო ჩარევას	ძალადობის შედეგად დაშავებულ ქალთა რაოდენობა
	1-2	3-5	ხუთზე მეტი		
საცხოვრებელი ადგილის ტიპი					
ქალაქი	21.1	15.8	52.6	8	[17]
სოფელი	57.1	14.3	23.8	9	[20]
თბილისი	23.1	46.2	30.8	7	[13]
ასაკობრივი ჯგუფები					
15 – 24	57	0	43	40	[7]
25 – 34	25	33	42	57	[12]
35 – 44	35	25	40	45	[20]
45 – 49	40	40	20	21	[10]
განათლება					
არასრული საშუალო	50	12.5	25	3	[7]
სრული საშუალო	13.3	20	53.3	6	[13]
ტექნიკურ	44.4	33.3	22.2	6	[18]
უმადლესი	33.3	25	41.7	7	[12]
შემოსავალი					
დიახ	16.7	38.9	33.3	9	[16]
არა	42.9	17.1	37.1	14	34
საქართველო	35.8	22.6	35.8	24	50

ქალებს, რომელთაც განაცხადეს, რომ ჰქონიათ სქესობრივი პარტნიორის მხრიდან ძალადობის გამოცდილება, ეკითხებოდნენ, თუ რამდენჯერ მიუღიათ დაზიანება ძალადობის შედეგად (კვლევის მომენტისათვის), დიაგრამაში 5.2 მოცემულია ფიზიკური და სქესობრივი ძალადობის სიხშირის განაწილება ქართველ ქალებს შორის (საქართველო, 2009 წ.).

გრაფიკი 5.2 ქალის მიერ ცხოვრების მანძილზე ძალადობის შედეგად მიღებული დაზიანებების პროცენტული მაჩვენებელი და განაწილება, საქართველო, 2009 წ.

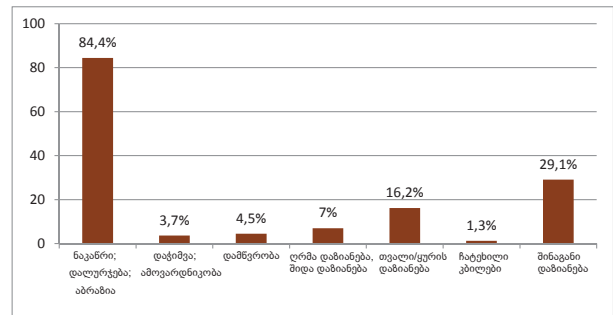
საცხოვრებელი ადგილის მიხედვით გამოვლენილი სხვაობა შესაბამის მაჩვენებლებს შორის სტატისტიკურად სანდოა (Asymp. Sig. (2-sided) Pearson Chi-Square = 0,040; Likelihood Ratio = 0,039). კვლევამ აჩვენა, რომ სოფელში მცხოვრებ ქალთა უმეტესობა (57.1%), სხვა ჯგუფების წარმომადგენლებისგან განსხვავებით, აღნიშნავს, რომ ძალადობის შედეგად დაზიანებები მათ ერთხელ ან ორჯერ მიუღიათ. ამავ დროს ქალაქებისა ან თბილისის რესპონდენტთა მეტი წილი მიუთითებს, რომ მეუღლესთან/პარტნიორთან თანაცხოვრებისას ამგვარი შემთხვევები მათ რამდენიმეჯერ (15.8% და 46.2%) და მრავალჯერ (52.6% და 30.8%) გადახდენიათ თავს. ამგვარი ინციდენტების საერთო მაჩვენებელი (ერთზე მეტჯერ) შემდეგია: სოფლის მცხოვრებლებთან – 38.1%, ქალაქის მცხოვრებლებთან – 68.4%, თბილისის რესპონდენტებთან – 77%.

ამ საკითხთან დაკავშირებით არ გამოვლენილა განსხვავება დამოუკიდებელი ეკონომიკური შემოსავლის მქონე და არმქონე რესპონდენტთა შორის, არც ასაკობრივი ჯგუფებისა და განათლების დონის კრილში.

ქალთა იმავე ჯგუფს (რომელიც აცხადებს, რომ მიღებული აქვს დაზიანება პარტნიორის მხრიდან ფიზიკური ან სქესობრივი ძალადობის შედეგად) ეკითხებოდნენ, განუცდიათ თუ არა მათ ძალადობა ბოლო 12 თვის განმავლობაში. აღმოჩნდა, რომ ბოლო 12 თვის განმავლობაში მეუღლის/პარტნიორის მხრიდან ძალადობრივი ქმედების შედეგად დაზიანება აქვთ მიღებული ქალთა 25%-ს. ეს მაჩვენებელი არსებითად არ იცვლება მონაცემთა განხილვისას საცხოვრებელი ადგილის, დამოუკიდებელი შემოსავლის ქონა-არქონის, ასაკისა და განათლების დონის გათვალისწინებით. თუმცა მაინც აღვნიშნავთ იმ გარემოებას, რომ სოფლის მცხოვრებლებთან შედარებით, რეგიონული ქალაქებისა და თბილისის რესპონდენტების მეტი წილი მიუთითებს ბოლო ერთი წლის განმავლობაში მომხდარი ამგვარი შემთხვევების შესახებ (შეადარეთ, 26,3 % და 30,8% წინააღმდეგ სოფლის მცხოვრებელთა 19%-სა). ასევე ბოლო 12 თვის განმავლობაში მიყენებული დაზიანებების შესახებ მიუთითებს ახალგაზრდა რესპონდენტების შედარებით მეტი წილი: 20-24 წლის რესპონდენტებთან 42.9%; 25-29 წლისა – 50% წინააღმდეგ 30%-სა 30-34 წლის და 25% -სა 35-49 წლის ქალებთან.

მიღებული მონაცემების თანახმად, სქესობრივი პარტნიორის მხრიდან განხორციელებული ძალადობის შედეგად ქალებს სხვადასხვა ტიპის დაზიანებები აქვთ მიღებული. დაზიანებების ტიპების მიხედვით, საქართველოში ყველაზე ხშირად მიღებული დაზიანებებია „ნაკანრები, დაჟეჟილობა, დალურჯებული ადგილები“- 84,4%, შემდეგ მოდის შიდა ორგანოების დაზიანებები – 29.1%. გრაფიკზე 5.2 წარმოდგენილია საქართველოში ქალთა მიერ მეუღლის/პარტნიორის მხრიდან ძალადობის შედეგად მიღებულ დაზიანებათა სხვადასხვა ტიპების განაწილება.

გრაფიკი 5.3 პარტნიორების მხრიდან ოჯახში ძალადობის შედეგად მიღებული დაზიანების ტიპების პროცენტული მაჩვენებელი, საქართველო, 2009 წ.

სურათი მნიშვნელოვნად არ იცვლება ისეთი სოციალურ-დემოგრაფიული მახასიათებლების კრილში, როგორებიცაა ასაკი, დამოუკიდებელი შემოსავლის არსებობა/არარსებობა. თუმცა, აუცილებელია აღინიშნოს, რომ საკუთარი შემოსავლების მქონე ქალებში ძირითადად ფიქსირდება შედარებით მსუბუქი ხასიათის დაზიანებები (დაჭიმვა, ამოვარდნილობა, ჩატეხილი კბილები, გონების დაკარგვა/გულის წასვლა). რაც შეეხება, საკუთარი შემოსავლების არმქონე ქალებს, მათთან უფრო ხშირად ვლინდება მძიმე დაზიანებების შემთხვევები (ფეხმძიმობის მოშლა, ფსიქოლოგიური ზიანი, ტვინის შერყევა).

საცხოვრებელი ადგილის მიხედვით, მონაცემთა განაწილება იგივე სურათს გვაძლევს. თუმცა ფიქსირდება გარკვეული თავისებურებები: სოფლის მცხოვრებლებთან შედარებით, ქალაქებში და დედაქალაქში რესპონდენტები უფრო ხშირად ასახელებენ ისეთ დაზიანებებს, როგორიცაა: გაკანკრა, დაჟეჟილობა, ჩალურჯება (74.1% წი-

ნააღმდეგ 90.9% და 91.2%-სა შესაბამისად). თუმცა, შინაგანი დაზიანებების შესახებ თბილისის რესპონდენტთა შედარებით მეტი წილი მიუთითებს (დედაქალაქში - 48.2%, სოფელში - 20.7% და ქალაქებში 24.2%). მეორე მხრივ, თბილისის შემთხვევაში თითქმის არ დაფიქსირებულა ყურის ბარაბანის/თვალის დაზიანება, თუმცა მსგავსი ტიპის ტრავმები სოფლის (12.4%) და განსაკუთრებით ქალაქების (32.5%) მოსახლეობაში გვხვდება. მთლიანობაში, რეგიონალური ქალაქებისა და თბილისის რესპონდენტთა მეტი წილი მიუთითებს სხვადასხვა ტიპის დაზიანებათა მიღების შესახებ, ვიდრე სოფლის მცხოვრებნი.

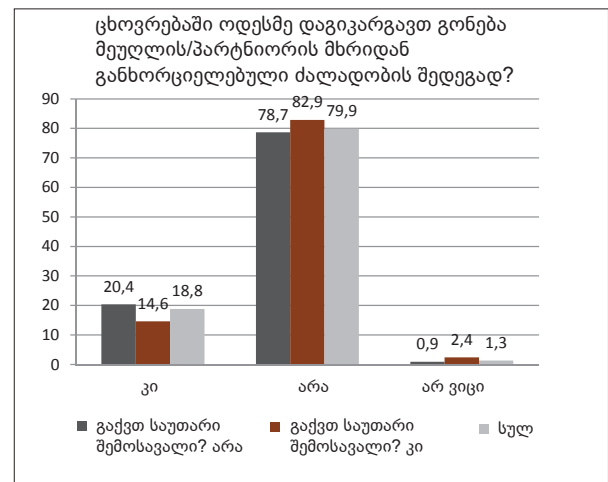
ასაკის მიხედვით გამოყოფილ ჯგუფებთან დაკავშირებით ყურადღებას იქცევს ის გარემოება, რომ შედარებით უფრო დიდი ასაკის ქალებთან აღინიშნება დაზიანებათა სახეების მეტი მრავალფეროვნება. განსაკუთრებით ეს ითქმის 35-39 წლის რესპონდენტებზე, რომლებთანაც გამოვლინდა ყველა ჩამოთვლილი ტიპის დაზიანება, გარდა „ჩატეხილი კბილებისა“. აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ სწორედ მათთანაც გამოვლენილი დაზიანებათა ყველაზე ხშირი შემთხვევები (ჯამური მაჩვენებელი - 228,2%). დაზიანებათა მრავალგვარობის მიხედვით, შემდეგ მოდიან 45-49 წლის (ჯამური მაჩვენებელი - 186,9%) და 40-44 წლის (161,3%) რესპონდენტები. ეს, უპირველეს ყოვლისა, ალბათ, იმით შეიძლება აიხსნას, რომ მათ ცოლქმრული თანაცხოვრების მეტი გამოცდილება აქვთ და მთლიანობაში მათი რიცხვი ამ კატეგორიის, ანუ ძალადობის მსხვერპლთა და ამის შედეგად დაშავებულ ქალთა შორის შედარებით მეტია.

ძალადობის მსხვერპლი ქალების 18,8 პროცენტი აღნიშნავს, რომ მათ ქმართან/ პარტნიორთან თანაცხოვრების განმავლობაში ამ უკანასკნელის ძალადობრივი ქმედებების შედეგად დაუკარგავთ გონება.

სოციალურ-დემოგრაფიული მახასიათებლების გათვალისწინებას არ შეაქვს რაიმე არსებითი განსხვავება მონაცემთა განაწილებაში. თუმცა, გარკვეული ტენდენციებზე მაინც შესაძლებელია საუბარი: სხვა ასაკობრივი ჯგუფების წარმომადგენლებთან შედარებით, 35-39 წლის რესპონდენტების მეტი წილი (31% წინააღმდეგ 13-18%-სა სხვა ასაკობრივ ჯგუფებში) აღნიშნავს ამგვარი შემთხვევების არსებობას მათ გამოცდილებაში; არასრული საშუალო (23,1%) და საშუალო (27,9%) განათლების მქონე ქალების უფრო მეტი

წილი მიუთითებს ამგვარი შემთხვევების შესახებ, ვიდრე ტექნიკური და უმაღლესი განათლების მქონე რესპონდენტები (14,9% და 11,4%); საკუთარი შემოსავლის მქონე ქალები შედარებით ნაკლებად ხდებიან ძალადობის მძიმე ფორმის მსხვერპლნი (გონების დაკარგვა), იმათთან შედარებით, ვისაც შემოსავალი არ აქვთ (20,4% და 14,6% შესაბამისად); სხვა ქალაქებისა (21,3%) და სოფლის (20%) მაცხოვრებლებთან შედარებით, თბილისელ რესპონდენტთა ნაკლები წილი (14%) მიუთითებს ამგვარი გამოცდილების შესახებ.

გრაფიკი 5.4 ქალთა პროცენტული მაჩვენებელი, რომელთაც ოდესმე დაუკარგავთ გონება ინტიმური პარტნიორის მხრიდან ძალადობის შედეგად; დამოუკიდებელი შემოსავლის ქონა-არქონის ჭრილში.

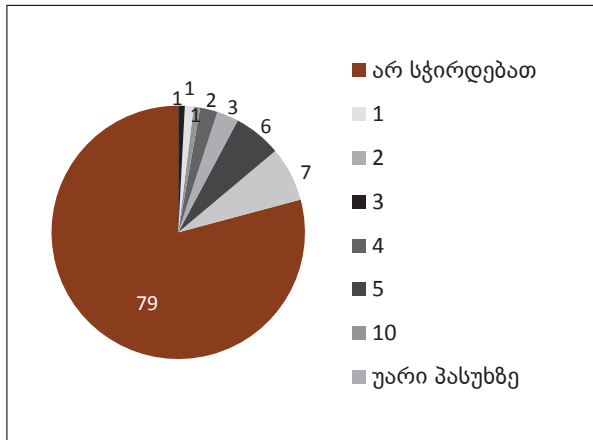

ქალთა 21.4%, რომელთაც ოდესმე დაუკარგავთ გონება სქესობრივი პარტნიორის მხრიდან ფიზიკური ან სქესობრივი ძალადობის შედეგად, აცხადებს, რომ ამგვარ ფაქტს ადგილი ჰქონდა ბოლო 12 თვის განმავლობაში. სოციალურ-დემოგრაფიული მახასიათებლების მიხედვით მონაცემთა განხილვისას რაიმე მნიშვნელოვანი განსხვავება ამ საკითხთან დაკავშირებით არ გამოვლენილა.

ძალადობის მსხვერპლ ქალებს შორის გამოიკვეთა გამოკითხულთა 15,3%, რომლებიც ქმრის /პარტნიორის ქმედებათა შედეგად ერთხელ ან რამდენიმეჯერ იმდენად დაშავებულან, რომ საჭირდებოდნენ სამედიცინო დახმარებას (თუმცა, შესაძლოა, მისთვის არ მიუმართავთ). 7,3 პროცენტი ამგვარ სიტუაციაში ერთხელ აღმოჩნდა, 2-ჯერ - 3,3 პროცენტი, 3-ჯერ - 2 პროცენტი, ხოლო 4, 5 და 10-ჯერ გამოკითხულთა დაახლოებით თითო-თითო პროცენტი.

გრაფიკზე 5.5 მოცემულია ძალადობის შედეგად მიღებული დაზიანებების გამო სამედიცინო ჩარევის საჭიროების შემთხვევათა პროცენტული მაჩვენებელი.

გრაფიკი 5.5 ქალთა პროცენტული მაჩვენებელი, რომელთაც ფიზიკური და სქესობრივი ძალადობის შედეგად ერთხელ ან რამდენიმეჯერ მძიმე დაზიანება მიიღეს და საჭიროებდნენ სამედიცინო დახმარებას.

აღნიშნულ საკითხთან დაკავშირებით ასაკი მნიშვნელოვან ფაქტორად გვევლინება. ამ კრიტერიუმით გამოყოფილ ჯგუფებში განსხვავებული ვითარება დაფიქსირდა და ეს სხვაობა სტატისტიკურად სანდოა (Asymp. Sig. (2-sided) Pearson Chi-Square = .000). სხვა ასაკობრივ ჯგუფებთან შედარებით, საშუალო ასაკის, ანუ 35-39 (20,6%) და 30-34 წლის (18,5%) ქალების მეტი წილი მიუთითებს, რომ ამგვარ სიტუაციაში მათ ერთხელ და მეტჯერ მოუწია ყოფნა. სხვა ჯგუფების შესაბამისი ჯამური მაჩვენებლებია: 20-24წ. – 6,7%; 25-29წ. – 12%; 40-44 წ. – 13% მნიშვნელოვანია აქვე აღინიშნოს, რომ პასუხისგან თავი შეიკავა სწორედ 35-39წ. რესპოდენტთა საკმაოდ დიდმა ნაწილმა (13,8%); აგრეთვე დიდია ეს მაჩვენებელი 45-49წ. ასაკის რესპოდენტებთან (14,3%). დანარჩენ ჯგუფებში შესაბამისი მაჩვენებელი 0_3,7% შორის მერყეობს.

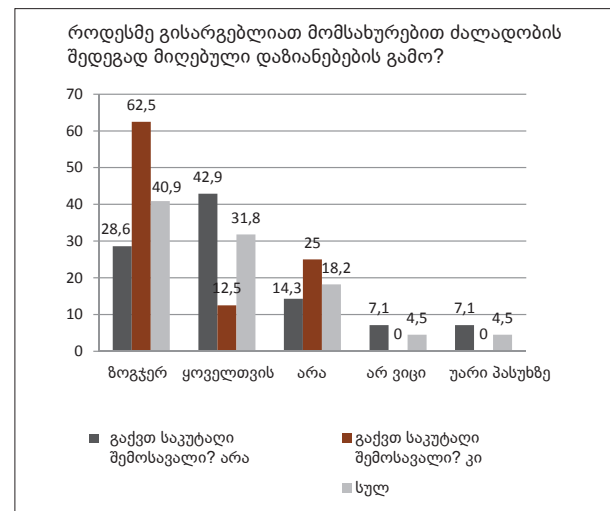
იმ ქალების 9,1 პროცენტს, ვისაც ამგვარი რამ მეულდესთან /პარტნიორთან თანაცხოვრების განმავლობაში თავს გადახდა, ეს ბოლო 12 თვის განმავლობაში შეემთხვა.

სხვა ქალაქებისა (14,3%) და სოფლების (12,5%) მცხოვრებლებისაგან განსხვავებით, თბილისის

არც ერთი რესპოდენტი არ მიუთითებს, რომ ამგვარი რამ მას ბოლო ერთი წლის განმავლობაში შეემთხვა. აღნიშნულ საკითხთან დაკავშირებით ასაკი მნიშვნელოვან ფაქტორად გვევლინება.

ამ შემთხვევაშიც, ასაკი მნიშვნელოვანი ფაქტორი აღმოჩნდა: ბოლო 12 თვის განმავლობაში ამ ტიპის გამოცდილება ჰქონდათ მხოლოდ 20-24 წლისა და 24-29 ასაკობრივი ჯგუფების რესპოდენტებს. მიღებული სხვაობა სტატისტიკურად სანდოა (Asymp. Sig. (2-sided) Pearson Chi-Square = .024);

გრაფიკი 5.6 ქალთა პროცენტული მაჩვენებელი, რომელთაც სამედიცინო მომსახურება დასჭირდათ ინტიმური პარტნიორის მიერ განხორციელებული ძალადობის შედეგად მიღებული დაზიანებების გამო; დამოუკიდებელი შემოსავლის არსებობს/არ არსებობის ტრილში.

ძალადობის შედეგად მიღებული დაზიანებების გამო გამოკითხულთა 18,2% საჭიროებდა სამედიცინო დახმარებას, თუმცა, მიუხედავად ამისა, მათ არ მიუმართავთ ექიმისთვის. საჭიროების შემთხვევაში რესპოდენტების 31,8% „ყოველთვის“ და 40,9% „ზოგჯერ“ სარგებლობს სამედიცინო მომსახურებით. საავადმყოფოში დარჩენის პერიოდი (ფიზიკური და სქესობრივი ძალადობის მსხვერპლ ქალთა საერთო რაოდენობის 33,3%) მერყეობს 2-დან 30 ღამემდე. ამ რესპოდენტთა 5,6% საავადმყოფოში 2 ღამე დარჩა, 16,6% - 3 ღამე, 5,6-5,6% - 18 და 30 ღამე შესაბამისად.

იმ რესპოდენტთა პასუხების ანალიზის საფუძველზე, რომელთაც ჰყავთ ან ჰყავდათ ქმარი, შეგვიძლია დავასკვნათ, რომ:

- გამოკითხულ ქალთაგან ყოველი მეთერთმეტე ან მეთორმეტე ყოფილა მეუღლის/პარტნიორის მხრიდან განხორციელებული ძალადობის გარკვეული ფორმის მსხვერპლი;
- აღნიშნულ ქალთა ყოველ მესამეს, მეუღლის/პარტნიორის ძალადობის შედეგად გარკვეული ტიპის დაზიანებები აქვს მიღებული;
- ქალთა უმრავლესობა (60.3%), რომელთაც ქმრის/პარტნიორის ძალადობის შედეგად მიღებული აქვთ დაზიანება, აღნიშნულის მსხვერპლი რამდენჯერმე გამხდარა ქმართან/პარტნიორთან თანაცხოვრების პერიოდში.
- საცხოვრებელი ადგილის ჭრილში: თბილისისა და ქალაქების მცხოვრებთა უფრო მეტი წილი ასახელებს ძალადობის შედეგად მიღებულ დაზიანებებს, ვიდრე სოფლის მცხოვრებლები;
- იმ ქალთა ერთი მეოთხედი, ვისაც მიუღია დაზიანება ქმრის/პარტნიორის ძალადობის შედეგად, აღნიშნავს, რომ ამგვარ ფაქტს ბოლო 12 თვეში ჰქონია ადგილი;
- დაზიანებათა ყველაზე ხშირი ტიპებია: ნაკანრი, დაჟეჟილობა, დალურჯება, შინაგანი დაზიანება და ყურის/თვალის დაზიანებები;
- ძალადობის მსხვერპლ ქალთა ერთ მეხუთედს დაუკარგავს გონება/წასვლია გულია მათი მეუღლეების/პარტნიორების ძალადობრივი ქმედებების შედეგად;
- მეუღლესთან/პარტნიორთან თანაცხოვრების პერიოდში ამგვარი ინციდენტის გამოცდილების მქონე ქალთა ერთი მეხუთედი აცხადებს, რომ დაზიანების ფაქტს ბოლო 12 თვის განმავლობაში ჰქონია ადგილი.
- ძალადობის მსხვერპლთა ერთი მეექვსედის განცხადებით, მათ დაზიანება მეუღლის/პარტნიორის ძალადობის შედეგად, სულ მცირე, ერთხელ მიუღიათ. ძალადობა ისეთი მძიმე იყო, რომ სამედიცინო დახმარება დასჭირდათ. აღნიშნულ რესპონდენტთა გარკვეული ნაწილი (დაახლოებით ერთი მეათედი) ამგვარ მდგომარეობაში ბოლო 12 თვის განმავლობაში აღმოჩენილა;
- მსხვერპლი ქალების ერთი მესამედი, საჭიროების შემთხვევაში, ყოველთვის სარგებლობს შესაბამისი სამედიცინო დახმარებით.
- ამ ქალთა მხოლოდ ერთი მესამედი მკურნალობდა საავადმყოფოში, იმის, გამო, რომ მეუღლის/პარტნიორის ძალადობის შედეგად მიიღო გარკვეული დაზიანება სხვადასხვა დროს (მკურნალობის პერიოდი 2-დან 30 დღემდე). ამ კუთხით, ასაკი ძალიან მნიშვნელოვანი აღმოჩნდა: საავადმყოფოებს ძირითადად ახალგაზრდა (20-29 წლის) რესპონდენტები მიმართავენ.

ფეხმძიმობის პერიოდში მიღებული ძალადობის გამოცდილება

ფეხმძიმობის პერიოდში სტრესის ნებისმიერი ფორმა, იქნება ეს მსუბუქი სტრესი თუ მძიმე, ქალს უქმნის სერიოზულ საფრთხეს, რომ აღარაფერი ვთქვათ ძალადობის ძალიან სერიოზულ გავლენაზე დედისა და ჯერ კიდევ დაუბადებელი ბავშვის ჯანმრთელობაზე. კვლევაში დაისვა რამდენიმე შეკითხვა ფეხმძიმობის პერიოდში გადატანილი ფიზიკური ძალადობის გამოცდილების, ასევე, ძალადობისა და დაზიანებების სხვა ფორმების, მათი სიხშირისა და სიმძიმის შესახებ.

საქართველოში იმ ქალთა 2,7%, რომლებიც ოდესმე ყოფილან ფეხმძიმედ, ფეხმძიმობის პერიოდში გამხდარა ფიზიკური ძალადობის მსხვერპლი (ცხრილი 5.3). კვლევაში იმ ქალთა მაჩვენებელი, რომელთაც ფეხმძიმობის პერიოდში ძალადობის გამოცდილება ჰქონიათ, სტატისტიკურად მნიშვნელოვნად არ განსხვავდება შემოსავლის, ასაკისა და განათლების მიხედვით. მნიშვნელოვანი სტატისტიკური სხვაობა (Asymp. Sig. (2-sided) Pearson Chi-Square = 0,048; Likelihood Ratio = 0,038) გამოვლინდა საცხოვრებელი ადგილის მიხედვით. კერძოდ, ქალაქებისა (3,1%) და თბილისის მაცხოვრებლებთან (4,4%) შედარებით, სოფლის მცხოვრებთა გაცილებით ნაკლებმა წილმა (1,6%) განაცხადა, რომ ფეხმძიმობის პერიოდში მეუღლის/პარტნიორის მხრიდან ფიზიკური ძალადობის მსხვერპლი ყოფილა.

ფეხმძიმობისას განცდილი ფიზიკური ძალადობის მსხვერპლთა 71,1% აღნიშნავს, რომ ასეთ ფაქტს მხოლოდ ერთხელ ჰქონდა ადგილი, ხოლო 22,2%-ს შემთხვევაში - ორჯერ. ქალთა სოციალურ-დემოგრაფიული მახასიათებლების მიხედვით, ამ ცვლადში განსხვავება არ დაფიქსირებულა. იმ ქალთა 63,0%, რომელთაც გარკვეული სახის ძალადობა აქვთ გადატანილი ფეხმძიმობის პერიოდში, აღნიშნავს, რომ ამგვარ ფაქტს ბოლო ფეხმძიმობისას ჰქონდა ადგილი. 2,2%-მა პასუხისაგან თავი შეიკავა. აღსანიშნავია, რომ ფეხმძიმობის პერიოდში ძალადობის მსხვერპლ ქალთა პროცენტული მაჩვენებელი რესპონდენტთა საერთო რაოდენობის 1,7%-ს შეადგენს.

ცხრილი 5.3. ფიზიკური ძალადობა ფეხმძიმობის დროს
 პროცენტული მაჩვენებელი ქალებისა, რომელთაც განცდილი აქვთ ფიზიკური ძალადობა ინტიმური პარტნიორის მხრიდან
 ფეხმძიმობის პერიოდში, საცხოვრებელი ადგილის, ასაკის, განათლების დონისა და შემოსავლების დონის მიხედვით.
 საქართველო, 2009 წელი

სოციალურ-დემოგრაფიული მონაცემები	ძალადობის გამოცდილების მქონე ქალები	ქალები, რომლებიც ოდესმე ყოფილან ფეხმძიმე
საცხოვრებელი ადგილის ტიპი		
ქალაქი	3.1	479
სოფელი	1.6	832
თბილისი	4.4	383
ასაკობრივი ჯგუფები		
15 – 24	4	235
25 – 34	2.2	515
35 – 44	3.3	652
45 – 49	1.5	291
განათლება		
არასრული საშუალო	5.8	120
სრული საშუალო	1.8	505
ტექნიკურ	3.3	515
უმაღლესი	2	546
შემოსავალი		
დიახ	3.7	[16]
არა	2.3	29
საქართველო	2	1694

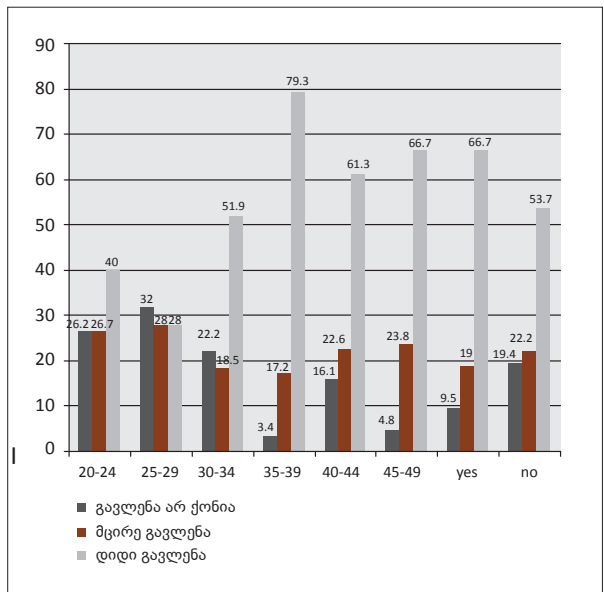
ფიზიკური და სქესობრივი ძალადობა და ზოგადი ჯანმრთელობა

კვლევაში ქალ რესპონდენტებს სთხოვდნენ შეეფასებინათ საკუთარი ჯანმრთელობის მდგომარეობა ბოლო 12 თვის განმავლობაში. ინფორმაციის მოპოვება ჯანმრთელობის მდგომარეობის შესახებ მანამ ხდებოდა, ვიდრე, ქალებს ძალადობის ფაქტების შესახებ დაუსვამდნენ შეკითხვას. ჯანმრთელობასთან დაკავშირებით მიღებული პასუხები გაანალიზდა სოციალურ-დემოგრაფიული მახასიათებლებისა და ინტიმური პარტნიორის მხრიდან ფიზიკური ან სქესობრივი ძალადობის გამოცდილების მიხედვით.

საქართველოში, იმ ქალების წილი, რომლებიც აღნიშნავენ, რომ პარტნიორების მხრიდან ფიზიკური თუ სქესობრივი ძალადობა აისახება მათი ჯანმრთელობის მდგომარეობაზე, ორჯერ მეტია, ვიდრე იმ რესპონდენტებისა, რომელთა თანახმად, ძალადობა არანაირ გავლენას არ ახდენს მათ ჯანმრთელობაზე (გრაფიკი 5.7ა და ბ).

გრაფიკი 5.7ა ძალადობა და ზოგადი ჯანმრთელობა

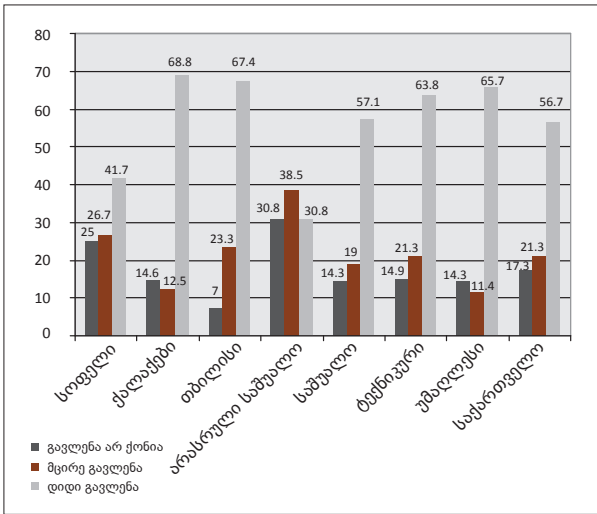
ქალთა პროცენტული მაჩვენებლები, რომლებიც საუბრობენ საკუთარი ჯანმრთელობის მდგომარეობაზე ზოგადად და პარტნიორის მხრიდან განცდილი ფიზიკური ან სქესობრივი ძალადობის გამოცდილებაზე; ასაკისა და დამოუკიდებელი შემოსავლის მიხედვით¹.
 საქართველო, 2009 წ.

1. გრაფიკში 5.7.ა “დიახ” ნიშნავს ქალების პროცენტულ რაოდენობას რომელთაც აქვთ დამოუკიდებელი ეკონომიკური შემოსავალი, „არა” ნიშნავს ქალების პროცენტულ რაოდენობას ვისაც არა აქვს.

გრაფიკი 5.7ბ. ძალადობა და ზოგადი ჯანმრთელობა

ქალთა პროცენტული მაჩვენებელი, რომლებიც საუბრობენ საკუთარი ჯანმრთელობის მდგომარეობაზე ზოგადად და პარტნიორის მხრიდან განცდილი ფიზიკური ან სქესობრივი ძალადობის გამოცდილებაზე, საცხოვრებელი ადგილის ტიპისა და განათლების მიხედვით. საქართველო, 2009 წ.

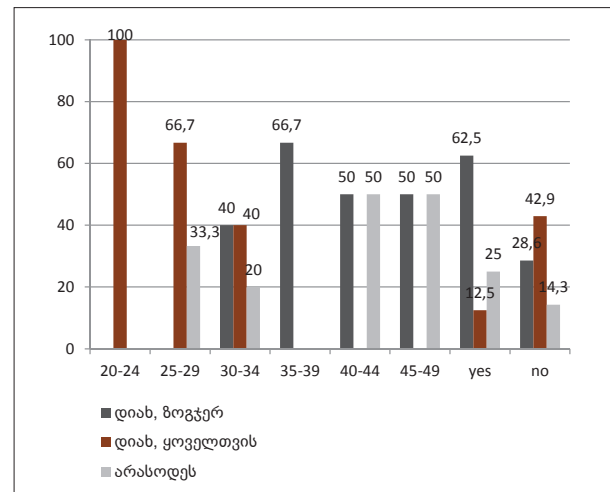

განათლების დონე გარკვეულ სანდო კავშირშია (Pearson Chi-Square Asymp. Sig. (2-sided) 0,050, Likelihood Ratio 0,028) ამ კრიტერიუმით გამოყოფილ ჯგუფებში მიღებული პასუხების განაწილებასთან: არასრული უმაღლესი განათლების მქონე ქალებთან შედარებით, დანარჩენი ჯგუფების წარმომადგენელთა მეტი წილი მიუთითებს, რომ მეუღლის ქმედებებმა ძლიერი გავლენა მოახდინა მათ ფიზიკურ თუ სულიერ მდგომარეობაზე.

ძალადობის მიზეზით სამედიცინო მომსახურების საჭიროების თვალსაზრისით ქალთა შორის გარკვეული განსხვავებები გამოვლინდა სხვადასხვა სოციალურ-დემოგრაფიული მახასიათებლების გათვალისწინებით. ქვემოთ მოცემულია ორი გრაფიკი (გრაფიკი 5.8ა და 5.5ბ), სადაც წარმოდგენილია იმ ქალების პროცენტულ წილი, რომელთაც ოდესმე მიუმართავთ სამედიცინო დახმარებისთვის იმის გამო, რომ გახდნენ ფიზიკური და სქესობრივი ძალადობის მსხვერპლნი. მონაცემები მოცემულია სოციალურ-დემოგრაფიული მახასიათებლების მიხედვით.

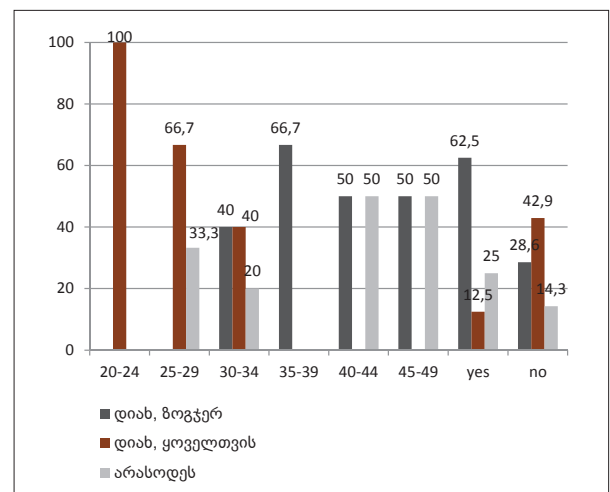
გრაფიკი 5.8A ძალადობა და ჯანმრთელობის მდგომარეობა

ქალთა პროცენტული მაჩვენებელი, რომელთაც ოდესმე მიუღიათ სამედიცინო დახმარება; ასაკისა და დამოუკიდებელი ეკონომიკური შემოსავლის მიხედვით.² საქართველო, 2009 წ.

გრაფიკი 5.8 ბ. ძალადობა და ჯანმრთელობის მდგომარეობა

ქალთა პროცენტული მაჩვენებელი, რომელთაც ოდესმე უსარგებლიათ სამედიცინო მომსახურებით, საცხოვრებელი ადგილის, განათლების დონის მიხედვით, საქართველო, 2009 წ.

2. გრაფიკში 5.8.ა „დიახ“ ნიშნავს ქალების პროცენტულ რაოდენობას რომელთაც აქვთ დამოუკიდებელი ეკონომიკური შემოსავალი, „არა“ ნიშნავს ქალების პროცენტულ რაოდენობას ვისაც არა აქვს.

ძალადობა, სოციალური განზომილების ჭრილში ორი ასპექტით ხასიათდება. ერთ-ერთია ქალის მიერ მამაკაცის მხრიდან განხორციელებული ძალადობრივი აქტის აღქმა და გამართლება. ცნობილია, რომ სოციალური ნორმები და სქემები იმის თაობაზე, თუ რა უნდა გააკეთოს ერთი თუ მეორე სქესის წარმომადგენელმა ადამიანმა, გავლენას ახდენს ისეთი ფენომენების შეფასებაზე, როგორცაა ძალადობა. ქვემოთ მოცემული ცხრილი 5.4

საშუალებას გვაძლევს გავარკვიოთ, თუ რა მიზეზებით ხსნიან (და გარკვეულწილად ამართლებენ) ქალები მამაკაცის ძალადობრივ ქმედებას ქალის მიმართ.

მოცემულ შეკითხვაზე მიღებულია და გაანალიზებული ქალების მთელი შერჩევის პასუხები. ამ

შეკითხვასთან დაკავშირებით მიღებული შედეგებიდან, უპირველეს ყოვლისა, აღსანიშნავია ის გარემოება, რომ ანკეტაში ჩამოთვლილი მიზეზებიდან არც ერთი არ არის ისეთი, რომელსაც ქალების გარკვეული ნაწილის მხარდაჭერა არ აქვს. სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, რესპონდენტების ამა თუ იმ ნაწილის თანხმად, ჩამოთვლილთაგან თითოეული შესაძლებელია (და, შესაბამისად, დასაშვებია), იქცეს საკმარის მიზეზად იმისა, რომ მეუღლემ/ პარტნიორმა ფიზიკური შეურაცხყოფა მიაყენოს ქალს. ყველაზე მნიშვნელოვანი მიზეზი, რომელსაც გამოკითხულთა მესამედი უჭერს მხარს, ესაა ქალის ღალატი (32,9%, 6,3% თავს იკავებს პასუხისგან). შემდგომი მნიშვნელოვანი მიზეზებია „მამაკაცს ეჭვი აქვს, რომ ქალი ღალატობს“ (6,6%) და „ქალი არ უჭერს მამაკაცს“ (5,4%).

ცხრილი 5.4 ფიზიკური ან სქესობრივი ძალადობა (აქვს თუ არა მამაკაცს გასამართლებელი მიზეზი ქალის საცემად) ქალთა პროცენტული მაჩვენებელი, ვინც სხვადასხვა მიზეზებით ამართლებს ძალადობრივ ქმედებას, საცხოვრებელი ადგილის, რეგიონის, ასაკის, განათლებისა და დამოუკიდებელი შემოსავლის მიხედვით. საქართველო, 2009 წ		
სოციალურ-დემოგრაფიული მონაცემები	დიახ	არა
მამაკაცს არ აკმაყოფილებს ქალის მიერ გაკეთებული საქმე	2.4	96.8
ქალი არ უჭერს მამაკაცს	5.4	91.9
ქალი უარს ამბობს მამაკაცთან სქესობრივ კავშირზე	2.1	95.3
ქალი ეკითხება მამაკაცს ყავს თუ არა მას სხვა მეგობარი ქალები	1.4	96.2
მამაკაცს ეჭვი აქვს, რომ ქალი ღალატობს	6.6	89.7
მამაკაცი იგებს, რომ ქალმა უღალატა	32.9	60.8

ჩვენთვის საინტერესო სოციალურ-დემოგრაფიული მახასიათებლები მნიშვნელოვან კავშირში აღმოჩნდა შესაბამის ჯგუფებში ყველა ჩამოთვლილი მიზეზის გარშემო მიღებული პასუხების განაწილებასთან. სოფლის მაცხოვრებელთა, აგრეთვე არასრული საშუალო განათლების მქონე, საკუთარი შემოსავლის არმქონე ქალთა მეტი წილი, სხვა შესაბამის ჯგუფებთან შედარებით, მამაკაცის ძალადობრივ ქმედებას გამართლებულად მიიჩნევს თითქმის ყველა შემთხვევაში ჩამოთვლილი მიზეზის არსებობისას. ერთგვარ გამონაკლისს წარმოადგენს ქალის ღალატი. ამჯერად სხვა შესაბამისი ჯგუფებისგან გამორჩეულია გამოკითხულთა ის ჯგუფი, რომელშიც შედარე-

ბით ნაკლებია მათი პროცენტი, ვინც დადებითად პასუხობს ამ შეკითხვას. კერძოდ, ესენი არიან თბილისელი რესპონდენტები, უმაღლესი განათლებისა და საკუთარი შემოსავლის მქონე ქალები. ყველა მითითებულ შემთხვევაში მიღებულია სტატისტიკურად სანდო სხვაობა.

ერთ-ერთი ყველაზე დამახასიათებელი შედეგი ქართულ რეალობაში არის, ის რომ ძალადობრივი ქცევა სოფლის მაცხოვრებლებთან შედარებით ნაკლებად ფიქსირდება. ეს შედეგები სრულიად ეწინააღმდეგება იმავე თემაზე განხორციელებულ სხვადასხვა კვლევების შედეგებს (მსოფლიოს ჯანდაცვის ორგანიზაცია, 2005

წელი), რაც შესაძლებელია აიხსნას ოჯახური პრობლემების უცხო ადამიანებისაგან დამალვის მცდელობით (სოციალური პოზიცია). ტრადიციულ საზოგადოებებში ცდილობენ გარკვეული ქმედებები დამალონ და ამას დაარქვან სოციალური ნორმების შეცვლის პროცესი. ტრადიციული საზოგადოებების გარდაქმნისა და დემოკრატიზაციის შედეგად, მკვიდრდება ახალი წესები და პირადი ურთიერთობების ახალი ნორმები, თუმცა მათ ჯერ კიდევ არ აქვთ მყარად მოკიდებული ფეხი. ახალი წესებისა და ნორმების დამკვიდრება შეიძლება დანახული იყოს, როგორც ერთ-ერთი არაპირდაპირი ფაქტორი, რის გამოც სოფლის დასახლებებში ქალთა ცხოვრების შესახებ სიმართლეს მალავენ.

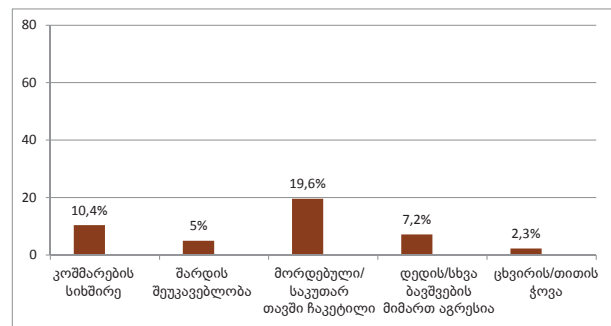
ძალადობის გავლენა ბავშვებზე

ქალებს, რომელთაც, სულ მცირე, ერთი ბავშვი ჰყავთ (5-12 წლის), ეკითხებოდნენ, ავლენენ თუ არა მათი შვილები რაიმე ქცევით თავისებურებას. ქალებს, რომელთაც ფიზიკური ან სქესობრივი ძალადობის რომელიმე ფორმის გამოცდილება ჰქონდათ, სთხოვდნენ შვილების ქცევის შეფასებას. გრაფიკში 5.6 მოცემულია ბავშვებისათვის დამახასიათებელი ქცევითი პრობლემების განაწილება მთელი ქვეყნის მასშტაბით. ეს ბავშვები მიეკუთვნებიან ოჯახებს, სადაც ქალები ფიზიკური ან სქესობრივ ძალადობის მსხვერპლი არიან.

შედეგებიდან ნათლად ჩანს, რომ 5-12 წლამდე ბავშვებში ყველაზე მეტად გავრცელებული ქცევითი მოდელებია: სიმორცხვე/საკუთარ თავში ჩაკეტილობა (19.6%), ბავშვს ხშირად ესიზმრება კოშმარები (10.4%), დედის ან სხვა ბავშვების მიმართ აგრესიულობა (7.2%); ღამით შარდის შეუკავებლობა (5%), რომლის მაჩვენებელი გაცილებით მეტია ზოგადად დადგენილ პროცენტულ მაჩვენებელთან შედარებით (3%)³.

გრაფიკი 5.9. ძალადობის გავლენა ბავშვებზე (5-12 ასაკობრივი ჯგუფი)

ქცევითი სირთულეების მეორე ბავშვთა პროცენტული მაჩვენებელი იმ დედაებთან მიმართებაში, რომლებიც პარტნიორის მხრიდან ძალადობის მსხვერპლი არიან. საქართველო, 2009 წ.

3. A practical handbook for community health nurses working with children and their parents. Ed. Katie Booth and Karen A Luker. 1999. Blackwell Science.

თავი 6.

ქალთა მიმართ ოჯახში ძალადობასთან ბრძოლა

მარინე ჩიტაშვილი, ლუიზა არუთინოვი

ძალზედ მნიშვნელოვანია ქალის თვალთ დანახული ოჯახში ძალადობის გამომწვევი მიზეზებისა და იმის ცოდნა, თუ როგორ ართმევენ ქალები თავს ამ პრობლემას, უზიარებენ თუ არა ვინმეს გამოცდილებას და კონკრეტულად ვის მიმართავენ - აღნიშნულ სფეროში მოღვაწე სამსახურებს, დამხმარე ინსტიტუტებს, სამთავრობო თუ არასამთავრობო ორგანიზაციებს, ა.შ.

საქართველოში 2006 წლიდან, კანონი ოჯახში ძალადობის შესახებ უფლებას აძლევს პოლიციას ჩაერიოს ძალადობის აღკვეთაში და დასაჯოს დამნაშავეები. გარდა ამისა, არსებობს მცირე რაოდენობით თავშესაფრები ძალადობის მსხვერპლთათვის, სადაც მათზე ზრუნავენ, ეხმარებიან და მკურნალობენ ოჯახში ძალადობის არასასურველ შედეგებისაგან თავის დაღწევაში. მსგავს თავშესაფრებს მართავს სახელმწიფო ან არასამთავრობო ორგანიზაციები. კვლევაში დასახელებული ზრუნვის მომსახურებების, ასევე, მჭიდრო სოციალური ქსელის დახმარების ხელმისაწვდომობის პრობლემა, ერთის მხრივ, მიუთითებს ამ ორგანიზაციათა ეფექტურობაზე და, მეორეს მხრივ, დახმარების ამგვარი სისტემის შესახებ საზოგადოების ინფორმირებულობაზე. კითხვარში იყო რამდენიმე კითხვა ქალებისათვის, ვინც გამოსცადა ფიზიკური და სქესობრივი ძალადობა პარტნიორის მხრიდან. კითხვა ეხებოდა ოჯახში ძალადობასთან ბრძოლის და თავის გართმევის საშუალებებს.

მოცემულ თავში წარმოდგენილია მონაცემები ოჯახში ძალადობის გამომწვევი მიზეზების შესახებ

ქალის თვალთახედვიდან, სტრატეგიები და მომსახურებები, რომლებსაც ქალი იყენებს ძალადობასთან თავის გართმევის მიზნით, სოციალური ქსელები, რომლებსაც ქალი იყენებს საკუთარი გამოცდილების გასაზიარებლად და ოფიციალური სტრუქტურები, რომელთაც ყველაზე ხშირად მიმართავენ დახმარების მიზნით. გარდა ამისა, განხილულია ქალთა რეაქციები ძალადობის მიმართ და ძალადობისგან თავის დაღწევის მეთოდები.

ქალის თვალთ დანახული ძალადობის მიზეზები

ქალებს, რომლებსაც გამოცდილი აქვთ ფიზიკური ძალადობა მეუღლის ან პარტნიორის მხრიდან, ჰკითხეს ძალადობის მიზეზების შესახებ. პასუხებს შორის ყველაზე ხშირია „მამაკაცის სიმთვრალე“ (51.3%). მეორე ასევე გავრცელებული მიზეზია „ფინანსური პრობლემა“ (25.6%). ქალების მიერ დასახელებულ სხვა პრობლემებს შორისაა „ეჭვიანობა“ (21.9%), „მამაკაცის უმუშევრობა“ (17.3%), „არ არის კონკრეტული მიზეზი“ (15.1%), „სახლში არ არის საჭმელი“ (12.4%), „ქალი არ უჭერებს მეუღლეს“ (13.7%), „ქალი უარს ამბობს სექსზე“ (11%). შემდგომ მოდის მიზეზები, რომლებსაც 10%-ზე დაბალი მაჩვენებელი აქვს: ოჯახში პრობლემები, სირთულეები სამსახურში, მეუღლის იმპოტენცია, ბავშვები, ავადმყოფობა, ცოლის მხრიდან ეჭვიანობა, სიყვარულის დეფიციტი. ცხრილებში 6.1 და 6.2 დეტალური მაჩვენებლებია წარმოდგენილი (ამ კითხვაზე 123-მა ქალმა უპასუხა, კითხვაში ერთზე მეტი პასუხი იყო დასაშვები).

ცხრილი 6.1 ქალის თვალთახედვით დანახული ფიზიკური ძალადობის მიზეზები-1 მეუღლის ან პარტნიორის ფიზიკური ძალადობის მსხვერპლ ქალთა პროცენტული მაჩვენებელი ძალადობის მიზეზების, რეგიონებისა და საცხოვრებელი ადგილის ტიპის მიხედვით საქართველო, 2009 წელი										
სოციალურ-დემოგრაფიული მახასიათებლები	არ არის კონკრეტული მიზეზი	მამაკაცი მთვრალია	ფინანსური პრობლემები	პრობლემები სამსახურში	მამაკაცის უმუშევრობა	საჭმლის უქონლობა სახლში	ოჯახური პრობლემები	ქალის ფეხმძიმობა	მამაკაცის ეჭვიანობა	ძალადობის მსხვერპლ ქალთა რაოდენობა
საცხოვრებელი ადგილის ტიპი										
ქალაქი	15.7	53.1	28.5	11.3	17.3	14.5	14.8	2.3	25.0	38
სოფელი	15.3	44.9	22.3	5.3	12.1	11.3	10.2	2.1	20.4	45
თბილისი	14.3	59.9	26.7	5.7	23.2	11.8	2.6	0	20.5	39
ასაკობრივი ჯგუფი										
15 – 24	17	23	6	8	0	8	4	6	0	[12]
25 – 34	14	18	3	13	3	8	5	3	2	40
35 – 44	16	22	2	9	5	7	3	2	2	53
45 – 49	16	16	0	10	3	8	10	6	1	[19]
განათლება										
არასრული საშუალო	28.3	26.6	17.4	0	0	10.3	12.5	0	19.5	[22]
სრული საშუალო	17.2	45.9	22.6	3.1	13.9	18.3	8.4	0	35.2	34
ტექნიკური	7.6	64.1	24.5	5.5	28.5	12.9	11.3	4.5	14.3	41
უმალღესი	13	58.9	38.2	21.7	18.4	5.9	4.1	0	18.2	26
შემოსავალი										
დიახ	6.8	63.7	26.3	9.3	19.6	15.3	6.7	0	19.2	35
არა	18.4	46.4	25.4	6.5	16.4	11.3	10.2	2.1	22.9	88
საქართველო	15.1	51.3	25.6	7.3	17.3	12.4	9.2	1.5	21.9	123

ცხრილი 6.2 ქალის თვალთახედვით დანახული ფიზიკური ძალადობის მიზეზები-2 მეუღლის ან პარტნიორის ფიზიკური ძალადობის მსხვერპლ ქალთა პროცენტული მაჩვენებელი ძალადობის მიზეზების, რეგიონებისა და საცხოვრებელი ადგილის ტიპის მიხედვით საქართველო, 2009 წ.									
სოციალურ-დემოგრაფიული მახასიათებლები	ქალი უარს ამბობს სექსზე	ქალი არ უჭერებს ქმარს	მეუღლის იმპოტენცია	ბავშვები	ავადმყოფობა	ქალის მხრიდან ეჭვიანობა	სიყვარულის დეფიციტი	ძალადობის მსხვერპლ ქალთა რიცხვი	
საცხოვრებელი ადგილის ტიპი									
ქალაქი	21	21.1	3.4	0	2.8	2.5	0	38	
სოფელი	5.4	1.3	2.1	2.2	0	1.6	2.6	45	
თბილისი	7.9	20.9	2.7	0	0	2.6	0	39	
განათლება									
არასრული საშუალო	6.7	0	0	0	0	0	0	[22]	
სრული საშუალო	15.8	10.7	0	0	0	2.8	0	34	
ტექნიკური	3.9	17.5	2.3	0	0	2.5	2.8	41	
უმალღესი	19.7	23.2	9.1	0	4.1	2.8	0	26	
შემოსავალი									
დიახ	9.8	15.5	3	0	3	2.1	0	35	
არა	11.5	13	2.6	1.1	0	2.3	1.3	88	
საქართველო	11	13.7	2.7	0.8	0.9	2.2	0.9	123	

ძალადობის გამოცდილების გაზიარება

კვლევაში ქალებს დაუსვეს კითხვა, თუ ვის უზიარებდნენ საკუთარ გამოცდილებას ძალადობის შესახებ - უახლოეს სოციალურ ქსელებს თუ სოციალურ მომსახურებებს. კითხვები ისე იყო შედგენილი, რომ ქალებს შეეძლოთ ეპასუხათ, რომ ისინი არააგის უმხელდნენ ამ პრობლემას. ეს ნიშნავს, რომ ჩვენ მხოლოდ პრობლემის არსებობის შესახებ გვაქვს ინფორმაცია, თუმცა არაფერი ვიცით მათ გრძნობებსა და დამოკიდებულებებზე. საქართველოში ძალადობის გამოცდილების გაზიარების მიზნით ქალები ძირითადად მიმართა-

ვენ უახლოეს სოციალურ ქსელს - მშობლებს (47.5%), მეგობრებს (31.2%), დას ან ძმას (22.4%), მეუღლის ოჯახს (14.8%). ქალების 27.8% არააგის უზიარებს ამ პრობლემას. ეს იმას ნიშნავს, რომ ქალების მესამედი მართო ართმევს თავს ოჯახში ძალადობას და ყველას უმაღლავს ამ პრობლემას. დაბალია მაჩვენებელი იმ ქალებს შორის, რომლებიც ჩამოთვლილი ახლობლების ნაცვლად სხვებს მიმართავენ პრობლემის გაზიარების მიზნით - სულიერი მოძღვარი (3.2%), პოლიცია (2%), ექიმი (1.9%), ქალთა არასამთავრობო ორგანიზაცია (1%). დეტალური შედეგები წარმოდგენილია ცხრილებში 6.3ა და 6.3 ბ (ამ კითხვაზე 150-მა ქალმა უპასუხა, დასაშვები იყო ერთზე მეტი პასუხი

ცხრილი 6.3.ა ოჯახში ძალადობის გამოცდილების გაზიარება მეუღლის ან პარტნიორის ფიზიკური ძალადობის მსხვერპლ ქალთა პროცენტული მაჩვენებელი, რომლებიც სხვას უზიარებენ საკუთარ პრობლემას რეგიონებისა და საცხოვრებელი ადგილის ტიპის მიხედვით საქართველო, 2009 წ.									
სოციალურ-დემოგრაფიული მახასიათებლები	არააგის	მეგობრები	მშობლები	ძმა ან და	ბიძა ან დეიდა	მეუღლის/ პარტნიორის ოჯახი	ბავშვები	მეგობრები	პარტნიორის მიერ ფიზიკური ან სქესობრივი ძალადობის მსხვერპლ ქალთა რიცხვი
საცხოვრებელი ადგილის ტიპი									
ქალაქი	24.1	29.2	44	20.1	10.7	17.7	12	15	48
სოფელი	38.4	22.9	40.7	25.2	25.2	11.8	11.4	10.8	59
თბილისი	17.2	45	60.8	21	21	15.8	1.9	2.6	43
ასაკობრივი ჯგუფი									
15 - 24	20.8	20.8	37.5	12.5	4.2	4.2	0.0	0.0	[24]
25 - 34	18.2	20.5	26.1	13.6	3.4	6.8	1.1	6.8	88
35 - 44	13.9	15.7	24.3	13.9	3.5	10.4	7.0	2.6	115
45 - 49	10.3	15.4	28.2	7.7	2.6	7.7	12.8	12.8	39
განათლება									
არასრული საშუალო	29.4	19.7	38.8	16.4	3.9	12.3	5.6	8.9	26
სრული საშუალო	34.2	25.5	42.3	18.4	4.9	14.4	5.7	10.1	42
ტექნიკური	29.3	35.9	52.2	31.7	3.1	12	12.4	13	47
უმადლესი	16.9	40.2	53.7	18.9	12.2	20.9	10.5	5.7	35
შემოსავალი									
დიახ	21.6	31.7	61.3	28.4	7.3	17.8	8.7	11.5	42
არა	30.2	31	42.2	20.1	5.3	1.6	9	9.1	108
საქართველო	27.8	31.2	47.5	22.4	5.8	14.8	8.9	9.8	150

ცხრილი 6.3.ბ ოჯახში ძალადობის გამოცდილების გაზიარება
მეუღლის ან პარტნიორის ფიზიკური ძალადობის მსხვერპლ ქალთა პროცენტული მაჩვენებელი, რომლებიც ს
ხვას უზიარებენ საკუთარ პრობლემას რეგიონებისა და საცხოვრებელი ადგილის ტიპის მიხედვით
საქართველო, 2009 წ.

სოციალურ- დემოგრაფიული მახასიათებლები	პოლიცია	ექიმი/ ჯანდაცვის მუშაკი	სულიერი მოძღვარი	არასამთავრობო ორგანიზაცია/ ქალთა ორგანიზაცია	ბები	მეუღლის ნათესავები	პარტნიორის მიერ ფიზიკური ან სქესობრივი ძალადობის მსხვერპლ ქალთა რიცხვი
საცხოვრებელი ადგილის ტიპი							
ქალაქი	2.2	0	3.5	3	2.1	0	48
სოფელი	1.3	3	1.7	0	0	1.3	59
თბილისი	2.6	2.6	5.1	0	0	0	43
ასაკობრივი ჯგუფი							
15 - 24	0	0	0	0	0	0	[24]
25 - 34	0	0	0	0	0	0	88
35 - 44	0.1	0	0.1	0	0	0	115
45 - 49	0.3	0.2	0.1	0.1	0.1	0	39
განათლება							
არასრული საშუალო	0	0	0	0	0	0	26
სრული საშუალო	2.5	4.2	2.4	0	0	0	42
ტექნიკური	2.4	2.4	5.9	0	2.1	1.6	47
უმაღლესი	2.2	0	3	4.2	0	0	35
შემოსავალი							
დიახ	4.5	4.5	5.2	0	0	0	42
არა	1	0.9	2.5	1.3	0.9	0.7	108
საქართველო	2	1.9	3.2	1	0.7	0.5	150

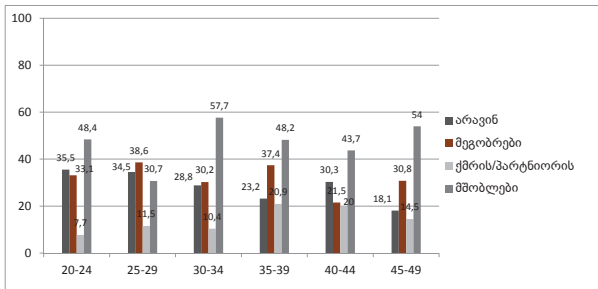
წარმოდგენილი მაჩვენებლები ცხადყოფს, რომ ქალები არ მიმართავენ ოფიციალურ ორგანიზაციებს დახმარებისთვის. ისინი ოჯახში ძალადობის შესახებ პრობლემებს უზიარებენ ახლობლებს, უფრო მეტად საკუთარ მშობლებს, ოჯახის წევრებს, მეგობრებს, ვიდრე მეუღლის ნათესავებს. ამ შედეგებით ნათლადაა ასახული ტრადიციული საზოგადოების ტიპი, სადაც მსგავსი ფაქტები საიდუმლოდ რჩება ოჯახის შიგნით და ქალები დაუცველი არიან მეუღლის ოჯახში (ფიზიკური ძალადობის მსხვერპლ ქალთა მხოლოდ 14.9% უზიარებს ამ პრობლემას მეუღლის ოჯახს).

ქალების მიერ ოჯახში ძალადობის გაზიარების ფაქტები ერთმანეთისგან განსხვავდება ასაკის,

დამოუკიდებელი მატერიალური შემოსავლის, განათლების დონისა და საცხოვრებელი ადგილის ტიპის მიხედვით. გრაფიკში 6.1ა მოცემული ციფრები წარმოადგენს ოჯახში ძალადობის გაზიარების ფაქტებს ასაკობრივი ჯგუფების მიხედვით. აღსანიშნავია, რომ მსგავს შემთხვევათა სიმცირის გამო, ჩვენ მხოლოდ ტენდენციას ვაფიქსირებთ და არა კორელაციას. გრაფიკში 6.1ა ნაჩვენებია, რომ ოჯახში ძალადობის გაზიარების უმაღლესი მაჩვენებელი მოდის მშობლებზე (ეს მაჩვენებელი ყველაზე მაღალია ნებისმიერ ასაკობრივ ჯგუფში). საინტერესოა ის ფაქტი, რომ ყველაზე დაბალი მაჩვენებელი ამ თვალსაზრისით მოდის მეუღლის ოჯახზე.

გრაფიკი 6.1.ა ძალადობის გამოცდილების გაზიარება

მეუღლის ან პარტნიორის ფიზიკური ძალადობის მსხვერპლ ქალთა პროცენტული მაჩვენებელი ასაკობრივი ჯგუფების მიხედვით. საქართველო, 2009 წ.

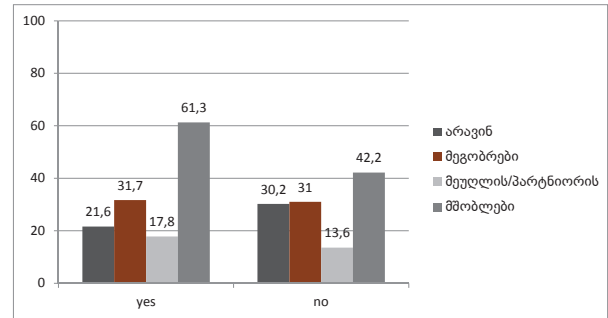

გრაფიკში 6.1ბ წარმოდგენილია ოჯახში ძალადობის გამოცდილების გაზიარების მაჩვენებლები იმ ქალებთან მიმართებაში, რომლებსაც აქვთ დამოუკიდებელი მატერიალური შემოსავალი. მონაცემები ცხადყოფს, რომ შემოსავლის მქონე ქალთა შორის გამოცდილების გაზიარების მაჩვენებელი განსხვავებულია. თუმცა, ამ შემთხვევაშიც, ყველაზე მაღალი მაჩვენებელი მოდის მშობლებზე. შემდეგ მოდის მეგობრები, არავინ და მეუღლის ოჯახი (ეს ფაქტორი არ არის დამოკიდებული ქალის შემოსავალზე). ხაზგასმით უნდა აღინიშნოს, რომ ამ თვალსაზრისით, დიდი განსხვავებაა შემოსავლის მქონე და არმქონე ქალებს შორის. ქალები, რომლებსაც აქვთ შემოსავალი, უფრო თავისუფლად უზიარებენ სხვას ოჯახში ძალადობის გამოცდილებას (21.6%), ვიდრე შემოსავლის არმქონე ქალები (30.2%).

გრაფიკი 6.1.ბ ძალადობის გამოცდილების გაზიარება

მეუღლის ან პარტნიორის ფიზიკური ძალადობის მსხვერპლ ქალთა პროცენტული მაჩვენებელი რომლებიც საკუთარ გამოცდილებას უზიარებენ სხვებს დამოუკიდებელი შემოსავლის არსებობის მიხედვით. ¹ საქართველო, 2009 წ.

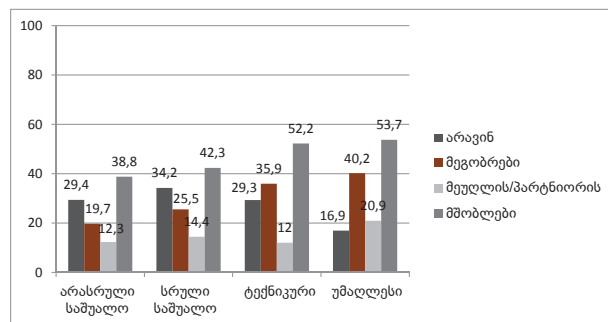
1. გრაფიკში 6.1.ბ "დაიას" ნიშნავს, რომ ქალებს აქვთ დამოუკიდებელი ეკონომიური შემოსავალი, "არა" ნიშნავს დამოუკიდებელი ეკონომიური შემოსავლის არ ქონას.

გრაფიკში 6.1გ წარმოდგენილია ოჯახში ძალადობის გამოცდილების გაზიარების მაჩვენებლები განათლების დონის მიხედვით. მონაცემებში ჩანს, რომ განათლების დონე გავლენას ახდენს ქალებზე ძალადობის გამოცდილების გაზიარების თვალსაზრისით (იგულისხმება ახლობლები). თუმცა, იმ ქალთა წილი, რომლებიც არავის უმხელენ ოჯახში ძალადობის პრობლემას, კვლავ მაღალია (30%) და შედარებით მცირეა უმაღლესი განათლების მქონე ქალთა შორის.

გრაფიკი 6.1.გ ძალადობის გამოცდილების გაზიარება

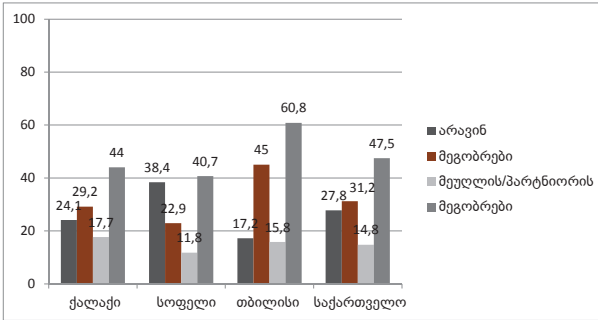
მეუღლის ან პარტნიორის ფიზიკური ძალადობის მსხვერპლ ქალთა პროცენტული მაჩვენებელი განათლების დონის მიხედვით საქართველო, 2009 წ.

გრაფიკში 6.1დ წარმოდგენილია ოჯახში ძალადობის გამოცდილების გაზიარების მაჩვენებლები საცხოვრებელი ადგილის ტიპის მიხედვით. შედეგები ცხადყოფს, რომ ოჯახში ძალადობის გამოცდილების გაზიარების შემთხვევები ყველაზე მაღალია თბილისში და ყველაზე დაბალი - სოფლებში. ამის ერთ-ერთი მიზეზი შეიძლება იყოს სოფლად მცხოვრები ქალების დამოუკიდებულება ოჯახის წესის, როგორც სოციალური ნორმის მიმართ - ოჯახური პრობლემები გარეთ არ უნდა გავიდეს.

**გრაფიკი 6.1.დ ძალადობის
გამოცდილების გაზიარება**

მეუღლის ან პარტნიორის ფიზიკური ძალადობის მსხვერპლ ქალთა პროცენტული მაჩვენებელი საცხოვრებელი ადგილის ტიპის მიხედვით საქართველო 2009

**სოციალურ ქსელში და სხვა
ოფიციალურ ინსტიტუტებში
დახმარების ძიება**

კვლევის შედეგები ადასტურებს, რომ ქალთა გარკვეულ ნაწილს ურჩევნია ახლობლებს გაუზიაროს ოჯახში ძალადობის ფაქტები, ვიდრე ოფიციალურ ორგანიზაციებს მიმართოს. თუმცა, კვლევაში გამოყენებული იყო კითხვები, რომლებიც უზრუნველყოფდა სამიზნე ჯგუფიდან დახმარების ფაქტების დადგენას ვიწრო სოციალური ქსელის ფარგლებში. ცხრილებში 6.4.ა და 6.4 ბ წარმოდგენილია იმ ქალთა პროცენტული მაჩვენებელი, რომლებაც განიცადეს ფიზიკური ან სქესობრივი ძალადობა მეუღლის ან პარტნიორის მხრიდან და მიიღეს დახმარება მათგან, ვისაც გაუზიარეს ეს პრობლემა. ძირითადად ქალები დახმარებას იღებენ მშობლებისგან (37.9%), მეუღლის ოჯახ-

ცხრილი 6.4.ა ახლობლები, რომლებიც ოჯახში ძალადობის მსხვერპლს დახმარებას სთავაზობენ მეუღლის ან პარტნიორის ფიზიკური ძალადობის მსხვერპლ ქალთა პროცენტული მაჩვენებელი, რომელთაც შესთავაზეს დახმარება რეგიონებისა და საცხოვრებელი ადგილის ტიპის მიხედვით საქართველო, 2009 წ.

სოციალურ-დემოგრაფიული მახასიათებლები	არავინ	მეგობრები	მშობლები	და ან ძმა	ბიძა ან დეიდა	მეუღლის/პარტნიორის ოჯახი	პარტნიორის მიერ ფიზიკური ან სქესობრივი ძალადობის მსხვერპლ ქალთა რიცხვი
საცხოვრებელი ადგილის ტიპი							
ქალაქი	38	16.7	34.2	10.4	6.7	16.3	48
სოფელი	45.9	8.1	32.4	13.8	3.4	13.3	59
თბილისი	27	25.2	49.9	8.3	0	24.9	43
ასაკობრივი ჯგუფები							
15 - 24	35	20	30	5	5	5	20
25 - 34	34	9	24	7	4	12	74
35 - 44	23	9	24	8	1	15	86
45 - 49	14	11	30	11	0	8	37
განათლება							
არასრული საშუალო	38.6	4.4	23.4	6	3.9	15.6	26
სრული საშუალო	45.3	17.8	31.3	6.3	4.8	20	42
ტექნიკური	34.1	23.9	46.6	19	0	13.1	47
უმაღლესი	34.1	10.5	45	10.2	6.3	22.1	35
შემოსავალი							
დიახ	28.2	18.9	53.5	17.8	2.4	16.2	42
არა	41.8	14.5	32	8.6	3.9	18.1	108
საქართველო	38	15.7	37.9	11.2	3.5	17.5	150

ცხრილი 6.4.ბ ახლობლები, რომლებიც ოჯახში ძალადობის მსხვერპლს დახმარებას სთავაზობენ მეუღლის ან პარტნიორის ფიზიკური ძალადობის მსხვერპლ ქალთა პროცენტული მაჩვენებელი, რომელთაც შესთავაზეს დახმარება რეგიონებისა და საცხოვრებელი ადგილის ტიპის მიხედვით საქართველო 2009

სოციალურ-დემოგრაფიული მახასიათებლები	ბავშვები	მეზობლები	პოლიცია	სულიერი მოძღვარი	მეუღლის ნათესავები	პარტნიორის მიერ ფიზიკური ან სქესობრივი ძალადობის მსხვერპლ ქალთა რიცხვი
საცხოვრებელი ადგილის ტიპი						
ქალაქი	12.6	18.7	0	3.5	0	48
სოფელი	7	6.4	1.3	0	1.3	59
თბილისი	9.3	4.8	0	2.5	0	43
ასაკობრივი ჯგუფები						
15 - 24	0	0	0	0	0	20
25 - 34	0	7	0	3	0	74
35 - 44	10	6	1	0	1	86
45 - 49	14	11	0	3	0	37
განათლება						
არასრული საშუალო	5.6	9.8	0	0	0	26
სრული საშუალო	6.6	5.2	0	0	0	42
ტექნიკური	17	19.3	0	3.5	1.6	
უმაღლესი	5.5	2.6	2.2	3	0	35
შემოსავალი						
დიახ	9.4	8.8	1.9	2.5	0	42
არა	9.4	10.2	0	1.5	0.7	108
საქართველო	9.4	9.8	0.5	1.8	0.5	150

ისგან (17,5%), მეგობრებისგან (17.5%), დისგან ან ძმისგან (11.2%), მეზობლებისგან (9.8%), ბავშვებისგან (9.4%), ბიძის ან დეიდისგან (3.5%), სულიერი მოძღვრისგან (1.8%) და პოლიციისგან (0.5%). ქალების საკმაოდ დიდი ნაწილი ეძებს დახმარებას ახლობლების წრეში, მაგრამ ვერ იღებს მას (38%). (ამ კითხვაზე 150-მა ქალმა უპასუხა და 1-ზე მეტი პასუხი იყო დასაშვები).

კვლევის შედეგები ადასტურებს, რომ დახმარების მოძიება ოფიციალურ ორგანიზაციებში ძალიან იშვიათია. კვლევაში გარკვეული შეკითხვების მიზანი იყო დაგვედგინა, თუ რატომ არ მიმართავენ ქალები ოფიციალურ სტრუქტურებს. ცხრილში 6.5 წარმოდგენილია მიზეზები, რომლებიც მითითებულ იქნა ფიზიკური და სქესობრივი ძალადობის

მსხვერპლი ქალების მიერ დახმარების მოძიება/ არ მოძიებასთან დაკავშირებით (რომელთა გამო ფიზიკური და სქესობრივი ძალადობის მსხვერპლმა ქალებმა მიმართეს/არ მიმართეს სხვადასხვა დაწესებულებებსა თუ უწყებებს პარტნიორის ძალადობის გამო). დახმარების ძიების ყველაზე ხშირად დასახელებული მიზეზია “სხეულის მძიმე დაზიანება” (30.2%), ხოლო უმთავრესი მიზეზი იმისა, თუ რატომ არ მიმართავენ ქალები დახმარებას არის უხერხულობა, სირცხვილი და შიში (29.6%), ასევე, ოჯახის რეპუტაციის შელახვა (23.7%). აღნიშნულ მიზეზებს მოსდევს კიდევ ორი - “ძალადობა ნორმალურია ან არ არის ძალიან სერიოზული” (16.2%) და “მუქარის/ შედეგების/ მორიგი ძალადობის შიში” (11.9%).

ცხრილი 6.5 ორგანიზაციისგან ან პიროვნებისგან დახმარების ძიების ან არძიების ყველაზე გავრცელებული მიზეზები მეუღლის ან პარტნიორის ფიზიკური ძალადობის მსხვერპლ ქალთა მიერ დასახელებული მიზეზები, რატომ ეძებენ ან არ ეძებენ დახმარებას ერთი ორგანიზაციისგან მაინც მეუღლის ან პარტნიორის ძალადობის გამო საქართველო, 2009 წ.		
	პროცენტი	შემთხვევათა რაოდენობა
დახმარების ძიების ყველაზე ხშირად დასახელებული მიზეზები		
ოჯახის/მეგობრების მიერ ნაქვებება	17.1	[5]
მეტის ატანა ვეღარ შეძლო	79	[22]
სერიოზულად დაშავდა	30.2	[8]
მამაკაცი მოკვლით დაემუქრა ან მოკვლა სცადა	6.3	[2]
მამაკაცი დაემუქრა ბავშვებს ან დაარტყა მათ	2.9	[1]
ხედავდა ბავშვების ტანჯვას	7	[2]
ეშინოდა, რომ მეუღლე მას მოკლავდა	6.9	[2]
სულ	149.9	28
დახმარების არძიების ყველაზე ხშირად დასახელებული მიზეზები		
მუქარის/ შედეგების/მორიგი ძალადობის შიში	11.9	[14]
ძალადობა ნორმალურია/არაა სერიოზული	16.2	[20]
უხერხულობა/სირცხვილი/შიში რომ მას არ დაუჭერებენ ან დაადანაშაულებენ	29.6	36
სხვა ქალების მაგალითი იცის/არ სჯერა, რომ დაეხმარებიან	7.2	[9]
ეშინია ურთიერთობების დასრულების	3.3	[4]
ეშინია ბავშვების დაკარგვის	6.7	[8]
ოჯახის რეპუტაციის შელახვა	23.7	29
არ ფიქრობს რომ აუცილებელია/არ მიიჩნევს ამას დიდ ძალადობად	5.6	[7]
აზრი არა აქვს, მაინც იგივე გაგრძელდება	1.1	[1]
მეუღლის ავადმყოფობა	0.8	[1]
უკანონოდ ცხოვრება რუსეთში	0.9	[1]
სულ	133.5	122

წინააღმდეგობის განწევა ძალადობაზე

ძალადობაზე საპასუხო რეაქციის შემთხვევები საქართველოში ძალიან მცირეა. ფიზიკური ან სქესობრივი ძალადობის ქვეშ მყოფი ქალების 63.4%-ს არაფერი მოუშოქმედია საპასუხოდ. 15.4%-ს ჰქონდა ერთი მცდელობა ამ თვალსაზრისით, 10.6%-ს _ რამდენიმე და მხოლოდ ქალების 8.1% ცდილობს ძალადობასთან ბრძოლას.

ცხრილში 6.6. წარმოდგენილია მონაცემები იმ ქალებზე, რომლებსაც აქვთ საპასუხო რეაქცია ძალადობაზე. თვისობრივ კვლევაში გამოყოფილი იყო სპეციალური თავი ინტერვიუებისთვის ქალებთან, რომლებიც სასჯელს იხდიან მოძალადე პარტნიორებზე საპასუხო რეაქციის გამო. თუმცა, სამწუხაროდ, ინტერვიუერთა ჯგუფს არ მიეცათ უფლება გასაუბრებოდნენ ამ ქალებს 2009 წლის გაზაფხულზე ქალთა საპატიმროში მომხდარი არეულობის გამო.

ცხრილი 6.6 ქალების საპასუხო და თავდაცვითი რეაქცია ფიზიკურ ძალადობაზე პროცენტული მაჩვენებელი ქალებისა, რომლებმაც წინააღმდეგობა გაუწიეს პარტნიორების ფიზიკურ ძალადობას რეგიონებისა და საცხოვრებელი ადგილის ტიპის მიხედვით. საქართველო, 2009 წ.					
სოციალურ-დემოგრაფიული მახასიათებლები	არასდროს	ერთხელ ან ორჯერ	რამდენჯერმე	ბევრჯერ	პარტნიორის მიერ ფიზიკური ან სქესობრივი ძალადობის მსხვერპლ ქალთა რიცხვი
საცხოვრებელი ადგილის ტიპი					
ქალაქი	64.9	13.5	10.8	10.8	37
სოფელი	63	19.6	6.5	4.3	40
თბილისი	62.5	12.5	15	15	40
ასაკობრივი ჯგუფები					
15 - 24	58	33	8		[12]

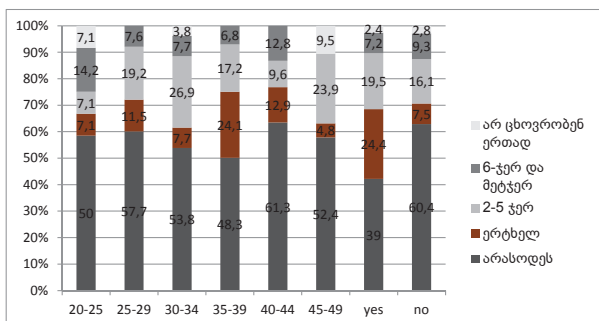
25 - 34	70	8	8	10	40
35 - 44	61	17	13	9	54
45 - 49	58	21	11	5	[19]
განათლება					
არასრული საშუალო	68.2	18.2	4.5	9.1	[22]
სრული საშუალო	71.4	11.4	5.7	5.7	35
ტექნიკური	53.7	19.5	14.6	9.8	41
უმაღლესი	61.5	15.4	15.4	7.7	26
შემოსავალი					
დიახ	60	11.4	14.3	14.3	35
არა	65.9	17	9.1	4.5	88
საქართველო	63.4	15.4	10.6	8.1	123

ძალადობის გამო ოჯახის დატოვება

ერთ-ერთი კითხვა ეხებოდა ქალების სახლიდან წასვლას ფიზიკური ძალადობის გამო. გრაფიკები 6.2 და 6.3. ასახავს ქალების მიერ ძალადობის გამო სახლის დატოვების პროცენტულ მაჩვენებლებს და სიხშირეს. შედეგები ცხადყოფს, რომ ფიზიკური ძალადობის მსხვერპლ ქალებს შორის საკმაოდ გამოხატულია მათი წილი, ვისაც 2-5-ჯერ აქვს დატოვებული სახლი. ამ მხრივ ყველაზე მეტი ამ ქალთა წილი 30-34-სა და 45-49 წლიანებს შორის, აგრეთვე ტექნიკური განათლების მქონეთა და თბილისის მაცხოვრებელთა შორის.

გრაფიკი 6.2 სახლიდან წასვლა ძალადობის გამო

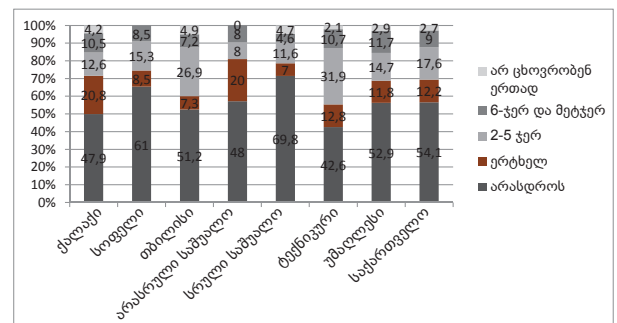
პარტნიორის ფიზიკური ან სქესობრივი ძალადობის გამო სახლიდან წასვლის სიხშირე ასაკობრივი ჯგუფებისა და დამოუკიდებელი ეკონომიკური შემოსავლის მიხედვით² საქართველო, 2009 წ.

2. გრაფიკში 6.2 „დიახ“ ნიშნავს, რომ ქალებს აქვთ დამოუკიდებელი ეკონომიკური შემოსავალი, „არა“ ნიშნავს დამოუკიდებელი ეკონომიკური შემოსავლის არ ქონას.

გრაფიკი 6.3 სახლიდან წასვლა ძალადობის გამო

პარტნიორის ფიზიკური ან სქესობრივი ძალადობის გამო სახლიდან წასვლის სიხშირე საცხოვრებელი ადგილის ტიპის და განათლების მიხედვით საქართველო, 2009 წელი

ქალები, რომლებიც ერთხელ მაინც წასულან სახლიდან ფიზიკური ან სქესობრივი ძალადობის გამო, ყველაზე ხშირად ასახელებენ მიზეზს, რომ მეტის ატანა არ შეეძლოთ (84.5%) და სერიოზული დაზიანება მიიღეს (10.2%). დასახელებული მიზეზები ცხადყოფს, რომ ქალები ოჯახს მხოლოდ უკიდურეს შემთხვევაში ტოვებენ. ისეთი მიზეზი, როგორცაა, მაგ. მოკვლით დამუქრება, იშვიათად სახელდება სახლიდან წასვლის მიზეზად. მოკვლის მუქარას ან მცდელობას მხოლოდ 5.7% აღიარებს, მუქარას ბავშვების მიმართ, მათ ცემას და ბავშვების ტანჯვას - 6%, მოკვლის შიშს - 6.3% და სახლიდან გაგდებას _ 4.7%.

ცხრილი 6.7 ძალადობის გამო სახლიდან წასვლის ყველაზე ხშირად დასახელებული მიზეზები მეუღლის ან პარტნიორის ფიზიკური ძალადობის მსხვერპლ ქალთა მიერ დასახელებული მიზეზები, რომლებიც ერთხელ მაინც წავიდნენ სახლიდან პარტნიორის ძალადობის გამო საქართველო, 2009 წ.		
სახლიდან წასვლის ყველაზე ხშირად დასახელებული მიზეზები	პროცენტი	შემთხვევათა რაოდენობა
ოჯახის/მეგობრების მიერ წაქეზება	1.6	[1]
მეტის ატანა ვეღარ შეძლო	84.5	55
სერიოზულად დაშავდა	10.2	[7]
მამაკაცი მოკვლით დაემუქრა ან მოკვლა სცადა	5.7	[3]
მამაკაცი დაემუქრა ბავშვებს ან დაარტყა მათ	6	[4]
ხედავდა ბავშვების ტანჯვას	6	[4]
სახლიდან გაგდება	4.7	[4]
შიში, რომ მეუღლე მას მოკლავს	6.3	[4]
ფიზიკური ძალადობა	1.5	[1]
არ არის კონკრეტული ინციდენტი	1.3	[1]
სულ	127.8	65

ქალებს ასევე ჰკითხეს იმ მიზეზების შესახებ, თუ რატომ დაბრუნდნენ სახლში ძალადობისგან გაქცევის შემდეგ. ცხრილი 6.8 გვიჩვენებს სახლში დაბრუნების ყველაზე ხშირად დასახელებულ მიზეზებს - „არ უნდა ბავშვების მი-

ტოვება”(36.6%), „ოჯახისა და ბავშვების გამო” (31.5%), „მეუღლემ სთხოვა დაბრუნება” (26.8%), „სიყვარული“ (16.5%), მან „აპატია” (16.3%), „ოჯახმა სთხოვა დაბრუნება” (12.6%).

ცხრილი 6.8 ძალადობის გამო სახლიდან წასვლის შემდეგ დაბრუნების ყველაზე ხშირად დასახელებული მიზეზები მეუღლის ან პარტნიორის ფიზიკური ძალადობის მსხვერპლ ქალთა მიერ დასახელებული მიზეზები, რომლებიც ერთხელ მაინც წავიდნენ სახლიდან და ისევ დაბრუნდნენ საქართველო, 2009 წ.		
დაბრუნების ყველაზე ხშირად დასახელებული მიზეზები	პროცენტი	შემთხვევათა რაოდენობა
არ უნდოდა ბავშვების დატოვება	36.6	[16]
ქორწინების სანქცირება	6.1	[3]
ოჯახის/ბავშვების გამო	31.5	[14]
ვეღარ არჩენდა ბავშვებს	4.4	[2]
უყვარდა კაცი	16.5	[7]
მამაკაცმა სთხოვა ქალს დაბრუნება	26.8	[12]
ოჯახმა სთხოვა დაბრუნება	12.6	[6]
ქალმა მამაკაცს აპატია	16.3	[7]
ქალს იმედი ჰქონდა, რომ შეიცვლებოდა	8.6	[4]
დაემუქრა მას/ბავშვებს	3	[1]
ვეღარ დარჩებოდაიქ, სადაც თავშესაფარი იშოვა	8.4	[4]
ძალადობა ნორმალურია/არასერიოზულია	4.3	[2]
სულ	175	44

ქალების მიერ გაცემული პასუხები ბუნდოვანია და არ არის ნათლად გამოხატული, თუ რატომ რჩებიან ისინი პარტნიორებთან ფიზიკური და სქესობრივი ძალადობის მიუხედავად. ქალების 68.5% არ აკონკრეტებს მიზეზს და ფაქტი ისაა, რომ ქალი ინარჩუნებს ოჯახს და რჩება ოჯახში ძალადობის მსხვერპლი.

მიზეზებს შორის, რომელთა გამო გამოკითხულთა ნაწილი, ქმრის საქციელის მიუხედავად, არა-

სოდეს წასულა სახლიდან, შედარებით უფრო ხშირად ფიგურირებს დაახლოებით იგივე ფაქტორები, რაც წინა საკითხთან დაკავშირებით, ანუ ოჯახთან და ბავშვებთან; აგრეთვე მეუღლესთან დაკავშირებული მიზეზები; მათ ემატება მარტო დარჩენის შიში (12,7%) და სხვაგან წასვლის შესაძლებლობის არარსებობა (14,9%).

სხვადასხვა დემოგრაფიული ნიშნის საფუძველზე გამოყოფილი ჯგუფების პასუხების განაწილება არსებითად არ განსხვავდება ერთმანეთისგან.

ცხრილი 6.9 გვიჩვენებს გამოკითხულთა მიერ დასახელებულ მიზეზებს, თუ რატომ არ მიდიან ისინი სახლიდან ძალადობის მიუხედავად.

ცხრილი 6.9 ოჯახიდან არწასვლის ყველაზე ხშირად დასახელებული მიზეზები ძალადობის მიუხედავად მეუღლის ან პარტნიორის ფიზიკური ძალადობის მსხვერპლ ქალთა მიერ დასახელებული მიზეზები, თუ რატომ არ მიდიან სახლიდან ძალადობის მიუხედავად საქართველო, 2009 წ.		
ოჯახიდან არწასვლის ყველაზე ხშირად დასახელებული მიზეზები	პროცენტი	შემთხვევათა რაოდენობა
არ უნდოდა შვილების მიტოვება	25.2	[20]
ქორწინების სანქცირება	8.6	[7]
არ სურდა ოჯახისთვის ჩრდილის მიყენება	32.3	26
ვერ არჩენდა ბავშვებს	7.6	[6]
უყვარდა ქმარი	9.6	[8]
არ უნდოდა მართო დარჩენა	12.7	[10]
ოჯახმა სთხოვა დარჩენა	5.3	[4]
აპატია მას	16.1	[13]
იმედი ჰქონდა, რომ ქმარი შეიცვლებოდა	17.1	[14]
აშინებდა მას/ბავშვებს	14.9	[12]
ძალადობა არ იყო სერიოზული	17.2	[14]
ქმარმა არ მისცა სახლის დატოვების უფლება	1.3	[[1]
თავი შეიკავა პასუხისგან	7.5	[6]
სულ	176	81

თავი 7.

სცენის მიღმა: თვისებრივი კვლევის შედეგები

ლია ნულაძე

რა არის ძალადობა?

ნებისმიერ ინგლისურენოვან ლექსიკონში ტერმინი „ძალადობა“ შემდეგნაირადაა განმარტებული: ფიზიკური ძალის გამოყენება, რომელიც იწვევს დაზიანებას/გამიზნულია დაზიანებაზე, განადგურებაზე, ა.შ. აღსანიშნავია, რომ ამ განსაზღვრებაში აქცენტი ფიზიკურ ძალაზეა გაკეთებული. ფიზიკური ძალის გამოყენება იწვევს ხილული ზიანის მიყენებას ან განადგურებას და არაფერია თქმული ძალადობის ისეთ ფორმებზე, რომელიც თვალისათვის ხილული არაა, თუმცა უაღრესად სახიფათოა ადამიანისათვის. მაგალითად, ემოციური თუ ფსიქოლოგიური ძალადობა. სავარაუდოდ, ლექსიკონის განსაზღვრება ასახავს ძალადობის ყველაზე გავრცელებულ აღქმას და მოიაზრებს ფორმებსაც, რომელსაც ადამიანები ვერ ხედავენ და ვერ გრძობენ, ვიდრე ისინი თვალსაჩინო არ გახდება. აქედან გამომდინარე, ძალადობის მსხვერპლი ადამიანები ხშირად ვერც კი აცნობიერებენ, რომ მსხვერპლნი არიან. შესაბამისად, არც საზოგადოება და არც თავად ძალადობის მსხვერპლი აკეთებს რამეს ძალადობასთან საბრძოლველად. ზემოაღნიშნული ზუსტად შეესაბამება ჩვენი კვლევის მონაცემებს. მოდით, შევიხედოთ სცენის მიღმა და გამოვაკლინოთ გენდერული ძალადობის ნაკლებად თვალსაჩინო ასპექტები საქართველოში.

ფართო საზოგადოებისათვის ჩვენი მიმოხილვის გამარტივებისათვის, ძალიან მნიშვნელოვანია კულტურული თავისებურებების გათვალისწინება. არსებობს შეხედულება, რომ ტიპოლო-

გიურად ქართული კულტურა მიეკუთვნება კოლექტივისტური კულტურის ტიპს, რომელიც ორიენტირებულია მცირე სოციალურ ჯგუფებზე და, რაც მთავარია, ოჯახზე, ურთიერთმიჯაჭვლობაზე, მჭიდრო ემოციურ ურთიერთობებზე, სირცხვილზე, როგორც ყველაზე მნიშვნელოვან კატეგორიაზე სოციალურ ურთიერთობებში, ა.შ. (ნიჟარაძე, 2001; სურმანიძე, 2000, 2001, 2003; ნულაძე 2003.). ისტორიულად, მცირე სოციალურ ჯგუფებზე ორიენტაცია გამოწვეულია იმ ფაქტით, რომ საუკუნეების განმავლობაში, თვითმყოფადობის შენარჩუნება და თავდაცვა იყო ეთნიკური იდენტობის ფორმირების ორი მთავარი სტრატეგია. ამ პროცესში, ოჯახის ერთიანობა და შეკრულობა გადამწყვეტ როლს თამაშობდა. ოჯახი წარმოადგენდა სახელმწიფოს „მიკრო მოდელს.“ აღსანიშნავია, რომ ქართულ კულტურაში ოჯახის ღირებულება, მისი მიდრეკილება ერთიანობისა და შეკრულობისკენ, სხვა შიდა ჯგუფებზეც ვრცელდება (ნათესავები, მეგობრები, მეზობლები, ა.შ.)

რა არის „ოჯახის“ მთავარი საყრდენი ძალა საქართველოში? ნებისმიერი ადამიანი, ვინც ქართულ კულტურას იცნობს, გიპასუხებთ, რომ ეს არის „დედა.“ ნამდვილად, საქართველოში დედის კულტი საკმაოდ ძლიერია. ქალის, როგორც დედის, სოციალური ღირებულების თავყვანისცემა ეფუძნება ქართულ ქრისტიანულ რელიგიას, რომელიც ქალს ოჯახში რელიგიის მთავარ გამავრცელებლად განიხილავს. გარდა ამისა, ქალისაგან კულტის შექმნა ისტორიული პირობებითაცაა გამოწვეული. მამაკაცს, გაუთავებელი

ომების გამო, ხშირად უწევდა სახლიდან შორს ყოფნა, ამიტომ დედა განიხილებოდა მამაკაცის ჩამნაცვლებლად და მეუღლედ, ანუ უღლის¹ მატარებლად. ამ კულტს ზურგს უმაგრებს დედის, როგორც „ბავშვის აღმზრდელის“ სოციალური როლი და მომავალი თაობის აღზრდაში „დედის ხაზის“ გაძლიერება. ამავე დროს, ისტორიულმა პირობებმა ქალი აიძულა, ბავშვის აღზრდის მთელი პასუხისმგებლობა თავის თავზე აეღო და შეეთავსებინა „მამის ხაზის“ ელემენტებიც. ამგვარად, ნორმატული სტერეოტიპის (ქალი - თავმდაბალი და მორჩილი) მიუხედავად, ქართველი ქალი ყოველთვის დომინანტურ ფუნქციას ასრულებდა ოჯახის ცხოვრებაში. დღესდღეობით, დედის გავლენა ბავშვის, თუნდაც მოზრდილი შვილის ცხოვრებაში, ჯერ კიდევ საკმაოდ ძლიერია საქართველოში. მაგალითად, დედის გემოვნება და შეხედულება ხშირად ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი მოტივია დაქორწინებისას. შესაბამისად, მეუღლის ჰარმონიული ურთიერთობა დედასთან/დედამთილთან ხშირად გადამწყვეტ როლს თამაშობს მეუღლეებს შორის ურთიერთობებში.

ქართულ კულტურაში დედის კულტი ასევე კარგად ჩანს კანონიერი ქორწინების მყარ ნორმატულ ღირებულებაშიც, რაც, თავის მხრივ, ადასტურებს ქრისტიანული იდეოლოგიის ღრმა გავლენას. ცნობილია, რომ ამ იდეოლოგიის თანახმად, სექსუალური ქცევა, ჩვეულებრივ, განიხილება რელიგიურ-ეთიკური კუთხიდან. სექსუალობის ორი მთავარი ასპექტიდან – ერთიგზი და რეპროდუქცია, მხოლოდ ეს უკანასკნელია ტრადიციულად ნამყვანი (და არა მხოლოდ საქართველოში). რაც შეეხება ერთიგზს, ეს სფერო განსაკუთრებული ზენოლის ქვეშაა, მას მკაცრად არეგულირებენ და მისი გამოაშკარავება ამორალურ აქტად ითვლება. ამავე დროს, ორმაგი მორალი ქალს უფრო რთულ მდგომარეობაში აყენებს, ვიდრე მამაკაცს. რა თქმა უნდა, საკითხი ეხება არა ერთიგზის არარსებობას, არამედ კულტურის ნორმატულ ორიენტაციას, რომელიც ერთიგზს იდეოლოგიური აზროვნების კონტექსტში განიხილავს.

ქართული კულტურის რამდენიმე არსებითი ასპექტი, რომელიც, შესაძლოა, დაგვეხმაროს ოჯახში ძალადობის გარკვეული ასპექტების ახ-

1. ოველდლიურ ენაში „ცოლი“ ხშირად არის ხოლმე ჩანაცვლებული სიტყვით „მეუღლე“, რაც უღლის მზიდავ ადამიანს ნიშნავს, ხოლო სიტყვა „დედაკაცი“ შედგება დედისა და კაცისაგან და ნიშნავს ქალს.

სნაში, ოჯახის კონტექსტში უკვე განვიხილეთ, ახლა დავუბრუნდეთ გენდერული თანასწორობისა და ოჯახში ძალადობის აღქმის საკითხს ჩვენი კვლევის ფარგლებში. ფოკუსური ჯგუფების ტრანსკრიპტებიდან ამონარიდი დაახლოებით შეგიქმნით წარმოდგენას იმის შესახებ, თუ რას ფიქრობენ ჩვენი რესპონდენტები გენდერულ თანასწორობაზე. აუცილებელია, ხაზი გავუსვათ იმ ფაქტს, რომ მამაკაცებსა და ქალებს თითქმის ერთნაირი შეხედულებები აქვთ ოჯახში ძალადობის საკითხის მიმართ.

რესპონდენტი #2: „ქალმა შესაძლოა თავი არასრულყოფილად იგრძნოს, რადგან მას აზრს არ ეკითხებიან. ეხლა წარმოდგინეთ ქართველი მამაკაცი, რომელიც ყოველ ხუთ წუთში რაღაცას ეკითხება მეუღლეს, ეს წარმოუდგენელია. რაღაც დონე არსებობს, რაღაც საზღვარი, რომლის გადაკვეთა დაუშვებელია. რაღაც პრიორიტეტები არსებობს, რასაც ქალს დავუთმობ, მაგრამ ყველაფერს აქვს საზღვარი.....“

რესპონდენტი #3: „ყველა წვრილმანზე მეუღლეს ხომარ შევუთანხმდები. მაგალითად, მეგობართან წასვლა მინდა ან მეგობრის სახლში მიყვანა.“

მოდერატორი: „და თქვენს მეუღლეს რომ მოუნდეს მეგობრის მოყვანა, მან უნდა გკითხოთ?“

რესპონდენტი #3: „რა თქმა უნდა, მეუღლემ უნდა მკითხოს.“

[ფოკუსური ჯგუფი, მამაკაცები, ასაკი 35-59, თბილისი]

რესპონდენტი: „მიუხედავად იმისა, რომ უმეტესად კაცები ახორციელებენ ძალადობას ქალების მიმართ, არის ოჯახები, სადაც ქალები არიან მოძალადეები, ისინი დომინირებენ მამაკაცებზე. ჩემთვის ეს მიუღებელია.“

მოდერატორი: „თქვენთვის მიუღებელია ქალი მოძალადე, მაგრამ რას იტყვით კაც მოძალადეზე? მისი ატანა შეგიძლიათ?“

რესპონდენტი: „არა, ჩემთვის ეგვე მიუღებელია, მაგრამ რა ვქნათ? სად წავიდეთ? მე, მაგალითად, მიცხოვრია ასეთ პირობებში.“

[ფოკუსური ჯგუფი, ქალები, სამცხე-ჯავახეთი]

ამონარიდები ორივე ჯგუფიდანაა მოცემული, ქალთა და მამაკაცთა ჯგუფებიდან და მკაფიოდ აჩვენებს ზოგად ტენდენციას, მამაკაცებს არ მოეთხოვებათ ცოლისათვის აზრის კითხვა „ყველა დეტალზე“, თუმცა ქალებმა ეს აუცილებლად უნდა გააკეთონ. მათთვის მისაღებია დომინანტი მამაკაცი, თუმცა სრულიად მიუღებელია დომინანტი ქალი. უფრო მეტიც, ქალის დომინანტობა ავტომატურად აღიქმება ძალადობად მამაკაცის მიმართ. ფოკუსური ჯგუფის დისკუსიებიდან კიდევ რამდენიმე ნაწყვეტს გთავაზობთ, რათა გაჩვენოთ, რას ფიქრობენ ჩვენი რესპონდენტები გენდერული თანასწორობის საკითხებზე.

სოფლის მცხოვრები ქალები საუბრობენ ოჯახში სამუშაოს გადანაწილებაზე.

რესპონდენტი #9: „მეტ ნილ შემთხვევებში მამაკაცი შრომობს და რა მოხდა, ქალსაც თუ მოუწია ხანდახან.“

მოდერატორი ეკითხება რესპონდენტებს, თუ რა არის ქალისათვის ყველაზე მძიმე სამუშაო.

რესპონდენტი #3: „მინასთან მუშაობა.“

რესპონდენტი #10: „ფიზიკური სამუშაო. სარეცხი, ეზო-კარი, ბავშვების მოვლა, მათი შეცადინება და ა.შ.“

რესპონდენტი #4: „რაც, მგონი, ყველას ხვედრია აქედან.“

[ფოკუსური ჯგუფი, ქალები, 35-59 ასაკობრივი ჯგუფი, თელავი, კახეთის რეგიონი]

ჩნდება კითხვა: თუ სოფელში მცხოვრები ქალები ფიზიკურ სამუშაოს აკეთებენ სახლში და გარეთ, დაწყებული საოჯახო საქმეებით, დამთავრებული მინის დამუშავებით – მაშინ რას აკეთებენ კაცები და როგორღაა შესაძლებელი, რომ „მეტ ნილ შემთხვევებში მამაკაცი შრომობს“? თუ ქალები ასე ფიქრობენ, მაშინ აღარ უნდა გაგვიკვირდეს, რომ კაცებიც გენდერულ თანასწორობას იგივე კუთხით უყურებენ.

რესპონდენტი #1: „...რატომაც არა, თუ თანასწორუფლებიანები არიან ქალები და კაცები, მაშინ ქალებმა ნახირომიც უნდა იარონ, იარაღიც უნდა აიღონ და იომონ კიდევ, თუ საჭირო გახდა.“ მოდერატორი: „უნდა აკეთოს თუ არა კაც-მაც ქალის სამუშაო?“

რესპონდენტი #1: „აბა, კაცი ხომ ვერ გაზრდის ბავშვებს? ოჯახს მოვლა უნდა, გარეცხვა უნდა, სადილს დამზადება და კაცის გენეტიკაში კი არ დევს ის, რომ სარეცხი რეცხოს.“

[ფოკუსური ჯგუფი, კაცები, 35-59, თელავი, კახეთის რეგიონი]

ზემოთ მოცემული დისკუსიიდან შეგვიძლია დავასკვნათ, რომ მამაკაცების წარმოდგენით, გენდერული თანასწორობა ნიშნავს, რომ ქალმა უნდა აკეთოს კაცის საქმე და არავითარ შემთხვევაში – პირიქით. თუ მამაკაცებს არ შეუძლიათ საოჯახო საქმეების კეთება და სარეცხის დარეცხვა იმის გამო, რომ „ეს მათ გენეტიკაში არ დევს“, ნუთუ ქალების გენეტიკისთვის მართლაც ჩვეულია მინის დამუშავება, საქონლის მოვლა და ომში ბრძოლა? დაუჭერებელია, რომ ქალები თავად ფიქრობენ, რომ მათ უნდა შეასრულონ ყველა სახის ფიზიკური სამუშაო სახლში და გარეთ. აღსანიშნავია, რომ ამ შეხედულებას იზიარებენ დედაქალაქში და რეგიონულ ქალაქებში მცხოვრები ქალები. თუმცა ყველაზე პრობლემურად მაინც შემდეგი საკითხი რჩება: საიდან უნდა ჰქონდეთ ჩვენს რესპონდენტებს შესაბამისი წარმოდგენა გენდერული თანასწორობის საკითხებზე, თუ მათ არ იციან, რა არის გენდერული თანასწორობა.

ყველაზე მარტივი გზა, რომ გავიგოთ რესპონდენტების აზრი გენდერის ნიშნით ოჯახში ძალადობის შესახებ, არის მათთვის ოჯახში ძალადობასთან ყველაზე ხშირად ასოცირებული ცნებების სიის წარმოდგენა. ეს სია რესპონდენტთა შეხედულებების რაოდენობრივი კონტენტ-ანალიზის საფუძველზეა მიღებული. ანალიზი გვიჩვენებს, რომ ჩვენი რესპონდენტებისთვის ოჯახში ძალადობა ასოცირდება სისასტიკესთან, შეურაცხყოფის მიყენებასთან (როგორც ფიზიკური, ისე სიტყვიერი), ცემასთან, საკუთარი აზრის სხვებისათვის თავს მოხვევასთან, საკუთარი სურვილის წინააღმდეგ, იძულებით რალაცის გაკეთებასთან ა.შ. რესპონდენტთა მიერ ყველაზე ხშირად დასახელებული ძალადობის ფორმებია ფიზიკური და სიტყვიერი ძალადობა. თუმცა, ძალადობის მსხვერპლთა თავშესაფრებში ამჟამად (ან წარსულში) მცხოვრები ძალადობის მსხვერპლი ადამიანები, ასევე, ექსპერტები და მომსახურების მიმწოდებლები, ფიზიკურ და სიტყვიერ ძალადობასთან ერთად, ხაზს უსვამენ ფსიქოლოგიურ, ეკონომიკურ და სქესობრივ ძალადობას.

რატომ ხდება ასე? რატომ სხვები (მამაკაცებიც ან ქალებიც) არ საუბრობენ ფსიქოლოგიურ, ეკონომიკურ ან სქესობრივ ძალადობაზე? რატომ აღნიშნავენ ძალადობის მსხვერპლნი ხშირად, რომ ისინი წლების განმავლობაში განიცდიდნენ ფსიქოლოგიურ და ეკონომიკურ ძალადობას და არც კი იცოდნენ, რომ ძალადობის მსხვერპლნი იყვნენ? რატომ ამტკიცებენ ექსპერტები და მომსახურების მიმწოდებლები, რომ ამ ტიპის ძალადობა ძალიან სახიფათოა ადამიანისათვის და ზოგჯერ ფიზიკურ ძალადობაზე უარესიც კია...

„... ფსიქოლოგიური ძალადობაც უმძიმეს შედეგებს გვაძლევს. თუმცა, ის ხილული არ არის და, შესაბამისად, მასთან ბრძოლაც რთულია. ფიზიკური ძალადობა ხშირად აშკარა ფიზიკური ნიშნებით გამოიხატება და ყველას შეუძლია მისი დანახვა, შესაბამისად, ამ ტიპის ძალადობასთან ბრძოლა შეიძლება; თუმცა, ფსიქოლოგიურ ძალადობასთან შებრძოლება ძალიან რთულია.“(ექსპერტი, თელავი)

„მე არასამთავრობო ორგანიზაციაში ვმუშაობ ამ კონკრეტულ თემაზე. ხშირად მიწევს ძალადობის მსხვერპლ ადამიანებთან მუშაობა და ვიცი, რომ ფიზიკური ძალადობა არის ბოლო ფორმა. თავიდან მოდის ისეთი ფორმები, როგორცაა ფსიქოლოგიური, ემოციური, ეკონომიკური და სქესობრივი ძალადობა, სულ ბოლოა ფიზიკური ძალადობა. თუმცა, სანამ მსხვერპლი არ დადგება ფიზიკური ძალადობის ფაქტის წინაშე, იგი ვერ აცნობიერებს, რომ მანამდეც მსხვერპლი იყო.“(მომსახურების მიმწოდებელი, თბილისი)

„ჩვენი ქალები ფსიქოლოგიურ ძალადობას ვერ აღიქვამენ ძალადობად. ისინი ფიქრობენ, რომ ეს ბუნებრივია, ვიღაც ფსიქოლოგიურად უნდა დომინირებდეს ოჯახში... სქესობრივი ძალადობის შესახებ სულ ბოლოს ამბობენ, რადგან მათ რცხვენიათ და ცდილობენ მის დამალვას. თუმცა, მსხვერპლ ქალებთან საუბრიდან ვხვდებით, რომ ფსიქოლოგიური ძალადობა მუდმივად თან ახლავს ფიზიკურ ძალადობას.“ (მომსახურების მიმწოდებელი, თბილისი)

„ქალებმა ხშირად არც იციან, რა არის ეკონომიკური ძალადობა. თუმცა არის უამრავი შემთხვევა, როცა კაცები აიძულებენ ქალებს მუშაობას და თვითონ იღებენ ქალის მიერ გამომუშავებულ მთელ ფულს. ქალები ამას შეჩვეულები არიან და ეჭვადაც კი არ აქვთ, რომ ეს ძალადობის გარკვეული ფორმაა.“ (ექსპერტი, თბილისი).

„ჩემი ქმრისაგან ეკონომიკურ ძალადობას, ხოლო მისი ოჯახიდან ფსიქოლოგიურ ძალადობას განვიცდიდი და 17 წელი დამჭირდა იმის მისახვედრად, რომ მსხვერპლი ვიყავი.“ (თავშესაფარში მცხოვრები მსხვერპლი).

დასკვნის სახით შეგვიძლია ვთქვათ, რომ ძალადობის ნაკლებად თვალსაჩინო ფორმებისა და ინფორმირებულობის ნაკლებობის გამო, ქალებმა ხშირად არც იციან, რას ნიშნავს ფსიქოლოგიური და ეკონომიკური ძალადობა. ისინი ცდილობენ თავი აარიდონ სქესობრივ ძალადობაზე საუბარს ქართული კულტურის ზემოხსენებული ნორმატიული ორიენტაციის გამო. ექსპერტები და მომსახურების მიმწოდებლები ხშირად უსვამენ ხაზს იმ ფაქტს, რომ საქართველოში ეს სფერო ტაბუირებულია. რეალურად, კვლევაში გამოკითხული ოჯახში ძალადობის ათი მსხვერპლიდან მხოლოდ ერთმა აღიარა, რომ ყოფილა სქესობრივი ძალადობის მსხვერპლი. დანარჩენებს არაფერი უთქვამთ ამ საკითხის შესახებ. თუმცა, თუ გავითვალისწინებთ ექსპერტებთან და მომსახურების მიმწოდებლებთან ჩატარებული ფოკუსური ჯგუფების შედეგებს, შეგვიძლია ვივარაუდოთ, რომ სქესობრივი ძალადობის გაცილებით მეტი შემთხვევა არსებობს, რადგან სქესობრივი ძალადობა, ხშირ შემთხვევაში, ფიზიკური ძალადობის თანმდეგია.

საინტერესოა, რას ფიქრობენ ძალადობაზე ის ადამიანები, რომლებიც თავის თავს არ მიიჩნევენ ძალადობის მსხვერპლად და არასოდეს მიუმართავთ სპეციალური დაწესებულებებისათვის. თუ გადავხედავთ რეგიონებსა და დედაქალაქში ჩატარებულ ფოკუსური ჯგუფების ტრანსკრიპტებს (განსაკუთრებით მამაკაცთა ჯგუფებს), აშკარად დავინახავთ, რომ მათ ძალიან მწირი წარმოდგენა აქვთ ოჯახში ძალადობის შესახებ. იხილეთ ამონარიდები ტრანსკრიპტებიდან:

რესპონდენტი #1: „ძალადობა ალბათ არის მეუღლეზე გაბრაზება და მისი აზრის გაუთვალისწინებლობა.“

მოდერატორი რესპონდენტებს ეკითხება, მოძალადე ყოველთვის ქმარია თუ არა.

რესპონდენტი #1: „შეიძლება პირიქითაც იყოს, მაგრამ მე ვიგულისხმე ჩვენი მენტალიტეტიდან გამომდინარე... თუ ცოლია მოძალადე, მას ალბათ გაუშვებს ქმარი, არა?!”

რესპონდენტი #2: „კინოებში ვუყურებ მე ძალადობას. ქმარი ცოლს რომ უჩივის, ძალით ჩამიწვა ლოგინშიო და ასეთი რაღაცეები. სხვა ძალადობა მე არ მინახავს.“

[ფოკუსური ჯგუფი, კაცები, ასაკობრივი ჯგუფი 35-59, თბილისი]

მოდერატორი ეკითხება რესპონდენტ მამაკაცებს აზრს ქალების ცემის შესახებ.

რესპონდენტი #1: „გააჩნია რატომ სცემს, იქნებ საცემია. მიზეზს გააჩნია ამ ცემის, მაგრამ ცემა უნდა ვირს მართო და თუ სცემ, უნდა გაუშვა კიდეც...“

რესპონდენტი #4: „ცემა გამართებს გამზრდელისა, როს ყმა ნახო ცუდად ზრდილიო“- ნათქვამია და აი, მაშინ უნდა სცემო და ისე არა.“

[ფოკუსური ჯგუფი, კაცები, ასაკობრივი ჯგუფი 35-39, თელავი, კახეთის რეგიონი]

გემოთმოცემული ამონარიდებიდან შეგვიძლია დავასკვნათ, რომ მამაკაცი რესპონდენტების აზრით, „ჩვენი მენტალიტეტიდან გამომდინარე“, მხოლოდ მამაკაცს აქვს უფლება იყოს მოძალადე ცოლზე და თუ ქალი გაბედავს იგივეს, მამაკაცმა იგი დაუყოვნებლივ უნდა გაუშვას; რესპონდენტების თანახმად, ქალის ცემა რიგ შემთხვევებში გამართლებულია, განსაკუთრებით მაშინ, თუ იგი ჭიუტია (აქ ცოლი ვირთანაც კი არის შედარებული) ან ბავშვებს ვერ ზრდის სათანადოდ (თითქოს მამაკაცი საერთოდ არ იყოს პასუხისმგებელი ბავშვის აღზრდაზე). თუმცა, რაც ყველაზე მნიშვნელოვანია, რესპონდენტები მათ ირგვლივ ძალადობას ვერ ხედავენ. მათი თქმით, ძალადობა მხოლოდ კინოებშია, ხოლო ძალადობის ერთადერთი ფორმა ცოლების მიერ ქმრების შეცდენაა.

მიუხედავად იმისა, რომ ქალი რესპონდენტები არსად ახსენებენ ოჯახში ძალადობის ამ ბოლო ტიპს, საკმაოდ ხშირად, ვერც ისინი ამჩნევენ მათ ირგვლივ არსებულ ძალადობას, რაც აშკარაა ფოკუსური ჯგუფის ტრანსკრიპტებიდან. საბოლოოდ, მათი იდეები მამაკაცების შეხედულებებს ემთხვევა და აძლიერებს კიდეც.

რესპონდენტი #4: „ჩემს ირგვლივ ოჯახური ძალადობა არ ხდება.“

რესპონდენტი #8: „არც ჩემს ირგვლივ.“

რესპონდენტი #4: „წვრილმანი უსიამოვნებები ყველა ოჯახში არის და ხშირია, მაგრამ როგორც ასეთი, რომ გაშორებით დამთავრდეს და დიდი უსიამოვნება იყოს, ხშირი არ არის. ჩემს ქალიშვილს ოჯახი დაენგრა ძალადობის გულისთვის, მაგრამ მესამე პირი რომ ჩაერევა ცოლ-ქმარს შორის, მაშინ მეტი ძალადობაა. ამიტომ, უმჯობესია წყვილი ცალკე ცხოვრობდეს. თორემ ოჯახები გვაქვს ყველას და ქმარი რომ რაღაცას გეტყვის, უნდა მოუთმინო. მერე რა მოხდა, ან ერთმა უნდა დათმოს და ან მეორემ. ყველამ რომ გაქცევან იფიქროს, არაფერი გამოვა. უსიამოვნებები ნებისმიერ ოჯახშია. ჩემმა ქმარმა რომ შემაგინოს, მაგაზე სახლიდან ნამდვილად არ გავიქცევი; რა მოხდა, ცხოვრებაა.“

[ფოკუსური ჯგუფი, ქალები, ასაკობრივი ჯგუფი 35-59, თელავი, კახეთის რეგიონი]

ამგვარად, ქალს, რომელიც ამტკიცებდა, რომ მის ირგვლივ ძალადობა არ ხდება, მეორე ნუთში მისი ქალიშვილის მაგალითი მოჰყავს და ყვება, თუ როგორ დაენგრა ოჯახი მის ქალიშვილს ძალადობის გამო. ალბათ, ეს საკმაოდ სერიოზული შემთხვევა იყო (თუმცა მანამდე არ გაახსენდა), რადგან იგივე ქალბატონი ფიქრობს, რომ ქალი ტოლერანტული უნდა იყოს და უნდა აიტანოს ქმრის გინება და სიტყვიერი შეურაცხყოფა. იგი აქვე აღნიშნავს, რომ პრობლემას არ წარმოადგენს, თუ ერთი ან მეორე მხარე დათმობაზე წავა. მისი საუბრიდან გამომდინარე თუ ვიმსჯელებთ, დამთმობი მხარე ყოველთვის ქალი უნდა იყოს.

ქალთა მეორე ჯგუფი, რომლის წევრებიც ირგვლივ ძალადობას ვერ ხედავენ, იძულებით გადაადგილებული პირებია და იძულებით გადაადგილებულ პირთა ცენტრებში ცხოვრობენ თბილისში. მათთან ყველა ინტერვიუს ტრანსკრიპტი თითქმის იდენტურია: ყველა მათგანი ამტკიცებს, რომ ძალადობის შემთხვევების შესახებ მათ გარემოცვაში არ სმენიათ და თვითონ არასოდეს ყოფილან ძალადობის მსხვერპლნი. მათი უმეტესობა ამბობს, რომ ძალადობა ტელევიზორში უნახავთ და მხოლოდ ერთი რესპონდენტი ყვება ოჯახის ისტორიას (რომელსაც თვითონ შესწრებია), სადაც „ქმარი ცოლს სულ სცემდა, თუმცა მეორე დღეს სრულიად იცვლებოდა და ცდილობდა ცოლის ყველა სურვილი შეესრულებინა..... ისინი ძალიან ტკბილად ცხოვრობდნენ.“ ამდენად, მართალია, ქალმა იცის, რომ ეს ძალადობაა, მისი აზრით, მუდ-

მივი ცემის შემთხვევაშიც კი შეიძლება წყვილი „ტკბილი ცხოვრებით“ ცხოვრობდეს. იძულებით გადაადგილებულ ქალთა შეხედულებები მართლაც უცნაურად ჟღერს, განსაკუთრებით, მათი სტატუსის გათვალისწინებით, ისინი ხომ იმთავითვე ძალადობის მსხვერპლნი არიან. ამავე დროს, კვლევაში გამოკითხული ექსპერტები და მომსახურების მიმწოდებლები ამტკიცებენ, რომ იძულებით გადაადგილებულ პირებში ძალადობას ხშირად აქვს ადგილი. ომისა და საკუთარი სახლების დატოვების გამო, მათ ხშირად ექმნებათ ეკონომიკური და ფსიქოლოგიური პრობლემები. თუმცა, მიუხედავად ყველაფრისა, ისინი ამბობენ, რომ ძალადობა არამართო მათ ოჯახებში, მათ გარემოცვაშიც კი არ ხდება. ალბათ ამაში მნიშვნელოვან როლს თამაშობს ქართული კულტურის ზემოაღნიშნული ნორმატიული ორიენტაცია, სირცხვილის გრძობა და შიში იმი-სა, თუ რას იტყვის ხალხი!

ოჯახში ძალადობის შესახებ ქალთა შეხედულებების შემდეგი მაგალითი ჩაღრმავებული ინტერვიუდან ამონარიდია. ინტერვიუები ეთნიკური უმცირესობის ჯგუფის წარმომადგენლებთან, კერძოდ, აზერბაიჯანელ ქალებთან ჩატარდა მარნეულის რეგიონში. აღსანიშნავია, რომ წარმოდგენილი რესპონდენტი ამ ეთნიკურ ჯგუფში ყველაზე განათლებული ქალია. იგი არის სკოლის დირექტორი და ასევე სამოქალაქო უფლებების მასწავლებელი. კვლევაში, კითხვაზე, აქვს თუ არა ოჯახში ძალადობის გამოცდილება, იგი პასუხობს:

„კონკრეტული მაგალითები არ მახსენდება, მაგრამ მე ძალიან ეჭვიანი ქმარი მყავდა, იგი არ მაძლევდა საშუალებას, სამსახურში მაღალი თანამდებობა დამეკავებინა ან სხვადასხვა ადგილებში წავსულიყავი. თუმცა, მე მაინც ჩემსას მივალწიე.... მოვახერხე და დავარწმუნე ჩემი ქმარი, რომ მე არა მართო ქალი, არამედ ადამიანი ვარ [!]. ჩემს ქმარს ვუნწვდი წინააღმდეგობას, რაც ხშირად გინებთა და ხელის კვრით მთავრდებოდა, მაგრამ მე მაინც მივალწიე იმას, რაც მიზნად მქონდა დასახული... საკმაოდ ლამაზი ქალი ვიყავი და ჩემი ქმარი ეჭვიანობდა; სწორედ ამაზე გვქონდა უთანხმოება. იგი ეჭვიანობდა, თუ ქორნილში ვიყავით სადმე და ან კაცების მიმართულებით გავიხედავდი ქუჩაში. ერთხელ ამ მიზეზით პირდაპირ ქუჩაში გამართყა.“

ამკარაა, რომ ქალი, რომელიც სამოქალაქო უფ-

ლებებს ასწავლის, არ არის დარწმუნებული, ცემა, გინება და ხელის კვრა ძალადობის ფორმებია თუ არა, რომ აღარაფერი ვთქვათ ქალისათვის მუშაობის აკრძალვაზე.

ჩნდება კითხვა: ინფორმირებულობის ნაკლებობა მხოლოდ არაკვალიფიციური მოსახლეობისათვისაა დამახასიათებელი? სამწუხაროდ, არა. თუ გავითვალისწინებთ პოლიციის თანამშრომლებთან ჩატარებული ფოკუსური ჯგუფის შედეგებს, დავინახავთ, რომ ადამიანებს, რომელთაც ყოველდღიურად უწევთ ოჯახში ძალადობის მსხვერპლთა დაცვა, ძალიან ბუნდოვანი წარმოდგენა აქვთ ოჯახში ძალადობის მნიშვნელობაზე.

„ყველა ქალს შიში აქვს და უნდა ჰქონდეს კიდევ, რომ რაღაცას რომ დააშავებს, არატრადიციულს რომ გააკეთებს..... შეიძლება ქალმა თქვას, რომ სადღაც წასვლა უნდა. შეიძლება შელაპარაკდნენ. კაცისთვის ეს არ არის ძალადობა, ეს ურთიერთობის გარკვევაა ტრადიციული გზით. ხოლო ქალს რომ შეეკითხო, ეს ძალადობაა. რატომ არ უნდა წავიდე სადღაცო?“ (პოლიციელი, თბილისი)

„ვთქვით, გვატყობინებენ, რომ ძალადობის შემთხვევას აქვს ადგილი. მივდივართ ადგილზე და აღმოვაჩინებთ, რომ ქალს სურს მუშაობა და მამაკაცი არ აძლევს ამის უფლებას. რა რეაქცია უნდა გვქონდეს ამაზე? შეგვიძლია ამას დავარქვათ ძალადობა? ეს არის ფსიქოლოგიური ზენოლა. ძალადობას მაშინ აქვს ადგილი, როცა აზრი არ აქვს ფსიქოლოგიურ ზენოლას, რადგან ამით ქალზე გავლენას ვერ ახდენ.“ (პოლიციელი, თბილისი)

„უნდა არსებობდეს ოჯახური ძალადობის მკაფიო განმარტება. შემდეგ, უნდა დაამტკიცონ კანონი, რომელიც ადამიანებს ძალადობისათვის დასჯის...“ (პოლიციელი, სამცხე-ჯავახეთი).

ადამიანებს, რომელთაც, წესით, მოსახლეობა უნდა დაიცვან ოჯახში ძალადობისაგან, არამართო წარმოდგენა არ აქვთ ოჯახში ძალადობის მნიშვნელობაზე (უფრო მეტიც, არ იციან, რას ნიშნავს ოჯახში ძალადობა და არც შესაბამისი კანონის არსებობის შესახებ სმენიათ), არამედ თავად აქვთ სექსისტური და ძალისმიერი იდეები: „ყველა ქალს შიში აქვს და უნდა ჰქონდეს კიდევ, რომ რაღაცას რომ დააშავებს, არატრადიციულს რომ გააკეთებს.....“. და, შესაძლოა, იმასაც კი

ფიქრობდნენ, რომ ძალადობა წყვილს შორის უთანხმოების გადაჭრის ტრადიციული გზაა.

ექსპერტები და მომსახურების მიმწოდებლები უკმაყოფილებას გამოთქვამენ იმის თაობაზე, რომ პოლიციელებს არ გააჩნიათ საკმარისი ინფორმაცია და ხშირად არც კი იციან, რა არის ოჯახში ძალადობა. მიუხედავად იმისა, რომ მათ გავლილი აქვთ სპეციალური ტრენინგები ოჯახში ძალადობის საკითხებში, მათი აზრით, მაინც ფუჭია ამ კუთხით რაიმეს კეთება, რადგან „საზოგადოების მენტალიტეტი ჯერ არ არის სათანადოდონეზე ჩამოყალიბებული.“

„პოლიციამ არ იცის, რა აკეთოს;... ისიც კი არ იციან, როგორ უნდა მოიქცნენ, თუმცა ტრენინგებიც კი აქვთ გავლილი ამ სფეროში. ჩემი აზრით, მათ საერთოდ არ ესმით, რა არის ძალადობა“ (მომსახურების მიმწოდებელი, თელავი).

„ჩვენი ორგანიზაცია სისტემატურად ატარებს საპატრულო პოლიციელებთან ტრენინგებს ოჯახური ძალადობის კუთხით. ერთ-ერთ ასეთ ტრენინგზე მე თვითონ დავინტერესდი, 22 პოლიციელიდან მხოლოდ სამმა აღიარა, რომ განსახილველად წარმოდგენილი ძალადობის ფაქტი მართლა იყო ძალადობა. დანარჩენები მათ არ დაეთანხმნენ. ეს ხდება დატრენინგებულ პოლიციელებთან და ვისთანაც შეხება არ გვქონია, წარმოიდგენთ ალბათ. საზოგადოების მენტალიტეტი ჯერ არ არის სათანადოდონეზე ჩამოყალიბებული და იმიტომ.“ (მომსახურების მიმწოდებელი, თბილისი)

„პოლიციელს უნდა ჰქონდეს მეტი ინფორმაცია ოჯახური ძალადობის შემთხვევებზე და უნდა იყოს მეტად ჩართული მასთან ბრძოლის საქმეში. პოლიციელი კარგად უნდა იცნობდეს შესაბამის კანონს, რათა საჭიროებისამებრ გამოიყენოს იგი... საკმაოდ ხშირად, ისინი არ იყენებენ ამ კანონს.“ (ექსპერტი, თბილისი)

ამგვარად, ჩნდება კითხვა: ინფორმაციის ნაკლებობა და არასაკმარისად გაცნობიერებულობა მხოლოდ არაკვალიფიციური მოსახლეობისა და პოლიციისთვის არის დამახასიათებელი თუ სხვებისთვისაც? ექსპერტებთან და მომსახურების მიმწოდებლებთან ჩატარებულმა ფოკუსურმა ჯგუფებმა გამოავლინა, რომ ზუსტად იგივე სურათია მათ შემთხვევაშიც. მაგალითად, მომსახურების ზოგიერთი მიმწოდებელი ფიქრობს,

რომ ის, რაც დიდი ხნის განმავლობაში ხდება და ტრადიციის ნაწილად აღიქმება, მაგალითად, ადრე ქალს არ ჰქონდა უფლება, ხმა ამოეღო, ვიდრე მას არ მიმართავდნენ, ვერ ჩაითვლება ოჯახში ძალადობად. სხვა ექსპერტები (განსაკუთრებით ქალები) თვლიან, რომ მამაკაცები უფრო მეტ ინტელექტუალურ შესაძლებლობებს ფლობენ, ვიდრე ქალები და რომ ოჯახს აუცილებლად უნდა მართავდეს ერთი ადამიანი (იღებდეს ყველაზე მნიშვნელოვან გადაწყვეტილებებს და იყოს დომინანტი ოჯახში). მათი აზრით, აბსოლუტური გენდერული თანასწორობა არ არსებობს (ალბათ, მისი აზრით, ოჯახის უფროსი აუცილებლად მამაკაცი უნდა იყოს, რადგან მას გაცილებით უკეთესი ინტელექტუალური შესაძლებლობები აქვს, ვიდრე ქალს). გარდა ამისა, იგი ამტკიცებს, რომ ეს მთელ საქართველოში ასეა და თვითონაც ასეთ ოჯახში აღიზარდა. ჩნდება კითხვა: როგორ უნდა შევბრძოლონ ეს ექსპერტები ოჯახში ძალადობას, თუ თავად არ ესმით, რას ნიშნავს გენდერული თანასწორობა და რაც მთავარია, არ სჯერათ „აბსოლუტური გენდერული თანასწორობის“ არსებობის?!

ექსპერტი # 3: „თანაბარ პირობებში, მამაკაცებს გაცილებით მეტი ინტელექტუალური შესაძლებლობები აქვთ. მამაკაცების და ქალების საუკეთესო ეგზემპლარები რომ ავიღოთ, თუნდაც მათემატიკაში, მამაკაცები გაცილებით ძლიერები არიან. ბუნებრივადაა ასე. ქალის ფუნქცია, საერთოდ, არის შთამომავლობას მოუაროს. ტვინის მუშაობის ხარისხშია განსხვავება.“

ექსპერტი #4: „აიღეთ ნებისმიერი მაგალითი. კაცის ინტელექტი უფრო მაღალია, ვიდრე ქალის. თუნდაც ცნობილი პიროვნებები ჩამოვთვალოთ.“
ექსპერტი # 2: „რატომ? მოჭადრაკე ქალები?“²

ექსპერტი # 3: „კი, ბატონო, მაგრამ ქალთა ჩემპიონი დაესვათ და ვათამაშოთ მამაკაცთა ჩემპიონთან, რა გამოვა? იმის თქმა მინდა, რომ განსხვავდებიან და ამიტომ დომინანტი იქნება ან ერთი, ან მეორე. ბუნებაში არ იარსებებს ოჯახი, სადაც აბსოლუტურად თანასწორები იქნებიან. რაღაც დოზით მაინც იქნება ერთი დომინანტი, ანუ ოჯახის უფროსი.“

[ფოკუსური ჯგუფი, ექსპერტები, თელავი]

„მე მგონი, ძალადობაა ის, რაც ტრადიციისგან

2. ქართველი ქალი მოჭადრაკეები რამდენჯერმე გახდნენ ევროპის ჩემპიონები.

ძალიან გადახვევა. ტრადიცია ძალიან დიდ განსხვავებას გვაძლევს სხვადასხვა ქვეყნებში. ზოგან რაღაც არის მიღებული და არ აღიქმება ძალადობად. მაგალითად, ვიცით, რომ ჩვენთან ფსიქოლოგიური ძალადობა ძალადობად არ აღიქმება. ანუ, თუ საშუალო მაჩვენებელი გვაქვს რაღაც ტრადიციიდან გამომდინარე, ამ საშუალოსგან გადახვევა უნდა აღვიქვათ ძალადობად. მაგალითად, დიდი ხნის განმავლობაში, მთაში ქალს არ ჰქონდა პირველად ხმის გაცემის უფლება. როგორ შეიძლება ეს ძალადობად აღვიქვათ? ვერ აღიქვამ, როდესაც ყველგან ასეა.” (მომსახურების მიმწოდებელი, თბილისი)

ამგვარად, ნულარ გაგვიკვირდება, თუ მოსახლეობას არ აქვს საკმარისი ინფორმაცია, რადგან, ისინიც კი, ვინც ექსპერტად და მომსახურების მიმწოდებლებად ითვლება ძალადობის სფეროში, ასეთ შეხედულებებს გამოთქვამენ. თუ ჩვენს რეალობაში, ტრადიციულად, ფსიქოლოგიური ძალადობა არ აღიქმებოდა „ძალადობად“, არის ეს არგუმენტი იმისათვის, რომ ის დღესაც არ აღვიქვათ ძალადობად? და თუ ეს ასეა, შეგვიძლია წარმატებით შევინარჩუნოთ ტრადიცია, რომელიც ქალებს უკრძალავს, პირველებმა ამოიღონ ხმა!

ამჟამად, რომ ქართული საზოგადოება არ ფლობს საკმარის ინფორმაციას იმის თაობაზე, თუ რა არის ოჯახში ძალადობა გენდერის ნიშნით. საჭიროა სერიოზული საგანმანათლებლო სამუშაოს ჩატარება საზოგადოების ყველა დონეზე, დანყებული მსხვერპლთაგან, რომლებიც შეიძლება ათწლეულებია ძალადობის ქვეშ იმყოფებიან და არც კი აქვთ გააზრებული ეს და დამთავრებული ექსპერტებითა და მომსახურების მიმწოდებლებით, რომელთა ფუნქცია ძალადობის მსხვერპლთა დახმარებაა. ეს უკანასკნელნი ცდილობენ ადამიანების აზროვნების შეცვლას და ვერც კი აცნობიერებენ, რომ ზუსტად იგივეს ფიქრობენ თვითონაც.

როგორ და რატომ ხდება ძალადობა?

ძალადობის მსხვერპლნი, ისევე, როგორც, პოლიციელები, ექსპერტები და მომსახურების მიმწოდებლები მოძალადის შესახებ მსგავს შეხედულებებს გამოთქვამენ. ისინი ამტკიცებენ, რომ ოჯახში ძალადობა, ძირითადად, ქმრის და მისი ოჯახის (უმეტესად, დედამთილის) მიერ ხორცი-

ელდება, განსაკუთრებით, თუ ქმარი მთვრალია. „მეექვსე წელია ქორწინებაში ვარ და ჩემი ქმარი ექვსი წელია მცემს. მას დედა და დები აქეზებენ. საკუთარი აზრი არ გააჩნია. მის ოჯახს ხშირად მოუყენებია ჩემთვის შეურაცხყოფა და მე თავი ვერ დამიცვია. შევეცადე სამსახური დამეწყო, ჩემმა ქმარმა დედას სთხოვა ნებართვა. მას ეკითხებოდა აბსოლუტურად ყველაფერს. არანაირი პრობლემა არ მექნებოდა, ჩემი ცემა რომ არ დაეწყო. ჩვენ ისევ ერთად ვიქნებოდით.” (თავშესაფარში მცხოვრები მსხვერპლი).

„ჩემი მეუღლე ძირითადად ფიზიკურ და ეკონომიკურ ძალადობას ახორციელებდა, ხოლო ფსიქოლოგიურს – მისი ოჯახის წევრები.” (თავშესაფარში მცხოვრები მსხვერპლი).

„როგორც კი დათვრებოდა ჩემი ქმარი, გინებასა და ცემაზე გადადიოდა. დახმარებისათვის ჩემს დედამთილს მივმართე, მაგრამ მან მიპასუხა, რომ ჩემი ბრალი იყო, ქმარი ასე რომ მექცეოდა. მან კიდევ უფრო გაამწვავა სიტუაცია.” (თავშესაფარში არმყოფი მსხვერპლი)

„ძალადობის ყველა ფორმა მაქვს გადატანილი ჩემი ქმრისაგან ჩვენი თანაცხოვრების სხვადასხვა ეტაპზე. ყველაფერი ძალიან სწრაფად ხდებოდა. როგორც კი რამე შეაწუხებდა, დაუყოვნებლივ აგრესიული ხდებოდა. და ეს საკმაოდ დიდხანს გრძელდებოდა. ოცი წელია გათხოვილი ვარ და ჩემს შემთხვევაში ძალადობის მთავარი მიზეზი ოჯახის წევრების პროვოკაციული ქმედებები იყო. ჩემი მამამთილი ნაკლებად იყო რაიმეზე პასუხისმგებელი, ძირითადად, დედამთილი ახდენდა ზეწოლას ჩემს ქმარზე” (თავშესაფარში არმყოფი მსხვერპლი).

თუ გავითვალისწინებთ დედის დომინანტურ როლს ქართულ ოჯახში, დედის გავლენას უკვე ზრდასრული შვილების პირად ცხოვრებაზე (განსაკუთრებით ბიჭზე, რადგან სწორედ მას მოჰყავს ცოლი ოჯახში) და დედის ზემოხსენებულ კულტს ქართულ კულტურაში, მაშინ აღარ უნდა გაგვიკვირდეს ამ ქალების სიტყვები. უფრო მეტიც, მომსახურების მიმწოდებელიც კი, რომელსაც ქალების დაცვა ევალება მოძალადე ქმრებისგან და მათი ოჯახებისგან, ამბობს:

„...რა თქმა უნდა, აბსოლუტური ჩაურევლობა არ არსებობს. მე მყავს ვაჟები და ვიცი, რომ თუ ჩემი რძალი სათანადოდ არ მოიქცევა, ვერ შევძლებ

ჩემად ყოფნას და ამის მშვიდად ყურებას. თუმცა, ყველაფერი მაინც დამოკიდებულია ფორმაზე” (მომსახურების მიმწოდებელი, თბილისი).

პოლიციელებს ოჯახში ძალადობის შემთხვევებზე ხშირად უწევთ მუშაობა, თითქმის ყოველდღიურად. ისინიც ადასტურებენ, რომ მოძალადეები ძირითადად ქმრები არიან და ამას, უმეტესად, სიმთვრალეში სჩადიან.

„ძალადობის შემთხვევათა უმეტესობა, რომელთანაც პოლიციაში მუშაობის ერთი წლის მანძილზე მქონია საქმე, ხდება ნასვამი ქმრის მიერ, მას შემდეგ, რაც მას ცოლი ეტყვის, რომ ის მთვრალია. ასეთ შემთხვევაში, ქმრები ავტომატურად ხდებიან აგრესიულები ცოლების მიმართ. როცა ქალს ვეკითხებით, თუ როგორ იქცევა მისი ქმარი სიფხიზლეში, იგი, როგორც წესი, გვეუბნება, რომ მისი ქმარი სიფხიზლეში ფრთიანი ანგელოზია.” (პოლიციელი, თბილისი)

ძალადობის მეორე ასევე ფართოდ გავრცელებული ფორმაა შვილების მიმართ მშობლების ძალადობა (მსხვერპლთა მონათხრობის თანახმად, ორი შემთხვევა იყო, როცა მამები სცემდნენ მოზრდილ ქალიშვილებს). ერთი შეხედვით, მშობლების ფიზიკური ძალადობა შვილებზე ნაკლებად არის გავრცელებული, ვიდრე ქმრებისა ცოლებზე. თუმცა, ამონარიდები ჩაღრმავებული ინტერვიუებიდან და ფოკუსური ჯგუფის ტრანსკრიპტებიდან ადასტურებს, რომ მშობლების (განსაკუთრებით დედათა) ფიზიკური და ფსიქოლოგიური ძალადობა ბავშვებზე ასევე საკმაოდ გავრცელებულია, უბრალოდ, მშობლები ხშირად ვერ აცნობიერებენ, რომ ძალადობას სჩადიან. მათთვის ასეთი ქცევა საკმაოდ ბუნებრივია ბავშვებთან მიმართებაში.

„შეიძლება გაბრაზდეს ქმარზე და უმიზეზოდ ბავშვი დასაჯო, რაც საკმაოდ ხშირია”

[ფოკუსური ჯგუფი, ქალები, ასაკობრივი ჯგუფი 35-59, თბილისი].

„ბავშვებთან ვმუშაობ და ვიცი, რომ დედები ხშირად ახორციელებენ ძალადობას საკუთარ შვილებზე. ძალიან ხშირად ვხვდებით ემოციური ძალადობის შემთხვევებს, ვერც დედა და ვერც ბავშვი ამას ვერ აცნობიერებენ. თუმცა, ამას შეიძლება ძალიან ცუდი შედეგები მოჰყვეს. ერთი შემთხვევა მქონდა, დედა მუდმივად ქაჩავდა

წლინახევრის გოგოს თმას. ვეუბნებოდი, რომ ეს ძალადობაა და გაეროს ბავშვის უფლებათა კონვენციით დასჯადი ქმედებაა. ასევე, ძალიან მათემატიკურად ბოლოდროინდელი ტენდენცია, ახალგაზრდა წყვილები ხშირად ეუბნებიან ერთმანეთს და აგრესია ბავშვებზე გადააქვთ.” (მომსახურების მიმწოდებელი, თბილისი)

თუმცა, ფოკუსური ჯგუფის ტრანსკრიპტებიდან ამკარა ხდება, რომ აგრესიის ბავშვებზე გადატანა „ბოლო პერიოდის” ტენდენცია სულაც არაა, არც სილის განა ან ბავშვის თმის მოქაჩვა ახალი გამოგონება. საქართველოში ამგვარი ქცევა საკმაოდ ფართოდ გავრცელებული პრაქტიკაა. ბავშვის ზრდასთან ერთად, ჩნდება ძალადობის სხვა ფორმა, კერძოდ, ემოციური, რომელიც ქართველი დედებისთვისაა დამახასიათებელი. მათ სურთ საკუთარი შვილების ცხოვრება, განსაკუთრებით კი, პირადი ურთიერთობები, ყველა ასპექტში გააკონტროლონ.

მომსახურების ის მიმწოდებლებიც კი, რომელთაც ბავშვების დაცვა სურთ ოჯახში ძალადობისაგან, აღიარებენ, რომ განუხორციელებიათ ფიზიკური და ემოციური ძალადობა შვილებზე.

„ჩემი პირადი მაგალითიდან გეტყვით - მყავს 20 წლის ბიჭები და 7 წლის გოგონა. შესაბამისად, მაშინ ვიყავი ახალგაზრდა, როცა ბიჭებს ვზრდიდი, თმებსაც ვწინკნიდი და ყველაფერი...” (მომსახურების მიმწოდებელი, თბილისი).

„წლების შემდეგ აღმოვაჩინე, რომ ბავშვებზე ძალადობას ვახორციელებდი. ემოციური ძალადობაა, როცა აიძულებ ბავშვს გააკეთოს ის, რაც არ უნდა” (მომსახურების მიმწოდებელი, თბილისი).

ზემოთმოცემული მაგალითები მშობლების შვილებზე ძალადობის ძალიან „მსუბუქი შემთხვევა”-ებია. თუმცა, აღმოჩნდა, რომ ძალადობის უფრო მძიმე ფორმებიც (განსაკუთრებით მაღალმთიან რეგიონებში) ხდება. ისინი სისხლის სამართლის კატეგორიას მიეკუთვნებიან და კანონით ისჯება. მაგალითად, რესპონდენტები ყვებიან შემთხვევას, როცა 18 წლის ფეხმძიმე გოგო ჩემად გაგზავნეს გორიდან თბილისის თავშესაფარში, რადგან, როცა მამამისმა შეიტყო მისი ქორწინების გარეშე ფეხმძიმობის შესახებ, მოკვლით ემოქრებოდა შვილს; ასევე, იყო შემთხვევა, როცა დედამ, აჭარის მაღალმთიან რეგიონში, 25 წლის ფეხმძიმე ქალიშვილი მოკლა, რადგან

ეს უკანასკნელი ქორწინების გარეშე დაფეხმძიმდა. რაც მთავარია, სოფელში მეზობლები მის საქციელს ამართლებდნენ: „აბა რა უნდა ექნა, როცა მისმა შვილმა ასეთი სირცხვილი აჭამაო.“ როგორც ზემოთ განვიხილეთ, სქესობრივი ქცევა, ჩვეულებრივ, რელიგიურ-ეთიკური პერსპექტივიდან განიხილება საქართველოში და ეს სფერო ყოველთვის განსაკუთრებული ზენოლისა და მკაცრი რეგულირების ქვეშ იმყოფებოდა. მოცემული მაგალითები ალბათ ყველაზე მკაფიო ნიმუშია იმისა, თუ რამდენად სასტიკი შეიძლება იყოს ეს ზენოლა და რამდენად სახიფათოა ტრადიციების ბრმად მიყოლა.

და ბოლოს, აუცილებელია განვიხილოთ ძალადობის ტიპი, რომელიც მარნეულის რეგიონში, აზერბაიჯანელმა ქალებმა დაასახელეს. ყველა მათგანი ხაზს უსვავს ძალადობის ტიპს, რომელიც მათი თქმით, ძალიან ფართოდ არის გავრცელებული მათი რელიგიურ-ეთიკური ჯგუფის წარმომადგენლებში – ეს არის არასრულწლოვანი გოგონების მოტაცება. რესპონდენტები ამბობენ, რომ მოტაცებული გოგონები 12-13 წლისანი არიან და ოჯახსა და ქმარს კი არა, საკუთარ თავსაც ძლივს უვლიან. ჩვეულებრივ, ქმრები გოგონებს სკოლაში წასვლას და სწავლის გაგრძელებას უშლიან, ზოგჯერ მეგობრებთან და მშობლებთანაც კი არ უშვებენ. ხოლო, თუ მოტაცებას გადაურჩება, ბევრი აზერბაიჯანელი ქალი ვალდებულია ქმარსა და მის ოჯახს უსიტყვოდ დაემორჩილოს, ხშირად უწევთ საკუთარ უფლებებზე უარის თქმა, რადგან „ეს მათი ეროვნული მენტალიტეტიდაუშვებელია.“

„მე ვიცნობ გოგონას, რომელიც დანიშნულია და სკოლაში ვეღარ დადის, რადგან ამას უკრძალავენ. მას რცხვენია საკუთარი უფლებების დაცვა; სადმე წასვლის ან ნათესავებთან სტუმრობის უფლება არ აქვს. მე ასევე ვიცნობ ერთ გოგონას, რომელიც საკუთარი ნებით გათხოვდა, თუმცა მას არ აქვს უფლება საკუთარ დედასთან წავიდეს ხოლმე, მიუხედავად იმისა, რომ დედა მასთან საკმაოდ ახლოს ცხოვრობს. იგი პროტესტს ვერ გამოთქვამს ეროვნული მენტალიტეტის გამო, მუსულმანური რელიგია მას ამის უფლებას არ აძლევს. ზოგიერთი ცდილობს საკუთარი უფლებების დაცვას, თუმცა უმრავლესობას ამის რცხვენია და მხოლოდ ის ადარდებს, თუ რას იტყვის ხალხი.... ეროვნული მენტალიტეტი ჩვენს ცხოვრებაში უმნიშვნელოვანეს როლს ასრულებს“ (აზერბაიჯანელი ქალი, მარნეული).

კვლევაში ასევე გამოვლინდა შემთხვევები, როცა ახალგაზრდა გოგონებს იტაცებენ არა მხოლოდ ცოლად მოყვანის მიზნით, არამედ გასაყიდადაც. მიუხედავად იმისა, რომ ტრეფიკინგის მსგავსი შემთხვევები მარნეულში ხშირად ხდებოდა და მოსახლეობამ ეს იცოდა, დამნაშავეები მაინც დაუსჯელნი რჩებოდნენ.

„რახან ასე გულწრფელად ვსაუბრობთ, უნდა ვაღიარო, რომ ძალადობას ბევრჯერ შევსწრებივარ. რამდენიმე ოჯახი იყო ჩემს სამეზობლოში, სადაც მუდმივად ჰქონდა ძალადობას ადგილი. ერთ ოჯახში ქალი დალატობდა ქმარს, ქმარი კი ალკოჰოლიკი იყო. მათ მოიტაცეს 12-13 წლის გოგონა და გაყიდეს თურქეთში. რამდენადაც ვიცი, ბევრი ადამიანი აკეთებს ფულს ადამიანებით ვაჭრობით. გაყიდული გოგონები თურქეთში ცხოვრობენ და საქართველოში პერიოდულად ჩამოდიან. მარნეულში ასეთი ბევრი შემთხვევა მომხდარა.“ (აზერბაიჯანელი ქალი, მარნეული)

ამგვარად, რესპონდენტთა მონათხრობების საფუძველზე, გენდერის ნიშნით ოჯახში ძალადობის სამი ტიპი დავადგინეთ საქართველოში, ესენია: ყველაზე გავრცელებული ფორმა, ქმრები (უმეტესად წასვამ მდგომარეობაში) ფიზიკურ და ფსიქოლოგიურ ძალადობას ახორციელებენ ცოლებზე (ხშირად ოჯახის წევრების ნაქვებით); მეორე და ასევე გავრცელებული, მშობლების მხრიდან შვილებზე განხორციელებული ძალადობა (რომელიც უმეტესად ძალადობად არ აღიქმება) და ბოლოს, სპეციფიკურად აზერბაიჯანელი მოსახლეობისათვის დამახასიათებელი ფორმა, 12-13 წლის გოგონების მოტაცება (ზოგჯერ გაყიდვის მიზნითაც).

საქართველოში გავრცელებული ძალადობის ფორმების განხილვის შემდეგ, გავცნოთ ძალადობის ჩადენის მიზეზებს. პირველი მიზეზი, რაც ყველა რესპონდენტის მიერ დასახელდა, არის უმუშევრობა და, შესაბამისად, ფინანსური პრობლემები. ჩვენი რესპონდენტების თქმით, მამაკაცებმა დაკარგეს მათი ტრადიციული ფუნქცია, როგორც ოჯახის მარჩენალის, ხოლო ქალებმა გაცილებით უკეთ მოახერხეს ეკონომიკურ პრობლემების გადაჭრის გზების მოძიება და თავის თავზე მამაკაცის ფუნქციები აიღეს. რესპონდენტების წარმოდგენით, ოჯახში შემომტანი ვინც არის, ის იღებს მნიშვნელოვან გადაწყვეტილებებს. ამგვარად, ქალები ხდებიან დომინანტურნი (რაც ქალის, როგორც მორჩილისა და თავმდაბლის

ნორმატულ სტერეოტიპთან წინააღმდეგობაში მოდის), ოჯახში მამაკაცის პოზიცია სუსტდება და ეს მათ პიროვნულ ღირსებას შეურაცხყოფს. ოჯახში ტრადიციული ფუნქციის დაკარგვა (ღირსებასთან ერთად) მამაკაცებისთვის მტკივნეულია და ისინი საჭიროებენ საკუთარი უფლებების გამყარებას, იწყებენ დაღევას და, ნასვამ მდგომარეობაში, ოჯახში ფიზიკური ძალის გამოყენებას.

„ქალები უკვე გადართულნი არიან სამსახურზე და ოჯახის ფინანსურ უზრუნველყოფაზე, ხოლო კაცები დამოკიდებულნი ხდებიან ქალებზე. მამაკაცები ამბობენ: „ვერაფერს ვაკეთებ, სამსახურები არ არის.“ და ქალებს უწევთ ქუჩაში გასვლა სამუშაოს საძიებლად; ისინი არანაირ სამუშაოს არ თაკილობენ, მიუხედავად განათლებისა და ოჯახური წარმომავლობისა. ოღონდ ოჯახი გადაარჩინონ, ქალები თანახმა არიან ისეთი სამუშაოს შესრულებაზე, რაც კაცებისათვის, შესაძლოა, დამამცირებელი იყოს.“ (თავშესაფარში არმცხოვრები მსხვერპლი)

„დღესდღეობით, ჩვენს ქვეყანაში ისეთი მდგომარეობაა, რომ ქალებს უფრო აქვთ სამუშაო, ვიდრე კაცებს. მამაკაცები ვერ პოულობენ ადგილს ოჯახში და ძალიან ხშირად ეს ხდება მათი აგრესიის მიზეზი. მამაკაცს უჩნდება არასრულფასოვნების კომპლექსი და ამის კომპენსირებას სხვადასხვა გზით ცდილობს, სვავს, ყვირის, მუშტებს იქნევს.“ (პოლიციელი, თბილისი)

„ოჯახში დომინანტია ის, ვისაც ფული შემოაქვს. თავდაპირველად, მამაკაცი იყო ოჯახის მარჩენალი, დღესდღეობით, იგი აღარ მუშაობს და ქალი ხდება პასუხისმგებელი ოჯახში შემოტანაზე. თუმცა, კაცი ცდილობს ლიდერის პოზიციის შენარჩუნებას, რაც, უმეტესად, კონფლიქტით მთავრდება. ძალადობის მიზეზი ხშირად ხდება ის ფაქტი, რომ მამაკაცი ვერ ეგუება ოჯახში მთავარი პირის როლის დაკარგვას, თუმცა, იმავდროულად, ქალს აიძულებს, იმუშაოს და ოჯახი არჩინოს.“ (სასტუმროს მფლობელის სისტემის წარმომადგენელი, თბილისი)

„უფულობა ხასიათდება კიდევ ერთი ასპექტით. ფსიქოლოგიურად ძალიან მტკივნეულია, როცა შენი ცოლი მუშაობს და შენ უმუშევარი ხარ, ეს განსაკუთრებით მტკივნეულია ქართველი კაცისთვის. ასეთ სიტუაციაში, ფსიქოლოგიურად ძალიან გაღიზიანებული ხარ და ცდილობ, დაადანაშაულო მეორე ადამიანი, იმ შემთხვევაშიც კი, თუ ის უდანაშაულოა.“

[ფოკუსური ჯგუფი, მამაკაცები, ასაკობრივი ჯგუფი 35-59, თბილისი]

ექსპერტი #2: „ძალადობის მთავარი მიზეზი უმუშევრობა და მასთან დაკავშირებული პრობლემებია. დღესდღეობით ნამდვილად ეგ არის. გარდა ამისა ჩვენკენ, კახეთისკენ, სასმელი ძალიან მოჭარბებულია და ესეც დიდ როლს თამაშობს. ამდენი მატერიალური გასაჭირის, უმუშევრობის ფონზე სვავენ; რა თქმა უნდა, ყველგან დაიწყეს სმა.“

ექსპერტი #1: „დასაქმებულები არ არიან, მეტი თავისუფალი დრო აქვთ და ამიტომ სვავენ.“

ექსპერტი #2: „კაცები სხვა ადგილებშიც სვავენ, მაგრამ აქ ღვინო თავზე საყრელია. სულ მცირედი პრობლემაც კი მათ გულს უხეთქავთ და ისინი დაუყოვნებლივ დაღევას იწყებენ.“

[ფოკუსური ჯგუფი, ექსპერტები, თელავი]

ამგვარად, მამაკაცის უმუშევრობა, რაც კაცებისა და ქალების ტრადიციული ფუნქციების, შესაბამისად, ოჯახში პოზიციების ცვლილებას იწვევს, ოჯახში ძალადობის მთავარ მიზეზად მოიაზრება. აღნიშნული საკითხი ტრადიციულ შეხედულებებთან, მენტალიტეტთან არის კავშირში, ტრადიციულად მამაკაცი იყო ოჯახის მარჩენალი, რაც მას, შესაბამისად, გადანყვეტილების მიმდების ძალაუფლებასაც აძლევდა, ხოლო დღეს, ქალს (რომელიც უფრო წარმატებული აღმოჩნდა ახალ სიტუაციაში ადაპტირებისა და შვილებისათვის ფინანსური მხარდაჭერის თვალსაზრისით), თავის თავზე აქვს აღებული მამაკაცის ფუნქციები და ოჯახში ყველაზე მნიშვნელოვან გადანყვეტილებებსაც ის იღებს, თუმცა ფორმალურად ოჯახის უფროსი მაინც მამაკაცია. კვლევაში გამოკითხული ერთ-ერთი მომსახურების მიმწოდებელი აღნიშნავს, რომ „ფორმალურად საკმარისი არ არის და, შესაბამისად, მამაკაციც იძულებულია თვითდამკვიდრების მიზნით ძალადობას მიმართოს. მან დაკარგა ოჯახში ძირითადი ფუნქცია და მის დაბრუნებას აგრესიით ცდილობს“. რესპონდენტი ამტკიცებს, რომ ამგვარ სიტუაციას მოაქვს არა მარტო ქალის ტანჯვა, არამედ, ძალიან უარყოფითი გავლენა ბავშვებზე.

„ჩემი დღევანდელი გადმოსახედიდან, მამაკაცები უფუნქციოები არიან. ქალებმა თავის თავზე აიღეს ყველა ფუნქცია და, შედეგად, ბავშვებს დედის ბრუნვა აკლიათ. ამ ყველაფერმა, ბავშვებში შეი-

ძლება ძალიან ცუდი ჩვევები გამოიწვიოს. ქალები მუშაობენ, კაცები კი სვავენ ან წამალს იკეთებენ.” (თავშესაფარში არმცხოვრები მსხვერპლი)

ამ ეტაპზე, ჩვენს წინაშე დგება შევითხვა ბავშვის სამომავლო განვითარებაზე ძალისმიერი გარემოს უარყოფითი გავლენისა და სოციალიზაციის შესახებ. ე. საზერლენდის კრიმინალური ქცევის ფორმირების თეორიის მსგავსად, ჩვენი რესპონდენტებიც ფიქრობენ, რომ კონფლიქტურ ოჯახში აღზრდილი ბავშვი, რომელსაც სოციალიზაცია აკლია, შეიძლება მომავალში თავად გახდეს მოძალადე.

„არაჯანსაღი ცხოვრების სტილი, გარემო, სადაც ბავშვი იზრდება, მომავალში, შესაძლოა, მისი აგრესიის მიზეზი გახდეს. თუ ბავშვი ნორმალურ ოჯახში იზრდება, იგი არასოდეს გახდება მოძალადე.” (თავშესაფარში მცხოვრები მსხვერპლი)

ინტერვიუერი სვამს შევითხვას ოჯახში ძალადობის მიზეზების შესახებ.

„არ ვიცი, ...თუ ვინმეს არ ჰქონდა ნორმალური ბავშვობა... ჩემი ქმარი გაიზარდა ასეთ ოჯახში; მისი მშობლები ფიზიკურად ეხებოდნენ ერთმანეთს. მამამისს ძალიან ცუდი ხასიათი ჰქონდა. შესაბამისად, ჩემს ქმარსაც არასოდეს ჰქონია მშვიდი ბავშვობა, ალბათ ამის ბრალია, რომ ჩემს ქმარს კარგად არ ჰქონდა გაცნობიერებული ოჯახის მთავარი პრინციპები.” (მსხვერპლი, თავშესაფარში არმცხოვრები მსხვერპლი)

„ეს ოჯახზე დამოკიდებულია. თუ ბავშვი იზრდება ოჯახში, სადაც ძალადობა ნორმალური და ჩვეული მოვლენაა, იგი თავად გახდება მოძალადე. ჩვენი, როგორც მშობლების ვალდებულებაა, ჩვენს შვილებს შევუქმნათ ისეთი პირობები, სადაც ისინი ძალადობას ვერ ნახავენ.”

[ფოკუსური ჯგუფი, ქალები, სამცხე-ჯავახეთი]

ამგვარად, ჩვენი რესპონდენტების მიერ დასახელებული ძალადობის ორი მთავარი მიზეზია: 1. მამაკაცის უმუშევრობა, რაც მას ოჯახში ტრადიციულ ფუნქციას უკარგავს (რასაც, ხშირად ალკოჰოლიზმი და წამალზე დამოკიდებულებაც ახლავს თან) და 2. არასათანადო სოციალიზაცია, როგორც ძალადობრივ გარემოში აღზრდის შედეგი.

ძალადობაზე გავლენის მომხდენი და ხელშემწყობი ფაქტორები

ამჟამად, რომ ზემოხსენებულის თანახმად, ოჯახში ძალადობის ხელშემწყობი უპირველესი ფაქტორი არის ტრადიციული ხედვა თუ „მენტალიტეტი.” მიუხედავად იმისა, რომ რესპონდენტები აცნობიერებენ, რომ ბევრ ტრადიციას უფრო მეტი ზიანი მოაქვს საზოგადოებისათვის, ვიდრე სიკეთე, ისინი მაინც არ ღალატობენ მათ. მომსახურების მიმწოდებლებთან ფოკუსური ჯგუფის მონაცემებიდან კარგი მაგალითის მოყვანა შეიძლება. ერთი ფოკუსური ჯგუფის ფარგლებში საკმაოდ ურთიერთგამომრიცხავი შეხედულებები დაფიქსირდა: ერთის მხრივ, ისინი ქართულ ტრადიციებს ოჯახში ძალადობისათვის ხელშემწყობ ფაქტორებად განიხილავენ, ხოლო მეორეს მხრივ, ისინი იმავე ტრადიციულ შეხედულებებს აწუხებენ, რომლებიც გენდერულ უთანასწორობას უწყობს ხელს და მამაკაცის უსიტყვო მორჩილებას გულისხმობს.

„ტრადიციები ვახსენეთ და ტრადიციულად, ჩვენს მენტალიტეტში, კაცი უნდა იყოს მოძალადე ქალზე. ქალი მამაკაცზე დამოკიდებულია, რაც ძალადობაა. თუნდაც მემკვიდრეობის გადანაწილების საკითხი აიღეთ, ყველაფერი მემკვიდრეობით ვაჟს ერგება.”

და უცებ:

„მე მგონი, ძალადობაა ის, რაც ტრადიციისგან ძალიან გადახვევაა... ვიცით, რომ ჩვენთან ფსიქოლოგიური ძალადობა ძალადობად არ აღიქმება. ანუ, თუ საშუალო მაჩვენებელი გვაქვს რაღაც ტრადიციიდან გამომდინარე, ამ საშუალოსგან გადახვევა უნდა აღვიქვათ ძალადობად. მაგალითად, დიდი ხნის განმავლობაში, მთაში ქალს არ ჰქონდა პირველად ხმის გაცემის უფლება. როგორ შეიძლება ეს ძალადობად აღვიქვათ? ვერ აღიქვამ, როდესაც ყველგან ასეა.”

ან:

რესპონდენტი #7: „ჩემი აზრით, ოჯახში ავტორიტეტი კაცი უნდა იყოს. ასეთი ოჯახი უფრო ძლიერიცაა, ბავშვები უფრო მშვიდად და დაცულად გრძნობენ თავს მამის გვერდით, ვიდრე დედასთან.”

რესპონდენტი #5: „ოჯახში, სადაც დედასა და მამას თანაბარი უფლებები აქვთ, ბავშვი არასწორად იზრდება.”

[ფოკუსური ჯგუფი, მომსახურების მიმწოდებლები, თბილისი]

მეორე მაგალითი სასჯელალსრულებითი სისტემის წარმომადგენლებთან ფოკუსური ჯგუფის ტრანსკრიპტიდან შეგვიძლია ავიღოთ. ჯგუფის მონაწილეები ამტკიცებენ, რომ აუცილებელია ტრადიციული სტერეოტიპებისა და მოძველებული საზოგადოებრივი განწყობების შეცვლა. „მენტალიტეტის პრობლემა ძალიან სერიოზულია, განსაკუთრებით, სოფლებში. თუმცა ასეთი ოჯახები თბილისშიც ბევრია..... ბევრი სამუშაო საჭირო ადამიანთა ცნობიერების შესაცვლელად.... უნდა ვიმუშაოთ საზოგადოებასთან, რათა შევცვალოთ სტერეოტიპები და განწყობები.“ თუმცა, როცა საქმე მათ პირად ცხოვრებას ეხება, ისინი უარყოფენ სტერეოტიპებიდან გადახვევას.

სასჯელალსრულებითი სისტემის წარმომადგენელთა მიხედვით, ერთ-ერთი სფერო, სადაც ტრადიციული სტერეოტიპები ფუნდამენტურად უნდა შეიცვალოს არის ურთიერთობა მშობლებსა და მათ შვილებს შორის. მათი აზრით, მშობელთა მხრიდან ზედმეტი ყურადღება ძალადობის გარკვეულ ფორმად შეიძლება ჩაითვალოს³, ხოლო ოჯახურ ძალადობასთან ბრძოლის ეფექტური გზა შვილების „გათავისუფლებაა“, როგორც ეს ევროპაში ხდება და ევროპული სტილის ოჯახების დამკვიდრებაა, რომელთა მახასიათებელია ქორწინებამდე თანაცხოვრება.

„პარტნიორის შერჩევას შეიძლება თვეები და წლები დასჭირდეს, თუმცა ადამიანმა ეს აუცილებლად დამოუკიდებლად უნდა გააკეთოს. ჩვენს შვილებს ხშირად არ ვუქმნით პირობებს იმისათვის, რომ ისინი ოჯახს გარეთ დამოუკიდებლად არსებობას მიეჩვიონ.... არც ზრდასრული ადამიანი და არც წყვილი ოჯახზე დამოკიდებული არ უნდა იყოს. მშობლებმა უნდა შეწყვიტონ შვილების კონტროლი მთელი ცხოვრების მანძილზე.“ თუმცა იქვე:

მოდერატორი: „თანახმა იქნებით თუ არა, თქვენმა შვილმა პარტნიორთან დაუქორწინებლად ცხოვრება რომ მოისურვოს?“

რესპონდენტი #2: „თანახმა ვარ, თუ მოსწონს ვინმე, ჩემთან მოიყვანოს და ჩემს სახლში იცხოვროს. უბრალოდ, მართლ არ მინდა იყოს, ბიჭია და

3. ამ ლოგიკით, საქართველოში გავრცელებული ფრაზები „დედიკოს ბიჭი“ და „დედას ნებიერი“ ძალადობის პროდუქტებია.

მეშინია რამე არ მოხდეს. თორემ არც ერთ შემთხვევაში წინააღმდეგობას არ გავუწევ. გოგო რომ მყავდეს, მაშინ არა, მაშინ ვერ დავუშვებდი ამას.“
რესპონდენტი #3: „ალბათ, მაქსიმუმ ათ წელიწადში ჩვენც აღარ ვიქნებით ასე.“

რესპონდენტი #2: „გოგოსთვის მაინც მიუღებელია. ზოგადად კი, მაგრამ ჩემიანზე ვერ დავუშვებდი. სამარცხვინო ფაქტად და მეტიჩრობად ჩამითვლიან. საზოგადოება შეურაცხყოფას მომაყენებს, ნამდვილად ვიცი.“

რესპონდენტი #3: „შენ თვითონაც შეურაცხყოფილად იგრძნობ თავს.“

[ფოკუსური ჯგუფი სასჯელალსრულებითი სისტემის წარმომადგენლებთან, თბილისი]

და ამ ადამიანებს, რომლებიც თითქოსდა კარგად უნდა იცნობდნენ კანონებს და გენდერულ უთანასწორობას უნდა ებრძოდნენ, არ სურთ მათი ვაჟები ოჯახს გარეთ ცხოვრობდნენ, მიუხედავად იმისა, რომ თავად კარგად იციან, თუ რა რთულია, როცა ცოლ-ქმრის ურთიერთობაში ოჯახი, განსაკუთრებით კი, დედამთილი ერევა და ხშირად ოჯახში ძალადობის მიზეზიც ხდება. მათ ორმაგი მორალი ამოძრავებთ – ვაჟის პარტნიორთან თანაცხოვრება მისაღებია, ხოლო ქალიშვილის პარტნიორთან თანაცხოვრება – აბსოლუტურად მიუღებელი; ამავე დროს, ისინი თავად მისდევენ მოძველებულ სტერეოტიპებს (რას იტყვის ხალხი?), ამტკიცებენ რა, რომ საზოგადოებასთან მუშაობაა საჭირო აღნიშნული სტერეოტიპების შესაცვლელად. თუ ამ სფეროში გათვითცნობიერებული ადამიანები ასე ფიქრობენ, არ უნდა გაგვიკვირდეს, რომ უბრალო ადამიანები, რომელთაც ოჯახში ძალადობის მნიშვნელობა არც იციან, იგივეს ფიქრობენ.

მეორე სფერო, სადაც საზოგადოების გაკიცხვა თავიდან უნდა იქნას აცილებული, განქორწინებაა, რომელზეც ტრადიციული შეხედულებები დიდ გავლენას ახდენს. ფოკუსურ ჯგუფში ჩართული ქალები განქორწინებას ახასიათებენ, როგორც „კატასტროფას“ და „ქვეყნის დასასრულს.“ ჯგუფის წევრები თანხმდებიან, რომ „საზოგადოებას, ჩვეულებრივ, ძალიან უარყოფითი დამოკიდებულება აქვს „დაბრუნებული ქალების“ მიმართ. ქალის ოჯახს რცხვენია ხოლმე მეგობლებისა და ნათესავების, ძლიერ წუხს, თუ „რას იტყვის ხალხი.“ აქედან გამომდინარე, ძალიან

ხშირად, მშობლები უარს ამბობენ განათხოვარი ქალიშვილის უკან მიღებაზე, იმ შემთხვევაშიც კი, თუ იციან, რომ მათ ქალიშვილს ქმარი ცუდად ექცევა. ასეთი ფაქტები, ჩვეულებრივ, სოფლებში ხდება ხოლმე. ქართულ კულტურაში ქალის მიმართ ნორმატული შეხედულება გულისხმობს იმას, რომ ქალი უნდა იყოს თავმდაბალი და მორჩილი. მან უნდა აიტანოს ქმრისა და მისი ოჯახის ცუდი მოპყრობა, რათა შეინარჩუნოს ოჯახი და ბავშვებს შეუნარჩუნოს მამა. ამგვარი სიტუაცია არა მარტო ქალის ფიზიკურ და ფსიქოლოგიურ მდგომარეობას უქმნის საფრთხეს, არამედ იგი ბავშვების ფსიქოლოგიურ მდგომარეობასაც ზიანს აყენებს. მშობლების აზრით, ძალადობის ერთ-ერთი მთავარი მიზეზია არასათანადო სოციალიზაცია და ძალადობრივ ოჯახში აღზრდა. აქედან გამომდინარე, მიუხედავად იმისა, რომ ზოგიერთი რესპონდენტი ფიქრობს, რომ „თუ ძალიან აუტანელი არაა მდგომარეობა, ქალმა უნდა გაუძლოს ყველაფერს ბავშვების გულისთვის“, ბევრი მაინც იმას ფიქრობს, რომ „უკეთესია საჭმელი გაკლდეს და ბავშვი ნორმალურ და მშვიდ გარემოში აღზარდოს - ეს იქნება ბავშვებისთვისაც და ქალისთვისაც საუკეთესო გამოსავალი.“ [ფოკუსური ჯგუფი, ქალები, ასაკობრივი ჯგუფი 35-59, თელავი]

რიგი რესპონდენტებისა ფიქრობს, რომ არა მარტო არასაკმარისი სოციალიზაცია, არამედ, ზოგადად, გენდერული სოციალიზაცია ხელს უწყობს ოჯახში ძალადობას, რადგან მშობლები, ტრადიციულად, ვაჟებს ასწავლიან, იყვნენ აგრესიულები და ყოველთვის გადაუხადონ სამაგიერო სხვებს, ხოლო ქალიშვილებს ასწავლიან, იყვნენ ტოლერანტულები და მიმტევებლები.

„იცით, ძალადობა საიდან ჩნდება? მე ბიჭიც მყავს და გოგოც და იცით, როგორ ვზრდით ჩვენს ვაჟს? ვეუბნებით, რომ თუ ვინმე დაარტყამს, მანაც დარტყმით უნდა უპასუხოს. ვინმემ რამე წაგართვა? შენც იგივე უნდა გაუკეთო. ჩვენ, დედები, ვაკეთებთ ამას; ჩვენ ვართ ყველაფრის საწყისი; ჩემი ქმარი ასე იყო აღზრდილი და ჩვენს ვაჟსაც ასე ვზრდით. თუმცა, გოგონას სხვაგვარად ვზრდით, მას ტოლერანტობასა და მიმტევებლობას ვასწავლით.“

[ფოკუსური ჯგუფი, ქალები, სამცხე-ჯავახეთი]

რესპონდენტების მიერ დასახელებული კიდევ ერთი ფაქტორი, რაც ოჯახში ძალადობას უწყობს ხელს, შესაბამისი ინფორმაციის ნაკლებობაა,

რაც, თავის მხრივ, მოსახლეობის დაბალ განათვნიანობიერებულობას ინვესტ. ზემოთ მოცემულ ნაწილში „რა არის ძალადობა?“ აღვნიშნეთ, რომ რესპონდენტებმა არათუ საკუთარი უფლებები არ იციან, ოჯახში ძალადობის მნიშვნელობაც არ ესმით. ეს ტენდენცია დამახასიათებელია როგორც ძალადობის მსხვერპლთათვის, ისე პოლიციელებისა და მომსახურების მიმწოდებლებისათვის.

კვლევაში გამოკითხული ექსპერტები თვლიან, რომ მათ სამუშაოში მთავარი დაბრკოლებაა ის ფაქტი, რომ ძალიან ხშირად ქალები ვერ აღიქვამენ თავს ძალადობის მსხვერპლად და, შესაბამისად, არც დახმარებისათვის მიმართავენ შესაბამის სამსახურებს. ისინი იხსენებენ ბევრ შემთხვევას, როცა ხედავენ, რომ „ქალი მსხვერპლია, თუმცა თავად ამას ვერ ხვდება და ფიქრობს, რომ ჩვეულებრივი ამბავია; თუ ქმარი გაბრაზდება და გირტყამს“ (ექსპერტი, თელავი). ისინი მსხვერპლ ქალებს ორ კატეგორიად ყოფენ: ქალები, რომლებიც აცნობიერებენ, რომ არიან ძალადობის მსხვერპლნი და ძალადობასთან ბრძოლის მიზნით გარკვეულ ზომებსაც იღებენ, ამდენად, შესაბამის შედეგებსაც აღწევენ. თუმცა, ასეთი ქალების რაოდენობა დიდი არაა. მეორე კატეგორიაა ქალები, რომლებიც ვერ აცნობიერებენ, რომ ძალადობის მსხვერპლნი არიან, არ ეწინააღმდეგებიან ძალადობას, პირიქით, ცდილობენ იყვნენ ტოლერანტულები. ისინი მსხვერპლთა უმრავლესობას წარმოადგენენ.

კვლევაში გამოკითხული ყველა ექსპერტი და მომსახურების მიმწოდებელი აცხადებს, რომ სოფლებში ყველაზე დიდი პრობლემა ინფორმირებულობის დაბალი დონეა, განსაკუთრებით, მაღალმთიან რეგიონებში. დაბალ ინფორმირებულობას თან ერთვის ტრადიციული შეხედულებების დომინანტური როლი, რაც კიდევ უფრო ართულებს სიტუაციას.

„რეგიონებში მთავარი პრობლემა საკუთარი უფლებების არცოდნაა. ორივეს, ქალებსაც და ვაცებსაც, განსხვავებული მენტალიტეტი აქვთ, მათ არ იციან, რომ ის, რასაც ზოგიერთი მამაკაცი სჩადის, ნორმალურისგან გადახრება. მამაკაცი ფიქრობს, რომ ნორმალურია, რაც საკუთარი ბებია-ბაბუებისაგან და მშობლებისაგან ისწავლა. ჩემს ნათესავებთან და მეგობრებთან რეგიონებში სტუმრობისას, ბევრჯერ მიგრძენია ასეთი დამოკიდებულება.“ (ექსპერტი, თბილისი)

„...ჩვენი მენტალიტეტისა და ტრადიციების მიუხედავად, თუმცა ნამდვილად არ არის ტრადიცია, მშვიდად უყურო, როგორ გიკლავს ვიღაცა შვილს, მაინც აიძულებენ ქალიშვილებს, მოთმინებით აიტანონ ქმრის საქციელი. ეს განათლების დაბალ დონეზე მიუთითებს. აქედან გამომდინარე, რეგიონების მოსახლეობასთან აუცილებელია მუშაობა, რათა ხალხმა გააცნობიეროს, რომ უკეთესია ოჯახი დაინგრეს, ვიდრე ვიღაცა შვილს გიკლავდეს.“ (სასჯელალსრულებითი სისტემის წარმომადგენლები, თბილისი)

რესპონდენტთა თანახმად, კიდევ ერთი ფაქტორი, რაც ოჯახში ძალადობას უწყობს ხელს, კანონის არაეფექტურობაა. რესპონდენტების თქმით, მართალია, ოჯახში ძალადობის კანონი არსებობს, იგი პრაქტიკაში ნაკლებად გამოიყენება, რადგან არ არსებობს კანონის განსახორციელებლად საჭირო მექანიზმები და რესურსები. პოლიციელები საკუთარ თავს ახასიათებენ, როგორც „საფრთხოებლებს“, რადგან ერთადერთი, რაც მათ შეუძლიათ, მოძალადეების მცირე ხნით დაშინებაა; მათ არ შეუძლიათ ოჯახურ ძალადობასთან ეფექტურად ბრძოლა, რადგან „ამისათვის არ არსებობს შესაბამისი მექანიზმები, აქედან გამომდინარე, ამ პროცესს რაიმე შედეგი არ მოჰყვება.“

„აზრი აქვს იმ მხრივ, რომ საფრთხოებელასავით ხარ, შენით აშინებ. ვისაც შეხება ჰქონია ამ საქმესთან, თუნდაც სასამართლოში, ყველამ იცის, რომ ამას შედეგი არ მოჰყვება – მიიყვან მოსამართლესთან, მოსამართლე გამოიტანს დადგენილებას, რომელსაც შედეგი ნული აქვს. მიხვალ, დაწყნარდება სიტუაცია, წამოხვალ, შემდეგ ისევ დაიძაბება და გამოგიძახებენ, ისევ მიხვალ და ივლი ასე, სანამ ცვლას არ გადააბარებ.“ (პოლიციელი, თბილისი)

„უბრალოდ, შეგვიძლია მივიდეთ და დავანყნაროთ, სხვა არაფრის გაკეთება არ შეგვიძლია. კანონშიც არაფერი წერია.“ (პოლიციელი, თბილისი)

„ერთადერთი, რისი გაკეთებაც პოლიციელს შეუძლია, შემაკავებელი ორდერის გამოწერაა, თუმცა, მასაც არაფრის ძალა არ აქვს. მიუხედავად იმისა, რომ არსებობს კანონი ოჯახში ძალადობაზე, მის შესასრულებლად ძალიან ცოტა რამ თუ კეთდება, არ არსებობს სარეაბილიტაციო ცენტრები, სადაც ძალადობის მსხვერპლთა მოძა-

ლადეებისაგან დააშორებენ. ამგვარი ცენტრების შექმნას არც ბიუჯეტი და არც კანონი არ ითვალისწინებს. შედეგად, მსხვერპლი კვლავაც მოძალადესთან აგრძელებს ცხოვრებას.“ (ექსპერტი, თელავი)

მიუხედავად იმისა, რომ პოლიციელები და ექსპერტები აცხადებენ, რომ 100 შემთხვევიდან 90 წყდება და სასამართლომდე არ მიდის, რადგან ეს უმნიშვნელო ფიზიკური ტრავმებია და რომ პოლიციას არ აქვს უფლება, დააპატიმროს მოძალადე, მათ გული სწყდებათ, რომ ის ათი შემთხვევაც რეაგირების გარეშე რჩება, რადგან სახელმწიფო ძალადობის მსხვერპლთათვის არც შესაბამის დაფინანსებას უზრუნველყოფს და არც რეაბილიტაციის ცენტრებს. ამგვარად, რესპონდენტთა თქმით, ოჯახში ძალადობის გავრცელებისათვის ხელსაყრელი პირობებია შექმნილი. ბევრი მათგანი სახელმწიფოსაც კი ადანაშაულებს იმაში, რომ ძალადობის ჩასადენად ხელსაყრელ პირობებს ქმნის.

„ჩემი აზრით, ბოლო 10-20 წლის განმავლობაში, სახელმწიფო თავად არის ძალისმიერი და ეს საზოგადოებაზეც აისახება.“ (ექსპერტი, თბილისი)

ამგვარი „ასახვა“ თითქოსდა ბუნებრივიც არის, განსაკუთრებით, თუ გავითვალისწინებთ ისტორიულ წარსულს და ოჯახის, როგორც სახელმწიფოს „მიკრო მოდელის“ აღქმას საქართველოში.

რას აკეთებენ ქალები და რისი გაკეთება შეუძლიათ ოჯახში ძალადობასთან საბრძოლველად

წინა თავების მიმოხილვიდან აშკარად ჩანს, რომ ოჯახში ძალადობაზე გავლენის მომხდენი და ხელის შემწყობი ძირითადი ფაქტორები ტრადიციული აზროვნება და მოსახლეობის დაბალი ინფორმირებულობის დონეა. რესპონდენტების შეხედულებები ადასტურებს, რომ ეს ფაქტორები გავლენას ახდენს ქალის სრულ უმოქმედობაზე ან ოჯახში ძალადობის მიმართ ტოლერანტობაზე საქართველოში. ამგვარად, შევითხვათ: რას აკეთებენ საქართველოში ქალები გენდერული უთანასწორობისა და ძალადობის წინააღმდეგ?, ყველაზე სავარაუდო პასუხია: შემთხვევათა უმეტესობაში, არაფერს, გარდა მოთმინებისა.

სიღრმისეულმა ინტერვიუებმა და ფოკუსურმა ჯგუფებმა, როგორც დედაქალაქის, ისე რეგიონების მცხოვრებ ქალებთან გამოავლინა, რომ ოჯახში ძალადობის შემთხვევაში, ისინი ძირითადად პასიურები რჩებიან, რადგან, ტრადიციულად, მამაკაცისა და ქალის ურთიერთობები დომინანტი-დაქვემდებარებულის თვალსაზრისით განიხილება. აქედან გამომდინარე, არ უნდა გაგვიკვირდეს, თუ ეს ქალები ქმრებს „პირველ და არა მეორე ნახევრებად“ აღიქვამენ. ქმარს უფლება აქვს, უკარნახოს ცოლს, რა აკეთოს, სად წავიდეს, რა ჩაიცვას და, თუ საჭიროა, ფიზიკურადაც შეეხოს მას. გარდა ამისა, განქორწინება აღიქმება „სამარცხვინოდ“ ან „კატასტროფადაც“ კი. ქალი რესპონდენტები თავად აცხადებენ, რომ ქალმა არ უნდა იფიქროს განქორწინებაზე, თუ მის მიმართ ძალადობა აუტანელი არ გახდება. უფრო მეტიც, ძალადობის მსხვერპლთა თავშესაფარში ერთი ქალი, რომელსაც ქმარი ექვსი წლის განმავლობაში გამუდმებით აყენებდა ფიზიკურ და სიტყვიერ შეურაცხყოფას, ამტკიცებდა, რომ ქმარს ასე ძლიერ რომ არ ეცემა, ისინი დღემდე ერთად იქნებოდნენ.

„ოჯახში ქალსაც და კაცსაც ერთი და იგივე აზრი უნდა ჰქონდეთ. მე რომ ვინმემ მკითხოს, ოჯახში ყოველთვის პირველად ჩავთვლი მამაკაცს. ის არის ჩემი პირველი ნახევარი. პირველი და არა მეორე, იმის მიუხედავად, რომ მე მასზე არაფრით ნაკლები არა ვარ... თუ ჩემს მეგობართან ვარ და ქმარი დამირეკავს და მთხოვს, სახლში დაუყოვნებლივ მისვლას, იქ ერთ წუთსაც აღარ გავჩერდები; თუ ჩემს ქმარს არ მოსწონს, როგორ მაცვია, არ დავინწყებ დავას ასეთ უმნიშვნელო რამეზე, არ ჩავიცვამ იმ კაბას და მორჩა. ხომ არ მოკვდები, თუ მაინცდამაინც ის კაბა არ მეცმევა.“

[ფოკუსური ჯგუფი, ქალები, ასაკობრივი ჯგუფი 35-59, თბილისი].

„მართო ქალის ცხოვრება იმდენად საშინელებაა, რომ თუ ქმარი ძალიან არ გირტყამს, სჯობს, ისევ შენ გაუგო შენს ქმარს და ოჯახი გქონდეს... გარდა ამისა, განქორწინებულ ქალს ყოველთვის გარკვეული სტიგმა დასდევს საზოგადოებაში.“

[ფოკუსური ჯგუფი, ქალები, ასაკობრივი ჯგუფი 35-59, თბილისი]

და თუ თბილისში მცხოვრები დასაქმებული ქალი ფიქრობს, რომ ქმრის სურვილი ავტომატურად იქცევა ცოლის სურვილად და რომ განქორწინე-

ბა „საშინელებაა“ და თუ ქმარი ძალიან არ გცემს, უმჯობესია მასთან დარჩე (იმიტომ რომ სტიგმის შიში გაქვს), ალბათ, აღარ გაგვიკვირდება, რომ სოფელში მცხოვრები, დაუსაქმებელი და ფინანსურად ქმარზე დამოკიდებული ქალები იმავეს ფიქრობენ.

„კაცი ყოველთვის ერთი საფეხურით მაღლა დგას. ოჯახის უფროსია და უნდა წარმართოს ოჯახი, ის არის კაცი. კაცის წინ რომ ცოლი მიდის, ცოტა არ სიამოვნებთ მამაკაცებს, მათი ხმა უფრო გადამწყვეტი უნდა იყოს. რაც კაცის საქმეა და კაცის გადასაწყვეტია, იქ მიდის ხოლმე ზოგი წინ. ეს ნიშნავს ცოლის წინ წასვლას. ასე არ უნდა მოიქცეს ქალი. საზოგადოების მხრიდან ცოტა სხვანაირად ჩანს ეს უკვე... ადრე სხვანაირად იყო და ახლანდელი ახალგაზრდებისთვის რომ შემიხედავს, სხვანაირად მომხვედრია თვალში, მითქვამს, რომ არასწორად იქცევინა. ვერ წარმომიდგენია, ჩემს მეუღლეზე წინ გადამედგა ნაბიჯი და მეთქვა, არა, მე მაინც უნდა წავიდე სადღაც, გინდ გამიშვა და გინდ არაო. დღეს კი არიან ასეთი ახალგაზრდები, რაც არ მომწონს.“

[ფოკუსური ჯგუფი, ქალები, ასაკობრივი ჯგუფი 35-59, თელავი]

ზემოთ წარმოდგენილი ნაწყვეტი ადასტურებს, რომ შუა ხნის ქალები საკმაოდ ტრადიციულ შეხედულებებს ფლობენ ოჯახში მამაკაცის, როგორც დომინანტის, პოზიციის შესახებ. მათი აზრით, მამაკაცი ქალზე ერთი ნაბიჯით წინ დგას. მათ სჯერათ, რომ ქალი არ უნდა წავიდეს „მამაკაცზე წინ.“ მათ მოსწონთ დაქვემდებარებულის პოზიციაში ყოფნა და აკრიტიკებენ ახალგაზრდებს, რომელთაც სიტუაციის შეცვლა სურთ.

როგორც ექსპერტების და სასჯელალსრულებითი სისტემის წარმომადგენლების, ისე არაკვალიფიციური მოსახლეობის აზრით, სწორედ ეს ინვესტ ქალის აქტიურობის/პასიურობის ფუნდამენტურ პრობლემას. მათი თქმით, ქალის პასიურობა ნიშნავს არაფრის კეთებას და ძალადობის აღსაკვეთად დროული ნაბიჯების არგადადგმას, ხოლო ქალის აქტიურობა გულისხმობს უკიდურესი ზომების მიღებას (ქმრის მოკვლასაც კი), როცა ოჯახში ძალადობა უკვე გაუსაძლისი ხდება.

„ადამიანი არჩევანს აკეთებს შემდეგნაირად: არ უნდათ, რომ ახლობელი ციხეში მოხვდეს. ურჩევნიათ ეს ყველაფერი მოითმინონ. უფრო დიდ უბედურებად მიაჩნიათ სასამართლოში საქ-

მის წაღება... როცა ესმით, რომ პოლიცია უნდა მოვიდეს და სასამართლოში უნდა წავიდნენ, ეს უფრო აშინებთ. შეიძლება სტერეოტიპი აქვთ პოლიციის და სასამართლოს მიმართ. ისინი ხვდებიან, რომ ამან შეიძლება კი არ უშველოთ, უფრო გაურთულოთ სიტუაცია. ადამიანს უნდა მივანოდოთ, რომ ეს არ ავნებს მის ოჯახს, მის მდგომარეობას... ვგულისხმობ, რომ პრობლემაა მათ მოქმედებაშიც და მათ უმოქმედობაშიც. მოქმედებაში ვგულისხმობ იმას, რომ მკვლელობის შემთხვევებიც იყო.” (ექსპერტი, თბილისი)

„მე უამრავ ასეთ ოჯახთან მაქვს შეხება და ვიცი, რომ მხოლოდ მაშინ, როცა სიკვდილ-სიცოცხლის საკითხი დგება, მეზობლებმა შეიძლება გაბედონ ჩარევა და პატრულს გამოუძახონ.” (მომსახურების მიმწოდებელი, თელავი)

„ქართველი ქალების მინუსი ის არის, რომ, თუ რაღაც უბედურება არ მოხდა, ასეთ ამბავს სააშკარაოზე არ გამოიტანენ. პატრულს იმ შემთხვევაში გამოიძახებენ, ქმარი რომ უკვე დანით დასდევს. დაფარულია ეს თემა ისევე, როგორც სექსუალური პრობლემების დროს, რომელზეც საუბარს და ექიმთან მისვლასაც ერიდებიან. პერიფერიებისა და რეგიონებში ეს განსაკუთრებით ასეა. თუ მეზობელმა არ გაიგო, რომ ცოლ-ქმარი ხოცავს ერთმანეთს და პატრულს არ გამოუძახა, თვითონ არ ამბობენ.”

[ფოკუსური ჯგუფი, ქალები, ასაკობრივი ჯგუფი 35-59, თბილისი]

ამ პრობლემას უფრო მეტად სასჯელსრულებითი სისტემის წარმომადგენლები იცნობენ, რადგან უწევთ ისეთ ქალებთან შეხება, რომლებმაც ძალადობის სიტუაციაში, თავის დაცვის მიზნით ან უბრალოდ იმის გამო, რომ მეტის ატანა აღარ შეეძლოთ, ქმრები მოკლეს. აღნიშნული სისტემის თანამშრომლები ამტკიცებენ, რომ „ესენი არ არიან ქალები კრიმინალური მენტალიტეტით, არც პოტენციური მკვლელები, ისინი ჩვეულებრივი დედები არიან.” პრობლემა იმაში მდგომარეობს, რომ ისინი წლების განმავლობაში ითმენდნენ ოჯახში ძალადობას „და ბოლოს, აფექტის მდგომარეობაში, მთელმა ტკივილმა, სიბრაზემ და აგრესიამ ერთად ამოხეთქა.” სასჯელსრულებითი სისტემის თანამშრომლები ამ ქალებს არ ადანაშაულებენ, პირიქით, ცდილობენ მათ გაგებას, რადგან, მათი თქმით, „არავინ იცის, რას ჩაიდენს აფექტის მომენტში, ეს

ხშირად ემოციები უფროა, ვიდრე წინასწარი განზრახვა.” სხვების მსგავსად, სასჯელსრულებითი სისტემაც ამ ყველაფერში „ტრადიციულ მენტალიტეტს” ადანაშაულებს. ტრადიციები ქალებს აიძულებს, აიტანონ ძალადობა და ჩუმად იყვნენ, ვიდრე „მოთმინების ფიალა არ აევსებათ.”

თუმცა, კვლევის სუბიექტების იდეები ასევე ადასტურებს, რომ სოციალურ-ეკონომიკურ გარდაქმნასთან ერთად, სიტუაცია თანდათან იცვლება. მიმდინარე გარდაქმნები ჩვენს საზოგადოებაზე გავლენას ახდენს და ახალგაზრდა თაობა ბრმად აღარ მიჰყვება ტრადიციებს, უფრო მეტიც, ხშირად გადაუხვევს კიდევ მათგან. ახალგაზრდა გოგონები ვეღარ იტანენ ქმრებისაგან იგივეს, რასაც მათი ბებიები და დედები იტანდნენ თავის დროზე. ისინი შეპყრობილნი არიან „გენდერული თანასწორობის” იდეებით, რაც „მოდერნიზაციის ვესტერნიზაციის” შედეგია. შესაბამისად, ისინი მზად არიან საკუთარი უფლებების დასაცავად.

„ჩვენი ბებიებისა და დედების თაობებიდან მოდის, რომ კაცი მთავარი იყო ოჯახში. ჩემზეც ასე გადმოვიდა, მაგრამ ჩემს შვილებში უკვე ასე აღარ არის... ჩვენს თაობას გამჭდარი აქვს მშობლებისგან, რომ, კაცი რომ სახლში მოვიდოდა, ცოლი ჩუსტებს მიუტანდა, მაგიდას გაუწყობდა. კაცი რომ სახლში მოვიდოდა, იგრძნობოდა... ჩემი ქალიშვილი ამას აღარ იზამს. ვიცი, ქმარმა რომ სთხოვოს, ჩუსტი მომიტანეო, არ მიუტანს... ჩემში მამაკაცის კულტი მაინც ზის, ჩემს შვილში კი აღარ. ჩემი შვილის ოჯახი უკვე თანასწორუფლებიანია. ბევრი ახალგაზრდა წყვილი დღეს ინანილებს ფუნქციებს.”

[ფოკუსური ჯგუფი, ქალები, ასაკობრივი ჯგუფი 35-59, თბილისი]

„დღევანდელ ცვალებად გარემოში, ჩვენი შვილების თაობაზე გავლენას ახდენს მოდერნიზაციის ვესტერნიზაციის ტენდენციები, ისინი შეპყრობილნი არიან თანამედროვე იდეებით, როგორცაა მშობლებისგან ადრეულ ასაკში დამოუკიდებლად გასვლა, პარტნიორთან ქორწინებამდე თანაცხოვრება, გენდერული თანასწორობისათვის ბრძოლა და ა.შ.” (ექსპერტი, თბილისი)

ამგვარად, დღესდღეობით, ქართველი ქალის ტრადიციული იმიჯი (თავმდაბალი და მორჩილი) ჩანაცვლებულია ქალით, რომელსაც შეუძლია „გენდერული თანასწორობისათვის ბრძოლა,” სა-

კუთარი უფლებების დაცვა, თუმცა ტრადიციული შეხედულებები მაინც პრობლემად რჩება, განსაკუთრებით, უფროსი ასაკის ქალებისათვის, რომლებიც კვლავაც ოჯახში ძალადობის მოთმენას და განქორწინების თავიდან აცილებას არჩევენ.

კიდევ ერთი ფაქტორი, რაც ქალის მიერ ოჯახში ძალადობის ტოლერანტობაზე ახდენს გავლენას, ჭერის გარეშე დარჩენისა და შვილების შენახვის შიშია. აღნიშნული დასტურდება თავშესაფარში მცხოვრებ ძალადობის მსხვერპლებთან ჩატარებული სიღრმისეული ინტერვიუებით. ბევრი მათგანი აცხადებს, რომ იძულებული იყო აეტანა ქმრის მხრიდან ძალადობა წლების განმავლობაში, რადგან არსად ჰქონდა წასასვლელი და ქუჩაში დარჩენის ეშინოდა. გარდა ამისა, მათ შვილების დამოუკიდებლად შენახვის საშუალებაც არ ჰქონდათ. ბევრ მათგანს, თავშესაფარში წასვლის დროისათვის სამსახური არ ჰქონდა, თუმცა, იმ შემთხვევაშიც კი, თუ რაიმე სამუშაოს იპოვნიდნენ, ვერ შეძლებდნენ შვილების შენახვას დაბალი ანაზღაურების გამო.

მოდერატორი რესპონდენტ ქალებს ეკითხება, თუ იციან ისეთი შემთხვევების შესახებ, როცა ქმარი ფიზიკურ ძალადობას ახორციელებს ცოლზე და მიუხედავად ამისა, ქალი მაინც არ მიდის ოჯახიდან.

რესპონდენტი # 1: „შეიძლება ქალს აღარც უყვარდეს ქმარი, მაგრამ მარტო დარჩენისა და შვილების შენახვის შიში ჰქონდეს, ან ეშინოდეს ხალხის რეაქციის, ვინმემ ცუდად არ შეხედოს. ხომ იცით რა ჭორიკანაა ხალხი....“

რესპონდენტი # 5: „ძალიან ხშირად ეკონომიკური ფაქტორი გადამწყვეტ როლს თამაშობს. უადრესად რთულია იპოვო სამსახური, თან იმუშაო და თან შვილები ზარდო. ჩემი აზრით, ეს არის მთავარი მიზეზი, რის გამოც ფიზიკურ ძალადობას იტანენ და ქორწინებაში რჩებიან.“ [ფოკუსური ჯგუფი, ქალები, სამცხე-ჯავახეთი]

„მე ვერაფერი შევძელი. მაშინ ამდენ ინფორმაციას არ ვფლობდი, რასაც ახლა. თავშესაფარში ბევრი რამ ვისწავლე. მიუხედავად იმისა, რომ ჩემი ქმარი ეკონომიკურ ძალადობას ახორციელებდა ჩემზე, მაინც ვერ გავბედე და ვერ დავტოვე შვილები მარჩენალის გარეშე.“ (თავშესაფარში მცხოვრები მსხვერპლი)

ქალებისათვის, რომელთაც არ იციან, როგორ დააღწიონ თავი ქმრის ძალადობას და როგორ არჩინონ შვილები, თავშესაფარი ნამდვილი შვებაა. თავშესაფარებში ძალადობის მსხვერპლები იღებენ ფიზიკურ, ეკონომიკურ და ფსიქოლოგიურ დახმარებას. მათ ეხმარებიან სასამართლოსთან ურთიერთობის საკითხებში. ამავე დროს, მსხვერპლი ქალებისათვის ტარდება სპეციალური ტრენინგები, რაც მათ სამსახურის მოძიებისა და დამოუკიდებელი ცხოვრების უნარების გაძლიერებას ემსახურება. ამგვარად, თავშესაფარების მიზანია, ოჯახში ძალადობის მსხვერპლთა მაქსიმალური გაძლიერება, რაც თავშესაფარში მცხოვრებ მსხვერპლ ქალებთან ინტერვიუებშიც დასტურდება.

„ძალიან მადლობელი ვარ ამ ორგანიზაციის, ალბათ დავიღუპებოდი, რომ არა მათი დახმარება. ერთი ლარიც კი არ მქონდა, რომ შვილისთვის რამე მეყიდა. არც ღამის გასათევი მქონდა სადმე. თბილისში ჩემს ქმარს გამოვექეცი, მიხლოდა, ჩემი ქმრისგან დავმალულიყავი. თბილისი არც ისე ახლოა გორთან. გოგონებმა ყველაფერი გააკეთეს ჩემს დასახმარებლად. ახლა თან ვსწავლობ და თან ვმუშაობ ოფისში, მე უკვე შემიძლია ჩემი შვილების შენახვა, თუმცა ბინის დაქირავების საშუალება ჯერ არ მაქვს.“ (თავშესაფარში მცხოვრები მსხვერპლი).

„ისინი დამეხმარნენ სასამართლოში საქმის შეტანაში; მათ სულიერად და ემოციურად გამაძლიერეს; გულთან მიიტანეს ჩემი ტკივილი; ისინი მემხმარებიან შვილების დაბრუნებაში.“ (თავშესაფარში მცხოვრები მსხვერპლი)

„აქ მომცეს თავშესაფარი და ჩემი შვილი ბავშვთა სოფელ „კინდერში“ მოაწყვეს. თავშესაფარში ოთხი თვე გავატარე, მუშაობა დავიწყე და დღეს უკვე საკუთარი თავშესაფარი მაქვს.“ (თავშესაფარში მცხოვრები მსხვერპლი)

„აქ დიდი გამოცდილება შევიძინე. ჩემს ირგვლივ მყოფი ყველა ქალი ძალიან დამეხმარა. ფსიქოლოგიურად ძალიან განადგურებული ვიყავი; ისინი ძალიან ყურადღებიანები არიან, დამეხმარნენ გაძლიერებაში და სამუშაოც მაპოვნინეს. როდესაც სახლი დავტოვე, არ ვიცოდი, სად წავსულიყავი, ერთადერთი აქ შემეძლო მოსვლა და დახმარების მიღება, ისინი ჩემს გვერდით დადგნენ!“ (თავშესაფარში არმცხოვრები მსხვერპლი)

ამგვარად, მსხვერპლთა მონათხრობების მიხედვით, თავშესაფარი მათთვის ძალიან დიდი შვება იყო. ზოგი იმასაც კი ფიქრობს, რომ უნდა იყოს თავშესაფრები მოძალადეებისთვისაც, „რადგან მათ სჭირდებათ ფსიქოლოგიური რეაბილიტაცია, დაუშვებელია მათი უგულვებელყოფა. მათ უნდა მიეცეთ გამოსწორების შანსი.“

თავშესაფრების გარდა, კიდევ ერთი ადგილი, რომელსაც ძალადობის მსხვერპლთათვის დიდი შვება მოაქვს, ეკლესიაა. მათი თქმით, ეკლესიაში წასვლა და ლოცვა მათ ყველაზე რთულ პერიოდებში ეხმარება, რადგან რელიგიური რწმენა ადამიანს ოპტიმიზმით ავსებს, ამშვიდებს და მომავლის იმედს უბრუნებს, ასე გაჭირვებაც უფრო ადვილი ასატანი ხდება. ეკლესია გარკვეული თავშესაფარიცაა ძალადობის მსხვერპლთათვის. წარმოგიდგინებ ამონარიდებს ძალადობის მსხვერპლთა ინტერვიუებიდან:

„რას ვაკეთებ ძალადობის თავიდან ასაცილებლად? ეკლესიაში მივდივარ და ვლოცულობ. ეს ძალიან მეხმარება. ვცდილობ მოთმინების შენარჩუნებას და დამშვიდებას.“ (თავშესაფარში არ მცხოვრები მსხვერპლი).

„როცა ქმრისგან პატარა ბავშვით გამოვიქციე, არც კი ვიცოდი, ვისთვის მიმემართა, ამიტომ დაუყოვნებლივ ეკლესიაში მივედი. მათ დამამშვიდეს და ყველანაირი დახმარება აღმომიჩინეს, მიხედეს ჩემს შვილს, მომცეს საკვები და თავშესაფარი. სწორედ მათ მომანოდეს ინფორმაცია ამ თავშესაფარის შესახებ, მითხრეს, რომ აქ დამეხმარებოდნენ სამუშაოს პოვნაში და შვილის რჩენაში.“ (თავშესაფარში მცხოვრები მსხვერპლი)

დასკვნის სახით შეგვიძლია ვთქვათ, რომ საქართველოში ქალები, განსაკუთრებით კი შუა ხნის და უფროსი ასაკის, უმეტესად მოთმინებით იტანენ ოჯახში ძალადობას, თუმცა, უკიდურეს შემთხვევებში, თავშესაფრებსა და ეკლესიასაც კი მიმართავენ. ისინი დახმარებისათვის თითქმის არასოდეს მიმართავენ სამართლებრივ სისტემას.

იდეალური სამყარო – რას გვთავაზობენ ქალები და სხვები ოჯახში ძალადობის წინააღმდეგ საბრძოლველად?

და ბოლოს, როგორ წარმოუდგენიათ ჩვენი კვლევის მონაწილეებს ოჯახში ძალადობისაგან თავისუფალი, იდეალური სამყარო? რა გზით ფიქრობენ ისინი ოჯახში ძალადობის დამარცხ-

ბას და იდეალურ სამყაროსთან მიახლოებას? რესპონდენტთა უმრავლესობის აზრით, ამ მიმართულებით ყველაზე მნიშვნელოვანია ქალთა ინფორმირებულობის დონის ამაღლება და მათი გაძლიერების ხელშეწყობა. ექსპერტ, ისევე, როგორც არაექსპერტ მოსახლეობას სჯერა, რომ პოზიტიური ცვლილებები მაშინ დაიწყება, როცა ქალები გათავისუფლდებიან „ტრადიციული მენტალიტეტისაგან“ (რესპონდენტები ასე უწოდებენ ტრადიციულ აზროვნებას) და შეიძენენ დასავლეთის საზოგადოებებში გავრცელებულ დემოკრატიულ ხედვას. ერთ-ერთი აქტივისტი ქალბატონი გორიდან ამტკიცებს:

„აუცილებელია ქალთა ორგანიზაციები უფრო გაძლიერდეს, მათი მიზანი იყოს ქალების გათავისუფლება რწმენისაგან, თითქოს ქალი უფრო სუსტია, ვიდრე მამაკაცი და რომ, ამიტომ, ქალი ქმრის მონა უნდა იყოს; თითქოს ქალმა არ უნდა დატოვოს მოძალადე ქმარი და წავიდეს თავშესაფარში, რადგან ეს სირცხვილია. დარწმუნებული ვარ, რომ ინფორმირებულობის გაზრდა და მენტალიტეტის შეცვლა ძალიან დიდ ზემოქმედებას ახდენს და პოზიტიური შედეგებიც მოაქვს. სწორედ აღნიშნულს ემსახურება ჩვენი პირდაპირი ტელეტრანსლაციები და სპეციალური ტრენინგები. ჩვენ ვთანამშრომლობთ მთავრობასთან, რადგან ამ პრობლემის გადაჭრაში ყველამ უნდა მიიღოს მონაწილეობა. ძალიან ბევრი რამ არის გასაკეთებელი.“

„ჩემი აზრით, მთავარი აქცენტი უნდა გაკეთდეს მსხვერპლთა გაძლიერებაზე. მე თუ მკითხავთ, მთელი ყურადღება და ძალისხმევა მსხვერპლთა ცნობიერების შეცვლაზე უნდა მივმართოთ. აუცილებელია მათი ინფორმირებულობის დონის ამაღლება, მათთვის საჭირო ინფორმაციის მიწოდება.“ (ექსპერტი, თბილისი)

სიღრმისეული ინტერვიუებიდან და ფოკუსური ჯგუფის ტრანსკრიპტებიდან მოყვანილი მრავალი ამონარიდი ადასტურებს, რომ ქალებმა ხშირად არ იციან საკუთარი უფლებები. უფრო მეტიც, იმ ადამიანებმაც კი, რომლებიც ექსპერტებად ითვლებიან ამ სფეროში, კარგად არ იციან ქალთა უფლებები და ოჯახში ძალადობის საკითხები. ეს განსაკუთრებით კარგად ჩანს პირველ ქვეთავში „რა არის ძალადობა?“, სადაც მკაფიოდ არის დემონსტრირებული, რომ არა მარტო არაექსპერტი მოსახლეობა, ისეთი პროფესიის წარმომადგენლებიც კი, როგორცაა პოლიცია, მომსახურების მიმწოდებლები და ზოგჯერ ექსპერტებიც, არ ფლობენ სათანადო ცოდნას ოჯახში ძალადობასთან დაკავშირებულ

საკითხებში. შესაბამისად. არ არის გასაოცარი, თუ ოჯახში ძალადობის მსხვერპლს წარმოდგენა არ აქვს, რომ შეიძლება მსხვერპლი იყოს და სასტიკად გაბრაზდება, თუ შემთხვევით ვინმე მსხვერპლს დაუძახებს.

„ზოგი ქალბატონი ფიქრობს, რომ არ აქვს საკუთარი ამრის გამოთქმის უფლება. არის შემთხვევები, როცა ვხედავ, რომ ქალი ძალადობის მსხვერპლია, მაგრამ ის ასე არ ფიქრობს. მისი ამრით, საკმაოდ ბუნებრივია, თუ ქმარი ცოლს სცემს, როცა გაბრაზდება. ცოტა ხნის წინ გვქონდა ერთი შემთხვევა, ქმარი ცოლს სცემდა და ქალის დედამ მოგვმართა ჩვენ. დაველაპარაკეთ ძალადობის მსხვერპლს, იგი თავს არ მიიჩნევდა მსხვერპლად, თუმცა, ჩვენთან საუბრის შემდეგ, მან თავი ჩათვალა მსხვერპლად, არა იმის გამო, რომ ქმარი სცემდა (რაც საკმაოდ ბუნებრივად მიაჩნდა), არამედ იმის გამო, რაც საკუთარმა დედამ გაუკეთა.“ (ექსპერტი, თელავი)

„ყველაზე მნიშვნელოვანია ქალის ინფორმირებულობის გაზრდა. ქალებმა უნდა იცოდნენ საკუთარი უფლებები და ძალადობასთან ბრძოლის გზები. თუ ქალი ძალადობის პირველივე შემთხვევაზე რეაგირებას მოახდენს, შესაძლებელია, მოძალადემ უკან დაიხიოს. ამას ნამდვილად ექნება შედეგი, რადგან მოძალადე ჩვეულებრივი ადამიანია, მასაც ეშინია სანქციების, ჯარიმების, დასჯის.“ (ქალი, სამცხე-ჯავახეთი)

სად შეუძლიათ ძალადობის მსხვერპლთ საჭირო დახმარებისა და მხარდაჭერის მიღება? ექსპერტებისა და ძალადობის მსხვერპლთა მონათხრობების მიხედვით, თავშესაფარი არის ადგილი, სადაც ძალადობის მსხვერპლი იღებს საჭირო ინფორმაციას ოჯახში ძალადობისა და მასთან ბრძოლის გზების შესახებ. ასევე, ემოციურ და ეკონომიკურ მხარდაჭერას და სპეციალურ ტრენინგებს სამსახურის ძებნის უნარების განსავითარებლად. ამგვარად, თავშესაფრები მსხვერპლებს ეხმარებიან გაძლიერებაში. ექსპერტები და ძალადობის მსხვერპლი ადამიანები აღნიშნავენ, რომ სახელმწიფო მეტ დაფინანსებას უნდა გამოყოფდეს ამ სფეროში და მეტი თავშესაფრები უნდა იხსნებოდეს საქართველოს სხვადასხვა რეგიონში. სხვადასხვა რეგიონების მცხოვრებ ქალებთან ჩატარებულმა ფოკუსურმა ჯგუფებმა აჩვენა, რომ ისინი მოხარულნი იქნებიან, თუ თავშესაფრები იმ რაიონებშიც გაიხსნება, სადაც ცხოვრობენ. ამ გზით, პერიფერიებში მცხოვრები ქალები, საჭიროების შემთხვევაში, დაუყოვნებლივ მიიღებენ ყველა სახის დახმარებას. ერთ-ერთმა აქტივისტმა ქალმა გორიდან განაცხადა,

რომ ის ოცნებობს ამგვარი თავშესაფრის გახსნაზე გორში. მისი თქმით, იგი ყველაფერს გააკეთებს ამ ოცნების განსახორციელებლად.

ქალთა ინფორმირებულობის გაზრდის გარდა, კვლევის მონაწილეები მიიჩნევენ, რომ საჭიროა მათი ინფორმირება ისეთ საკითხებზე, როგორიცაა გენდერული თანასწორობის დემოკრატიული პრინციპები, რომელთაც ნებისმიერი საზოგადოება უნდა ეფუძნებოდეს. აღნიშნული ინფორმაცია უნდა გავრცელდეს სხვადასხვა საინფორმაციო არხების გზით, როგორიცაა, ბროშურები, ტელევიზია, რადიო, რეკლამები, ა.შ. რესპონდენტთა აზრით, ინფორმაცია უნდა მიენოდოს ორივე სქესის წარმომადგენლებს, ქალებსაც და მამაკაცებსაც, რათა მათ იცოდნენ, თუ როგორ გაინაწილონ თანაბრად ფუნქციები და პასუხისმგებლობები ოჯახში. რამდენიმე რესპონდენტმა ისიც აღნიშნა, რომ მამაკაცები უნდა იყვნენ საინფორმაციო ცენტრებისა და ქალთა ორგანიზაციების გახსნის ინიციატორები, რადგან სწორედ კაცები ახორციელებენ ძალადობას და, შესაბამისად, მათვე უნდა დაიცვან ქალი ამგვარი მოპყრობისაგან.

„ძალიან მნიშვნელოვანია საინფორმაციო ცენტრების გახსნა. ცენტრში ორივე სქესის წარმომადგენელი მიიღებდა ინფორმაციას ნებისმიერ საკითხზე. მოსახლეობას ძალიან მწირი ინფორმაცია აქვს, განსაკუთრებით, სოფლებში, სადაც განათლების შედარებით დაბალი დონეა და ოჯახში ძალადობის ხელშემწყობი ტრადიციებიც უფრო მყარადაა გამჯდარი. ჩვენ რამდენიმე ტრენინგი ჩავატარეთ საქართველოს მაღალმთიან სოფლებში და დავრწმუნდით, რომ, რაც უფრო ღრმად შევდივართ სოფლებში, მით უფრო მწვავე ხდება პრობლემა. პირველ რიგში, მათ სჭირდებათ სათანადო ინფორმაცია. რაც უფრო განათლებული და ინფორმირებულია ადამიანი, მით ნაკლებია შანსი მოძალადე ან მსხვერპლი გახდეს.“ (აქტივისტი ქალი, გორი)

„...ჩემი აზრით, ტრენინგები მამაკაცებსა და ქალებს ერთად უნდა ჩაუტარდეთ. ოჯახში ძალადობის მსხვერპლთა უმეტესობა ქალია, ამიტომ, ჩემი აზრით, კარგი იქნებოდა, თუ მამაკაცები გამოვიდოდნენ ინიციატივით ამგვარი ორგანიზაციების გახსნის შესახებ და თავად დაიცავდნენ ქალებს ძალადობისაგან. ამ ტიპის ორგანიზაციების გახსნა განსაკუთრებით რეგიონებშია მნიშვნელოვანი, რადგან სოფლის მოსახლეობა უფრო ერთგულია ტრადიციების, შესაბამისად, მეტი ძალადობაც სოფლებში ხდება.“ (ქალი, სამცხე-ჯავახეთი) კვლევის მონაწილეები ფიქრობენ, რომ მოსახლეობამ უნდა მიიღოს ინფორმაცია გენდ-

ერული თანასწორობისა და ოჯახში ძალადობის საკითხებზე ჯერ კიდევ სკოლის ასაკში. სასჯელალსრულებითი სისტემის წარმომადგენლებმა აღნიშნეს, რომ „სამშუალო სკოლის მოსწავლეებს უნდა უტარდებოდეთ გაკვეთილები ოჯახში ძალადობისა და გენდერული თანასწორობის საკითხებში, მათ თავიდანვე უნდა იცოდნენ, რომ დოგმა არ არის, ქალი მოძალადე მეუღლესთან დარჩეს მთელი ცხოვრება. მათი აზრით, სასურველია ახალგაზრდა წყვილებსაც ჩაუტარდეთ მსგავსი ლექციები. რესპონდენტები ერთხმად თანხმდებიან, რომ აუცილებელია მოსახლეობის ინფორმირებულობის დონის გაზრდა ადრეული ასაკიდანვე და ახალგაზრდა ოჯახებისათვის სათანადო ინფორმაციის მიწოდება გენდერულ თანასწორობასა და ოჯახში ძალადობასთან ბრძოლის გზებზე.

„აუცილებელია ინფორმაციის მიწოდება არა მარტო ქალებისათვის, არამედ ბავშვებისთვისაც. ჩემი აზრით, ბავშვები თავიდანვე სწორი მიმართულებით უნდა წავიდნენ. ამ სფეროს პროფესიონალების გადასაწყვეტია, რომელ ასაკში დაიწყონ სპეციალური განათლების უზრუნველყოფა ბავშვებისათვის. უდავოა, რომ ეს ძალიან საჭირო და მნიშვნელოვანი საქმეა. ბავშვები უფრო მოქნილები არიან ახალი ინფორმაციის მისაღებად, ვიდრე ზრდასრული ადამიანები. ამ უკანასკნელთ ცვლილებებთან შეგუება ძალიან უჭირთ.“ (მომსახურების მიმწოდებელი, თელავი).

რესპონდენტთა თანახმად, მოსახლეობის კიდევ ერთი კატეგორია, რომელსაც სპეციალური ტრენინგები სჭირდება ოჯახში ძალადობის საკითხებში, პოლიციაა. კვლევის მონაწილეები, განსაკუთრებით კი ექსპერტები, აცხადებენ, რომ პოლიცია უკეთ უნდა იყოს ინფორმირებული ოჯახში ძალადობის საკითხებში, რათა მოახდინოს სათანადო ინტერვენცია და ეფექტურად გამოიყენოს ამ სფეროში მოქმედი კანონები. მათი აზრით, უნდა შეიქმნას სპეციალური საგანმანათლებლო პროგრამები და სახელმძღვანელოები პოლიციისათვის, რათა მათ სწორად განსაზღვრონ ოჯახში ძალადობის შემთხვევა და მოსახლეობას დაეხმარონ ძალადობასთან ბრძოლაში.

„პოლიციას მეტი ინფორმაცია სჭირდება. მათ რეგულარულად უნდა უტარდებოდეთ ტრენინგები. ამავ დროს, ძალიან მნიშვნელოვანია, მათთვის სპეციალური საგანმანათლებლო პროგრამის შექმნა. ჩვენ უკვე დავბეჭდეთ სპეციალური სახელმძღვანელოები პოლიციისათვის. არ არის

პრობლემა, თუ კანონში რაიმე შეიცვლება, პროგრამის განახლება ყოველთვის შესაძლებელია. მასალა ყველასთვის ერთი და იგივე უნდა იყოს. ჩვენმა ან სხვა ორგანიზაციამ შეიძლება ჩაატაროს სხვადასხვა ტრენინგები, მაგრამ მასალა აუცილებელია საერთო იყოს, რათა შედეგებიც ერთნაირი მივიღოთ.“ (ექსპერტი, თბილისი)

ამგვარად, კვლევაში მონაწილე რესპონდენტებს სჯერათ, რომ ოჯახში ძალადობის დამარცხების მიმართულებით პირველი ნაბიჯი მოსახლეობის ინფორმირებულობის გაზრდაა. როგორც წინა ქვეთავებში ჩანს, ჩვენს საზოგადოებაში ქალები უფრო წარმატებით ადაპტირდნენ თანამედროვე სოციალურ-ეკონომიკურ ცვლილებებთან, ვიდრე კაცები. მათ მოახერხეს ოჯახის ფინანსური უზრუნველყოფა და ოჯახში გახდნენ დომინანტურები. ეს ფაქტი მამაკაცებისათვის დაბრკოლებისა და გაღიზიანების წყარო ხდება, რადგან ისინი ვერ ეგუებიან ლიდერის პოზიციის დაკარგვას სოციალურ არენაზე და ოჯახურ ცხოვრებაში, რაც მათი აგრესიისა და ქალთა მიმართ ძალადობის მიზეზი ხდება. რესპონდენტების აზრით, მეუღლეებს შორის ასეთი კონფლიქტური სიტუაციების, ასევე, მამაკაცების ცოლებზე ფარული თუ ღია აგრესიის თავიდან ასაცილებლად, სახელმწიფომ აუცილებელია მეტი შესაძლებლობები უზრუნველყოს ორივე სქესის ადამიანებისათვის, რათა მათ ჰქონდეს სამუშაო ადგილები და მონაწილეობა მიიღონ ოჯახის შემოსავლის უზრუნველყოფაში.

„სახელმწიფომ მოსახლეობისათვის უნდა შექმნას ისეთი პირობები, რომ არავინ იფიქროს ქვეყნის დატოვება. მთავრობის მოვალეობაა, შექმნას სამუშაო ადგილები, რადგან თუ ადამიანი დასაქმებულია და ბევრი პრობლემა არ აქვს, ოჯახში ძალადობის შემთხვევებიც იკლებს.“

[ფოკუსური ჯგუფი, მამაკაცები, ასაკობრივი ჯგუფი 35-59, თელავი]

„თუ ჩავუღრმავდებით, ეს არ არის კანონის პრობლემა, არამედ უფრო მეტად უმუშევრობის. მამაკაცებს საქმე არ აქვთ, ისინი უმუშევრები არიან, მათ რაღაც სჭირდებათ თვითდამკვიდრებისათვის და იწყებენ სმას. სამსახურები რომ იყოს ან სპორტული შეჯიბრებები ტარდებოდეს, ვის ეცლებოდა დასაღწევად? იმას კი არ უნდა ველოდოთ, ადამიანი როდის ჩავარდება წყალში და დაიხრჩობა, იგი მანამდე უნდა გადავარჩინოთ, ხიდი მანამდე უნდა ავუგოთ, მას ოჯახის გადასარჩენად უნდა შევუქმნათ პირობები. მილიონები და

მილიარდები იხარჯება შედეგების გამოსწორებაზე, გაცილებით ნაკლები იქნებოდა ხარჯი, თუ ადამიანებს გადასარჩენ ხიდს მანამდე ავუგებთ.” (მომსახურების მიმწოდებელი, თელავი)

რესპონდენტთა თქმით, ბოლო, მაგრამ უაღრესად მნიშვნელოვანი გზა ოჯახში ძალადობასთან საბრძოლველად, სახელმწიფო პოლიტიკის და ხედვის შეცვლაა. ეს ნიშნავს შებამისი კანონის დახვეწას, ამ სფეროს მეტად დაფინანსებას და სახელმწიფოს, არასამთავრობო ორგანიზაციებისა და საერთაშორისო ორგანიზაციების თანამშრომლობის გაძლიერებას, რათა ერთობლივი ძალებით გახდეს შესაძლებელი ოჯახში ძალადობის დამარცხება. რესპონდენტთა თანახმად, ამ მიმართულებით, პირველი ნაბიჯი ოჯახში ძალადობის შესახებ კანონის ამოქმედებაა. ისინი უკმაყოფილებას გამოთქვამენ იმის გამო, რომ კანონი მხოლოდ ფურცელზეა და არ არის პრაქტიკაში ამოქმედებული. გარდა ამისა, საჭიროა მისი დახვეწა და ქართულ რეალობაზე მეტად მორგება. მათი აზრით, ამა თუ იმ კანონის შექმნამდე, საჭიროა სათანადო ბაზის შექმნა, სხვაგვარად კანონის პრაქტიკაში განხორციელება შეუძლებელია.

„სახელმწიფოსგან ვითხოვთ კანონის განსახორციელებლად საჭირო ბაზისა და მექანიზმების შექმნას. ამავე დროს, კანონის განხორციელებაში, საჭიროა მოსახლეობისათვის ინფორმაციის მიწოდება. საზოგადოება მზად უნდა იყოს კანონის ამოქმედებისათვის.” (მომსახურების მიმწოდებელი, თელავი)

„სახელმწიფომ ხელი უნდა შეუწყოს ისეთი ორგანიზაციების შექმნას, როგორცაა „ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია“ ან სხვა მსგავსი ორგანიზაციები, რომლებიც მომსახურებებს უფასოდ უზრუნველყოფენ. ამ ტიპის ორგანიზაციებმა უნდა დაარწმუნონ ძალადობის მსხვერპლნი, რომ მათ შეუძლიათ დახმარების მიღება და რომ მათი უფლებები იქნება დაცული.” (ქალი, სამცხე-ჯავახეთი)

ექსპერტები ხაზს უსვამენ სახელმწიფოს, არასამთავრობო და საერთაშორისო ორგანიზაციებს შორის მჭიდრო თანამშრომლობის აუცილებლობას. მათი თქმით, არსებობს სპეციალური საკოორდინაციო კომიტეტი, რომლის მიზანია პოლიტიკის ინიცირება და მისი მიმართვა ძალადობის სფეროზე; პასუხისმგებლობები სახელმწიფოს, არასამთავრობო და საერთაშორისო ორგანიზაციებს შორის განაწილებულია. ძალადო-

ბის მსხვერპლთა დასაცავად, არასამთავრობო ორგანიზაციებმა სახელმწიფო უნდა დაარწმუნონ, რომ ესა თუ ის კონკრეტული შემთხვევა ნამდვილად ოჯახში ძალადობის ფაქტია. სახელმწიფო და არასამთავრობო ორგანიზაციები, რომელთაც დახმარებას საერთაშორისო ორგანიზაციები უწევენ, ერთობლივად უზრუნველყოფენ თავშესაფრების მართვასა და მომსახურებების ფუნქციონირებას. ეს პროცესი უკვე დაწყებულია, ახლა საჭიროა მათი თანამშრომლობა მაქსიმალურად ნაყოფიერი გახდეს.

„სწორედ არასამთავრობო ორგანიზაციებმა გამოხატეს ინტერესი ამ სფეროში და მათი ინიციატივა იყო სახელმწიფო დაცვის იურიდიული, ინსტიტუციური მექანიზმების შექმნა. რაც შეეხება საერთაშორისო ორგანიზაციებს, ჩვენ ერთად ვმუშაობთ, ერთის მხრივ, სამოქალაქო საზოგადოების გაძლიერებისთვის და, მეორეს მხრივ, სახელმწიფოსაგან ვითხოვთ, შესრულებულ იქნას საერთაშორისო დონეზე აღებული ვალდებულებები. ჩვენთვის ძალიან მნიშვნელოვანია, ვიმუშაოთ სახელმწიფოსთანაც და არასამთავრობო ორგანიზაციებთანაც. ჩვენს სამუშაოს შედეგებით ამარტივებს ის ფაქტი, რომ სახელმწიფოსა და არასამთავრობო ორგანიზაციების ინტერესები ემთხვევა, გარკვეულ კომპონენტებზე არასამთავრობოებთან ვთანამშრომლობთ და გარკვეულ კომპონენტებზე სახელმწიფოსთან.” (ექსპერტი, თბილისი)

„სახელმწიფოს გამოყენებული აქვს არასამთავრობო ორგანიზაციების ყველა რესურსი. თითქმის ყველა რესურსი იქნა გამოყენებული, როგორც პოლიტიკის დაგეგმვის საფუძველი. ჩემი აზრით, ახლა დროა, გადავიდეთ ურთიერთობათა ახალ ეტაპზე და საერთაშორისო ორგანიზაციებმა დაიწყონ მონიტორინგი იმისა, თუ როგორ მართავს ამ საკითხებს სახელმწიფო და რამდენად ნაყოფიერად ახორციელებს იგი ცვლილებებს. ეს არის კარგი ნიმუში იმისა, რომ არასამთავრობო ორგანიზაციების სამუშაო დაფასებულია, თუმცა არის საკითხები, რომელიც ჯერ სახელმწიფომდე არ მისულა.” (ექსპერტი, თბილისი)

და ბოლოს, როგორ წარმოუდგენიათ ჩვენი კვლევის მონაწილეებს იდეალური სამყარო? რა გავლენას ახდენს იდეალური სამყაროს ხედვაზე მსხვერპლად ყოფნა? რამდენად განსხვავდება მსხვერპლთა წარმოდგენები სხვა ადამიანთა წარმოდგენებისაგან? აღსანიშნავია, რომ ძალადობის მსხვერპლთა წარმოდგენები ზუსტად ემთხვევა სხვა ადამიანების შეხედულებებს. ყვე-

ლა მათგანი ოცნებობს მშვიდ და წყნარ გარემოზე, სადაც არ იქნება ძალადობა და მხოლოდ სიყვარული და პატივისცემა დაისადგურებს. ისინი ოცნებობენ ისეთ ქვეყანაში ცხოვრებაზე, სადაც ყველას ექნება საშუალება, ჰქონდეს საკუთარი ჯერი და სამუშაო, ოჯახის რჩენის საშუალება. მათ არ მოუწევთ ქვეყნის დატოვება სამუშაოს საძიებლად, აღარ დასჭირდებათ ალტერნატივების მოძიება ოჯახის გადასარჩენად; სახელმწიფო პოლიტიკა უფრო ლიბერალურ მიმართულებას აირჩევს, ყველას ექნება თანაბარი უფლებები, გენდერული თანასწორობა იარსებებს; ბავშვები კი გაიზრდებიან მშვიდობიან და ბედნიერ ოჯახებში, სადაც ძალადობას არასოდეს ექნება ადგილი.

„იდეალურ პირობებში, ადამიანს ფინანსური გაჭირვება არ აქვს, სულიერად და ფიზიკურად ჯანმრთელია. რა უნდა გავაკეთო ასეთი მდგომარეობის მისაღწევად? უნდა დავეხმარო მათ, ვისაც ჩემნაირი პრობლემები აქვს. თუ ვხედავ, რომ ჩემს ირგვლივ ადამიანებს მატერიალური გაჭირვება აქვთ, შევეცდები ფინანსურად დავეხმარო მათ. ჩემს სახლშიც კი ვაცხოვრებდი ასეთ ადამიანებს. განსაკუთრებით დავეხმარებოდი მათ, ვინც მორალურადაა განადგურებული. ვოცნებობ, აღარ დავინახო გაჭირვებული ადამიანი ჩემს ირგვლივ, ასე რომ მაქსიმალურს გავაკეთებ სხვების დასახმარებლად.“ (თავშესაფარში მცხოვრები მსხვერპლი)

„ჩემი ოცნებაა, ჩემს ირგვლივ სიყვარული და პატივისცემა სუფევდეს, რადგან სიყვარული არის მშვიდობიანი და ჰარმონიული ოჯახური ურთიერთობების საფუძველი. თუ ბავშვები ასეთ პირობებში გაიზრდებიან, ისინი ძალადობას არასოდეს ჩაიდენენ. რა თქმა უნდა, გარკვეულ საკითხებზე ვერ ვრიგდებით, თუმცა მოლაპარაკებებისა და ახსნის გზით, აუცილებელია საერთო აზრზე შეჯერება. დაუშვებელია ყვირილი და ფიზიკური ძალის გამოყენება.“ (თავშესაფარში არმცხოვრები მსხვერპლი)

„ჩემთვის იდეალური სამყარო ეფუძნება ურთიერთგაგებასა და პატივისცემას, სიყვარულსა და ნდობას. პირველ რიგში, ბავშვები უნდა იზრდებოდნენ მორალური პრინციპების საფუძველზე, რადგან მშობლებს ეკისრებათ პასუხისმგებლობა, შვილებს შეუქმნან სათანადო პირობები და აღზარდონ ისინი ჰარმონიულ ოჯახებში. აღნიშნული მიზნის მისაღწევად, მთელს ქვეყანაში და ჩვენს ოჯახებში მშვიდობა უნდა სუფევდეს.“ (იძულებით გადაადგილებული პირი)

„მე მინდა ყველას ნორმალური ცხოვრება ჰქონდეს. ბევრი ფული სულაც არ არის საჭირო, იმდენი უნდა გვექონდეს, რომ ოჯახი შევინახოთ. ჩემზე რომ იყოს დამოკიდებული, ხელფასებს გავუზრდიდი მასწავლებლებს, ექიმებს და სხვებს, რათა მათ სოციალურად დაცულად იგრძნონ თავი. ქალები სუსტი სქესის წარმომადგენლები არიან და მათ არ უნდა უწევდეთ მძიმე სამუშაოს შესრულება. მათთვის ძნელია ყველაფრის ერთად კეთება, საოჯახო საქმე, ბავშვების აღზრდა და ოჯახის რჩენა, ეს უმძიმესი ტვირთია.“ (ეთნიკური უმცირესობის წარმომადგენელი)

„ნებისმიერი ძალადობის მთავარი მიზეზი ეკონომიკური გაჭირვებაა. პირველ რიგში, შევეცდებოდი, რაც შეიძლება მეტი სამუშაო ადგილი შემიქმნა და ხელფასები ისეთ დონეზე გამეზარდა, რაც ოჯახის შენახვისთვის იქნება საკმარისი. ქვეყანაში ცვლილებების განხორციელება სახელმწიფო დონეზე უნდა დაიწყოს, თუ სახელმწიფო არ იქნება ძალისმიერი და მოსახლეობას საარსებო საშუალებებს შეუქმნის, თანაბარუფლებიანობას დაუჭერს მხარს, ეს ყველაფერი აუცილებლად ოჯახურ ცხოვრებაშიც აისახება.“

[ფოკუსური ჯგუფი, ქალები, ასაკობრივი ჯგუფი 35-59, თბილისი]

ამგვარად, რესპონდენტთა შეხედულებები ცხადყოფს, რომ კვლევაში მონაწილე ადამიანების აზრით, ძალადობისაგან თავისუფალი იდეალური სამყაროს მისაღებად, პირველ რიგში, საჭიროა ეკონომიკური პრობლემების დამარცხება, სამუშაო ადგილების შექმნა და სათანადო ხელფასების უზრუნველყოფა, რაზეც პასუხისმგებელი, პირველ რიგში, სახელმწიფოა. რესპონდენტების თანახმად, თუ სახელმწიფო არ იქნება ძალისმიერი და მაქსიმალურად ხელს შეუწყობს ყველასათვის თანაბარი პირობების შექმნას, უზრუნველყოფს გენდერულ თანასწორობას, ეს აუცილებლად მოახდენს გავლენას ოჯახურ ურთიერთობებზე და ოჯახურ ცხოვრებაშიც მსგავს ტენდენციებს ექნება ადგილი. რესპონდენტების ამგვარი იდეები ლოგიკურად ჟღერს, თუ გავითვალისწინებთ საქართველოში ოჯახის ტრადიციულ აღქმას, როგორც „სახელმწიფოს მიკრო მოდელისა.“ ამასთან, კვლევის მონაწილეების მიერ აღწერილ იდეალურ სამყაროში, მამაკაცები ზრუნავენ იმაზე, რომ ქალს შეუმსუბუქონ ტვირთი, რისთვისაც ისინი პასუხისმგებლობებს ინაწილებენ ოჯახში და გარეთ; ბავშვები იზრდებიან ჰარმონიულ და მოსიყვარულე ოჯახებში, და ბავშვის აღზრდასა და სოციალიზაციაში ორივე მშობელი თანაბრად იღებს მონაწილეობას.

თავი 8.

კვლევის ძირითადი შედეგების მიმოხილვა

მარინე ჩიტაშვილი

საქართველოში ქალთა მიმართ ოჯახში ძალადობის შესახებ ქვეყნის მასშტაბით განხორციელებულმა კვლევამ საკითხი მრავალი განზომილებით გამოავლინა. აღმოჩნდა, რომ ძალიან ბევრია დამოკიდებული ერთი მხრივ, ქალთა ფონურ, სოციო-დემოგრაფიულ მახასიათებლებზე და მეორე მხრივ, ზოგიერთ მუდმივ ფაქტორებზე, რაც თითოეული შემთხვევისათვისაა დამახასიათებელი. წინამდებარე თავში წარმოდგენილია კვლევის ძირითადი მიგნებების ზოგადი მიმოხილვა. აქ ძირითადი აქცენტი გაკეთებულია ძალადობის ტიპების, ფორმებისა და ინტენსიურობის ვარიაციებზე, კერძოდ, ქალების მიერ პირად ან ინსტიტუციურ დონეზე გამოყენებული ძალადობასთან ბრძოლის სტრატეგიები; პარტნიორების მხრიდან ქალის კონტროლის მიზნით განხორციელებული ქმედებები და ძალადობის მიზეზები. ბოლო მიმოხილვითი ნაწილი შეეხება ოჯახში ძალადობის სისტემურ ხასიათს, როგორც ქალთა დამცირების ერთ-ერთ ფორმას. თუმცა, აღსანიშნავია, რომ კვლევის მონაცემები, კვლევის სპეციალისტებსა და პოლიტიკის შემქმნელებს დაეხმარება უფრო მეტ შევითხვას გასცენ პასუხი, ვიდრე აქ არის განხილული.

ძალადობის სხვადასხვა ფორმები:

საქართველოში ტრადიციული კულტურული ნორმა ოჯახს განიხილავს უსაფრთხო ადგილად, სადაც ყველა პრობლემა ქრება. კვლევის შედეგები ადასტურებს, რომ დიდი განსხვავებაა წარმოსახვით, იდეალიზირებულსა და რეალურ ოჯახს შორის. რეალურ ოჯახში ძალადობის სხ-

ვადასხვა ფორმების შედეგად ქალებს ამცირებენ და არღვევენ მათ ადამიანურ უფლებას, ამ ცნების ძალიან ზუსტი გაგებით.

ყოველი მეშვიდე ქალი, რომელსაც ჰყოლია ან ჰყავს ქმარი, თავს ძალიან ცუდად გრძნობს, თუ მეუღლე შეურაცხყოფას აყენებს ან დასცინის. ზოგადი სურათი გვიჩვენებს, რომ საცხოვრებელი ადგილისა და განათლების დონის პარამეტრების ანალიზისას, უფრო მეტი თბილისის მცხოვრები, არასრული განათლების მქონე ქალი ადასტურებს ამგვარი ფაქტების არსებობას, ვიდრე სხვა ჯგუფების წარმომადგენლები.

ქალთა თითქმის იგივე რაოდენობა აცხადებს, რომ ქმარს ისინი დაუმცირებია სხვა ადამიანების წინაშე ან გამიზნულად შეუშინებია (ყოველი მე-18-20 რესპონდენტი). ორივე შემთხვევაში, ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი ფაქტორია რესპონდენტის საცხოვრებელი ადგილი. სოფლის მონაცემებთან შედარებით, უფრო მაღალია თბილისისა და ქალაქების იგივე ინდიკატორები. დამოუკიდებელი შემოსავლის არსებობა/არარსებობა კონკრეტულ მნიშვნელობას იძენს, როცა საუბარია, მეუღლეების მხრიდან ცოლების შეშინების და დამცირების ფაქტებზე, დამოუკიდებელი შემოსავლის მქონე გაცილებით მეტი ქალი აღნიშნავს, რომ ამგვარ ინციდენტს ადგილი ჰქონია.

შედარებით დაბალია ქალების მაჩვენებელი, რომლებიც აღნიშნავენ, რომ ქმრები დამუქრებიან მათთვის ან მათი საყვარელი ადამიანე-

ბისათვის ზიანის მიყენებით. აქაც, მნიშვნელოვანი აღმოჩნდა საცხოვრებელი ადგილისა და დამოუკიდებელი შემოსავლის ფაქტორები. მათი ეფექტი იგივეა, რაც წინა შევითხვის შემთხვევაში, სოფლის მცხოვრებლები გაცილებით უკეთ სურათს აღწერენ, ვიდრე ქალაქების/დედაქალაქის მცხოვრებლები. რაც შეეხება შემოსავალს, დამოუკიდებელი შემოსავლის მქონე ქალებს უფრო ხშირად აქვთ მსგავსი გამოცდილება მიღებული, ვიდრე იმ ქალებს, ვისაც საკუთარი შემოსავალი არ გააჩნია.

გამოკითხულთა ნაწილი აღნიშნავს რომ ქმართან სქესობრივი კავშირი საკუთარი სურვილის წინააღმდეგ ჰქონდა (ყოველი 28-29-ე რესპონდენტი). რესპონდენტთა სოციალურ-დემოგრაფიული მაჩვენებლები, ამ კუთხით, რაიმე არსებით მნიშვნელობას არ ავლენენ. ქალები აღნიშნავენ, რომ ამ ტიპის გამოცდილება ბოლო 12 თვის განმავლობაში ჰქონიათ, მათი უმრავლესობის თქმით, ასეთ ფაქტს ერთზე მეტად ჰქონია ადგილი. ბოლო 12 თვის განმავლობაში საკუთარი სურვილის წინააღმდეგ სქესობრივი კავშირის გამოცდილების კუთხით გაცილებით დაბალია საშუალო განათლების მქონე ადამიანთა პროცენტული მაჩვენებელი. ამგვარად, განათლების დონე გარკვეულწილად დაკავშირებულია აღნიშნულ შევითხვაზე პასუხების გადანაწილებასთან. ამავე დროს, არ გამოვლენილა არცერთი სოციალურ-დემოგრაფიული ნიშანი, რომელსაც რაიმე მნიშვნელობა ექნებოდა ამ ტიპის ინციდენტების სიხშირესთან დაკავშირებით. აღსანიშნავია, რომ იძულებითი სქესობრივი კავშირის მრავალჯერადობა განსაკუთრებით დამახასიათებელია მათთვის, ვისაც ამგვარი ფაქტი ბოლო 12 თვის განმავლობაში არ განუცდია.

ქალთა გარკვეული რაოდენობა (ყოველი 33-ე რესპონდენტი) აღნიშნავს, რომ ქმართან ჰქონია სქესობრივი კავშირი იმის გამო, რომ ეწინოდა მისი რეაქციის. რესპონდენტების სოციო-დემოგრაფიული მაჩვენებლები ამ კუთხით მნიშვნელოვანი არ აღმოჩნდა, თუმცა, დაფიქსირდა რამდენიმე ტენდენცია: თბილისისა და ქალაქების მცხოვრებლებისა (სოფლის მცხოვრებლებთან შედარებით) და არასრული საშუალო განათლების მქონე ქალთა გაცილებით მეტი რაოდენობა ადასტურებს ამგვარი ფაქტის არსებობას. იმ ქალთა ერთი მესამედი, რომელთაც აღნიშნული მიზეზის გამო ოდესმე ჰქონიათ სქესობრივი კავშირი, აღნიშნავს, რომ ამგვარი ფაქტი ბოლო 12

თვეში მომხდარა. ამ კატეგორიის ქალთა დიდი უმრავლესობა აცხადებს, რომ მსგავს ფაქტს ბოლო ერთი წლის განმავლობაში არაერთხელ ჰქონია ადგილი. რესპონდენტთა სოციალურ-დემოგრაფიული მაჩვენებლები არ აღმოჩნდა მნიშვნელოვანი რომელიმე ამ შემთხვევათა შორის. იმ რესპონდენტთა დიდი უმრავლესობა, რომელთაც დააძალეს სქესობრივი კავშირი, თუმცა არა ბოლო 12 თვის განმავლობაში, აღნიშნავს, რომ ამგვარ ფაქტს რამდენჯერმე ჰქონდა ადგილი.

ზემოთ განხილულ შემთხვევებთან შედარებით, დაბალია იმ ქალთა პროცენტული მაჩვენებელი (ყოველი მეასე რესპონდენტი), ვინც ფიქრობს, რომ მეუღლემ აიძულა ისეთი სქესობრივი ქმედების ჩადენა, რაც მისთვის დამამცირებელი იყო. თუმცა, თუ გამოთვლისას მთელი ქვეყნის მონაცემებს გავითვალისწინებთ, მაჩვენებელი არც ისე დაბალია. ამგვარი გამოცდილების მქონე ქალთა ერთ მეხუთედზე მეტს, ასეთი რამ ბოლო 12 თვის განმავლობაში გადაუტანია, რამდენჯერმე კი; რაც შეეხება რესპონდენტებს, რომელთაც მსგავსი გამოცდილება ჰქონიათ, მაგრამ არა ბოლო 12 თვის განმავლობაში, მათ რამდენჯერმე ან ბევრჯერ მოუწიათ ასეთი ქმედების ჩადენა.

ქმრის/პარტნიორის ქცევას საკმაოდ ბევრი ქალის (ჭამში ყოველ მეოცე გამოკითხულ ქალზე და ძალადობის მსხვერპლ ქალთა ნახევარზე მეტზე) გონებრივ და ფიზიკურ ჯანმრთელობაზე მოუხდენია გავლენა.

აღსანიშნავია, რომ ქმრის საქციელის გავლენის ინტენსიურობის შეფასება დაკავშირებულია რესპონდენტთა განათლების დონესთან, ქმრის ამგვარ საქციელს ყველაზე ნაკლები გავლენა არასრული საშუალო განათლების მქონე ქალებზე აქვს.

ქმრის/პარტნიორის ძალადობრივი ქმედებების გავლენის შესახებ შედეგების საერთო ჭრილში, ქალთა ერთ მეექვსედს ხელი ეშლება სამუშაოში. ქალთა საკმაოდ მნიშვნელოვანი რაოდენობა უფრო მეტად ფსიქოლოგიურ ზიანზე საუბრობს, მეუღლის/ქმრის ძალადობა მათ საკუთარი თავის რწმენისა და კონცენტრაციის უნარების დაქვეითებას იწვევს.

ზემოთაღწერილის გარდა, სოციალურ დემოგრაფიული მახასიათებლების/ნიშნების და მიღებული შედეგების ურთიერთდამოკიდებულება გვა-

ძლევს საფუძველს, რომ ვისაუბროთ ისეთ ტენდენციებზე, რაც სტაბილურად გამოვლინდა სხვა ბლოკების შეკითხვებშიც. კერძოდ, ქალაქებისა და დედაქალაქების რესპონდენტებთან შედარებით, სოფლის მოსახლეობა ძალადობის უფრო მსუბუქ შემთხვევებზე საუბრობს. ხოლო არასრული განათლების მქონე ქალების მიერ აღწერილი მდგომარეობა უფრო მძიმეა, გარდა რამდენიმე გამონაკლისისა.

ყოველი 100 ქალიდან, რომლებიც ოდესმე ყოფილან ფეხმძიმედ, ორი ან სამი ქალი ამბობს, რომ ფეხმძიმობის პერიოდში ქმრის/პარტნიორის ფიზიკური ძალადობის მსხვერპლნი ყოფილა. რესპონდენტთა საცხოვრებელი ადგილის ჭრილში, მონაცემები მნიშვნელოვანი აღმოჩნდა: სოფლის მცხოვრებლები, ქალაქის/დედაქალაქის მცხოვრებლებთან შედარებით, ძალადობის ამ ფორმის მსხვერპლნი იშვიათად ყოფილან. ამ თვალსაზრისით, სხვა სოციალურ-დემოგრაფიული ნიშნებით რაიმე მნიშვნელოვანი სხვაობა არ გამოვლენილა.

ქალთა თითქმის ერთი მესამედი (ვისაც ფეხმძიმობის დროს ძალადობის გამოცდილება აქვს) ამგვარი ფაქტების არსებობას ორჯერ ან მეტჯერ ადასტურებს. ამ თვალსაზრისით, რესპონდენტთა სოციალურ-დემოგრაფიული ინდიკატორები მნიშვნელოვანი არ აღმოჩნდა. დაფიქსირდა შემდეგი სახის სუსტი ტენდენციები: შესაბამისი ჯგუფების წარმომადგენელთა შედარებისას, ამგვარი ინციდენტები უფრო ხშირია იმ ქალთა შემთხვევაში, ვისაც საკუთარი შემოსავალი არ გააჩნია და ქალაქის ან სოფლის მცხოვრებია.

ამჟამად, რომ იმ ქალთა უმრავლესობა, ვინც ფეხმძიმობისას მეუღლის მხრიდან ფიზიკური ძალადობის ფაქტებს აღიარებს, ამტკიცებს, რომ ამგვარ ფაქტს მათი ბოლო ფეხმძიმობისას ჰქონია ადგილი. ამ ტენდენციის ერთ-ერთი მრავალ მიზეზთაგანი ისიც შეიძლება იყოს, რომ მათ უახლესი ფეხმძიმობა უფრო კარგად ახსოვთ ან უბრალოდ, მხოლოდ ბოლო ინციდენტის დამახსოვრება სურთ. სოციალურ-დემოგრაფიული მახასიათებლები არსებითად მნიშვნელოვანი არც ამ შემთხვევაში აღმოჩნდა. თუმცა, მაინც აღსანიშნავია, ჯგუფებს შორის გამოვლენილი მცირედი სხვაობები: არასრული საშუალო განათლების მქონე უფრო მეტი რესპონდენტი მიუთითებს ამგვარი ფაქტების არსებობას. ეს მაჩვენებელი ყველაზე დაბალი საშუალო განათლების მქონე და სოფელში მცხოვრებ რესპონდენტებშია.

მეუღლის მხრიდან, ფეხმძიმობის პერიოდში ძალადობის მსხვერპლ რესპონდენტთა ერთ მეხუთედზე მეტი, აცხადებს, რომ მათ დაარტყეს/ხელი ჰკრეს მუცელზე; სოციალურ-დემოგრაფიული მახასიათებლები მნიშვნელოვანი ამ შემთხვევაშიც არ არის, თუმცა, ფიქსირდება ზემოაღნიშნული ტენდენციების მსგავსი ფაქტები: ამგვარი ინციდენტი დამოუკიდებელი შემოსავლის მქონე უფრო მეტ ქალს ჰქონია. ხოლო, იგივე მაჩვენებელი დაბალია სოფლის მცხოვრებ რესპონდენტებში.

რესპონდენტთა უმრავლესობის მიხედვით, პირი, რომელსაც ძალადობა აქვს ჩადენილი ფეხმძიმე ქალის მიმართ, მათი შვილის მამაა. სურათი არ იცვლება სოციალურ დემოგრაფიული ინდიკატორების ოცნებაში. თუმცა, არის რამდენიმე სუსტი ტენდენცია: საკუთარი შემოსავლის მქონე და ქალაქის მცხოვრები შედარებით მეტი რესპონდენტი არიდებს პასუხს თავს.

ფეხმძიმობისას ძალადობის მსხვერპლ ქალთა დიდი უმრავლესობა მოძალადესთან ცხოვრობდა ძალადობის პერიოდში. ამ კითხვაზე უარყოფითი პასუხი არ დაფიქსირებულა, თუმცა, რესპონდენტთა გარკვეულმა ნაწილმა პასუხისაგან თავი შეიკავა. მათი პროცენტული მაჩვენებელი თბილისის რესპონდენტებს შორის უფრო მაღალია.

ფეხმძიმობისას ძალადობის მსხვერპლ ქალთა დიდ უმრავლესობას მსგავსი გამოცდილება ფეხმძიმობამდეც ჰქონდა. საცხოვრებელი ადგილი მნიშვნელოვანი აღმოჩნდა: ამგვარი გამოცდილების მქონე ქალთა ყველაზე დიდი რაოდენობა სოფლის მცხოვრებია. სიტუაცია განსხვავებულია ქალაქებსა და თბილისში.

ქალთა უმრავლესობა აცხადებს, რომ ადრეულ პერიოდთან შედარებით, ძალადობამ იკლო ან სტაბილურად იგივე დარჩა. თუ ამ და წინა კითხვის პასუხებს შევადარებთ ქალთა მონაცემებს, რომელთაც ფიზიკური ძალადობა ფეხმძიმობის პერიოდში აქვთ გამოცდილი, შესაძლოა ვივარაუდოთ, რომ მსგავს ძალადობას (თუ უარესს არა) ადრეც ჰქონია ადგილი. თუმცა, შეუსაბამობა მონაცემებს შორის შეიძლება იმითაც იყოს გამოწვეული, რომ რესპონდენტები ცდილობენ შედარებით მსუბუქი სურათის დახატვას.

სოციალურ-დემოგრაფიული მახასიათებლები ნაკლებად მნიშვნელოვანი აღმოჩნდა ამ ბლო-

კის კითხვებთან დაკავშირებით, რაც გულისხმობს, რომ ქალთა დაახლოებით იგივე რაოდენობა ხდება ძალადობის მსხვერპლი, ასაკის, განათლების და შემოსავლის პარამეტრებში. თუმცა, გარკვეულ ტენდენციებს მაინც აქვს ადგილი საცხოვრებელ ადგილთან მიმართებაში: მდგომარეობა უფრო მსუბუქია (ან ასე აღწერენ) სოფლის მცხოვრებ ქალბატონებში და უფრო რთულია ქალაქელ რესპონდენტებში. განათლებაც მათაშობს გარკვეულ როლს ამ თვალსაზრისით: კერძოდ, რამდენიმე შეკითხვაზე შედარებით უფრო რთული მდგომარეობა დაფიქსირდა იმ ქალებთან მიმართებაში, ვისაც არასრული განათლება აქვს.

ძალადობასთან ბრძოლის ქალთა სტრატეგიები:

ქალ მსხვერპლთა ერთი მესამედი ამტკიცებს, რომ მეუღლის ფიზიკურ ძალადობას შებრძოლებიან. ამ ქალთა დაახლოებით ერთი მეხუთედი ამგვარი გამოცდილების ერთზე მეტ შემთხვევაზე საუბრობს.

ქალთა სოციალურ-დემოგრაფიული მახასიათებლების ჭრილში რაიმე მნიშვნელოვანი სხვაობა არ გამოვლენილა. თუმცა, მაინც აღსანიშნავია, უმნიშვნელო სხვაობები შესაბამის ჯგუფებს შორის (სანდობის დონეს ეს მონაცემები არ აღწევს). კერძოდ, ქალაქისა და დედაქალაქის შესაბამის ჯგუფებთან შედარებით, სრული ან არასრული საშუალო განათლების და საკუთარი შემოსავლის მქონე სოფლის მაცხოვრებლის შემთხვევაში ასეთ ინციდენტს ნაკლებად ჰქონია ადგილი, ვიდრე სხვა ჯგუფების შემთხვევაში.

ძალადობაზე საპასუხო რეაქციამ რესპონდენტთა ერთი მეოთხედის ცხოვრებაზე მოახდინა გავლენა, ძალადობა შემცირდა ან შეწყდა. თუმცა, გაცილებით მეტი ქალის ცხოვრება გაუარესდა საპასუხო რეაქციების შემდეგ; რესპონდენტთა სოციალურ-დემოგრაფიული ინდიკატორები სურათს ზოგადად არ ცვლის.

მსხვერპლ ქალთა უმრავლესობა აღნიშნავს, რომ ქმარს/პარტნიორს ფიზიკურად არასოდეს შეხებია, გარდა იმ შემთხვევებისა, როცა ცდილობდნენ პასუხი გაეცათ ძალადობაზე. თუმცა, ქალების გარკვეული ნაწილი ამბობს, რომ ამგვარ ინციდენტს ერთხელ ან მეტჯერ ჰქონია ადგილი. სოციალურ-დემოგრაფიული მაჩვენებლები რაიმე

სანდო სხვაობას ჯგუფებში არ გვაძლევს. თუმცა, მაინც არის რამდენიმე განსხვავებული ტენდენცია, რომელთა აღნიშვნაც შეიძლება: ქალაქის/დედაქალაქის რესპონდენტებთან შედარებით, არცერთ სოფლის მცხოვრებს ამ შეკითხვაზე დადებითი პასუხი არ გაუცია. ასევე, საინტერესოა ის ფაქტი, რომ თბილისელებთან შედარებით, გაცილებით მეტი რეგიონალური ქალაქის მცხოვრები საუბრობს ინციდენტების განმეორებით ხასიათზე. საშუალო განათლების მქონე რესპონდენტების უფრო მეტი რაოდენობა აცხადებს, რომ არასოდეს ჩაუდენია მსგავსი რამ.

ძალადობის მსხვერპლ ქალთა ერთ მეხუთედზე მეტი (28%) არავისთან საუბრობს ქმრის ძალადობრივ საქციელზე. კვლევა გვიჩვენებს, რომ ქალთა უფრო მაღალი რაოდენობა უახლოეს მეგობრებს უმუდავნებს (პირველ რიგში მშობლებს და შემდეგ მეგობრებს) ძალადობის ფაქტს, ხოლო, ძალიან იშვიათად, შესაბამის ოფიციალურ თუ არასამთავრობო ორგანიზაციებს ან მოძღვარს.

რესპონდენტთა საკმაოდ მნიშვნელოვანი რაოდენობა (38%) აცხადებს, რომ არასოდეს არავისგან მიუღია დახმარება მეუღლის ქმედებების შესაჩერებლად. ძალიან დიდია ალბათობა იმისა, რომ ამ რესპონდენტთა სულ მცირე 10%-ს სხვებისათვის გაუმხელია საკუთარი პრობლემა.

რესპონდენტებს მიუღიათ დახმარება ან დახმარების მცდელობა ძალიან ახლობელი ადამიანებისაგან (პირველ რიგში, მშობლები და დიდი ინტერვალის შემდეგ, მეუღლის მშობლებისაგან, მეგობრებისა და და-ძმებისაგან). ეს ბუნებრივიცაა, თუ გავითვალისწინებთ, რომ მათი საახლობლო წრე (ვისაც ისინი მიმართავენ) ამ ადამიანებით შემოიფარგლება. ქალაქისა და სოფლის მცხოვრებთა უფრო მეტი რაოდენობა (თბილისელებთან შედარებით) აცხადებს, რომ მიუღია დახმარება/დახმარების მცდელობა სხვებისაგან; უმაღლესი და საშუალო/ტექნიკური განათლების მქონე მეტი რესპონდენტი ადასტურებს დახმარების მიღების ფაქტს (შესაბამის ჯგუფებთან შედარებით).

იმ ქალთა რაოდენობა, რომელთაც ოფიციალური ინსტანციებისათვის მიუმართავთ ძალიან დაბალია, რაც გასაოცარი არ არის, თუ გავითვალისწინებთ, რომ მსხვერპლთა საკმაოდ მნიშვნელოვანი რაოდენობა არავისთან საუბრობს ქმრის ქცევაზე და მხოლოდ უახლოეს ადამიან-

ებს მიმართავს. გარდა ამისა, ისიც ფაქტია, რომ ქალებმა უბრალოდ არ იციან მსგავსი მომსახურებებისა და დაწესებულებების შესახებ. თვისებრივი კვლევის შედეგებმა აშკარად აჩვენა, რომ ოჯახში ძალადობის და მასთან დაკავშირებული პოლიტიკის შესახებ ინფორმირებულობის დონე ზოგადად ძალიან დაბალია.

ოფიციალური სტრუქტურებიდან, რესპონდენტები ძირითადად მიმართავენ სამკურნალო დაწესებულებებს და სამედიცინო ცენტრებს. რესპონდენტებს შორის, რომლებიც სამართლებრივ დაწესებულებებს მიმართავენ, სჭარბობს არასრული საშუალო განათლების მქონე პირების რაოდენობა, ასევე, ქალაქებისა და სოფლის მცხოვრებლები და 30-39 წლის ასაკის რესპონდენტები. ამავე დროს, ქალები, რომელთაც სოციალური მომსახურებებით ისარგებლეს, მხოლოდ ქალაქელ რესპონდენტებში გვხვდება.

მსხვერპლი ქალების მიერ სხვადასხვა ოფიციალურ დაწესებულებებში მიმართვის ხსენებულ მიზეზთა შორის სჭარბობს „მეტის ატანა არ შემეძლო“ (რესპონდენტთან ნახევარზე მეტი ამ მიზეზს ასახელებს); შემდეგი შედარებით ხშირად დასახელებული მიზეზია „მძიმე დაზიანება“. ბავშვთა მიმართ ძალისმიერი ქმედებებთან ან ამ ქმედების შესაძლებლობასთან (კაცი დაიშურა ან მართლა ცემა ბავშვები) დაკავშირებული მიზეზები იშვიათად დასახელდა.

სხვა ჯგუფებთან შედარებით, ქალაქისა მცხოვრებლები და საკუთარი შემოსავლის მქონე რესპონდენტები გამოირჩევიან დასახელებულ მიზეზთა მრავალფეროვნებით. საშუალო-ტექნიკური განათლების მქონე რესპონდენტთა დიდი უმრავლესობა ამბობს, რომ მათ მეტის ატანა აღარ შეეძლოთ. შედეგები აშკარად მიუთითებს მაღალ რისკ ფაქტორზე და ოჯახში ძალადობის უმძიმეს შედეგებზე, რადგან ქალები დაწესებულებებს მხოლოდ უკიდურეს შემთხვევაში მიმართავენ. ამგვარად, არ არსებობს პრევენციული მექანიზმი, რაც შეამცირებდა ოჯახებში ქალთა მიმართ არსებულ რისკს და დაიცავდა მათ მოძალადე ქმრისაგან/პარტნიორისაგან.

ძირითადი მიზეზი, რის გამოც მსხვერპლი დასახმარებლად სხვებს არ მიმართავენ არის: „მერიდება/მცხვენია/მეშინია, რომ არ დამიჭერებენ/დამადანაშაულებენ/ცუდი რეპუტაცია ექნება ჩემს ოჯახს“, რაც არსებითად საზოგადოების გა-

ციხვის, კრიტიკის შიშითაა გამოწვეული. არსებული სიტუაციის და ოჯახური ურთიერთობების მდგომარეობის გაუარესების შიში შედარებით ნაკლებად გამოვლინდა. ძალიან ძლიერია მცდელობა იმისა, რომ შეარბილონ სიტუაცია და ძალადობა არასერიოზულად დაახასიათონ. აღნიშნული ტენდენცია განსაკუთრებით შესამჩნევია სოფლებში და არასრული საშუალო განათლების მქონე რესპონდენტებში. საზოგადოების ნდობის დაკარგვის შიში უფრო მეტად იმ რესპონდენტებს ანუხებთ, ვისაც საკუთარი შემოსავალი არ გააჩნიათ, ხოლო ოჯახის რეპუტაციის შელახვა უფრო მეტად გავრცელებულია და შესაბამისად, აქტუალურიც უფროსი ასაკის რესპონდენტებში.

ქალთა უმეტესობისათვის არ აქვს მნიშვნელობა ვის მიმართავენ, პიროვნებას თუ ინსტანციას, არცერთს არ ანიჭებენ უპირატესობას. ეს ფაქტი იგივე მიზეზებით შეიძლება აიხსნას, რის გამოც ქალთა უმეტესობა საკუთარი პრობლემების შესახებ არავისთან საუბრობს და არავის მიმართავს. რესპონდენტთა მხოლოდ ერთმა მესამედმა დაასახელა კონკრეტული პირები ან ორგანიზაციები, რომელთაგანაც ისურვებდნენ დახმარების მიღებას. ესენია: ოჯახი, დედა, დედამთილი. ახლობლების გარდა, რესპონდენტთა ძალიან ცოტა რაოდენობა ახსენებს პოლიციას, სამედიცინო მომსახურების ცენტრს და მოძღვარს. სოციალურ-დემოგრაფიული მახასიათებლები აღნიშნულ სურათს მნიშვნელოვნად არ ცვლის.

რესპონდენტთა საკმაოდ მნიშვნელოვანმა რაოდენობამ (40%-ზე მეტი) სახლი დატოვა ქმრის ძალადობრივი საქციელის გამო და იპოვა თავშესაფარი სხვაგან. მათ ერთ მესამედს აღნიშნული გამოცდილება ერთხელ მეტად აქვს მიღებული. სხვა შესაბამის ჯგუფებთან შედარებით, რესპონდენტთა უფრო მეტი რაოდენობა (ქალაქების/თბილისის მცხოვრები/დამოუკიდებელი შემოსავლის მქონე/საშუალო-ტექნიკური განათლებით) ცდილობს ძალადობას ამ გზით დააღწიოს თავი.

სახლის დატოვების ერთ-ერთი ყველაზე ხშირად ნახსენები და შესაბამისად, მთავარი მიზეზი არის „მეტის ატანა აღარ შემეძლო“. სხვა შედარებით გამორჩეული მიზეზებია: „მძიმე დაზიანება/მეშინოდა, რომ მომკლავდა/მემუქრებოდა რომ მომკლავდა/უნდოდა ჩემი მოკვლა/მემუქრებოდა ბავშვებით“.

ოჯახის დატოვების შემდეგ, ქალების უმეტესობამ ნათესავის ოჯახს შეაფარა თავი; რესპონდენტთა გარკვეულმა რაოდენობამ ამ განზრახვით მეზობლებს ან მეგობრებს მიმართა. არცერთ მათგანს არ მიუმართავს სპეციალური თავშესაფრებისათვის. თვისებრივმა კვლევამ გამოავლინა, რომ თავშესაფრის შესახებ ქალები მხოლოდ იმ შემთხვევაში იგებენ, თუ ვინმე ეტყვიან, რომ არსებობს სოციალურ დახმარების დაწესებულება ან თუ შემთხვევით თვითონ იპოვნებენ. ამგვარად, არ არსებობს რეალური და ქმედითი პოლიტიკა, რომელიც იმუშავებდა რისკის წინაშე მყოფ ქალებთან და მიაწვდიდა მათ ინფორმაციას ქალთა უფლებებისა და ქალთა დაცვის სისტემაზე. აღსანიშნავია, რომ ქვეყანაში არსებული პოლიტიკა მიზნად ისახავს ქალთა თავშესაფრების შექმნას და მოდერნიზაციას, თუმცა იგი არ ფარავს იმ პრობლემათა უმეტესობას, რომელთაც ქალთა დიდი ჯგუფი განიცდის.

მეუღლესთან დაბრუნებასთან დაკავშირებით, რესპონდენტების მიერ ყველაზე ხშირად დასახელებული და შესაბამისად, მთავარი მიზეზები ოჯახსა და შვილებს უკავშირდება (ბავშვების დატოვება არ მინდოდა/მეშინოდა ოჯახისათვის სახელი არ გამეტეხა). ასევე, დასახელდა ქმრის ფაქტორიც (ქმარმა მთხოვა უკან დაბრუნება/ვაპატიე). ეს ბოლო ფაქტორი უფრო მეტად თბილისის რესპონდენტებში დასახელდა, შედარებით სხვა ქალაქებში გამოკითხულთაგან, რომელთათვის, შვილებთან დაბრუნების სურვილი უფრო ხშირია. აღსანიშნავია, რომ საშუალო განათლების მქონე რესპონდენტთა უფრო მაღალი რაოდენობა ზუსტად ამ მიზეზს ახსენებს და არცერთს არ უხსენებია ქმრის სიყვარული.

ქალები, რომელთაც ქმრის ძალადობის მიუხედავად ოჯახი არასოდეს დაუტოვიათ, აღნიშნავენ, რომ ამის მიზეზი მთელი რიგი ფაქტორებია, მათ შორის, ყველაზე ხშირად ნახსენები – „ოჯახის რეპუტაციის შელახვა“, რაც საზოგადოებრივი აზრითა და ბავშვების დაკარგვის შიშითაა გამოწვეული. ასევე საკმაოდ ხშირად სახელდება ქმართან დაკავშირებული მიზეზები (ვაპატიე/იმედი მქონდა, რომ შეიცვლებოდა/არ მინდოდა მართკ დარჩენა). რესპონდენტთა საკმაოდ მნიშვნელოვანი რაოდენობა აღნიშნავს, რომ მათ ვერ შეძლეს სახლიდან წასვლა, რადგან არსად ჰქონდათ წასასვლელი.

კონტროლის მიზნით ჩადენილი ქმედებები და ძალადობის მიზეზები

მეუღლესთან/პარტნიორთან მცხოვრები რესპონდენტების თანახმად, „თავისუფლად გადაადგილების შეზღუდვა“ არის ყველაზე ფართოდ გავრცელებული კონტროლის ფორმა: ქალთა ერთ მეოთხედზე მეტი ვალდებულია მეუღლეს ჩააბაროს ანგარიში სად იყო ამა თუ იმ დროს; შემდეგი, ასევე, საკმაოდ გავრცელებული შეზღუდვა უკავშირდება სამედიცინო მომსახურების მიღებას; ყოველი მერვე-მეცხრე ქალი ვალდებულია აიღოს ნებართვა ქმრისაგან, ვიდრე ექიმთან წავა; დაახლოებით იგივე რაოდენობის ქალი (ყოველი მეცხრე რესპონდენტი) ვერ დაელაპარაკება სხვა მამაკაცს, რადგან ეს მის ქმარს სასტიკად აბრაზებს. შედარებით ნაკლებად გავრცელებული, თუმცა ძალიან მტკივნეული კონტროლის ფორმაა მეგობრებთან (ყოველი 25-26-ე ქალი) და ოჯახთან (ყოველი მე-40-ე ქალი) ურთიერთობის შეზღუდვა; რესპონდენტთა ნაწილისათვის ქმრის ეჭვიანობა (დაახლოებით ყოველი მე-18) და ცოლის იგნორირება/გულგრილი მოპყრობა (ყოველი 26-ე რესპონდენტი) გარკვეულ დაძაბულობას და პრობლემებს ქმნის.

კვლევაში აღმოჩნდა, რომ განათლების დონე მჭიდრო კავშირშია სხვადასხვა ფორმის შეზღუდვების გავრცელებასთან: არასრული საშუალო განათლების მქონე უფრო მეტი რესპონდენტი ქალი საუბრობს ქმრების მხრიდან თავისუფლად გადაადგილების შეზღუდვის, სხვა მამაკაცთან დალაპარაკების, ეჭვიანი ქმრების, ქმრების მხრიდან იგნორირების/გულგრილობის; ექიმთან წასვლისთვის ნებართვის აღების შესახებ, ვიდრე შესაბამისი სხვა ჯგუფების რესპონდენტები. აღსანიშნავია, რომ განათლების დონის მატებასთან ერთად, კლებულობს პროცენტული მაჩვენებელი იმ რესპონდენტებთან მიმართებაში, ვისაც ექიმთან წასვლისათვის ქმრის ნებართვა სჭირდება.

უფრო მეტი სოფლის მცხოვრები და საკუთარი შემოსავლის არმქონე რესპონდენტი საუბრობს ექიმთან წასასვლელად ქმრის ნებართვის საჭიროებაზე, ვიდრე სხვა ჯგუფების რესპონდენტები.

რესპონდენტთა ნაწილი ფიქრობს, კითხვარში მითითებული თითოეული შესაძლო მიზეზი დასაშვებია ქმრისათვის, რათა ცოლი ცემოს. რე-

სპონდენტთა ყველაზე დიდი რაოდენობა (მათი ერთი მესამედი) ფიქრობს, რომ ქმარს უფლება აქვს ცოლს ფიზიკური აშეურაცხყოფა მიაყენოს, თუ „გაიგებს, რომ ცოლი ღალატობს“; ზოგიერთი რესპონდენტი ქმრის მიერ ცოლის ცემის ფაქტს ამართლებს იმ შემთხვევაში, თუ ქმარი ეჭვიანია (ყოველი მე-15) ან ცოლი არ უჭერებს მას (დაახლ. ყოველი მე-18).

სხვა შესაბამისი ჯგუფების წარმომადგენლებთან შედარებით, არასრული საშუალო განათლების მქონე სოფლის მცხოვრებთა და შემოსავლის არმქონე რესპონდენტთა უფრო მეტი რაოდენობა ფიქრობს, რომ შემდეგი მიზეზები საკმარისია ცოლის საცემად: „ცოლმა სახლის საქმე ქმრის მოსაწონად არ გააკეთა“, „ცოლი არ უჭერებს ქმარს“, „ცოლი უარს ამბობს ქმართან სქესობრივ კავშირზე“, „ცოლი ეკითხება ქმარს სხვა ქალების შესახებ“, „ქმარი ეჭვობს, რომ ცოლი ღალატობს“.

სხვა შესაბამისი ჯგუფებთან შედარებით, თბილისის მცხოვრები, უმაღლესი განათლებისა და საკუთარი შემოსავლის მქონე უფრო მეტი რესპონდენტი ფიქრობს, რომ ქმარს შეუძლია ცოლი ცემოს თუ მისი ღალატის შესახებ შეიტყობს („მამაკაცი შეიტყობს, რომ ცოლი ღალატობს“).

ყოველი 24-ე რესპონდენტი, ვისაც ჰყავს მეუღლე/პარტნიორი აცხადებს, რომ ამ უკანასკნელს მისთვის ფიზიკური ზიანი მიუყენებია. თითქმის იგივე რაოდენობა მივიღეთ ჯგუფებში სოციალურ-დემოგრაფიული მახასიათებლების მიხედვით. მიღებული მონაცემების საფუძველზე, ყველაზე საინტერესო ტენდენცია ასაკობრივ ჯრილში ვლინდება, თითქმის ყველა ასაკობრივ კატეგორიაში ქალთა ერთი და იგივე რაოდენობა აღმოჩნდა ფიზიკური ძალადობის მსხვერპლი, რაც გვაძლევს საბაბს ვიფიქროთ, რომ ძალადობა იწყება ქორწინების პირველ წლებში და დაახლოებით იგივე დონეზე ხდება ქორწინების ბოლომდე. პრაქტიკულად კი ეს ნიშნავს, რომ ფიზიკური ძალადობის აღბათობა ასაკზე დამოკიდებული არაა.

საკმაოდ ხშირია ცოლის სიტყვიერი შეურაცხყოფის ფაქტები. ყოველი მეხუთე რესპონდენტი ადასტურებს, რომ ქმრის სიტყვიერი შეურაცხყოფის ობიექტი ყოფილა. სოციალ-დემოგრაფიულ ინდიკატორებზე, ეს ზოგადი ტენდენცია მნიშვნელოვნად არ იცვლება.

ყოველი 28-ე რესპონდენტი აღნიშნავს, რომ მის ქმარს ჩაუდენია ისეთი აქტები, როგორცაა: „საზოგადოებაში დამცირება“, „განქორწინებით სიტყვიერი დამუქრება“; ყოველი მე-20 ქალს ქმარი უარს ეუბნება ფულის მიცემაზე, ხოლო ყოველ 25-ე ქალს ეკრძალება მუშაობა; ქალთა გარკვეულ რაოდენობას (ყოველი მე-40) ქმარი სქესობრივ კავშირს აძალეებს.

ამგვარად, შეგვიძლია დავასკვნათ, რომ ძალადობის სხვადასხვა ფორმები (ფიზიკური, სიტყვიერი, ფინანსური, სქესობრივი), რომელთაც ქალთა გარკვეული (ზოგჯერ საკმაოდ დიდ) ნაწილი განიცდის, მნიშვნელოვან სხვაობას არ ავლენს სოციალ-დემოგრაფიულ ინდიკატორებზე.

რესპონდენტთა თანახმად, ქმრის მხრიდან სხვადასხვა დისკრიმინაციული ქცევის ძირითადი მიზეზებია სიმთვრალე და მატერიალური პრობლემები (გამონვეული ფინანსური პრობლემებით და ქმრის უმუშევრობით). ერთ-ერთი ყველაზე ხშირად დასახელებული მიზეზია „უმიზეზოდ“. ყოველი მეექვსე-მეშვიდე რესპონდენტი ქალი ქმრის მხრიდან ძალადობის მსხვერპლი ხდება იმის გამო, რომ „ცოლი ქმარს არ უჭერებს“ ან „ქმარი ეჭვობს, რომ ცოლი ღალატობს“.

საცხოვრებელი ადგილის მიხედვით სურათი ასეთია: თბილისში ხუთიდან ორი ყველაზე მეტად გავრცელებული მიზეზი ქალისა და მამაკაცის ურთიერთობას უკავშირდება, ხოლო სოფლებში მატერიალურ მდგომარეობას და ცოლის მოვალეობებს (მაგ. „თუ სახლში ყველაფერი წესრიგში არაა“, ეს მიზეზი დასახელდა ყოველი მეშვიდე რესპონდენტის მიერ). მსგავსი ტენდენცია გამოვლინდა არასრული საშუალო განათლების მქონე ქალებთან მიმართებაშიც.

ქმრის თავდასხმების, ძალისმიერი ქმედებების ძირითადი მიზეზების სპექტრი უფრო ფართოა, ვიდრე სხვა ნებისმიერი დისკრიმინაციული და შემზღვეველი ქმედების ჩადენა. ეს ნიშნავს, რომ ქალები ძალადობის მსხვერპლნი სხვადასხვა მიზეზთა გამო ხდებიან; ყველაზე ხშირად „მამაკაცის სიმთვრალე“ (რესპონდენტთა ნახევარზე მეტი) და „ყოველგვარი მიზეზის გარეშე“ სახელდება. ამ შერჩევაში, აქცენტი გაკეთებულია ცოლ-ქმრის ურთიერთობებზე (ეჭვიანობა/ქმარი დარწმუნებული არაა ცოლის ერთგულებაში/ცოლი უარს ეუბნება სქესზე/სქესობრივი ურთიერთობებში პრობლემა/ცოლი არ ემორჩილება ქმარს).

ქმრის ძალისმიერი ქმედებები ზემოთ დასახელებული მიზეზების გამო უფრო ხშირად თბილისისა და ქალაქების რესპონდენტებში სახელდება. ესენია უმაღლესი განათლებისა და შემოსავლის არმქონე რესპონდენტები. აღსანიშნავია, რომ ზოგადად, განათლება ადამიანს უფრო მეტ თავისუფლებას ანიჭებს და ქალებიც უფრო გახსნილები არიან საკუთარ გამოცდილებაზე საუბრისას. შეიძლება ესეც არის ერთ-ერთი მიზეზი ამ „უცნაური“ გადანაწილებისა, რომლის თანახმადაც, ძალადობის უფრო დაბალი მაჩვენებელი სოფლებზე მოდის. კვლევებში ზოგადად შეიმჩნევა, რომ ძალადობა უფრო მეტად სოფლებშია გავრცელებული, თუმცა ამ კვლევაში აშკარად ქალაქებში უფრო მაღალია ძალადობის მაჩვენებელი. ეს შესაძლოა ორ რამეს ნიშნავდეს: სოფლებში, ქალები არ საუბრობენ ძალადობის გამოცდილებაზე ვინაიდან მათი შეხედულება ძალადობის შესახებ განსხვავდება, ან განათლების დონე გავლენას ახდენს ინდივიდუალური უფლებების წინ ნამოწევაზე. ეს შევითხვა შეიძლება მომავალში სხვა კვლევის ერთ-ერთი საკვლევი საკითხი გახდეს, თუმცა ჭერჭერობით, ფაქტია, რომ საცხოვრებელი ადგილის მიხედვით, ძალიან მნიშვნელოვანი სხვაობა არსებობს და მას დამატებითი შესწავლა სჭირდება.

ძალადობის მსხვერპლ ქალთა ერთი მესუეთედი ქმრის ძალისმიერ ქმედებებზე პასუხისმგებლობას გრძნობს, თუმცა აღსანიშნავია, რომ ამ ჯგუფის რესპონდენტთა საკმაოდ მნიშვნელოვანი ნაწილი (ყოველი მეცხრე) პასუხისაგან თავს იკავებს; ხოლო იმ რესპონდენტებში, რომლებმაც პასუხს თავი აარიდეს, ყველაზე დიდი რაოდენობა არასრული საშუალო განათლების მქონე, სოფლის მცხოვრებ და საკუთარი შემოსავლის არმქონე რესპონდენტებზე მოდის. განათლების

დონე ამ საკითხთან მჭიდრო კავშირშია: უმაღლესი განათლების მქონე უფრო მეტი ქალი გრძნობს პასუხისმგებლობას ქმრის ძალისმიერ ქმედებებზე, ვიდრე სხვა შესაბამისი ჯგუფების რესპონდენტები. ხოლო ტექნიკური განათლების მქონე ქალთა ძირითადი ნაწილი საკმაოდ რადიკალურადაა განწყობილი და თვლის, რომ ქმარია ყველაფერზე პასუხისმგებელი.

ძალადობის მსხვერპლ ქალთა ნახევარზე მეტი თვლის, რომ ქმრის აგრესიის მთავარი მიზეზი სიმთვრალეა. ქმრის ძალადობრივი ქმედებების ხუთი ყველაზე გავრცელებული კონკრეტული სიტუაციები ისეთ ფაქტორებს მოიცავს, რომლებიც არაა დაკავშირებული მეუღლეების პირად ურთიერთობებთან, არამედ უფრო მძიმე მატერიალურ მდგომარეობასთან (ფინანსური პრობლემები, უმუშევრობა) და ქმრის სიმთვრალესთან. განხილული მიზეზებიდან, კაცისა და ქალის ურთიერთობების კონტექსტში ყველაზე ხშირად ეჭვიანობა სახელდება.

კვლევის შედეგები აშკარად მიუთითებს, რომ ქალთა მიმართ ძალადობა საკმაოდ გავრცელებული ფენომენია საქართველოში და მისი აღმოფხვრის სპეციალური პოლიტიკა უნდა იყოს მიმართული სახელმწიფო პოლიტიკის სხვადასხვა სფეროებზე, კერძოდ, ქალთა სრული ჩართულობა სოციალურ ცხოვრებაში, საინფორმაციო ცენტრების ქსელის შექმნა, პოლიტიკაში ქალის ჩართულობის ხელშეწყობა და ქალის მიმართ დისკრიმინაციის სხვადასხვა ფორმების აღმოფხვრა. აშკარაა, რომ მომავალში, პროექტების განხორციელებისას, ერთ-ერთი ძირითადი აქცენტი საინფორმაციო პოლიტიკასა და ინფორმირებულობის გაზრდაზე უნდა გაკეთდეს.

თავი 9.

რეკომენდაციები

მარინე ჩიტაშვილი, ნინო ჯავახიშვილი,
ლუიზა არუთინოვი, ლია წულაძე, სოფიო ჩაჩანიძე¹

პროექტის „დავძლიოთ გენდერული ძალადობა ამიერკავკასიაში“ ფარგლებში განხორციელებულმა ეროვნულმა კვლევამ „ქალთა მიმართ ოჯახში ძალადობის შესახებ საქართველოში“ შექმნა საკმაოდ მყარი ინფორმაციული საფუძველი, რაც გულისხმობს ოჯახში ძალადობის შესახებ შედარებითი ანალიზის ჩასატარებლად საჭირო საკმარისი მონაცემების ფლობას ამიერკავკასიისა და მსოფლიოსათვის. ეს არის მრავალგანზომილებიანი კვლევა, რომელიც შეეხო ქალთა და მათ პარტნიორთა ძალიან სპეციფიკურ ქცევის მოდელებს, ასევე, საკითხებს, როგორცაა უსაფრთხოება, ქალთათვის ძალადუფლების მინიჭება და ქართულ საზოგადოებაში ინსტიტუციურად ძალიან მყარად გამჭდარ დისკრიმინაციასთან ბრძოლა. კვლევა გვაძლევს შესაძლებლობას მრავალი პრობლემის მასშტაბებზე სრული წარმოდგენა შევიქმნათ, შესაბამისად, როცა პრობლემის შესახებ მრავალგანზომილებიანი ინფორმაციას ფლობ, გაცილებით ადვილია სახელმძღვანელო პრინციპებისა და მიზანმიმართული პოლიტიკის, სტრატეგიებისა და ქალთა დახმარების/დაცვის პროგრამების შემუშავება. მონაცემების გამოიყენება შეუძლიათ სახელმწიფო უწყებებს, ქალთა ორგანიზაციებს, მედიას, სამეცნიერო წრეებს, განათლების სფეროს მუშაკებს და ნებისმიერ პირს, ვინც ოჯახში ძალადობის საკითხებშია ჩართული და დაინტერესებული.

1. წარმოდგენილი რეკომენდაციები არის ერთობლივი ნამუშევარი მკვლევართა ჯგუფის და კვლევის წინასწარი განხილვის საშუალო ჯგუფის, რომელთა შენიშვნები და რეკომენდაციები ინტეგრირებულია ამ თავში

მოცემული თავი დაყოფილია ორ ნაწილად: პირველი ნაწილი მოიცავს რეკომენდაციებს პოლიტიკის დონეზე და პოლიტიკის შემქმნელებისათვის, ხოლო მეორე ნაწილი არის რეკომენდაციები გენდერულ ძალადობასთან დაკავშირებით სოციალურ მეცნიერებათა ფარგლებში მომუშავე პირთათვის, რომლებიც გენდერის, როგორც სოციალური ფენომენის შესწავლას ცდილობენ გარდამავალ საზოგადოებებში.

რეკომენდაციები პოლიტიკასთან დაკავშირებით

კვლევის შედეგებმა მკაფიოდ აჩვენა, რომ:

1. ოჯახში ძალადობის მსხვერპლთა პროცენტული მაჩვენებლის კუთხით არაფერი შეცვლილა, კვლევაში რესპონდენტთა 6.9% აცხადებს, რომ გამხდარა ძალადობის მსხვერპლი, რაც 2005 წლის კვლევის მაჩვენებელს ემთხვევა (MICS).
2. ქალები დახმარებისათვის არ მიმართავენ რომელიმე ოფიციალურ დაწესებულებას ან სოციალურ მომსახურებას, ისინი გამოცდილებას უახლოეს სოციალურ ქსელს უზიარებენ. ოფიციალური დაწესებულებებისათვის დახმარებისათვის მიუმართაობა შეიძლება გამოწვეული იყოს ამ დაწესებულებათა შესახებ ინფორმირებულობის დაბალი დონით და მოსახლეობის დაბალი ხელმისაწვდომობით მათ მიერ შეთავაზებულ მომსახურებაზე, ხშირ შემთხვევებში კი ასეთი მომსახურების არ არ-

სებობაზეც კი (განსაკუთრებით, სოციალური მუშაკების სისტემის შემთხვევაში). ეს განსაკუთრებით იგრძნობა სოფლად და, ნაწილობრივ, პროვინციულ ქალაქებში.

2006 წლიდან საქართველოში მოქმედებს კანონი ოჯახში ძალადობის შესახებ, თუმცა ოჯახში ძალადობის შესახებ მიმართვების (მომსახურებების მიმწოდებლებთან ან სხვა ოფიციალურ დაწესებულებებში) რაოდენობის სიმცირე მიუთითებს, რომ გენდერულ ძალადობასთან ბრძოლის ეფექტური მექანიზმი ჯერ კიდევ არ არსებობს. ოჯახში ძალადობის საკითხებზე მომუშავე სოციალური მუშაკების ინსტიტუტის არარსებობა ქვეყანაში დამატებით დაბრკოლებას ქმნის ოჯახში ძალადობის საპასუხო პროგრამების ეფექტური განხორციელებისათვის.

კვლევის შედეგების თანახმად, ქალები აშკარად არ ფლობენ საკმარის ინფორმაციას იმის თაობაზე, რომ არსებობს დაწესებულებები და ინსტიტუტები, რომლებიც დახმარებას უწევენ ძალადობის მძიმე ფორმის მსხვერპლ ქალებს, ასევე, მუშაობენ სანყის ეტაპზე ძალადობის პრევენციის ზომებზე და ქალთა დაცვაზე.

ძალიან მნიშვნელოვანია ოჯახურ ძალადობასთან ბრძოლის სფეროში აქტიურად ჩართული დაწესებულებები და მომსახურების მიმწოდებლები ერთმანეთის საქმიანობებზე სათანადო ინფორმაციას ფლობდნენ, რათა უზრუნველყოფილი იქნას არსებული აქტივობების ეფექტურობა და განგრძობითობა და დაცული იყოს ძალადობის მსხვერპლი ქალები, რაც თავის მხრივ, დამოკიდებულია მყარ თანამშრომლობასა და კოორდინაციაზე. ძალადობის რისკის წინაშე მყოფ ქალთა დასახმარებლად საინფორმაციო ცენტრის შექმნა და ქალთა გადამისამართება (რეფერალური სისტემის ამუშავება) მათი საჭიროებებიდან გამომდინარე სოციალურ სახურებებსა და ქალთა დაცვის ორგანიზაციებში შექმნის შესაძლებლობას, ერთი მხრივ, განხორციელდეს სხვადასხვა ორგანიზაციის მიერ გაწეული სამუშაოს კოორდინაცია და მეორე მხრივ, დადგინდეს ყველაზე მეტი საჭიროების ქალთა ჯგუფი და შესაბამისად, შემუშავდეს ადექვატური სტრატეგიები მათ დასახმარებლად და სოციალურ ცხოვრებაში ჩასართავად.

ამ შემთხვევაში, ძალიან მნიშვნელოვანია არსებული პოლიტიკის განახლება და ახალ გამოწვევებზე აქცენტის გაკეთება, რაზეც მიმართულია ქვემოთ წარმოდგენილი რეკომენდაციები. ეს რეკომენდაციები შემუშავებულ იქნა მოცემული კვლევის წინასწარი შედეგების განსახილველად 2010 წლის მაისში გამართულ კონფერენციაზე, რომელშიც მონაწილეობდნენ წარმომადგენლები ოჯახში ძალადობის საკითხებზე მომუშავე სამთავრობო სტრუქტურებიდან, არასამთავრობო და საერთაშორისო ორგანიზაციებიდან და სამეცნიერო წრეებიდან:

1. ოჯახში ძალადობის საპასუხო სახელმწიფო პოლიტიკა, მომსახურების (რეფერალური) სისტემები და მათზე ხელმისაწვდომობა:

1.1. სპეციალური პოლიტიკის შექმნა და შესაბამისი ღონისძიებების გატარება ქალთა სოციალურ-ეკონომიკური სტატუსის გასაძლიერებლად და ქალთათვის მეტი ძალაუფლების მისანიჭებლად;

1.2. ოჯახში ძალადობასთან დაკავშირებით სოციალური მოსახურების (სოციალურ მუშაკთა) სისტემის ჩამოყალიბების შესახებ კონცეფციის შემუშავება (ოჯახში ძალადობის საუნყებათაშორისო საბჭოს კოორდინირებით სპეციალური სამუშაო ჯგუფის შექმნა);

1.3. ოჯახში ძალადობის საპასუხო რეფერალური სისტემის გაძლიერება, გაფართოება და ეფექტური დანერგვა ქვეყნის მასშტაბით, არასამთავრობო სექტორთან თანამშრომლობით, რათა უზრუნველყოფილი იყოს მომსახურებაზე თანაბარი ხელმისაწვდომობა; განსაკუთრებით, კი, ჯანდაცვის სისტემის ჩართვის გაძლიერება ოჯახში ძალადობის რეფერალურ მექანიზმში;

1.4. ოჯახში ძალადობის მსხვერპლი ქალებისათვის რეფერალური მომსახურების მაღალი ხარისხის უზრუნველყოფა საერთაშორისოსტანდარტების მიხედვით:

1.4.1. რეფერალურ სისტემაში დაკავებული სერვისის მიმწოდებლების გადამზადება ერთიანი უნიფიცირებული სასწავლო კურიკულუმით, რაც ხელს შეუწყობს კოორდინირებულ მოქმედებას;

1.4.2. რეფერალური სისტემის ხარისხის უზრუნველყოფის მექანიზმების დანერგვა;

1.4.3. შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროსთან თანამშრომლობით ოჯახის ექიმების, პედიატრების, რეპროდუქტოლოგების, ფსიქიატრების, სასწრაფო დახმარების სამედიცინო პერსონალის მომზადება ოჯახში ძალადობის მსხვერპლთა ამოცნობისა და რეფერირების სისტემის შესახებ; ასეთი განათლების ინტეგრირება დიპლომის შემდგომ განათლებაში;

1.4.4. შინაგან საქმეთა სამინისტროსთან თანამშრომლობით პოლიციელთა სწავლების გაუმჯობესება ადამიანის უფლებათა, გენდერული თანასწორობისა და ოჯახში ძალადობის საკითხებზე;

1.4.5. მოქმედი სოციალური მუშაკებისა და სოციალური აგენტებისათვის სპეციალური გადამზადების კურსის შექმნა და ინსტიტუციონალიზაცია შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროსთან და განათლების და მეცნიერების სამინისტროსთან თანამშრომლობით;

2. გენდერული თანასწორობისა და ქალთა მიმართ ოჯახში ძალადობის შესახებ საზოგადოების ინფორმირებულობის დონის ამაღლება, რათა აღმოიფხვრას ისეთი შეხედულებები და პრაქტიკები, რაც წარმოშობს და ხელს უწყობს დისკრიმინაციასა და ოჯახში ძალადობას

2.1. მოსახლეობის განათლება და ცნობიერების ამაღლება:

2.1.1. რეგიონებში გოგონებისა და ქალების ჩართულობის და მონაწილეობის გაზრდა და გაძლიერება; სოფლად მცხოვრებ მოსახლეობასთან ინფორმაციის და სერვისების უკეთ მიწოდების მიზნით სოციალური მობილიზაციის მიმდინარე პროექტების გამოყენება;

2.1.2. განათლების სისტემაში გენდერული თანასწორობისა და ოჯახში ძალადობის საკითხების ჩართვა:

- საბავშვო ბაღებში შესაბამისი აღზრდისა და ინსტრასტრუქტურის სტანდარტების დანერგვა;
- სკოლებში სამოქალაქო განათლების მოდულში ოჯახში ძალადობის საკითხების ინკორპორირება და შესაბამისად პედაგოგების გადამზადება;
- უმაღლეს სასწავლებლებში ოჯახში ძალადობისა და ქალთა უფლებების საკითხების მინისტრიმინგი სასწავლო პროგრამებში (განსაკუთრებით იურიდიული და ჟურნალისტიკის სპეციალობებისათვის);

2.1.3. რელიგიურ ორგანიზაციებთან განსაკუთრებით საპატრიარქოსთან, თანამშრომლობა ოჯახში ძალადობის აღმოფხვრის მიზნით (მხარდამჭერი ქსელების შექმნა);

2.2. საინფორმაციო პოლიტიკა და მედია:

2.2.1. თანამშრომლობა მედია საშუალებებთან გენდერული თანასწორობის მინისტრიმინგისათვის, რათა ხელი შეეწყოს საზოგადოების დამოკიდებულების შეცვლას გენდერული თანასწორობის მიმართ;

2.2.2. შესაბამის დაინტერესებულ მხარეებთან პარტნიორობით მედიაში გენდერული საკითხების გაშუქების პროფესიული სტანდარტების დამკვიდრების ხელშეწყობა; სპეციალური ტრენინგების ჩატარება ჟურნალისტებისათვის, თოქ შოუების წამყვანებისათვის, რედაქტორებისათვის;

2.2.3. მედიასთან თანამშრომლობის გაძლიერება გენდერული თანასწორობისა და ოჯახში ძალადობის საკითხებზე მოსახლეობისათვის; ამ საკითხებზე სპეციალური ტელეგადაცემების ციკლის დანერგვა რეიტინგულ არხებზე, მათ შორის განსაკუთრებით - საზოგადოებრივ მაუწყებელზე.

ამოცანებისა და რეკომენდაციების განხილვა

ოჯახში ძალადობის დაძლევის პოლიტიკა სოციალური ცხოვრების რამოდენიმე დონეზე უნდა

მოქმედებდეს. მათ შორის პირველი, ქალებისათვის ძალაუფლების მინიჭების მიზანმიმართული სახელმწიფო პოლიტიკაა, რომელიც მოემსახურება ქალთა სოციალურ-ეკონომიკური სტატუსის გაძლიერებას და უზრუნველყოფს ქალთა ინტეგრირებას საზოგადოებრივ ცხოვრებაში და ფაქტობრივად, ქალისათვის სრულუფლებიანი სოციალური აქტორის როლის მინიჭებზე იქნება ორიენტირებული.

ბუნებრივია, ოჯახში ძალადობის ფაქტების დაფიქსირებისა და პირველადი დახმარების ქმედითი ინსტიტუციის გარეშე შეუძლებელია ფიქრი იმაზე, რომ ქალებმა თავი დაცულად და უსაფრთხოდ იგრძნონ ოჯახში თუ გარეთ. ამ ამიზნით სრულიად გადაუდებებელია სოციალური მუშაკების ქსელის შექმნა, რომელიც იმუშავებენ ოჯახში ძალადობის ფაქტებთან დაკავშირებით და იქნებიან კოორდინაციაში ერთი მხრივ, ოჯახში ძალადობის უწყებათშორის საბჭოსთან და მეორე მხრივ, შინაგან საქმეთა სამინისტროსა და პოლიციასთან. ოჯახში ძალადობის ფაქტების სრული აღრიცხვისათვის აუცილებელია სპეციალური მონაცემთა ბაზის არსებობა, რომელშიც სოციალური მუშაკები ოჯახში ძალადობის ფაქტებს დააფიქსირებენ (ყველა შემთხვევაში არ ხდება პოლიციისთვის მიმართვა) წინასწარ შემუშავებული ფორმის მიხედვით. მოგროვილი სტატისტიკა სოციალურ-დემოგრაფიული მონაცემების გათვალისწინებით ცხადად გამოყოფს ძალადობის გავრცელების ყველაზე ცხელ წერტილებს, ინტენსივობასა და მიზეზებს, რომელთა აღმოფხვრის შესაბამისი ინტერვენციებისა და პოლიტიკის შემუშავება იქნება შესაძლებელი.

კვლევის მონაცემები ცხადად აჩვენებს, რომ ჯერ კიდევ ძალიან სუსტია რეფერალური მექანიზმები ოჯახში ძალადობის ფაქტებზე რეაგირებისათვის. აუცილებელია, ერთი მხრივ, მომსახურების სხვადასხვა მიმწოდებლებს შორის კოორდინაციის გაზრდა და მეორე, მხრივ, არსებული ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა ქალებისათვის საცხოვრებელი ადგილის მიხედვით. ოჯახში ძალადობის საკითხებზე მომუშავე არასამთავრობო ორგანიზაციები შესაძლებელია იქცეს რეფერალური სისტემის გაუმჯობესების ერთ-ერთ ცენტრალურ რგოლად. ვირტუალური საინფორმაციო ქსელის შექმნა, რომელზეც განთავსდება სრული ინფორმაცია ოჯახში ძალადობის მსხერპლ ქალთა დახმარების საშუალებე-

ბისა და ინსტიტუციების შესახებ, ასევე სახელმწიფო დონეზე ჯანდაცვის სისტემის ჩართვა მნიშვნელოვნად გააუმჯობესებს ხელმისაწვდომობას დაზარალებულთათვის და უზრუნველყოფს მათ დაცულობას.

რეფერალური სისტემის გამართული მუშაობა დამოკიდებულია ერთი მხრივ, ორგანიზაციულ ჩარჩოზე და მეორე მხრივ, პერსონალის კვალიფიკაციაზე. რეფერალურ სისტემაში დაკავებული პერსონალი სპეციალური მომზადება-გადამზადებას საჭიროებს. მნიშვნელოვანია იმ ფაქტის გათვალისწინებაც, რომ გადამზადების შედეგად პროფესიული კადრები უნდა აკმაყოფილებდნენ თანამედროვე სტანდარტებს. აუცილებელი ხდება არა მარტო სოციალური მუშაკების, როგორც პირველადი დამხმარე ინსტიტუციის წარმომადგენელთა სპეციალური მომზადება, არამედ ოჯახის ექიმების, პედიატრების, რეპროდუქტოლოგების, ფსიქიატრების, სასწრაფო დახმარების სამედიცინო პერსონალის სპეციალური მომზადება ოჯახში ძალადობის მსხვერპლთა ამოცნობისა და რეფერირებისათვის. მნიშვნელოვანია განისაზღვროს კომპეტენციები პროფესიონალებისათვის ოჯახში ძალადობის შემთხვევებში რეფერირების აუცილებლობაზე, რადგან შესაძლებელია მოხდეს მსხვერპლის მიერ ოჯახში ძალადობის ფაქტის უარყოფა (თუ გავითვალისწინებთ კვლევის მონაცემებს, კონკრეტულად კი ქალების დამოკიდებულებას, რომ ყველა პრობლემა ოჯახში უნდა დარჩეს და არ უნდა იქნეს საჯაროდ განხილული) და უარი მიიღოს დახმარება ოფიციალური ინსტიტუციიდან.

აქვე ისიც არის გასათვალისწინებელი, რომ ოჯახში ძალადობის გამო ზიანდება არა მარტო უშუალო მსხერპლი (ქალი), არამედ ბავშვებიც, რომლებიც ძალადობის უნებლიე მონაწილეები ხდებიან (ჩვენს კვლევაშიც დასტურდება ფაქტი, რომ ძალადობის არსებობისას ბავშვების ჯანმრთელობა და ქცევითი დარღვევები უფრო ხშირია, ვიდრე არა ძალადობის შემთხვევაში მიუხედავად იმისა, რომ თავად ბავშვზე ძალადობის ფაქტს არ ჰქონია ადგილი).

არსებული კანონმდებლობის ჩარჩოში ყველაზე უფრო ინტენსიური შეხება ოჯახში ძალადობის ფაქტთან პოლიციას აქვს და შესაბამისად, აუცილებელია პოლიციელთა სწავლების გაუმჯობესება

ადამიანის უფლებათა, გენდერული თანასწორობისა და ოჯახში ძალადობის საკითხებზე.

პროფესიული კადრების მომზადება იქნება ეს სამართალდამცავი სტრუქტურების წარმომადგენლები, თუ ჯანმრთელობისა და სოციალური სამსახურების კადრები უნდა ატარებდეს კოორდინირებულ სახეს და შეთანხმებული უნდა იყოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის და განათლების და მეცნიერების სამინისტროებთან. სასწავლო აქტივობები ერთი მხრივ, უნდა აკმაყოფილებდნენ საერთაშორისო სტანდარტებს და მეორე მხრივ, თავსებადი უნდა იყვნენ ადგილობრივ მოთხოვნებსა და სტანდარტებთან.

კვლევის თვისობრივ ნაწილში გამოკითხული სხვადასხვა პროფესიის ადამიანები (სოციალური მომსახურების ექსპერტები, იურისტები, მოსამართლეები, სასამართლოს ექმები, ფსიქოლოგები, პოლიციის წარმომადგენლები, ქალთა არასამთავრობო ორგანიზაციები) მიუთითებდნენ ოჯახში ძალადობის პრევენციის აუცილებლობაზე (თავშესაფრების განვითარება და რისკის ქვეშ მყოფი ქალებისათვის წინასწარი ინფორმირება, განათლებისა და დასაქმების შესაძლებლობების გაზრდა), ასევე არსებული სისტემის ფარგლებში პროფესიული გადამზადების აუცილებლობაზე დამხმარე ინსტიტუციების კადრებისათვის (ძალადობის მსხვერპლი ქალების და მათი ოჯახების სარეაბილიტაციო დამხმარეთა პროფესიული კვალიფიკაციის ამაღლება).

ოჯახში ძალადობის დასაძლევად და ქალთა გენდერული თანასწორუფლებიანობის ასამუშავებლად ერთ-ერთი ცენტრალური როლი საზოგადოების ინფორმირებულობას, განათლებასა და ღირებულებათა სისტემას ეთმობა. კვლევამ ცხადად აჩვენა, რომ გენდერული ნიშნით დისკრიმინაცია და ქალებისა და კაცების ტრადიციული გამიჯვნა დამახასიათებელია XXI საუკუნის ქართული ყოფისათვის. მაგალითად, ორმაგი მიდგომის არსებობა ქალების და კაცების მიერ განხორციელებული ერთი და იგივე ქცევის შეფასებისას (მეუღლის ღალატი არ ეპატიება ქალს, მაშინ როდესაც ამის გამო კაცს არც კი კიცხავენ; ან უფრო მარტივი, ცოლს არა აქვს უფლება ქმრის ნებართვის გარეშე ექიმთან მივიდეს, და ა. შ.) საზოგადოებაში არსებული ასეთი დამოკიდებულებები ქალების

მიმართ ცხადად მიუთითებს გენდერული ნიშნით არადისკრიმინაციული ღირებულებითი სისტემის არარსებობის შესახებ და საზოგადოების ინფორმირებულობის დეფიციტზე.

მოსახლეობის განათლება და ცნობიერების ამაღლება ერთ-ერთი ცენტრალური საკითხია ოჯახში ძალადობის დაძლევის ბრძოლაში. ოჯახში ძალადობა არსებული მუდმივი პრობლემა და არა ინდივიდუალური შემთხვევა, როგორც ამაზე ხშირად აპელირებენ. განწყობები, შეხედულებები და საზოგადოებრივი ნორმები უკიდურესად მყარია და აუცილებელია სოციალური ცნობიერების ფორმების კრიტიკულად გადახედვა. აუცილებელია ნათელი ფორმულირება ქალის როლის და ქალთა მონაწილეობის აუცილებლობის წარმოჩენა დემოკრატიული საზოგადოების მშენებლობაში. სოციალური მობილიზაციის არსებული პროგრამების გამოყენებასთან ერთად მედიის და საინფორმაციო პოლიტიკის მიზანმიმართული წარმართვა ერთ-ერთი პირველი რიგის ამოცანად უნდა იყოს მიჩნეული. კვლევის შედეგები აჩვენებს, რომ ძალიან ბევრი გამოკითხული ქალი მიუთითებს როგორც ქალების, ისე, მამაკაცების ინფორმირებულობის გაზრდის საჭიროებაზე. თვისობრივმა კვლევამ გამოავლინა, რომ გარკვეულ შემთხვევებში, ქალებიც და კაცებიც ფლობენ საკმაოდ კონკრეტულ, ტრადიციულ, სტერეოტიპულ შეხედულებებს ოჯახში ქალის როლზე. ადამიანებს არ აქვთ მკაფიო წარმოდგენა ოჯახში ძალადობის, როგორც სისტემური პრობლემის შესახებ და ოჯახში ძალადობას არ განიხილავენ, როგორც ადამიანის უფლებათა დარღვევის ერთ-ერთ ფორმას.

განათლების სისტემის ყველა რგოლში და ყველა საფეხურზე მიზანმიმართული და კარგად დაგეგმილი ჩარევა მნიშვნელოვნად შეუწყობს ხელს გენდერული თანასწორობისა და ოჯახში ძალადობის მიმართ მიუღებლობის დამოკიდებულების ჩამოყალიბებას. ადრეული ბავშვობიდან სოციალიზაციის ძირითადი არეალი სწორედ განათლების ფორმალური ინსტიტუტებია საბავშვო ბაღებიდან დაწყებული უმაღლესი საგანმანათლებლო ორგანიზაციებით დამთავრებული. სწორედ ამიტომ მნიშვნელოვანია საგანმანათლებლო სისტემის ყველა რგოლში შესაბამისი აღზრდისა და ინფრასტრუქტურის შექმნა (ბაღები). სკოლებში სამოქალაქო განათლების მოდულში ოჯახში ძალადობის საკითხების ჩართ-

ვა და მასწავლებელთა გადამზადება, უმაღლეს სასწავლებლებში ოჯახში ძალადობის და ქალთა უფლებების საკითხების ჩართვა სასწავლო პროგრამებში, განსაკუთრებით იურიდიული და ჟურნალისტიკის პროფილის სპეციალობებისათვის. აუცილებელია გენდერის როგორც დამოუკიდებელი დისციპლინის სწავლების განვითარებისათვის ხელშეწყობა სოციალური მეცნიერებების მიმართულებით.

ტრადიციებზე აპელირებისას და მათი დაცვის არგუმენტაციისათვის ხშირად გამოიყენება ზედაპირული მსჯელობა ქალების დაქვემდებარებული როლის შესახებ რელიგიური აღმსარებლობის კონტექსტში. საქართველოში ეკლესია და პატრიარქი ნამდვილად სოციალური აქტორია, რომელსაც ყველზე მეტი ნდობა და მორალური ავტორიტეტი აქვს. აუცილებელია ეკლესიისა და საპატრიარქოს ჩართვა ოჯახში ძალადობის წინააღმდეგ ბრძოლაში და ერთობლივი სამოქმედო გეგმის შემუშავება. ეკლესიასთან ასოცირებული მრევლი, რაც მოსახლეობის სერიოზულ ნილს შეადგენს შესაძლებელია სერიოზულ მხარდამჭერად იქცეს ძალადობის წინააღმდეგ ბრძოლაში და კონკრეტული საქმიანობის განხორციელებაში, როგორცაა მხარდამჭერი ქსელების შექმნა ოჯახში ძალადობის ბრძოლაში.

მედიის გამოყენება და მიზანმიმართული საინფორმაციო პოლიტიკა გენდერული თანასწორობის მენისტრინიგისათვის ქალთა უფლებამოსილების გაზრდის ერთ-ერთი ცენტრალური ვექტორია. სწორედ ამიტომ მნიშვნელოვანია თამამშრომლობა ელექტრონულ და ბეჭდვით მედიასთან საზოგადოებრივი ცნობიერების შეცვლის მიზნით ქალის როლისა და ოჯახში ძალადობის როგორც სისტემური პრობლემის გასაანალიზებლად და წარმოსაჩენად. ხშირ შემთხვევაში მედიაში გასული ინფორმაცია, რომელიც თითქოსდა მიმართულია ქალთა საკითხების განხილვისათვის ვერანაირ კრიტიკას ვერ უძლებს ჟურნალისტური ეტიკისა თუ პროფესიონალიზმის კუთხით ქალთა საკითხებსა თუ ოჯახური ძალადობის თემატიკასთან დაკავშირებით. სრულიად აუცილებელია ერთი მხრივ, პროფესიული სტანდარტების დამკვიდრება და მეორე მხრივ გენდერული თანასწორობის შესახებ ტრენინგების ჩატარება ჟურნალისტიკისათვის, თოქ-შოუების წამყვანთათვის და რედაქტორებისათვის.

ასევე გასათვალისწინებელია, რომ ხშირ შემთხვევაში ენა, რომლითაც ხდება მაყურებლის, მსმენელისა და თუ მკთხველისათვის გენდერული თანასწორობისა და ოჯახში ძალადობის საკითხების მიწოდება ვერანაირ კრიტიკას ვერ უძლებს, რადგან ბუნდოვანია და გაუგებარი. ამ საკითხებთან დაკავშირებით აუცილებელია სპეციალური გადაცემების ციკლის დანერგვა, რომელიც ცოცხალი მაგალითებითა და ენით მიანვდის საზოგადოებას ინფორმაციას არსებული სიტუაციის შესახებ. ერთმნიშვნელოვნად ხაზგასასმელია საზოგადოებრივი მაუწყებლის განსაკუთრებული როლი მედია კამპანიის წარმართვაში.

ფაქტობრივად ყველა გემოაღნიშნული ამოცანა და რეკომენდაცია ორ რამეს ისახავს მიზნად: ერთი მხრივ, ოჯახში ძალადობის საპასუხო სახელმწიფო პოლიტიკის მოსახურების სისტემების, მათზე ხელმისაწვდომობის ეფექტურობისა და ეფექტიანობის გაზრდას და მეორე მხრივ, გენდერული თანასწორობის კონტექსტში საზოგადოების მოზრდილი მოსახლეობის რესოციალიზაციას და ახალი ღირებულებების დამკვიდრებას ქალთა უფლებამოსილების შესახებ.

კვლევის რეკომენდაციები

ძალადობის საკითხზე სრულფასოვანი მუშაობის შედეგად, მრავალი საინტერესო თემა გამოვლინდა. პირველ რიგში, აღსანიშნავია, რომ ამ ფორმატის კვლევები უნდა განმეორდეს ყოველ ხუთ წელიწადში ერთხელ, რათა შესაძლებელი იყოს ქალთა პრობლემების კუთხით სიტუაციის განვითარების პროცესის მონიტორინგი. ოჯახში ძალადობა ჯერ კიდევ პრობლემად რჩება ისეთ ქვეყნებშიც კი, რომლებიც წამყვან პოზიციებს იკავებენ გენდერული ინდექსის მიხედვით თუმცა ყველა ამ ქვეყანამ უკვე გაიარა ქალთა დისკრიმინაციის სისტემური ხასიათის ეტაპიდან გადასვლის პერიოდი, რისთვისაც მათ შექმნეს ახალი კანონმდებლობა და ქალთა დახმარების, მათი ჩართულობის გაძლიერების ხელშეწყობი ინსტიტუციები. შესაბამისად, ამ ქვეყნების ეროვნული მასშტაბით განხორციელებული კვლევების შედეგები მკაფიოდ მიუთითებს, თუ როგორ მუშაობს ახლად შექმნილი პოლიტიკა და როგორ შეიცვალა ოჯახში ძალადობასთან დაკავშირებული შეხედულებები და პრაქტიკები.

სამომავლო ანალიზი:

მიმდინარე კვლევამ რაოდენობრივი და თვისებრივი მასალების საკმაოდ დიდი მონაცემთა ბაზა შექმნა. წინამდებარე ანგარიშში, ამ მასალების მხოლოდ ნაწილია წარმოდგენილი. სოციალურ მეცნიერებათა ცენტრის კვლევის ჯგუფი გეგმავს მონაცემთა დამატებით დამუშავებას მომავალში.

ერთ-ერთი ძირითადი საკითხი, რაზეც სოციალურ მეცნიერებათა ცენტრი გააკეთებს აქცენტს მომავალში მონაცემთა დამუშავებისას არის ქალთა მიერ ოჯახში ძალადობის აღქმა და ლეგიტიმაცია. კვლევის თანახმად, ფიზიკური ძალადობის გამოცდილების მქონე ქალთა 6.9%-დან, 49.9% მიიჩნევს, რომ პარტნიორის მიერ ქალის ცემის ან დარტყმის გამართლება გარკვეულ შემთხვევებში შეიძლება. ასევე, საინტერესოა და სიღრმისეულ ანალიზს საჭიროებს ქალთა თვითშეფასება, საკუთარი როლის, მოვალეობებისა და პასუხისმგებლობების სოციალური აღქმა. ამ გზით, შესაძლებელი იქნებოდა ქალთა „ქვეშევრდომული“ დამოკიდებულებისა და საკუთარი უფლებების მიმართ გამძლეობის უფრო ღრმა ანალიზი. კვლევის ჯგუფი ასევე ფიქრობს განწყობათა და შეხედულებათა გადანაწილების შესწავლას, რაც მომავალში სხვადასხვა სტრატეგიებისა და ქალებისათვის ძალაუფლების მინიჭების მიზნებისათვის იქნებოდა სასარგებლო. არ კეთდება ეთნიკური უმცირესობებისა და სხვა მაღალი რისკის ჯგუფების ცალკე ანალიზი ორმაგი რისკის მქონე პირთა კონტექსტში. გარდა ამისა, სპეციალური აქცენტი არ კეთდება ოჯახში ძალადობის მსხვერპლ ან მოწმე ბავშვებზე და ძალადობის შედეგებზე. კვლევის შედეგებში კარგად ჩანს, რომ ოჯახში ძალადობასთან ბრძოლა ქალს საკუთარ ბიოლოგიურ ოჯახთან აახლოებს. მეორე მხრივ, ბავშვობიდან ოჯახში ძალადობის გამოცდილების მქონე ქალები უფრო ხშირად ხდებიან ძალადობის მსხვერპლნი ზრდასრულ ასაკში. ძალიან დაბალია იმ ქალთა რაოდენობა, რომლებიც საპასუხო დარტყმით პასუხობენ მოძალადეს. მომავალში აუცილებელია შესწავლა საკითხებისა, თუ რა გავლენას ახდენს ქალზე წარსულში მიღებული ტრამვა და როგორ უქვეითებს მოძალადესთან ბრძოლის უნარს ზრდასრულ ასაკში (ძალადობრივი ქცევის სოციალური შესწავლა). ასევე, საინტერესოა ძალადობის შედეგები ოჯახზე.

ანგარიშში არ არის შესწავლილი კავშირი პარტნიორის მახასიათებლებსა და ქალთა მიერ მონათხრობი ძალადობის გამოცდილებას შორის. ასევე, გამოტოვებულია რაოდენობრივი და თვისებრივი მონაცემების გამოყენების საფუძველზე, ოჯახში ძალადობის მიმართ მამაკაცების დამოკიდებულების ანალიზი.

კვლევის ერთ-ერთი მთავარი საკითხი იქნება ქალთა ასაკობრივი ჯგუფების სხვადასხვა შეხედულებათა ანალიზი თვისებრივი მონაცემების საფუძველზე. ესენია ქალები, რომელთაც ძალადობა აქვთ გამოცდილი მეუღლეების მხრიდან. ანალიზის მიზანია ქალთა განწყობების დადგენა, მათ მიერ აღქმული ძალადობის აღწერა და ძალადობის სხვადასხვა ფორმების ლეგიტიმაციის აღქმა, ძალადობის სიხშირე და ქალთა არგუმენტები მამაკაცების გასამართლებლად.

ამ კვლევის განმეორების შემთხვევაში, სოციალურ მეცნიერებათა ცენტრის აზრით, აუცილებელია, კვლევის შერჩევამ მოიცვას 15-59 ასაკობრივი ჯგუფი და რაც მთავარია, მამაკაცების უფრო ფართო ჯგუფი (თვისებრივი კომპონენტის ფარგლებში მაინც), რათა შესაძლებელი იყოს ოჯახში ძალადობის მნიშვნელობის შესახებ, ქალთა და მამაკაცთა სოციალურ შემეცნებაში არსებული სხვაობების დადგენა.

გამომდინარე იქიდან, რომ კვლევის მონაცემები ამიერკავკასიის სამ ქვეყანაში და თურქეთში შეიკრიბა, სასურველია გაიმართოს კონფერენცია, სადაც ქალთა მიმართ სისტემური ძალადობის შესახებ ზოგადი და ეროვნული ტენდენციები იქნება წარმოდგენილი და ძალადობის თემასთან დაკავშირებული საკითხები უფრო დეტალურად იქნება განხილული. აღნიშნული კონფერენცია და სიღრმისეული კვლევა, ერთი მხრივ, გამოყენებული იქნება უფრო მიზანმიმართული პოლიტიკის შექმნაში და მეორე მხრივ, განვითარებად ქვეყნებში ქალთა ემანსიპაციისა და ძალაუფლების სფეროში არსებული გამოწვევების დასაძლევად. ამ ყველაფრის მიზანი ისეთი დემოკრატიული საზოგადოების მშენებლობაა, სადაც ადამიანის უფლებები სოციალური ცხოვრების ყველაზე მნიშვნელოვან ღირებულებად ითვლება.

დანართები

დანართი 1. მკვლევართა ჯგუფი

საერთაშორისო ექსპერტები

პროფესორი
ტურგაი უნალანი

საერთაშორისო ექსპერტი
პასუხისმგებელი პირი კვლევის რაოდენობრივი ნაწილის ტექნიკურ ექსპერტიზაზე საქართველოში, სომხეთსა და აზერბაიჯანში.

ჰაჯეტეპეს უნივერსიტეტი, მოსახლეობის კვლევების ინსტიტუტი, ანკარა (აპრილი – სექტემბერი, 2008)

პროფესორი
სიგელ კალაიჯიოღლუ

საერთაშორისო ექსპერტი
პასუხისმგებელი პირი კვლევის თვისობრივი ნაწილის ტექნიკურ ექსპერტიზაზე.

სოციოლოგიის დეპარტამენტი, ახლო აღმოსავლეთის ტექნიკური უნივერსიტეტი, ანკარა

მთავარი ექსპერტები

პროფესორი
მარინე ჩიტაშვილი

გუნდის ხელმძღვანელი
პროექტის ტექნიკურ მხარეზე პასუხისმგებელი პირი. კითხვარის რაოდენობრივი ნაწილის კორექტირება, კითხვარის თვისობრივი ნაწილის შემუშავება, საბოლოო ანგარიშის მომზადება.

სოციალურ მეცნიერებათა ცენტრი

თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

პროფესორი
ნინო ჯავახიშვილი

მთავარი ექსპერტი
კურიკულუმის შემუშავება გენდერზე ინტერვიუების ტრენინგისთვის, ტრენერი და მოდერატორი ფოკუს ჯგუფებში, ანგარიშის მომზადება.

სოციალურ მეცნიერებათა ცენტრი

თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ასოცირებული პროფესორი
ლუიზა არუთინოვი

მთავარი ექსპერტი
ანგარიშის მომზადება

სოციალურ მეცნიერებათა ცენტრი

თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ასოცირებული პროფესორი
ლია წულაძე

მთავარი ექსპერტი
ანგარიშის მომზადება

სოციალურ მეცნიერებათა ცენტრი

თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ქ-ნი სოფიო ჩაჩანიძე

მთავარი ექსპერტი

შპს “ეისითი კვლევა”

პასუხისმგებელი პირი კვლევის რაოდენობრივ ნაწილზე, სავლელე სამუშაოების ზოგადი კოორდინაცია და ანგარიშის მომზადება.

ექსპერტები

ასოცირებული პროფესორი
ლილი სეჩუაშვილი

ექსპერტი

სოციალურ მეცნიერებათა
ცენტრი

ტრენინგის კურიკულუმის
ავტორი და ტრენერი კვლევის
რაოდენობრივ ნაწილზე;

თბილისის სახელმწიფო
უნივერსიტეტი

ქ-ნი ხათუნა მარწყვიშვილი

ექსპერტი

სოციალურ მეცნიერებათა
ცენტრი

კურიკულუმის ავტორი
და ტრენერი კვლევის
რაოდენობრივ ნაწილზე.

თბილისის სახელმწიფო
უნივერსიტეტი

ქ-ნი ირინა პრეპვაძე

ექსპერტი

საქართველოს სტრატეგიული
კვლევისა და განვითარების
ცენტრი

ტრენერი კვლევის
რაოდენობრივი ნაწილის
ტრენინგზე ინტერვიუებისთვის.

ქ-ნი ირმა ხომერიკი

ექსპერტი

საზოგადოებრივი კულტურის
საერთაშორისო ცენტრი

ტრენერი კვლევის
რაოდენობრივი ნაწილის
ტრენინგზე ინტერვიუებისთვის

ბ-ნი გიორგი რატიანი

ექსპერტი

შპს “ეისითი კვლევა”

მონაცემთა ბაზის სპეციალისტი,
პასუხისმგებელი პირი
მონაცემთა დამუშავებასა და
ანალიზზე.

ქ-ნი მანანა მიქაბერიძე

ექსპერტი

სოციალურ მეცნიერებათა
ცენტრი

ადმინისტრაციული ანგარიშების
მომზადება

დანართი 2. თანამშრომელთა სია

თვისობრივი კვლევის თანამშრომელთა სია

1. გიგაური ეთერი
2. დამუკელაშვილი ლია
3. ხარატიშვილი ნათია
4. კობალაძე ნინო
5. თათარაშვილი თამთა

რაოდენობრივი კვლევის თანამშრომელთა სია

1	აბრამიძე ია	42	მენაბდე დარეჯან
2	ახვლედიანი მანანა	43	მიქაბერიძე მაია
3	ალავიძე ნინო	44	ნაკეური ნათია
4	არახამია ლალი	45	ნარიმანიშვილი ქეთევან
5	ბარისაშვილი ნატო	46	ნიკოლაძე მაკა
6	ბორაშვილი თამთა	47	ოდიშარია ნელი
7	ბრეგაძე მარინა	48	პაკელიანი ირმა
8	ბრეგაძე მარინა	49	პაკელიანი ნინო
9	ბუზიაშვილი თამილა	50	როკვა ლელა
10	გეგიძე ბიძინა	51	სახოია მაია
11	გიორხელიძე ნატო	52	სინაურიძე ნინო
12	გოქსაძე ეკატერინე	53	სოფრომაძე თამარ
13	გოქსაძე ეკა	54	სურგულაძე ეკატერინე
14	გოქსაძე თამარ	55	ტურკაძე ნაილი
15	გორგილაძე ნათელა	56	ტატენაშვილი ნინო
16	გუდაშვილი ხათუნა	57	უთნიაშვილი ცირა
17	გულეიშვილი ნინო	58	ფურცხვანიძე გვანცა
18	გულორდავა არჩილ	59	ფიფია რუსუდან
19	გულუა ჯილდა	60	ფოჩხუა ლილი
20	დოლიძე მედეა	61	ქურხული ნანი
21	თელია მაია	62	ქანთელაძე ციცილო
22	თელია ქეთევან	63	ქაფიანიძე ნანა
23	თუმანიშვილი ნინო	64	ქარჩავა დალი
24	თვალთაშვილი თამთა	65	ხანიაშვილი ნანა
25	თოდუა სოფიო	66	ხატიაშვილი ლიანა
26	თოგონიძე მზია	67	ხითარიშვილი გულქან
27	ინასარიძე შორენა	68	ხურცია მარინე
28	იოსავა თამარ	69	შანავა მაია
29	ირემეშვილი თამილა	70	შათიკიშვილი თამელი
30	კაკონაშვილი მარიამ	71	შიოლაშვილი ელენე
31	კეკელიძე ხათუნა	72	შონია ნანა
32	კენჭაძე ანა	73	ცისკარიშვილი სოფიო
33	კორინთელი ნინო	74	ჩურღულია ლეილა
34	კუპრეიშვილი ნანა	75	ჩარკვიანი ნაზიკო
35	კვიციანიძე თინათინ	76	ჩორგოლაშვილი ნინო
36	ლემკაშელი მაკა	77	ჩორგოლაშვილი ნინო
37	მალრაძე თეა	78	წულაია ნინო
38	მახვილაძე ვიოლა	79	ჭაჭანიძე სოფიო
39	მამუჩარაშვილი დავით	80	ჭაყელი ნინო
40	მათუა იზოლდა	81	ჭალიაშვილი ლალი
41	მათუა მიმოზა	82	ჭიშკარიანი იამზე
		83	ჭოჭუა ირაკლი

თ. საბედაშვილი (2007 წ.), სქესი და დემოკრატიზაცია საქართველოში, 1991-2006 წწ. თბილისი

ი. ალადაშვილი, ნ.ჩიხლაძე (2009 წ.). საკანონმდებლო დაცვის მექანიზმების გამოყენების მონიტორინგი კანონის „ოჯახში ძალადობის აღკვეთა, მსხვერპლთა დაცვა და დახმარება“ შესაბამისად. ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია, საქართველო.

ნ. ჯავახიშვილი (2009) წინააღმდეგობა პოზიტიური ქმედებისადმი: სტუდენტების და არასამთავრობო ორგანიზაციების წარმომადგენლების პოზიციები; კრებული „პოლიტიკის მეცნიერებათა საკითხები“. გვ. 13-29

საქართველოს კონსტიტუცია, მიღებულია 1995 წლის 24 აგვისტოს, http://www.parliament.ge/index.php?lang_id=GEO&sec_id=69&kan_det=det&kan_id=23

საქართველოს პრეზიდენტის 2006 წლის 18 ივლისის დადგენილება, საქართველოს ადამიანთა ვაჭრობის (ტრეფიკინგის) მსხვერპლთა, დაზარალებულთა დაცვისა და დახმარების სახელმწიფო ფონდი

ნ. ციხისთავი, ნ. ბერეკაშვილი [რედ.] (2006). ოჯახური ძალადობა ქალზე: მრავალკომპონენტური კვლევა. კავკასიის ქალთა კვლევისა და კონსულტაციების ქსელი, თბილისი.

ქალები და კაცები საქართველოში, სტატისტიკური ბუკლეტი (2008 წ.), საქართველოს ეკონომიკური განვითარების სამინისტროს, სტატისტიკის დეპარტამენტი.

ქალი და ძალადუღება, (2005), ქალთა განათლებისა და ინფორმაციის საერთაშორისო ცენტრი თბილისი

Aladashvili I., Chkheidze, K. (2008). Monitoring of Implementation of the Action Plan on Elimination of Domestic Violence and Protection and Support to its Victims

Aladashvili, I., Kiknadze, Z., Nozadze, N. (2009). UNPFA Regional Legislative Analysis and Mapping for Regional Partners. Country Report-Georgia

Domestic violence and child abuse in Georgia. An assessment of current standings of law and practice regarding domestic violence and child abuse in Georgia, and recommendations for future UN country team involvement (2006). Institute of Policy Studies and Minnesota Advocates for Human Rights. Tbilisi.

Georgia: Amnesty International (2006). Thousands suffering in silence: violence against women in the family. <http://www.amnestyusa.org/document.php?id=ENGEUR560092006>

Gender Analysis of 2003-2004 Parliamentary elections. (2004) Women Political Resource Centre. Tbilisi

Javakhishvili, N., Bregvadze I. (2000), Women Roles at a State and Family Levels; In: Exploring Gender Issues in the Caucasus Workshop Materials, Yerevan, pp. 23-28

Javakhishvili, N. Khomeriki, L. (2003) Gender Dimension in Georgia. In: The Greenwood Encyclopedia of Women's Issues Worldwide. Europe. London, pp. 34-38

Kaze, H., Pettai, I. (2008). Domestic Violence And Violence Against Women by Survey results of Medical Personnel. Tbilisi

Kish L. (1949). A procedure for objective respondent selection within the household. Journal of the American Statistical Association, pages 380-387.

Khomeriki L. (2002). Gender Equality Issues in Post-Soviet Georgia. In: Democracy in Georgia

Multiple indicator cluster surveys, MICS3, (2005). Monitoring the situation of children and women, Reports. Georgia. http://www.childinfo.org/mics3_surveys.html
National Action Plan for Gender Equality in Georgia 2007-2009. www.parliament.ge

National research on Domestic violence against women in Turkey. Ankara, 2009, pp.19 http://www.ksgm.gov.tr/tdvaw/doc/Main_report.pdf

A practical handbook for community health nurses working with children and their parents. Ed. Katie Booth and Karen A Luker. 1999. Blackwell Science

Serbanescu F, et al. (2000). Reproductive health survey, Georgia, 1999-2000.

Serbanescu F, et al. (2005). Reproductive health survey, Georgia, UNFPA, Tbilisi.

Stop violence against women, the international legal framework.

<http://www1.umn.edu/humanrts/svaw/domestic/laws/international.htm#unconf>

Thomas, C., Nelson, L., Ellingen, M., Sumbadze, N. (2006). DOMESTIC VIOLENCE AND CHILD ABUSE IN GEORGIA: An Assessment of Current Standings of Law and Practice Regarding Domestic Violence and Child Abuse in Georgia, and Recommendations for Future United Nations Country Team Involvement. Institute for Policy Studies, Minnesota Advocates for Human Rights. pp.4

World Health Organization (WHO). Multi country study on women's health and domestic violence against women (2007). http://www.who.int/gender/violence/who_multicountry_study/Chapter3-Chapter4.pdf

UN Commission on the Status of Women, 49th session, Outcomes on Gender and Equality (2005). <http://www.un.org/en/development/devagenda/gender.shtml>

დანართი 3.

№ _____ კითხვარის ნომერი

კითხვარი კოდირებულია:

კითხვარი შეყვანილია:

ადმინისტრაციული ფორმა

ქალთა ჯანმრთელობისა და ცხოვრებისეული გამოცდილების კვლევა, საქართველო, 2009

იდენტიფიცირება	
ქვეყნის კოდი	[]
რეგიონი	[][]
ადგილმდებარეობა (ქალაქი / სოფელი)	1 ქალაქი 2 სოფელი
ქალაქის ადმინისტრაციული ერთეული/სოფელი	_____
კლასტერის ნომერი	[][][]
შინამეურნეობის ნომერი	[][]
ეისითის ნომერი	[][]
ოჯახის თავის სახელი:	_____

ინტერვიუერის ვიზიტები					
	1 ვიზიტი	2 ვიზიტი	3 ვიზიტი	ბოლო ვიზიტი	
თარიღი	_____	_____	_____	რიცხვი [][] თვე [][]	
ინტერვიუერის სახელი შედეგი***	[]	[]	[]	წელი [][][][] ინტერვიუერი [][] შედეგი [][]	
შემდგომი ვიზიტი: თარიღი დრო ადგილმდებარეობა	_____	_____	_____	ვიზიტების რაოდენობა სულ []	
შევსებული კითხვარების რაოდენობა	*** შედეგების კოდირება			შემომწმეთ შინამეურნეობის შერჩევის ფორმა:	
[] 1. არცერთი შევსებულია =>	უარი (დააკონკრეტეთ):	_____	11	შინამეურნეობის წევრების რაოდენობა სულ (Q.1) [][] შინამეურნეობის წევრი შესაფერისი ქალების ოდენობა შერჩეული ქალების რიცხვიდან (Q.3,6 პასუხი "დიახ" - სულ) [][] შერჩეული რესპონდენტი ქალის რიგითი ნომერი (Q.3) [][]	
	საცხოვრისი დაუკავებელია ან მისამართი არასწორია	_____	12		
	საცხოვრისი განადგურებულია	_____	13		
	საცხოვრისი ვერ მოიძებნა, არ არის ხელმისაწვდომი	_____	14		
	შინამეურნეობის ყველა წევრი არ იქნება ადგილზე ხანგრძლივი პერიოდს განმავლობაში	_____	15		
	შინამეურნეობის არცერთი წევრი იყო ადგილზე ვიზიტის დროისათვის	_____	16		⇒ დაბრუნდით
	რესპონდენტმა შინამეურნეობამ გადაადო ინტერვიუ	_____	17		⇒ დაბრუნდით
შინამეურნეობის ყველა წევრი საუბრობს უცხო ენაზე	_____	18			
[] 2. მხოლოდ შინამეურნეობის კითხვარი =>	შერჩეულმა ქალებმა უარი თქვეს ინტერვიუზე (დააკონკრეტეთ მიზეზი):	_____	21	შერჩეული რესპონდენტი ქალის რიგითი ნომერი (Q.3) [][]	
	შინამეურნეობაში არ არის შესაფერისი ქალი	_____	22		⇒ დაბრუნდით
	შერჩეული ქალი არ არის სახლში	_____	23		⇒ დაბრუნდით
	შერჩეულმა ქალმა გადაადო ინტერვიუ	_____	24		
	შერჩეულ ქალს არ შეუძლია მონაწილეობის მიღება	_____	25		
[] 3. ქალთა კითხვარი ნაწილობრივ =>	არ სურს ინტერვიუს გაგრძელება (დააკონკრეტეთ მიზეზი):	_____	31		
	ინტერვიუს დარჩენილი ნაწილი გადაიღო შემდგომი ვიზიტისთვის	_____	32		⇒ დაბრუნდით
[] 4. ქალთა კითხვარი სრულად =>	_____	_____	41		
რომელ ენაზე შედგენილი კითხვარი	_____	_____	1 ქართული	2 რუსული	

რომელ ენაზე შედგა ინტერვიუ?	1	ქართული	2	რუსული
განხორციელდა თუ არა ხარისხის კონტროლის პროცედურა?	1	დიახ	2	არა
საველე სამუშ. ხელმძღვანელი	კითხვარი შეამოწმა		რედაქტორი	
კოდი [][]	კოდი [][]	კოდი [][]		
დღე [][]	დღე [][]			
თვე [][]	თვე [][]			
წელი [][][][]	წელი [][][][]			
			კითხვარი შეივსო	
			შევსება 1: _____ (თარიღი)	
			შევსება 2: _____ (თარიღი)	

შინამეურნეობების შერჩევის ფორმა

გამარჯობათ, ჩემი სახელია _____ და მე გიკავშირდებით კვლევითი ცენტრიდან ეისითი. ჩვენ ვახორციელებთ გამოკითხვას მთელი საქართველოს მასშტაბით, რათა მეტი ინფორმაცია მოვიძიოთ ქალთა ჯანმრთელობისა და ცხოვრებისეული გამოცდილების შესახებ.										
Q1	<p>თუ შეიძლება, მითხარით, რამდენი ადამიანი ცხოვრობთ აქ ერთად, და იზიარებთ საკვებს?</p> <p>დააზუსტეთ: შედის თუ არა აღნიშნულ რაოდენობაში აქ მაცხოვრებელი ბავშვები (მათ შორის, ჩვილები)?</p> <p>შედის თუ არა აღნიშნულ რაოდენობაში სხვა პირები, ვინც შესაძლოა არ იყოს ოჯახის წევრი, როგორცაა დამხმარე მოსამსახურეები, მდგომარეები ან მეგობრები, ვინც აქ ცხოვრობს და იზიარებს საკვებს?</p> <p>მიაქციეთ ყურადღება, რომ ყველა ეს პირი ჩართული იყოს სრულ რაოდენობაში</p>						შინამეურნეობის წევრთა სრული რაოდენობა		[][]	
Q2	ოჯახის თავი (შინამეურნეობის უფროსი) ქალია თუ მამაკაცი?						მამაკაცი	1	ქალი	2
							ორივე	3		
	Q 3.1. შინამეურნეობის წევრები	Q 3.2. ნათესაობა ოჯახის თავთან	Q 3.3. სქესი		Q 3.4. ბინადრობა		Q 3.5. ასაკი	Q 3.6. შესაფერისია		
Q3	თუ შეიძლება, მითხარით ყველა პირის სახელი, ვინც ჩვეულებრივ ცხოვრობს თქვენს ოჯახში (და იზიარებს საკვებს თქვენთან ერთად)	რა ნათესაურ კავშირშია სახელი ოჯახის თავთან* (გამოიყენეთ ქვემოთ მოცემული კოდები)	სახელი მამაკაცია თუ ქალი?		სახელი ჩვეულებრივ აქ ცხოვრობს? განსაკუთრებული შემთხვევები: ის (A) ქვემოთ		რამდენი წლისაა სახელი? (წლების რაოდენობა, მეტ-ნაკლებად)	ის ქვემოთ მოყვანილი კრიტერიუმები (A + B)		გადმო-ტანეთ შერჩეული რესპონდენტის რიგითი ნომერი
			მამაკაცი	ქალი	დიახ	არა		დიახ	არა	
01		[][]	1	2	1	2	[][]	1	2	[]
02		[][]	1	2	1	2	[][]	1	2	[]
03		[][]	1	2	1	2	[][]	1	2	[]
04		[][]	1	2	1	2	[][]	1	2	[]
05		[][]	1	2	1	2	[][]	1	2	[]
06		[][]	1	2	1	2	[][]	1	2	[]
07		[][]	1	2	1	2	[][]	1	2	[]
08		[][]	1	2	1	2	[][]	1	2	[]
09		[][]	1	2	1	2	[][]	1	2	[]
10		[][]	1	2	1	2	[][]	1	2	[]
კოდები		06 დედა / მამა	12 შინა მოსამსახურე							
01 ოჯახის თავი	07 დედამთილი/სიდედრი / მამამთილი/სიმამრი	08 და / ძმა				13 მდგმური				
02 ცოლი/ქმარი (პარტნიორი)	09 მული/ცოლის და/მამალი	10 სხვა ნათესავი				14 მეგობარი				
03 ქალიშვილი / ვაჟი	11 ნაშვილები/ალსაზრდელად აყვანილი/გერი	12 შინა მოსამსახურე				98 სხვა არა-ნათესავი _____				
04 რძალი / სიძე										
05 შვილიშვილი										

* იმ შემთხვევაში, როცა ორივე (ქალიცა და მამაკაციც) წარმოადგენენ ოჯახის თავს, იხელმძღვანელებთ მამაკაცით

(A) განსაკუთრებული შემთხვევები - შინამეურნეობების წევრებად ითვლებიან

- შინა მოსამსახურეები, თუ კვირაში 5 ღამეს ან მეტს ატარებენ ოჯახში
 - სტუდენტები თუ ისინი უკანასკნელი 4 კვირის განმავლობაში ღამეს ატარებდნენ აღნიშნულ ოჯახში
- (B) შესაფერისად ითვლება:** 15-დან 49 წლის ჩათვლით ასაკის შინამეურნეობის წევრი ნებისმიერი ქალი

დაწერეთ ყოველი შესაფერისი ქალის რიგირთი ნომერი ქალაქის პატარა ფურცელზე. დაკვეთთ თითოეული ფურცელი, ჩადეთ ჩანთაში, ქუდში ან ტიქაში. შეანჯღრიეთ ჩანთა და სთხოვეთ ოჯახის წევრს, ამოიღოს ერთი ნომერი (ერთი ფურცელი). ინტერვიუ ჩატარდება იმ ქალთან, რომელიც ნომერიც ამოვა. შანამ უშუალოდ ქალების კითხვარზე გადახვიდოდეთ, შეავსეთ კითხვარი შინამეურნეობის შესახებ!

თუ არ არსებობს შესაფერისი ქალი, შეავსეთ კითხვარი შინამეურნეობის შესახებ ნებისმიერ წევრთან!!!!

ივსება შინამეურნეობის ნებისმიერი ზრდასრული პირის შესახებ

ინფორმაცია შინამეურნეობის შესახებ					
კითხვები და ფილტრები		კოდირების კატეგორიები			
1	თუ წინააღმდეგი არ იქნებით, მინდა დაგისვით რამდენიმე შეკითხვა თქვენი შინამეურნეობის/ოჯახის შესახებ: გთხოვთ მითხრათ, რა წარმოადგენს თქვენს ოჯახში სასმელი წყლის ძირითად წყაროს?	ონკანის (მილსადენის) წყალი სახლში		1	
		ონკანის (მილსადენის) წყალი შინამეურნეობის ეზოში		2	
		საზოგადოებრივი მოხმარების ონკანი		3	
		ჭის წყალი შინამეურნეობის ეზოში		4	
		საზოგადოებრივი მოხმარების ჭა ეზოს გარეთ		5	
		წყაროს წყალი		6	
		მდინარე/ნაკადული/წყალსატევი/ტბა/დამბა		8	
		წვიმის წყალი		9	
		რეზერვუარი/ბაკი/წყლის დამტარებელი		10	
		სხვა: _____		96	
		არ იცის/არ ახსოვს		98	
უარი თქვა/არ აქვს პასუხი		99			
2	რა სახის საპირფარეშო აქვს შინამეურნეობას/ოჯახს?	ინდივიდუალური ჩასარეცხი საპირფარეშო		1	
		საერთო ჩასარეცხი საპირფარეშო		2	
		გაუმჯობესებული, ვენტილაციის მქონე საპირფარეშო		3	
		ტრადიციული ეზოს საპირფარეშო		4	
		მდინარე/არხი		5	
		არ არსებობს საპირფარეშო/მინდორი/ბუჩქნარი		6	
		სხვა: _____		96	
		არ იცის/არ ახსოვს		98	
უარი თქვა/არ აქვს პასუხი		99			
3	სახლის გადასახურავად რა სახის მასალებია გამოყენებული? ჩაინიშნეთ დაკვირვებები	ბუნებრივი მასალების სახურავი		1	
		პრემიტიული სახურავი (ცელოფანი/კარდონი)		2	
		კრამიტის ან ბეტონის სახურავი		3	
		თუნუქის სახურავი (ალუმინი, ცინკა და სხვ.)		4	
		სხვა: _____		6	
		არ იცის/არ ახსოვს		8	
უარი თქვა/არ აქვს პასუხი		9			
4	არსებობს თუ არა შინამეურნეობაში:		დიახ	არა	არ/იც.
		ა) ელექტრო მომარაგება	1	2	8
		ბ) რადიო	1	2	8
		გ) ტელევიზორი	1	2	8
		დ) ტელეფონი	1	2	8
		ე) მაცივარი	1	2	8
5	ოჯახის რომელიმე წევრს საკუთრებაში გააჩნია თუ არა:		დიახ	არა	არ/იც.
		ა) ველოსიპედი	1	2	8
		ბ) მოტოციკლეტი	1	2	8
		გ) ავტომობილი	1	2	8
6	ოჯახის რომელიმე წევრს საკუთრებაში გააჩნია თუ არა მიწა?	დიახ			1
		არა			2
		არ იცის/არ ახსოვს			8
		უარი თქვა პასუხის გაცემაზე/არ აქვს პასუხი			9
7	რამდენი ოთახი გამოიყენება შინამეურნეობაში საძინებლად?	ოთახების რაოდენობა	[]]
		არ იცის/არ ახსოვს			98
		უარი თქვა პასუხის გაცემაზე/არ აქვს პასუხი			99

უღმესი მადლობა დახმარებისთვის!

თუ შინამეურნეობაში შერჩეულია შესაფერისი რესპონდენტი, ინფორმაცია შინამეურნეობის შესახებ გადაიტანეთ შესაბამისი ნომრის მქონე კითხვარში!!!!

ადმინისტრაციულ ფორმაზე გადმოიტანეთ შესაბამისი კითხვარის ნომერი და კითხვარის შევსების შემდგომ, ადმინისტრაციული ფორმა ჩადეთ მასში!!!

კითხვარის ნომერი

კითხვარი კოდირებულია:

კითხვარი შეყვანილია:

ინტერვიუების სახელი და გვარი: _____ კოდი:

რედაქტორის სახელი და გვარი: _____ კოდი:

იხილეთ შინაგამოკითხვის ნებისმიერ ზრდასრულ წევრთან

ინფორმაცია შინაგამოკითხვის შესახებ					
კითხვები და ფილტრები	კოდირების კატეგორიები				
1 თუ წინააღმდეგი არ იქნებით, მინდა დაგისვით რამდენიმე შეკითხვა თქვენი შინამეურნეობის/ოჯახის შესახებ: გთხოვთ მითხრათ, რა წარმოადგენს თქვენს ოჯახში სასმელი წყლის ძირითად წყაროს?	ონკანის (მოსლაღების) წყალი ხახლში			1	
	ონკანის (მოსლაღების) წყალი შინამეურნეობის ეზოში			2	
	საზოგადოებრივი მოხმარების ონკანი			3	
	პოს წყალი შინამეურნეობის ეზოში			4	
	საზოგადოებრივი მოხმარების ჯა ეზოს ბარეთი			5	
	წყაროს წყალი			6	
	მდინარე/ნაკადული/წყალსატეხი/ტბა/ღამბა			8	
	წვიმის წყალი			9	
	რეზერვუარი/ბაი/წყლის ღამტარებელი			10	
	სხვა: _____			96	
არ იცის/არ ახსოვს			98		
უარი თქვა/არ აქვს პასუხი			99		
2 რა სახის საპირფარეშო აქვს შინამეურნეობას/ოჯახს?	ინფიციოზული ნახარცხი საპირფარეშო			1	
	საერთო ნახარცხი საპირფარეშო			2	
	ბაზილიკოზული, ვენტილაციის მქონე საპირფარეშო			3	
	ტრადიციული ეზოს საპირფარეშო			4	
	მდინარე/არხი			5	
	არ არსებობს საპირფარეშო/მინორი/გუნქნარი			6	
	სხვა: _____			96	
	არ იცის/არ ახსოვს			98	
	უარი თქვა/არ აქვს პასუხი			99	
3 სახლის გადასახურავად რა სახის მასალებია გამოყენებული? ჩაინიშნეთ დაკვირვებები	ბუნებრივი მასალების სახურავი			1	
	კრიტიკული სახურავი (გელუფანი/კარდონი)			2	
	კრამიტის ან ბეტონის სახურავი			3	
	თუნუპის სახურავი (ალუმინი, ცინკა და სხვ.)			4	
	სხვა: _____			6	
	არ იცის/არ ახსოვს			8	
4 არსებობს თუ არა შინამეურნეობაში:		დიახ	არა	არ/იც.	
	ა) ელექტრო მომარაგება	1	2	8	
	ბ) რადიო	1	2	8	
	გ) ტელევიზორი	1	2	8	
	დ) ტელეფონი	1	2	8	
ე) მაცივარი	1	2	8		
5 ოჯახის რომელიმე წევრს საკუთრებაში გააჩნია თუ არა:		დიახ	არა	არ/იც.	
	ა) ველოსიპედი	1	2	8	
	ბ) მოტოციკლი	1	2	8	
	გ) ავტომობილი	1	2	8	
6 ოჯახის რომელიმე წევრს საკუთრებაში გააჩნია თუ არა მიწა?	დიახ			1	
	არა			2	
	არ იცის/არ ახსოვს			8	
	უარი თქვა პასუხის გაცემაზე/არ აქვს პასუხი			9	
7 რამდენი ოთახი გამოიყენება შინამეურნეობაში საძინებლად?	ოთახების რაოდენობა		[]
	არ იცის/არ ახსოვს				98
	უარი თქვა პასუხის გაცემაზე/არ აქვს პასუხი				99

უღმესი მაღლება დახმარებისთვის!

პირითაღი კითხვარი შეავსეთ შინამეურნეობის წევრ იმ ქალბატონთან, რომელსაც შეარჩევთ!!!

ბენეფიციური კალაღობის კვლევა საქართველოში

კითხვარი

ინფორმაციური თანხმობის ფორმა

გამარჯობა, ჩემი სახელია _____, მე ვმუშაობ კვლევით კომპანია ვისითიში. ჩვენ ვატარებთ გამოკითხვას მთელ საქართველოში, რათა მოვიძიოთ ინფორმაცია ქალთა ჯანმრთელობისა და ცხოვრებისეული გამოცდილების შესახებ. თქვენი შეჩვენა აღნიშნულ გამოკითხვაში მონაწილეობისათვის, მოხდა შემთხვევითი შერჩევით (ლატარიის გათამაშების პრინციპის მსგავსად).

მსურს, დაგარწმუნოთ, რომ უზურუნველყოფილი იქნება ყველა თქვენი პასუხის სრული კონფიდენციალობა. მე არ ჩავინიშნავ თქვენს სახელსა და მისამართს. თქვენ უფლება გაქვთ შეწყვიტოთ ინტერვიუ ნებისმიერ დროს, ან გამოტოვოთ კითხვები, რომლებზეც პასუხის გაცემას არ მოისურვებთ. არ არსებობს მცდარი თუ სწორი პასუხები. ზოგიერთი თემის განხილვა შესაძლოა რთული იყოს, მაგრამ ბევრმა ქალმა აღნიშნა, რომ მათთვის სასარგებლო იყო, ის ფაქტი, რომ მიეცათ აღნიშნული საკითხების შესახებ აზრის გამოთქმის საშუალება.

თქვენი მონაწილეობა სრულიად ნებაყოფლობითია, მაგრამ თქვენმა გამოცდილებამ შესაძლოა დიდი დახმარება გაუწიოს სხვა ქალებს საქართველოში.

ხომ არ გაქვთ რაიმე შეკითხვა? დიდი მადლობა, რომ დაგვთანხმდით ინტერვიუს. მე გადმოგცემთ ჩვენი კომპანიის საკონტაქტო ინფორმაციას და ნებისმიერი შეკითხვის ან შენიშვნის შემთხვევაში შეგიძლიათ დაუკავშირდეთ ჩვენი კომპანიის წარმომადგენელს. **(თანხმობის შემთხვევაში გადაუხადეთ მაღლობა და მიაწოდეთ კომპანიის საკონტაქტო ინფორმაცია)**

(ინტერვიუ დაახლოებით 40 წუთს გაგრძელდება). თანახმა ხართ, რომ მიიღოთ ინტერვიუში მონაწილეობა?

ჩაინიშნეთ, თანხმდება თუ არა რესპონდენტი მონაწილეობა მიიღოს ინტერვიუში

არ არის თანახმა ინტერვიუში	1	მაღლობა გადაუხადეთ მონაწილეს დროის დათმობისთვის და დაასრულეთ საშუალო
თანახმაა ინტერვიუში	2	ბანაბრებით

ახლა შესაფერისი დროა საუბრისათვის?
ძალიან მნიშვნელოვანია, რომ საუბარი ჩატარდეს კონფიდენციალურად. თუ ეს შესაფერისი ადგილი არ არის ინტერვიუს ჩასატარებლად, სადმე სხვაგან გადავინაცვლოთ.

ვადანტურებ, რომ მონაწილეს წავუკითხე ზემოთ მოცემული თანხმობის პროცედურა!

ინტერვიუების ხელმოწერა: _____

ინტერვიუს თარიღი: დღე [] [] თვე [] [] წელი [] [] [] [] [] []

100. ჩაინიშნეთ დავების ღრ	საათი [] [] [] (24 ს) წუთი [] [] []		
ნაწილი I რესპონდენტი და მისი ბარემო			
კითხვები და ფილტრები	კოდირების კატეგორიები	ბაღას ვლა	
<p>თუ წინააღმდეგი არ იქნებით, მინდა დავიწყოთ რამდენიმე კითხვით თქვენი გარემოს შესახებ [სოფლის, რაიონის სახელი] ჩანკით თემის/სოფლის/სამეზობლოს სახელი ზემოთ და მომდევნო კითხვებში. თუ არ არსებობს დასახელება, თქვით " ამ თემში/სოფელში/რაიონში" შესაბამისად.</p>			
101	ჩვეულებრივ, მეზობლები კარგად იცნობენ ერთმანეთს თქვენს [სოფლის/თემის/სამეზობლოს სახელი] -ში?	დიახ	1
		არა	2
		არ იცის	8
		შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9
102	ქუნაში თუ ატყდა ჩხუბი, თქვენს [სოფლის/თემის/სამეზობლოს სახელი] -ში, ხალხი შეეცდება თუ არა მის შეწყობას?	დიახ	1
		არა	2
		არ იცის	8
		შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9
103	ვინმემ, რომ მინდოდა თქვენს [სოფლის/თემის/სამეზობლოს სახელი] -ში, საერთო საქმის/ პროექტის (ჩანკით ადგილობრივად რეკონსტრუქციის მხარდაჭერა) გაკეთება, მოსურვებს თუ არა მოსახლეობა, რომ საკუთარი დრო, ენერჯია ან სახსრები ჩაღოს მასში?	დიახ	1
		არა	2
		არ იცის	8
		შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9
104	ამ სამეზობლოში, ადამიანების უმრავლესობა ჩვეულებრივ ენდობა ერთმანეთს ფულის სესხებისა და რაიმეს თხოვების თვალსაზრისით?	დიახ	1
		არა	2
		არ იცის	8
		შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9
105	თქვენი ოჯახის რომელიმე წევრი თუ მოულოდნელად გახდა ავად, ან დაშავდა, მეზობლები შემოგთავაზებენ დახმარებას?	დიახ	1
		არა	2
		არ იცის	8
		შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9
106	თუ შეიძლება, დავისგანთავსებთ რამდენიმე შეკითხვას თქვენს შესახებ. მითხარით თქვენი დაბადების თარიღი (დღე, თვე და წელი, როდესაც დაიბადეთ)	დღე [] [] []	
		თვე [] [] []	
		წელი [] [] [] [] [] []	
		არ იცის წელი	9998
		შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9999
107	რამდენი წელი შეგისრულდათ ბოლო დაბადების დღეს? (მშ-ნაკლებად)	ასაკი (წლები) [] [] []	
108 a	რამდენი ხანია, რაც მუდმივად ცხოვრობთ ამ [სოფლის/თემის/სამეზობლოს სახელი] -ში?	წლების რაოდენობა [] [] []	
		მეტი წელიწად ნაკლები	00
		მთელი ცხოვრება	95
		სტუმარი (მინიმუმ 4 კვირა ოჯახში)	96
		არ იცის / არ ახსოვს	98
		შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	99
108 b	ოდესმე შეგიცვლიათ საცხოვრებელი ადგილი იძულებით, ან იმის გამო, რომ ადგილი ქონდა შეიარაღებულ კონფლიქტს, უსაფრთხოების მხრივ სიტუაციის გაართულებას ან სიცოცხლისათვის საშიშ გარემოებებს?	დიახ	1
		არა	2

⇒ 108d

108 c	როდის მოხდა ეს?	დღე	[]	
		თვე	[]	
		წელი	[] []	
		არ იცის წელი	9998	
		შარი თვე/არ აქვს პასუხი	9999	
108 d	როგორია თქვენი რელიგიური მრწამსი/რომელ რელიგიას აღიარებთ?	არარელიგიური	0	
		მუსულმანი	1	
		კათოლიკე	2	
		მართლმადიდებელი	3	
		ბუდისტი	4	
		ინდიუზმის მიმდევარი	5	
		სხვა	6	
		არ იცის / არ ახსოვს	8	
შარი თვე/არ აქვს პასუხი	9			
109	იცით თუ არა წერა-კითხვა?	დიახ	1	
		არა	2	
		არ იცის / არ ახსოვს	8	
		შარი თვე/არ აქვს პასუხი	9	
110	სწავლობდით თუ არა სკოლაში?	დიახ	1	⇒ 112
		არა	2	
		არ იცის / არ ახსოვს	8	
		შარი თვე/არ აქვს პასუხი	9	
111	განათლების ყველაზე მაღალი დონე, რომელსაც თქვენ მიაღწიეთ?	დაწყებითი _____ წლების რაოდენობა	1	
		არასრული საშუალო _____ წლების რაოდ.	2	
		საშუალო _____ წლების რაოდენობა	3	
		ტექნიკური _____ წლების რაოდენობა	4	
		შმაღლესი _____ წლების რაოდენობა	5	
		სწავლის წლების რაოდენობა სულ []		
		არ იცის / არ ახსოვს	98	
შარი თვე/არ აქვს პასუხი	99			
112	სად გაიზარდეთ? დაახლოებით: 12 წლის ასაკამდე სად ცხოვრობდით ყველაზე დიდხანს?	ამ რაიონში/აღბილას	1	
		სხვა სოფელში	2	
		სხვა ქალაქში	3	
		სხვა ქვეყანაში	4	
		იბივე ქალაქის სხვა რაიონში	5	
		არ იცის / არ ახსოვს	8	
		შარი თვე/არ აქვს პასუხი	9	
113	თქვენი მშობლიური ოჯახის რომელიმე წევრი თუ ცხოვრობს ისე ახლოს, რომ ადვილად შეხვედეთ ან ესტუმროთ მას?	დიახ	1	⇒ 115
		არა	2	
		ცხოვრობს მშობლების ოჯახში	3	
		არ იცის / არ ახსოვს	8	
		შარი თვე/არ აქვს პასუხი	9	
114	რამდენად ხშირად ხვდებით ან ურთიერთობთ მშობლიური ოჯახის რომელიმე წევრთან? კვირაში ერთხელ, თვეში ერთხელ, წელიწადში ერთხელ, თუ საერთოდ არა?	მინიმუმ კვირაში ერთხელ	1	
		მინიმუმ თვეში ერთხელ	2	
		მინიმუმ წელიწადში ერთხელ	3	
		არასდროს (თითქმის არასდროს)	4	
		არ იცის / არ ახსოვს	8	
		შარი თვე/არ აქვს პასუხი	9	
115	როცა ვჭირდებით დახმარება, ან დუახარო პრობლემის წინაშე, გაქვთ თუ არა მშობლიური ოჯახის წევრის დახმარების იმედი?	დიახ	1	
		არა	2	
		არ იცის / არ ახსოვს	8	
		შარი თვე/არ აქვს პასუხი	9	

116 a	რეგულარულად მონაწილეობთ თუ არა რაიმე ჯგუფის, ორგანიზაციისა თუ ასოციაციის მუშაობაში? თუ პასუხია “დიახ”: რა სახის ჯგუფი, ორგანიზაცია თუ ასოციაციაა ეს? თუ პასუხია “არა”, დააზუსტეთ: მაგალითად, ქალთა ორგანიზაციები ან სათემო კავშირები, რელიგიური ჯგუფები ან პოლიტიკური ასოციაციები.	ა) არცერთი	1	⇒ თუ პასუხია “არცერთი” გალალოთ 118 116ს. რამდენად ხშირად მონაწილეობთ? (დაუსწოთ ეს კითხვა მხოლოდ 116ა-ში მონიშნულ ვარიანტებთან მიმართებაში)			
				მინიმუმ კვირასი ერთხელ	მინიმუმ ორჯერ ერთხელ	მინიმუმ წელიწადში ერთხელ	არასდროს /ოთქის არასდროს
		ბ) სამოქალაქო/კოლიტიკური/გაერთიანება	2	1	2	3	4
		გ) სოციალური სამუშაო/მედიაციური/მედიაციური	3	1	2	3	4
		დ) სპორტი/ხელოვნება/ხელნაწილი	4	1	2	3	4
		ე) ეკონომიკური კავშირი	5	1	2	3	4
		ვ) ძალთა ორბანიზაცია	6	1	2	3	4
		ზ) რელიგიური ორბანიზაცია	7	1	2	3	4
თ) სხვა: _____	8	1	2	3	4		
116	ამ ჯგუფ (ებ)ში მხოლოდ ქალები არიან გაერთიანებული? (ბამოკითხეთ მხოლოდ იმ ჯგუფების შემსახებ, რომელშიც არის ბაწმპრინციპული)	დიახ	1				
		არა	2				
		არ იცის / არ ახსოვს	8				
		უარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9				
117	ვინმეს ოდესმე აუკრძალავს თქვენთვის რაიმე შესვენებაში მონაწილეობის მიღება ან ორგანიზაციაში გაწევრიანება? თუ პასუხია “დიახ”, ჰკითხეთ: ვინ ავიკრძალავს? მონიშნეთ მველა პასუხი	არ აუკრძალავს	1				
		მხარი / პარტნიორი	2				
		მშობლები	3				
		მეუღლის/პარტნიორის მშობლები	4				
		სხვა: _____	5				
118	ამჟამად, იმყოფებით ქორწინებაში, თუ გეგავთ პარტნიორი მამაკაცი? თუ რესპონდენტს ჰქვავს პარტნიორი მამაკაცი, ჰკითხეთ: თქვენ და თქვენი პარტნიორი ცხოვრობთ თუ არა ერთად?	ამჟამად იმყოფება ქორწინებაში	1	⇒ 123			
		ცხოვრობს მამაკაცთან, ქორწინების ბარეუ	3	⇒ 123			
		ამჟამად ჰქვავს სტაბილური პარტნიორი (აწმ სქმს/ობრივი ურთიერთობა), მაგრამ, ცხოვრობენ ცალ-ცალკე	4	⇒ 123			
		ამჟამად არ იმყოფება ქორწინებაში და არ ვავს პარტნიორი მამაკაცი (არ აქვს სქმს/ობრივი ურთიერთობა)	5				
120 a	ოდესმე ყოფილხართ თუ არა ქორწინებაში ან გეოლიათ თუ არა პარტნიორი მამაკაცი?	დიახ, ქორწინებაში	1	⇒ 121			
		დიახ, ჰქვავს მშობარი მამაკაცი, არ ყოფილა ქორწინებაში	3	⇒ 121			
		არა	5				
120 b	ოდესმე გეოლიათ სტაბილური სქესობრივი პარტნიორი –მამაკაცი?	დიახ	1				
		არ	2	⇒ S2			
		უარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9	⇒ S2			
121	რითი დასრულდა ბლლო ურთიერთობა პარტნიორ-მამაკაცთან: განქორწინებით, დაშორებით, თუ თქვენი პარტნიორის ან/და მეუღლის გარდაცვალებით?	განქორწინება	1				
		დაშორება	2				
		დაშორება/პარტნიორის ბარდაცვალება	3	⇒ 123			
		არ იცის / არ ახსოვს	8				
		უარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9				

122	დაშორება/განქორწინების ინიციატორი იყო თუ თქვენი მეუღლე/პარტნიორი, თუ ორივემ ერთად გადაწყვიტეთ, რომ უნდა დაშორებულიყოთ?	რესპონდენტი	1	
		მეუღლე/პარტნიორი	2	
		ორივე (რესპონდენტი და პარტნიორი)	3	
		სხვა: _____	6	
		არ იცის / არ ახსოვს	8	
შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9			
123	რამდენჯერ ყოფილხართ ქორწინებაში და/ან გყოლიათ მეუღლარი მამაკაცი? (მიმდინარე პარტნიორის ჩათვლით, თუ ცხოვრობენ ერთად)	ქორწინება/პარტნიორთა რაოდენობა		⇒S2
		არცერთი	00	
		არ იცის / არ ახსოვს	98	
		შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	99	
124	შემდეგი რამდენიმე კითხვა ეხება თქვენს მიმდინარე ან უკანასკნელ ურთიერთობებს. ცხოვრობთ/ცხოვრობდით თუ არა თქვენი მეუღლის/პარტნიორის მშობლებთან ან მის რომელიმე ნათესავთან ერთად?	დიახ	1	
		არა	2	
		არ იცის / არ ახსოვს	8	
		შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9	
125	თუ ამჟამად ყავს პარტნიორი: ამჟამად ცხოვრობთ თუ არა მშობლებთან ან თქვენს რომელიმე სხვა ნათესავთან ერთად? თუ ამჟამად არ ყავს პარტნიორი: ცხოვრობდით თუ არა მშობლებთან ან თქვენს რომელიმე სხვა ნათესავთან ერთად უკანასკნელი ურთიერთობის განმავლობაში?	დიახ	1	
		არა	2	
		არ იცის / არ ახსოვს	8	
		შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9	
126				
127				
128				
129	გქონდათ თუ არა რაიმე სახის საქორწინო ცერემონია კაეშირის ფორმალურად აღიარებისთვის? როგორი სახის ცერემონია გქონდათ? მინიმუმ ერთი ყველა, რომელიც მართებულია.	არცერთი	1	⇒S.2
		ქორწინების სამოქალაქო რეგისტრაცია	2	
		რელიგიური წესით ქორწინება	3	
		ტრადიციული ან -წმინდის მიხედვით	4	
		სხვა: _____	5	
130	რომელ წელს ჩატარდა ცერემონია? (ეს უნდაა მიმდინარე/უკანასკნელ შრტიმერობას)	წელი []		
		არ იცის	9998	
		შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9999	
131	თქვენ თვითონ აირჩიეთ თქვენი ამჟამინდელი/უკანასკნელი მეუღლე. კინმე სხვამ აარჩია იგი თქვენთვის, თუ მან ავირჩიათ თქვენ? თუ არ აპირებთ თმითონ, დააკონკრეტეთ: ვინ აარჩია თქვენი ამჟამინდელი /უკანასკნელი მეუღლე თქვენთვის?	ორივემ	1	⇒133 ⇒133
		რესპონდენტმა აარჩია	2	
		რესპონდენტის ოჯახმა აარჩია	3	
		პარტნიორმა აარჩია	4	
		პარტნიორის ოჯახმა აარჩია	5	
		სხვა: _____	6	
		არ იცის / არ ახსოვს	8	
		შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9	
		132	ამჟამინდელ /უკანასკნელ მეუღლესთან ქორწინებამდე, თუ გაითხოვთ მან (მომაუაღმა მეუღლემ) გსურდათ თუ არა მასზე გათხოვება?	
არა	2			
არ იცის / არ ახსოვს	8			
შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9			

133	თქვენი ქორწინება გულისხმობდა თუ არა მზითუვის გატანებას/საპატარძლო სახლაურის გადახდას?	ღიას/მზითუვი	1	⇒136 ⇒136
		ღიას/თანხის გადახდა	2	
		არა	3	
		არ იცის/ არ ახსოვს	8	
		შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9	
134	გასტუმრებულია თუ არა ყველა ვალი მზითუვის/საპატარძლო სახლაურის მხრივ, თუ ჯერ კიდევ დარჩენილია რაიმე გადაუხდელო?	მკვლავში ბასტუმრებულია	1	
		ნაწილობრივ ბასტუმრებულია	2	
		არ გადაუხდია	3	
		არ იცის/ არ ახსოვს	8	
		შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9	
135	ზოგადად, ფიქრობთ თუ არა, რომ მზითუვის/საპატარძლო სახლაურის გადახდამ მეუღლის ან მისი ოჯახის თქვენდამი დამოკიდებულებაზე იქონია დადებითი გავლენა, უარყოფითი გავლენა თუ არანაირი?	დადებითი გავლენა	1	
		უარყოფითი გავლენა	2	
		არანაირი	3	
		არ იცის/ არ ახსოვს	8	
		შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9	
136	გაწუხებთ თუ არა კრიმინალური მდგომარეობა იმ რაიონში სადაც ცხოვრობთ (როგორცაა, ქურდობა ან თავდასხმები)? შეგიძლიათ თქვათ, რომ საერთოდ არ გაწუხებთ, ნაკლებად გაწუხებთ თუ ძალიან გაწუხებთ?	არ აწუხებს	1	
		ნაკლებად აწუხებს	2	
		ძალიან აწუხებს	3	
		არ იცის/ არ ახსოვს	8	
		შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9	
137	უკანასკნელი 4 კვირის განმავლობაში, ოჯახის რომელიმე წევრი თუ გამხდარა დანაშაულებრივი ქმედების – მაგალითად, ქურდობის ან თავდასხმის, მსხვერპლი ამ რაიონში?	ღიას	1	
		არა	2	
		არ იცის/ არ ახსოვს	8	
		შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9	

ნაწილი 2 ზოგადი ჯანმრთელობა

201	<p>მინდა, დაგისვით რამდენიმე კითხვა თქვენი ჯანმრთელობისა და სამედიცინო მომსახურების გამოყენების შესახებ.</p> <p>ზოგადად, როგორ დაახასიათებდით თქვენი ჯანმრთელობის საერთო მდგომარეობას: შესანიშნავი, კარგი, დამაკმაყოფილებელი, ცუდი თუ ძალიან ცუდი?</p>	შესანიშნავი	1
		კარგი	2
		დამაკმაყოფილებელი	3
		ცუდი	4
		ძალიან ცუდი	5
		არ იცის / არ ახსოვს	8
		შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9
202	<p>ახლა, გთხოვთ, მიბახუხით თუ როგორი იყო თქვენი ჯანმრთელობის მდგომარეობა უკანასკნელი 4 კვირის განმავლობაში. როგორ დაახასიათებდით საკუთარ მდგომარეობას სიარულთან დაკავშირებით?</p> <p>მე დაგისახელებთ 5 ვარიანტს და გთხოვთ მითხრათ, ამთვიან რომელი გამოხატავს თქვენს მდგომარეობას ყველაზე ზუსტად: შეგიძლიათ თქვით, რომ არ გაქვთ სიარულის პრობლემა, გაქვთ ძალიან ცოტა პრობლემა, გაქვთ პრობლემები, გაქვთ ბევრი პრობლემა თუ საერთოდ არ შეგიძლიათ სიარული?</p>	პრობლემა არ აქვს	1
		ძალიან ცოტა პრობლემა	2
		ბარკვეული პრობლემები	3
		ბევრი პრობლემა	4
		საერთოდ არ შეუძლია სიარული	5
		არ იცის / არ ახსოვს	8
		შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9
203	<p>უკანასკნელი 4 კვირის განმავლობაში, გქონდათ თუ არა პრობლემა ჩვეულებრივი საქმიანობის, მაგალითად, სამუშაოს, სწავლის, სახლის, საოჯახო საქმეების თუ სოციალური საქმიანობის კეთების მხრივ?</p> <p>გთხოვთ, ამოირჩიოთ პასუხი მოცემული 5 ვარიანტიდან. შეგიძლიათ, თქვით, რომ არ გაქვთ რაიმე პრობლემა, გაქვთ ძალიან ცოტა პრობლემა, გაქვთ გარკვეული პრობლემები, გაქვთ ბევრი პრობლემა თუ საერთოდ არ შეგიძლიათ ჩვეულებრივი საქმიანობის კეთება?</p>	პრობლემა არ აქვს	1
		ძალიან ცოტა პრობლემა	2
		ბარკვეული პრობლემები	3
		ბევრი პრობლემა	4
		საერთოდ არ შეუძლია ჩვეულებრივი საქმიანობის კეთება	5
		არ იცის / არ ახსოვს	8
		შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9
204	<p>უკანასკნელი 4 კვირის განმავლობაში, გქონდათ თუ არა ტკივილის ან დისკომფორტის შეგრძნება?</p> <p>გთხოვთ, ამოირჩიოთ პასუხი მოცემული 5 ვარიანტიდან. შეგიძლიათ, თქვით, რომ საერთოდ არ გქონია, გქონდათ ოდნავი ტკივილის ან დისკომფორტის შეგრძნება, საკმაოდ მწვავე ან უკიდურესად მწვავე ტკივილის ან დისკომფორტის შეგრძნება?</p>	არ აქვს ტკივილის ან დისკომფორტის შეგრძნება	1
		აქვს ოდნავი ტკივილის ან დისკომფორტის შეგრძნება	2
		აქვს საკმაოდ ტკივილის ან დისკომფორტის შეგრძნება	3
		აქვს მწვავე ტკივილის ან დისკომფორტის შეგრძნება	4
		აქვს უკიდურესად მწვავე ტკივილის ან დისკომფორტის შეგრძნება	5
		არ იცის / არ ახსოვს	8
		შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9

205	უკანასკნელი 4 კვირის განმავლობაში, გქონდათ თუ არა პრობლემა მასსოვრობასთან ან გონების კონცენტრაციასთან დაკავშირებით? გთხოვთ, ამოირჩიოთ პასუხი მოცემული 5 ვარიანტიდან. შეგიძლიათ, თქვით, რომ არ გქონდათ რაიმე პრობლემა, გქონდათ ძალიან ცოტა პრობლემა, გარკვეული პრობლემები, ბევრი პრობლემა ან მასსოვრობისა თუ კონცენტრაციის მწვავე პრობლემა?	პრობლემა არ აქვს	1		
		აქვს ძალიან მცირე პრობლემა	2		
		აქვს ბარკვეული პრობლემები	3		
		აქვს ბევრი პრობლემა	4		
		აქვს მასსოვრობის მწვავე პრობლემა	5		
		არ იცის / არ ახსოვს	8		
		უარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9		
206	უკანასკნელი 4 კვირის განმავლობაში, გქონიათ თუ არა:	დიახ	არა	არ იცის	
	ა) თავბრუსხვევის შეგრძნება	1	2	8	
	ბ) ვაგინალური გამონადენი	1	2	8	
207	უკანასკნელი 4 კვირის განმავლობაში, მიგიღიათ თუ არა რაიმე საშუალებები პრეპარატი: თითოეულიდან მიმართეთ: თუ პასუხია "დიახ", დააკონკრეტეთ: რამდენჯერ? ერთხელ, ორჯერ, რამდენჯერმე თუ ბევრჯერ?	არა	ერთხელ ან ორჯერ	რამდენჯერმე	ბევრჯერ
	ა) დასამშვიდებლად ან დასაძინებლად?	1	2	3	4
	ბ) ტკივილგამაყუჩებელი?	1	2	3	4
	გ) დეპრესიის ან ცუდი განწყობისგან თავის დასაღწევად?	1	2	3	4
208	უკანასკნელი 4 კვირის განმავლობაში, მიგიმართათ თუ არა ექიმის, სხვა პროფესიონალის, ან ტრადიციული მკურნალისათვის, რადგან თავს შეუძლოდ გრძობდით? თუ პასუხია " დიახ" : ვის მიმართეთ? დააკონკრეტეთ: მიაკითხეთ თუ არა კიდევ ვინმეს მის გარდა?	არაფისთვის მიმართავს	1		
		ექიმი	2		
		მშენებელი	3		
		მმან	4		
		კონსულტანტი/მრჩეველი	5		
		ზარმაცვეტი	6		
		ტრადიციული მკურნალი	7		
		ტრადიციული ბზიბაქალი	8		
		სხვა:_____	9		

209	შემდგომი კითხვები ეხება სხვა საერთო პრობლემებს, რომელიც შესაძლოა გაწუხებდათ უკანასკნელი 4 კვირის განმავლობაში. თუ გქონიათ ჩემს მიერ დასახელებული პრობლემა უკანასკნელი 4 კვირის განმავლობაში, უპასუხეთ "დიახ". თუ არ გქონიათ რაიმე პრობლემა უკანასკნელი 4 კვირის განმავლობაში, უპასუხეთ "არა".	დიახ	არა	
	ა) ხშირად გტკივათ თავი?	1	2	
	ბ) გაქვთ ცუდი მადა?	1	2	
	ბ) ცუდად გძინავთ?	1	2	
	გ) ადვილად შინდებით/გაქვთ შიშები?	1	2	
	დ) ხელები გიკანკალებთ?	1	2	
	ე) ნერვიულობთ, რაიმეზე წუხხართ თუ დაძაბული ხართ?	1	2	
	ვ) ცუდად იხელებთ საჭმელს?	1	2	
	თ) გიძნელებდათ სწრაფად და ნათლად აზროვნება?	1	2	
	ი) თავს უბედურად გრძნობთ?	1	2	
	კ) ჩვეულებრივზე მეტად ტირით?	1	2	
	ლ) გიჭირთ ყოველდღიური საქმიანობის სიამოვნებით კეთება/ხართ უხალისოდ?	1	2	
	მ) გიჭირთ გადაწყვეტილებების მიღება?	1	2	
	ნ) ვერ ართმევთ თავს ყოველდღიური სამუშაოს?	1	2	
	ო) ვერ ასრულებთ ცხოვრებაში სასარგებლო რაღაც?	1	2	
	პ) დაკარგეთ ინტერესი იმის მიმართ, რასაც აქამდე სიამოვნებით აკეთებდით?	1	2	
ჟ) გაქვთ იმის შეგრძნება, რომ უვარგისი ხართ?	1	2		
რ) გიფიქრიათ სიცოცხლის დასრულებაზე?	1	2		
ს) გაქვთ მუდმივად დადღივად შიშის შეგრძნება?	1	2		
ტ) გაქვთ დისკომფორტის შეგრძნება მუცლის არეში?	1	2		
შ) ადვილად იღლებით?	1	2		
210	ჩვენ ვისაუბრეთ პრობლემებზე, რომლებიც შესაძლოა გაწუხებდათ უკანასკნელი 4 კვირის განმავლობაში. ახლა მინდა გეითხოვო: ცხოვრებაში, უფრო მეტად გიფიქრიათ სიცოცხლის დასრულებაზე / თავის მოკვლაზე?	დიახ	1	→ 212
		არა	2	
		არ იცის / არ ახსოვს	8	
		შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9	
211	უფრო მეტად გიფიქრიათ თავის მოკვლაზე?	დიახ	1	
		არა	2	
		არ იცის / არ ახსოვს	8	
		შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9	
212	უკანასკნელი 12 თვის განმავლობაში, გადაგიტანიათ თუ არა ოპერაცია (საკეისრო კვეთის გარდა)?	დიახ	1	
		არა	2	
		არ იცის / არ ახსოვს	8	
		შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9	
213	უკანასკნელი 12 თვის განმავლობაში, გუგუთარებით თუ არა ღამე საავადმყოფოში საკუთარი ჯანმრთელობის მდგომარეობის გამო (მშობიარობის გარდა)? თუ პასუხია " დიახ": რამდენი ღამე გაატარეთ უკანასკნელი 12 თვის განმავლობაში?	საავადმყოფოში გატარებული ღამეების რაოდენობა []		
		არცერთი	00	
		არ იცის / არ ახსოვს	98	
		შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	99	
213 a	ოღესზე გსმენიათ აივ/შიდსის შესახებ?	დიახ	1	
		არა	2	
		არ იცის / არ ახსოვს	8	
		შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9	
213 b	თქვენ ახრით, შესაძლებელია, რომ ადამიანს, რომელიც გამოიყურება ჯანმრთელად და თავს კარგად გრძნობს, ქონდეს შიდსის ვირუსი?	დიახ	1	
		არა	2	
		არ იცის / არ ახსოვს	8	
		შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9	

213 c	ქვეყანაში ბევრი ადამიანი გადის ტესტირებას შიდასზე, თქვენ გაგივლიათ შემოწმება შიდასზე? ჩვენ არ გვინდა იმის ცოდნა, თუ როგორი იყო შედეგი, მხოლოდ ის გვაინტერესებს, ოდესმე გაგივლიათ თუ არა?	დიახ	1	
		არა	2	
		არ იცის/ არ ახსოვს	8	
		შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9	
214	ამდამად თქვენ ეწვეით სიგარეტს? თუ “დიახ”, რამდენად სშირად? 1. ყოველ დღე? 2. ხანდახან? 3. სულ არ?	ყოველდღე	1	⇒216
		ხანდახან	2	⇒216
		სულ არ	3	
		არ იცის/ არ ახსოვს	8	
		შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9	
215	ოდესმე მოგიწევიათ ცხოვრებაში? ოდესმე ეწვიოდით. 1. ყოველდღე? (სულ მცირე ერთხელ დღეში) 2. ხანდახან? (ყოველდღიურად არასდროს) 3. სულ არ ეწვიოდით? (საერთოდ არ, ან მთელი ცხოვრების მანძილზე მოგიწევიათ 100 სიგარეტზე ნაკლები)	ყოველდღე	1	
		ხანდახან	2	
		სულ არ	3	
		არ იცის/ არ ახსოვს	8	
		შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9	
216	რა სიხშირით მოიხმართ ალკოჰოლს? როგორ უპასუხებდით: 1. ყოველ დღე, ან თითქმის ყოველდღიურად 2. კვირაში ერთხელ ან ორჯერ 3. თვეში 1-3ჯერ 4. იშვიათად, თვეში ერთხელ ან ნაკლებად 5. არასდროს	ყოველ დღე ან თითქმის ყოველ დღე	1	⇒S.3
		კვირაში ერთხელ ან ორჯერ	2	
		თვეში 1-3 ჯერ	3	
		თვეში ერთხელ ან ნაკლებად	4	
		არასდროს	5	
		არ იცის/ არ ახსოვს	8	
		შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9	
217	უკანასკნელი 4 კვირის განმავლობაში, იმ დღეებში, როდესაც თქვენ სასმელს იღებდით, დაახლოებით რამდენ ჭიქას სვამდით დღეში?	საანგარიშის საშუალო რაოდენობა []		
		არ მიშლია ალკოჰოლი უკანასკნელი 4 კვირის განმავლობაში	4	00
218	უკანასკნელი 12 თვის განმავლობაში, გაქონიათ თუ არა რაიმე პრობლემა, რომელიც გამოიწვევდა ალკოჰოლის მოხმარებას? ა) ფულთან დაკავშირებული პრობლემები ბ) ჯანმრთელობის შესუსტება გ) კონფლიქტი ოჯახში ან მეგობრებთან დ) პრობლემები ხელისუფლებასთან (ბარის მენეჯერს/პოლიციას, ა.შ) ე) სხვა _____	დიახ	არა	
		1	2	
		1	2	
		1	2	
		1	2	

ნაწილი 3 რეპროდუქციული ჯანმრთელობა

ახლა მინდა შეგვეითხოს თქვენი შვილების შესახებ, რომელიც გაიხსენიათ ცხოვრების მანძილზე.				
301	ოდესმე გიმშობიარიან? რამდენი ცოცხლადშობილი შვილი გყოლიათ? (ნათვალაქი) ის ცოცხლადშობილი ბავშვები, რომლებმაც დიღხანს ვერ იცოცხლეს)	ბანინილი შვილების რაოდენობა [] თუ 1 ან მეტი =>	=>303	
		არცერთი		00
302	ოდესმე ყოფილხართ ორსულად?	დიახ	1	=>304
		არა	2	=>310
		შესაძლ(ა)არ არის დარწმუნებული	3	=>310
		არ იცის/ არ ახსოვს	8	=>310
		შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9	=>310
303	რამდენი შვილი გყავთ ამჟამად? ჩაიწერეთ რიცხვი.	შვილები []	00	
		არცერთი		
304	ოდესმე გიმშობიარიან ცოცხლადშობილ გოგონაზე ან ვაჟზე, რომელიც მოგვიანებით გარდაიცვალა? ნებისმიერ ასაკში. თუ პასუხია “ არა” , დააზუსტეთ: გყოლიათ თუ არა ბავშვი, რომელიც დაიბადა, ქონდა სიცოცხლის ნიშნები, ტირილა, მაგრამ იცოცხლა მხოლოდ რამდენიმე საათი ან დღე?	დიახ	1	=>306
		არა	2	
305	ა) რამდენი ვაჭიშვილი გარდაგეცვალათ? ბ) რამდენი ქალიშვილი გარდაგეცვალათ? ეს ეხება ყველა ასაკის ბავშვს	ა) ბარღანვილი ვაჭიშვილი [] []	00	
		ბ) ბარღანვილი ქალიშვილი [] [] თუ არცერთი, ჩაწერეთ ‘00’		
306	თუ რესპონდენტს ერთი შვილი ჰქვამს, არ დაუსვიათ ეს შეკითხვა და გადადით პირდაპირ 307-ზე თქვენს ყველა შვილს ერთი ბიოლოგიური მამა აქვას, თუ ერთზე მეტი?	ერთი მამა	1	=> 308
		ერთზე მეტი მამა	2	
		შეუსაბამოა (არასდროს ჰყოლია ცოცხლადშობილი)	7	
		არ იცის/ არ ახსოვს	8	
		შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9	
307	თქვენი შვილებიდან რამდენი იღებს ფინანსურ დახმარებას საკუთარი მამ(ებ)ისგან? როგორ უპასუხებდით: არცერთი, ზოგიერთი თუ ყველა? თუ ჰქვამს მხოლოდ ერთი შვილი და პასუხია “დიახ”, მიუთითეთ კოდი “3” (“ყველა”)	არცერთი	1	
		ზოგიერთი	2	
		ყველა	3	
		შეუსაბამოა	7	
		არ იცის/ არ ახსოვს	8	
		შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9	
308	რამდენჯერ ყოფილხართ ფეხმძიმედ? ჩათვალეთ ორსულობები, რომლებიც არ დასრულდა ცოცხლადშობით, და თქვენი ამჟამინდელი ორსულობაც, თუ ორსულად ბრძანდებით. დააზუსტეთ: რამდენჯერ იყავით ორსულად ტყუილზე, სამ ტყუილზე?	a) ორსულობების რაოდენობა სულ []		
		b) ორსულობა ტყუილზე []		
		c) ორსულობა სამ ტყუილზე []		

309	<p>თქვენი რომელიმე ორსულა დასრულებულია თუ არა ნაყოფის დაკარგვით, ან მკერდშობით? დაასუსტეთ:</p> <p>a) რამდენჯერ დაგიკარგავთ ნაყოფი</p> <p>b) რამდენჯერ დასრულებულია ორსულა მკერდშობით</p> <p>c) რამდენჯერ მიგიმართავთ ხელოვნული აბორტისთვის?</p>	a) ნაყოფის დაკარგვა [][]	<p>თუ არცერთი, ჩაწიეთ '00'</p>	
		b) მკერდშობა [][]		
		c) აბორტი [][]		
310	<p>ამჟამად ხართ თუ არა ორსულად?</p>	დიახ	1	⇒ A
		არა	2	⇒ B
		შესაძლოა	3	⇒ B
გააკეთეთ A ან B:	<p>თუ ამჟამად ორსულადაა ⇒</p>	A.	$[301] \text{ } + [309 \text{ a+b+c}] \text{ } + 1 =$ $[308a] \text{ } + [308b] \text{ } + [2x308c] \text{ } =$	
	<p>თუ ამჟამად ორსულად არაა ⇒</p>	B.	$[301] \text{ } + [309 \text{ a+b+c}] \text{ } =$ $[308a] \text{ } + [308b] \text{ } + [2x308c] \text{ } =$	
<p>ღარწმუნდით, რომ შეეძლება იძლევა იგივე ციფრს. თუ არა, გადაამოწმეთ და ჩაასწორეთ.</p>				
311	<p>ლდესმე მიგიმართავთ თუ არა რაიმე საშუალებებისთვის ორსულობის გადასაყვადებლად ან თავიდან ასაცილებლად? გადაამოწმეთ, თუ არ ჰქონია სქსობრივი კავშირი</p>	დიახ	1	<p>⇒ 315</p> <p>⇒ S.5</p>
		არა	2	
		არასოდეს ჰქონია სქსობრივი კავშირი	3	
		არ იცის / არ ახსოვს	8	
		უარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9	
312	<p>ამჟამად მიმართავთ თუ არა რაიმე საშუალებებისთვის ორსულობის გადასაყვადებლად ან თავიდან ასაცილებლად?</p>	დიახ	1	<p>⇒ 315</p>
		არა	2	
		არ იცის / არ ახსოვს	8	
		უარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9	
313	<p>რომელ მეთოდს მიმართავთ (ძირითადად) ამჟამად?</p> <p>თუ ერთზე მეტია, მონიშნეთ მხოლოდ ძირითადი მეთოდი – აღნიშნეთ ერთი პასუხი!</p>	აბჯი	1	<p>⇒ 315</p> <p>⇒ 315</p> <p>⇒ 315</p>
		საინექციო საშუალებები	2	
		იმპლანტი (ჩანახვისსაწინააღმდეგო აბის ჩაკრება)	3	
		შიდასაწვილუნუნ სპირალი	4	
		ღიაფრაგმა/ქაფი/გელი	5	
		კალენდარული მეთოდი	6	
		ქალთა სტერილიზაცია	7	
		პრეპერვატივი	8	
		მამაკაცთა სტერილიზაცია	9	
		შეწყვეტილი სქსობრივი აქტი	10	
		ფიტო-საშუალებები	11	
		სხვა: _____	96	
		არ იცის / არ ახსოვს	98	
უარი თქვა/არ აქვს პასუხი	99			
314	<p>იცის თუ არა თქვენმა ამჟამინდელი მეუღლე/პარტნიორმა, რომ თქვენ იყენებთ ორსულობის გადასაყვადებელ ან თავიდან ასაცილებელ საშუალებას?</p>	დიახ	1	
		არა	2	
		შეუსაბამოა: ამჟამად არ ყავს პარტნიორი	7	
		არ იცის / არ ახსოვს	8	
		უარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9	

315	<p>თქვენს ამჟამინდელ/უკანასკნელ მეუღლეს/პარტნიორს ოდესმე უთქვამს უარი ორსულობის გადასაყვადებლად ან თავიდან ასაცილებლად რაიმე მეთოდის გამოყენებაზე? ან უცდია თქვენს მიერ ორსულობის თავიდან აცილების მიზნით მეთოდის გამოყენების შენერება?</p>	დიახ	1	
		არა	2	⇒317
		არ იცის/ არ ახსოვს	8	⇒317
		უარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9	⇒317
316	<p>როგორ მიგანიშნათ, რომ იგი არ ეთანხმებოდა თქვენს მიერ ორსულობის თავიდან არიდების მიზნით რომელიმე მეთოდის გამოყენებას?</p> <p>მონიშნეთ ყველა, რომელიც დასახელდა.</p>	მითხრა, რომ არ იყო თანახმა	1	
		მიყვირა/ზაბრაზდა	2	
		ღამომძურა ცეშით	3	
		ღამომძურა მითრეპიტი/სახლიდან გაგდებოდა	4	
		მცემა/ფიზიკური შეურაცხყოფა მომამენა	5	
		წამართვა/ ბანანაღებრა სარეაქცია	6	
		სხვა _____	7	
317	<p>გარდა იმისა, რაზეც უკვე ვისაუბრეთ, მინდა დაეაზუსტო რამდენიმე დეტალი პრეზერვატივის შესახებ. ოდესმე გამოგეყენებიათ თუ არა პრეზერვატივი თქვენს ამჟამინდელ/უკანასკნელ პარტნიორთან?</p>	დიახ	1	
		არა	2	⇒318
		არ იცის/ არ ახსოვს	8	
		უარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9	
317 a	<p>როცა გაქონდათ ბოლოს სქესობრივი კავშირი თქვენს ამჟამინდელ/უკანასკნელ პარტნიორთან, გამოიყენეთ თუ არა პრეზერვატივი?</p>	დიახ	1	
		არა	2	
		არ იცის/ არ ახსოვს	8	
		უარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9	
318	<p>ოდესმე გითხოვიათ თუ არა თქვენი ამჟამინდელი/უკანასკნელი პარტნიორისთვის, რომ გამოიყენებინა პრეზერვატივი?</p>	დიახ	1	
		არა	2	
		არ იცის/ არ ახსოვს	8	
		უარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9	
319	<p>თქვენს ამჟამინდელ/უკანასკნელ პარტნიორს ოდესმე უთქვამს თუ არა უარი პრეზერვატივის გამოყენებაზე / გამოუთქვამს თუ არა პროტესტი პრეზერვატივის გამოყენებასთან დაკავშირებით?</p>	დიახ	1	
		არა	2	⇒S.4
		არ იცის/ არ ახსოვს	8	⇒S.4
		უარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9	⇒S.4
320	<p>როგორ მიგანიშნათ, რომ არ ეთანხმებოდა პრეზერვატივის გამოყენებას?</p> <p>მონიშნეთ ყველა, რომელიც მართებულია.</p>	მითხრა, რომ არ იყო თანახმა	1	
		მიყვირა/ზაბრაზდა	2	
		ღამომძურა ცეშით	3	
		ღამომძურა მითრეპიტი/სახლიდან გაგდებოდა	4	
		მცემა/ფიზიკური შეურაცხყოფა მომამენა	5	
		წამართვა/ ბანანაღებრა სარეაქცია	6	
		ღამაღანაშაულა ლალატში/მიწოდება შვარბისი ძალი	7	
		ბაიციონარ აღიქვა სერიოზულად	8	
		თქვა, რომ არ წარმოადგინს აუცილებლობას	9	
		სხვა _____	10	

ნაწილი 4 შვილები

მონიშნეთ/შეამოწმეთ: Q. 301	ცოცხლადყოფილი დასრულებული ორსულბა [] (1) ↓	არ ქონია ცოცხლადყოფილი დასრულებული ორსულბა [] ⇒ (2)	⇒S.5														
401	მინდა გკითხოთ, თუ როდის იმშობიარეთ უკანასკნელად (ცოცხლადშობის შემთხვევა, მიუხედავად იმისა ბავშვი ცოცხალია ამჟამად თუ არა). რა არის ბავშვის დაბადების დღე?	<table border="1"> <tr> <td>რიცხვი</td> <td>[]</td> <td>[]</td> </tr> <tr> <td>თვე</td> <td>[]</td> <td>[]</td> </tr> <tr> <td>წელი</td> <td>[]</td> <td>[]</td> </tr> </table>	რიცხვი	[]	[]	თვე	[]	[]	წელი	[]	[]						
რიცხვი	[]	[]															
თვე	[]	[]															
წელი	[]	[]															
402	რა სახელი დაარქვით თქვენს უმცროს შვილს? (სახელი) გოგონა თუ ვაჟი?	<table border="1"> <tr> <td>სახელი: _____</td> <td></td> </tr> <tr> <td>გოგონა</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>ვაჟი</td> <td>2</td> </tr> </table>	სახელი: _____		გოგონა	1	ვაჟი	2									
სახელი: _____																	
გოგონა	1																
ვაჟი	2																
403	თქვენი უმცროსი შვილი (სახელი) ცოცხალია?	<table border="1"> <tr> <td>დიახ</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>არა</td> <td>2</td> </tr> </table>	დიახ	1	არა	2	⇒405										
დიახ	1																
არა	2																
404	რამდენი წელი შეუსრულდა (სახელი) მის ბოლო დაბადების დღეს? ნაიწმერთ დასრულებული წლების რაოდენობა. გადაამოწმეთ ანაპი დაბადების თარიღთან.	<table border="1"> <tr> <td>ახაკი (წლების რაოდენობა)</td> <td>[]</td> <td>[]</td> </tr> <tr> <td>თუ ჯერ არ შესრულებია 1 წელი</td> <td></td> <td>00</td> </tr> </table>	ახაკი (წლების რაოდენობა)	[]	[]	თუ ჯერ არ შესრულებია 1 წელი		00	⇒406 ⇒406								
ახაკი (წლების რაოდენობა)	[]	[]															
თუ ჯერ არ შესრულებია 1 წელი		00															
405	რამდენი წლის იყო (სახელი) როცა იგი გარდაიცვალა?	<table border="1"> <tr> <td>წლების რაოდენობა</td> <td>[]</td> <td>[]</td> </tr> <tr> <td>თვეები (თუ არ შესრულებია ერთი წელი)</td> <td>[]</td> <td>[]</td> </tr> <tr> <td>დღეები (თუ არ შესრულებია ერთი თვე)</td> <td>[]</td> <td>[]</td> </tr> </table>	წლების რაოდენობა	[]	[]	თვეები (თუ არ შესრულებია ერთი წელი)	[]	[]	დღეები (თუ არ შესრულებია ერთი თვე)	[]	[]						
წლების რაოდენობა	[]	[]															
თვეები (თუ არ შესრულებია ერთი წელი)	[]	[]															
დღეები (თუ არ შესრულებია ერთი თვე)	[]	[]															
406	გადაამოწმეთ უმცროსი შვილის დაბადების თარიღი (კითხვაში 401) არის ხუთ წელზე მეტი თუ ნაკლები წლის წონა	<table border="1"> <tr> <td>5 ან მეტი წლის წონა</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>5 წელზე ნაკლები წონის წონა</td> <td>2</td> </tr> </table>	5 ან მეტი წლის წონა	1	5 წელზე ნაკლები წონის წონა	2	⇒417										
5 ან მეტი წლის წონა	1																
5 წელზე ნაკლები წონის წონა	2																
407	მინდა გკითხოთ, თქვენი უკანასკნელი ორსულბის შესახებ. იმ დროისთვის, როცა დაორსულდით ამ ბავშვზე (სახელი), პირადად თქვენ გსურდათ თუ არა დაორსულება, გინდოდათ ორსულობის გადავადება, აღარ გქონდათ (მეტი) შვილის განების სურვილი, თუ არ ქონდა მნიშვნელობა?	<table border="1"> <tr> <td>სურდა დაორსულება</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>სურდა გადავადება</td> <td>2</td> </tr> <tr> <td>არ სურდა ბავშვის ყოლა</td> <td>3</td> </tr> <tr> <td>არ მინდა მნიშვნელობა</td> <td>4</td> </tr> <tr> <td>არ იცის / არ ახსოვს</td> <td>8</td> </tr> <tr> <td>უარი თქვა/არ აქვს პასუხი</td> <td>9</td> </tr> </table>	სურდა დაორსულება	1	სურდა გადავადება	2	არ სურდა ბავშვის ყოლა	3	არ მინდა მნიშვნელობა	4	არ იცის / არ ახსოვს	8	უარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9			
სურდა დაორსულება	1																
სურდა გადავადება	2																
არ სურდა ბავშვის ყოლა	3																
არ მინდა მნიშვნელობა	4																
არ იცის / არ ახსოვს	8																
უარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9																
408	როცა დაორსულდით ამ ბავშვზე (სახელი), სურდა თუ არა თქვენს მეუღლეს/პარტნიორს, რომ თქვენ დაორსულდებოდით მანამ, უნდოდა ორსულობის გადავადება, არ ქონდა (მეტი) შვილის განების სურვილი, თუ არ ქონდა მნიშვნელობა?	<table border="1"> <tr> <td>სურდა, რომ მანამ დაორსულდებოდით</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>სურდა გადავადება</td> <td>2</td> </tr> <tr> <td>არ სურდა ბავშვის ყოლა</td> <td>3</td> </tr> <tr> <td>არ მინდა მნიშვნელობა</td> <td>4</td> </tr> <tr> <td>არ იცის / არ ახსოვს</td> <td>8</td> </tr> <tr> <td>უარი თქვა/არ აქვს პასუხი</td> <td>9</td> </tr> </table>	სურდა, რომ მანამ დაორსულდებოდით	1	სურდა გადავადება	2	არ სურდა ბავშვის ყოლა	3	არ მინდა მნიშვნელობა	4	არ იცის / არ ახსოვს	8	უარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9			
სურდა, რომ მანამ დაორსულდებოდით	1																
სურდა გადავადება	2																
არ სურდა ბავშვის ყოლა	3																
არ მინდა მნიშვნელობა	4																
არ იცის / არ ახსოვს	8																
უარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9																
409	როცა იყავით ორსულად ამ ბავშვზე (სახელი), მიმართეთ თუ არა ვინმეს ფეხმძიმობის სამედიცინო შემოწმებისათვის? თუ პასუხია "დიახ": ვის მიმართეთ? კიდევ ვის მიმართეთ სხვას? მონიშნეთ ყველა, რომელიც მართებულია.	<table border="1"> <tr> <td>არავის</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>მამის</td> <td>2</td> </tr> <tr> <td>მამან/ბინეკოლოგს</td> <td>3</td> </tr> <tr> <td>მამან/გინეკოლოგს</td> <td>4</td> </tr> <tr> <td>ღამხარე მამანს</td> <td>5</td> </tr> <tr> <td>ტრადიციულ გინეკოლოგს</td> <td>6</td> </tr> <tr> <td>სხვა: _____</td> <td>7</td> </tr> </table>	არავის	1	მამის	2	მამან/ბინეკოლოგს	3	მამან/გინეკოლოგს	4	ღამხარე მამანს	5	ტრადიციულ გინეკოლოგს	6	სხვა: _____	7	
არავის	1																
მამის	2																
მამან/ბინეკოლოგს	3																
მამან/გინეკოლოგს	4																
ღამხარე მამანს	5																
ტრადიციულ გინეკოლოგს	6																
სხვა: _____	7																

410	თქვენი მეუღლე/პარტნიორი წინააღმდეგობას გიწვევდათ, ხელს გიწყობდათ, თუ არ იყო დაინტერესებული თქვენ ჩაიტარებდით თუ არა ფეხმძიმობისას სამედიცინო დახმარებას?	წინააღმდეგობას უწევდა	1	
		ხელს უწყობდა	2	
		არ აინტერესებდა	3	
		არ იცის / არ ახსოვს	8	
		შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9	
411	როცა ორსულად იყავით ამ ბავშვზე, ერჩივნა მეუღლეს/პარტნიორს, რომ ყოფილიყო ვაჟი, ქალიშვილი თუ არ ქონდა მნიშვნელობა ბავშვი ვაჟი იქნებოდა თუ გოგონა?	ვაჟი	1	
		ქალიშვილი	2	
		არ მინდა მნიშვნელობა	3	
		არ იცის / არ ახსოვს	8	
		შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9	
412	ამ ორსულობის პერიოდში, სვამდით თუ არა ალკოჰოლურ სასმელებს?	ღიახ	1	
		არა	2	
		არ იცის / არ ახსოვს	8	
		შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9	
413	ამ ორსულობის პერიოდში, ეწვოდით თუ არა სიგარეტს ან მოხმარდით თუ არა თამბაქოს?	ღიახ	1	
		არა	2	
		არ იცის / არ ახსოვს	8	
		შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9	
414	მშობიარობიდან 6 კვირის განმავლობაში გაუვილიათ თუ არა სამედიცინო მშობიარობის შემდგომი სამედიცინო შემოწმება?	ღიახ	1	
		არა	2	
		არა, ბავშვი ჯერ არ არის 6 კვირის	3	
		არ იცის / არ ახსოვს	8	
		შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9	
415	დაბადებისას აწონეს თუ არა ბავშვი (სახელი)?	ღიახ	1	
		არა	2	⇒417
		არ იცის / არ ახსოვს	8	⇒417
		შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9	
416	რამდენის იწონიდა იგი? ამ(ო)წერეთ ჯანმრთელობის შემსახებ ჩანაწერებშიდან, ჯანმრთელობის ისტორიიდან, როცა ეს შესაძლებელია	კილოგრამები ჩანაწერებიდან []	1	
		კილოგრამები მახსოვრებით []	2	
		არ იცის / არ ახსოვს	8	
		შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9	
417	გყავთ თუ არა 5-12 წლის ასაკის შვილები? რამდენი? (მიათვალეთ 5 წლისა და 12 წლის შვილები)	რიცხვი []		
		არცერთი	00	⇒S.5
418	ა) რამდენია ვაჟი? ბ) რამდენია ქალიშვილი?	ა) ვაჟი []		
		ბ) ქალიშვილი []		
419	(5-12 წლის ასაკის) ამ ბავშვებიდან ამჟამად რომელი ცხოვრებს თქვენთან ერთად? (დააკონკრეტეთ) ა) რამდენი ვაჟი? ბ) რამდენი ქალიშვილი?	ა) ვაჟები []		
		ბ) ქალიშვილები []		
		თუ ორივე შემთხვევაში "0" = გადავით ⇒		⇒S.5
420	(5-12 წლის ასაკის) ამ ბავშვებიდან რომელიმეს: ა) აქვს თუ არა ხშირი კოშმარები? ბ) წოვს თუ არა თითს? გ) ხშირად იხველებს? დ) არის ზედმეტად მორცხვი ან გულჩახვეული? ე) აგრესიული თქვენივე ან სხვა ბავშვების მიმართ?	ღიახ	არა	არ იცის
		1	2	8
		1	2	8
		1	2	8
		1	2	8
		1	2	8
421	(5-12 წლის ასაკის) ამ ბავშვებიდან, რამდენი ვაჟი და რამდენი გოგონა გაქცეულა სახლიდან ოდესმე?	ა) გაძეული ვაჟების რიცხვი []		
		ბ) გაძეული ქალიშვილების რიცხვი []		
		თუ არცერთი, ჩაწერეთ '0'		
422	(5-12 წლის ასაკის) ამ ბავშვებიდან, რამდენი ვაჟი და რამდენი გოგონა სწავლობს/დადის სკოლაში?	ა) ვაჟები []		
		ბ) ქალიშვილები []		
		თუ ორივე შემთხვევაში "0" = გადავით ⇒		⇒S.5
423	ამ ბავშვებიდან რომელიმეს თუ მოუწია წლის გამეორება იმავე კლასში (ჩარჩა) ? მიატვიპთ მუშაობა, რომ ეს ეხება მხოლოდ 5-12 წლის ბავშვებს	ღიახ	1	
		არა	2	
		არ იცის / არ ახსოვს	8	
		შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9	
424	ამ ბავშვებიდან რომელიმეს შეუწყვიტა თუ არა სკოლაში სწავლა გარკვეული დროით, ან მიუტოვებია თუ არა იგი? მიატვიპთ მუშაობა, რომ ეს ეხება მხოლოდ 5-12 წლის ბავშვებს	ღიახ	1	
		არა	2	
		არ იცის / არ ახსოვს	8	
		შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9	

ნაწილი 5 ამჟამინდელი ან უკანასკნელი პარტნიორი

<p>მონიშნეთ/შეამოწმეთ: Q.118 Q.120a და Q.120b</p>	<p>Q.118 = 1, 3 ან 4 ამჟამინდელი იმყოფება ქორწინებაში, ან ყავს პარტნიორი მამაკაცი/სქესობრივი პარტნიორი [] ↓ (1)</p>	<p>Q.120a = 1 ან 3 Q.120b = 1 იმყოფებოდა ქორწინებაში, ან ყავს პარტნიორი მამაკაცი/სქესობრივი პარტნიორი [] ↓ (2)</p>	<p>Q.120a = 2 / Q.120b = 2 არასდროს იმყოფებოდა ქორწინებაში, ატანდრულს კმეოლია პარტნიორი მამაკაცი/სქესობრივი პარტნიორი [] ⇒ (3)</p>	<p>⇒S.6</p>
<p>501</p>	<p>თუ შეიძლება, მომიყევით თქვენი ამჟამინდელი/უკანასკნელი მეუღლის/პარტნიორის შესახებ. რამდენი წელი შეუსრულდა თქვენს მეუღლეს/პარტნიორს მის უკანასკნელ დაბადების დღეზე? დააწუხეთ: მიახლოებით ასაკი თუ უკანასკნელი პარტნიორი გარდაცვლილია: რამდენი წლის იქნებოდა ის ახლა ცოცხალი რომ ყოფილიყო?</p>	<p>ასაკი (წლები) [II]</p>		
<p>502</p>	<p>რომელ წელს დაიბადა იგი?</p>	<p>წელი [II II II] არ იცის/ არ ახსოვს 9998 შარი თქვა/არ აქვს პასუხი 9999</p>		
<p>503</p>	<p>წერა კითხვის მცოდნე არის/იყო თუ არა?</p>	<p>დიახ 1 არა 2 არ იცის/ არ ახსოვს 8 შარი თქვა/არ აქვს პასუხი 9</p>		
<p>504</p>	<p>ოდესმე თუ სწავლობდა სკოლაში?</p>	<p>დიახ 1 არა 2 არ იცის/ არ ახსოვს 8 შარი თქვა/არ აქვს პასუხი 9</p>	<p>⇒506</p>	
<p>505</p>	<p>რომელი იყო განათლების ყველაზე მაღალი საფეხური, რომელსაც მან მიაღწია?</p>	<p>დაწყებითი _____ წლების რაოდენობა 1 არასრული საშუალო _____ წლების რაოდ. 2 საშუალო _____ წლების რაოდენობა 3 ტექნიკური _____ წლების რაოდენობა 4 შმაღლისი _____ წლების რაოდენობა 5 სწავლის წლების რაოდენობა სულ [II] არ იცის/ არ ახსოვს 98</p>		
<p>506</p>	<p>თუ ამჟამად ყავს პარტნიორი: პარტნიორი ამჟამად მუშაობს, უმუშევარია და ეძებს სამუშაოს, გასულია პენსიაში თუ სწავლობს? თუ ამჟამად არ ყავს პარტნიორი: თქვენი ურთიერთობის მიწურულს, იგი მუშაობდა, უმუშევარი იყო და ეძებდა სამსახურს, პენსიაში იყო თუ სწავლობდა?</p>	<p>დასაქმებული 1 ⇒508 უმუშევარი/ეძებს სამსახურს 2 პენსიაში 3 ⇒508 სტუდენტი 4 ⇒509 უნარმეზღვეული/ხანგრძლივად ავადმყოფი 5 არ იცის/ არ ახსოვს 8 შარი თქვა/არ აქვს პასუხი 9</p>		
<p>507</p>	<p>როდის დასრულდა მისი ბოლო სამსახური? ეს მოხდა უკანასკნელი 4 კვირის განმავლობაში, უკანასკნელი 4 კვირიდან 12 თვის ინტერვალში, თუ მანამდე? (ბოლო მეუღლის/პარტნიორის შემთხვევაში: თქვენი ურთიერთობის უკანასკნელი 4 კვირის, თუ უკანასკნელი 12 თვის განმავლობაში?)</p>	<p>ბოლო 4 კვირის განმავლობაში 1 ბოლო 4 კვირიდან 12 თვის ინტერვალში 2 12 თვეზე მეტი ხნის წინ 3 არასდროს იყო დასაქმებული 4 ⇒509 არ იცის/ არ ახსოვს 8 შარი თქვა/არ აქვს პასუხი 9</p>		

508	ნეუვლებრივ როგორი სახის სამუშაოთია იგი დაკავებულნი/იყო დაკავებული? დააკონკრეტეთ რა სახის სამუშაოა	პროფესიული: _____	1		
		ტექნიკური: _____	2		
		ფიზიკური სამუშაო: _____	3		
		სამხმარო/კოლონიკია: _____	4		
		სხვა: _____	96		
		არ იცის / არ ახსოვს	98		
შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	99				
509	რა სისწორით მოიხმარდა/მოიხმარს თქვენი მეუღლე/პარტნიორი ალკოჰოლურ სასმელებს? ყოველ დღე, ან თითქმის ყოველდღიურად, კვირაში ერთხელ ან ორჯერ, თვეში 1-3-ჯერ, იშვიათად, თვეში ერთხელ ან ნაკლებად თუ არასდროს	ყოველ დღე ან თითქმის ყოველ დღე	1	⇒512	
		კვირაში ერთხელ ან ორჯერ	2		
		თვეში 1-3 ჯერ	3		
		თვეში ერთხელ ან ნაკლებად	4		
		არასდროს	5		
		არ იცის / არ ახსოვს	8		
შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9				
510	უკანასკნელი 12 თვის განმავლობაში (თქვენი უკანასკნელი ურთიერთობის ბოლო 12 თვის მანძილზე) რამდენად ხშირად გინახავთ თქვენი მეუღლე/პარტნიორი მთვრალი? როგორ უპასუხებდით: თითქმის ყოველ დღე, ყოველკვირეულად, თვეში ერთხელ, უფრო ნაკლებად ვიდრე თვეში ერთხელ, თუ არასდროს?	თითქმის ყოველ დღე	1		
		ყოველ კვირას	2		
		თვეში ერთხელ	3		
		უფრო ნაკლებად ვიდრე თვეში ერთხელ	4		
		არასდროს	5		
		არ იცის / არ ახსოვს	8		
შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9				
511	უკანასკნელი 12 თვის განმავლობაში (თქვენი უკანასკნელი ურთიერთობის ბოლო 12 თვის მანძილზე) თუ წამოჭრილა რომელიმე ქვემოთ ჩამოთვლილი პრობლემა თქვენი მეუღლის/პარტნიორის მიერ ალკოჰოლის მოხმარებასთან დაკავშირებით?	დიახ	არა		
		ა) ფულთან დაკავშირებული პრობლემა	1		2
		ბ) ოჯახური პრობლემა	1		2
		გ) სხვა (დააკონკრეტეთ): _____	1		2
512	თქვენი მეუღლე/პარტნიორი ოდესმე მოიხმარდა ნარკოტიკულ ნივთიერებებს? როგორ უპასუხებდით: ყოველ დღე, ან თითქმის ყოველ დღე, კვირაში ერთხელ ან ორჯერ, თვეში 1-3-ჯერ, იშვიათად, უფრო ნაკლებად, ვიდრე თვეში ერთხელ თუ არასდროს?	ყოველ დღე, ან თითქმის ყოველ დღე	1		
		კვირაში ერთხელ ან ორჯერ	2		
		თვეში 1-3-ჯერ	3		
		თვეში ერთხელ, უფრო ნაკლებად, ვიდრე თვეში ერთხელ	4		
		არასდროს	5		
		არ იცის / არ ახსოვს	8		
შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9				
513	მას შემდეგ, რაც გაიცანით, უნებია სხვა მამაკაცთან (მიუყენებია ფიზიკური შეურაცხყოფა)?	დიახ	1	⇒515 ⇒515	
		არა	2		
		არ იცის / არ ახსოვს	8		
		შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9		
514	თქვენი ურთიერთობის უკანასკნელი 12 თვის განმავლობაში, ასეთი რამ (513-ში აღნიშნული) არასდროს მოხდარა, ადგილი აქონდა ერთხელ ან ორჯერ, რამდენჯერმე თუ ხშირად?	არასდროს	1		
		ერთხელ ან ორჯერ	2		
		რამდენჯერმე (3-5)-ჯერ	3		
		ხშირად (5-ჯერ ან მეტად)	4		
		არ იცის / არ ახსოვს	8		
		შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9		

515	თქვენს ამჟამინდელ/უკანასკნელ მეუღლეს/პარტნიორს ოდესმე აქონია ურთიერთობა სხვა ქალთან, თქვენთან ურთიერთობის პარალელურად?	დიახ	1	⇒517	
		არა	2		
		შესაძლ(ა)	3		
		არ იცის / არ ახსოვს	8		
		შარი ტყვე/არ აქვს პასუხი	9		
516	თქვენს ამჟამინდელ/უკანასკნელ მეუღლეს/პარტნიორს ოდესმე აქვია/ყავს შვილები სხვა ქალთან, თქვენთან ურთიერთობის პარალელურად?	დიახ	1		
		არა	2		
		შესაძლ(ა)	3		
		არ იცის /არ ახსოვს	8		
		შარი ტყვე/არ აქვს პასუხი	9		
517	<p>როდესმე თქვენს მეუღლეს/ პარტნიორს თქვენს მიმართ ხომ არ განუხორციელებია რომელიმე ეს ქცევა/მოქმედება? (ამოირჩიეთ რომელიმე სამოთხილთაგან)</p> <p>ინტერვიუერს:</p> <p>➢ თუ რესპონდენტი არცერთს არ ასახელებს გადადით კითხვაზე 601</p> <p>➢ თუ რესპონდენტი მყოფითებს რომელიმე გადადით კითხვაზე 518</p>		დიახ	არა	პასუხი არ არის
		ა) ფიზიკური დაზიანება	1	2	9
		ბ) სიტყვიერი შეურაცხყოფა (ბინება, ყვირილი, წყევლა)	1	2	9
		გ) სახალხო/ღამცირება	1	2	9
		დ) სიტყვიერი დაზიანება, ბაჭრის ან ფიზიკური დაზიანების მუქარით	1	2	9
		ე) ფულის არ მოცემა	1	2	9
		ვ) სამსახურში სიარულის აკრძალვა	1	2	9
		ზ) სქესობრივი კავშირის იძულებითი დამყარება	1	2	9
518	რა შემთხვევებში არის შესაძლებელი, რომ თქვენმა ქმარმა განახორციელოს ეს? რესპონდენტის მიერ აღნიშნული ქმედება?	დიახ	არა	პასუხი არ არის	
	ყოველგვარი მიზეზის გარეშე	1	2	9	
	როცა მთავრალია	1	2	9	
	როცა ნარკოტიკების ზემოქმედების ქვეშაა	1	2	9	
	შინაინური პრობლემების გამო	1	2	9	
	სამსახურში პრობლემების გამო	1	2	9	
	როცა უმუშევარია	1	2	9	
	თუ სახლში საჭმელი არ არის	1	2	9	
	თუ სახლს საჭმე არ არის მოწოდებული	1	2	9	
	მოულოდნელი/ დაუბეზებელი შეხვედრები	1	2	9	
	ეჭვიანობა /დარწმუნებულია რომ მისი ერთგული არა ხარო	1	2	9	
	თქვენ ეჭვიანობო/ აბრალებო, რომ მას საჭმელი კვამს	1	2	9	
	შარს ამბობო სქესუ/ სქესობრივ ურთიერთობებში რაიმე ტიპის პრობლემის გამო	1	2	9	
	არ ემორჩილებო	1	2	9	
	დიდ ღრეს ატარებო სამუშაოზე და არ გაქვო საკმარისი ღრე	1	2	9	
	უჯანსაღი	1	2	9	
გაღანაშაულებო ბავშვების ჯანმრთელობის, განათლების და ძველის პრობლემებში	1	2	9		

ნაწილი 6 დამოკიდებულება და მიღობა				
თქვენს სამუშაოში და სხვაგან, ადამიანებს შესაძლოა განსხვავებული დამოკიდებულება ჰქონდეთ ოჯახის მიმართ, იმის შესახებ, თუ როგორი ქცევაა მისაღები ქალისა და კაცისათვის სახლში. მე წავიკითხავთ წინადადებების ჩამონათვალს, და მიხდა, რომ მიპასუხით რომელს ეთანხმებით ზოგადად, და რომელსა არა. აქ სწორი და მცდარი პასუხები არ არსებობს.				
601	კარგი ცოლი ემორჩილება მეუღლეს, მაშინაც, კი, როცა არ ეთანხმება მას.	ეთანხმება	1	
		არ ეთანხმება	2	
		არ იცის	8	
		შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9	
602	ოჯახურ პრობლემებზე საუბარი შეიძლება მხოლოდ ოჯახის წევრებთან.	ეთანხმება	1	
		არ ეთანხმება	2	
		არ იცის	8	
		შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9	
603	მნიშვნელოვანია, რომ კაცმა აჩვენოს ცოლს/პარტნიორს ვინ არის სახლში უფროსი.	ეთანხმება	1	
		არ ეთანხმება	2	
		არ იცის	8	
		შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9	
604	ქალს უნდა შეეძლოს საკუთარი ამხანაგების / მეგობრების არჩევა, მაშინაც კი, როცა მეუღლე ამის წინააღმდეგია.	ეთანხმება	1	
		არ ეთანხმება	2	
		არ იცის	8	
		შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9	
605	ცოლის მოვალეობა დაამყაროს სქესობრივი კავშირი ქმართან, მაშინაც კი, როცა თავად ეს არ სურს.	ეთანხმება	1	
		არ ეთანხმება	2	
		არ იცის	8	
		შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9	
606	თუ მამაკაცი ცუდად ექცევა ცოლს, ოჯახის გარეშე პირები უნდა ჩაერთონ.	ეთანხმება	1	
		არ ეთანხმება	2	
		არ იცის	8	
		შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9	
607	ძალადობა ოჯახში პირადი საქმეა და კანონი მასში ვერ ჩაერევა.	ეთანხმება	1	
		არ ეთანხმება	2	
		არ იცის	8	
		შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9	
608	თქვენი აზრით, კაცს საკმარისი მიზეზი აქვს, რომ ფიზიკური შეურაცხყოფა მიაყენოს ცოლს, თუ:	დიახ	არა	არ იც.
	ა) ცოლი ვერ ასრულებს სახლის სამუშაოს ისე, როგორც ქმარს სიაშოვნებს	1	2	8
	ბ) ცოლი არ ემორჩილება	1	2	8
	გ) ცოლი უარს ამბობს სქესობრივ კავშირზე	1	2	8
	დ) ცოლი ეკითხება ყავს თუ არა მას სხვა პარტნიორი ქალები	1	2	8
	ე) მამაკაცი ეჭვიანობს, რომ ცოლი დალატობს	1	2	8
ვ) კაცი შეიტყობს, რომ ცოლმა უღალატა	1	2	8	
609	თქვენი აზრით, გათხოვილ ქალს შეუძლია თუ არა უარი უთხრას ქმარს სქესობრივ კავშირზე თუ:	დიახ	არა	არ იც.
	ა) ქალს არ სურს	1	2	8
	ბ) ქმარი მოვრალაა	1	2	8
	გ) ქალი ავადაა	1	2	8
	დ) ქმარი ცუდად ექცევა მას	1	2	8
610	მიგანჩიათ თუ არა ქვემოთ მოყვანილი მაგალითები გენდერული ძალადობის გამოვლინებად:	დიახ	არა	არ იც.
	ა) ქმრის ქმედებას შედეგად მოსდევს ცოლის ფიზიკური დაზარალება	1	2	8
	ბ) სიტყვიერი შეურაცხყოფა (მათ შორის, ცოლისწამება ღანძღვა, ყვირილი)	1	2	8
	გ) ცოლის საჯაროდ დამცირება	1	2	8
	დ) სიტყვიერი შექარა, (მათ შორის, განქორწინებითა და დაშავებით)	1	2	8
	ე) ფულის არ მიცემა	1	2	8
	ვ) ცოლისთვის მუშაობის აკრძალვა	1	2	8
ზ) ცოლ-ქმრულ ურთიერთობაში სქესობრივი კავშირის იძულება	1	2	8	

ნაწილი 7 მსკონდენტი და მისი პარტნიორი

მონიშნეთ/შეამო წილი: Q.118, Q.120a და Q.120b	Q.118 = 1, 3, 5 4 ან Q.120a = 1 ან 3 ან Q.120b = 1 ოდენობა ყოფილა ქორწინებაში/ოჯახში ყოფილა მამაკაცი მამაკაცი/სქესობრივი პარტნიორი [] ↓	Q.120a = 5 / Q.120b = 2 ატანს მისი ყოფილა ქორწინებაში/ატანს მისი ყოფილა მამაკაცი მამაკაცი/სქესობრივი პარტნიორი [] ⇒ (2)	⇒S.10
---	--	---	-------

როცა ორი ადამიანი ქორწინდება ან ერთად ცხოვრობს, ისინი ჩვეულებრივ, იზიარებენ ურთიერთობის დადებით და უარყოფით მომენტებს. ახლა მინდა დაგისვით რამდენიმე შეკითხვა თქვენი ამჟამინდელი და წარსული ურთიერთობების შესახებ, და თუ როგორ გეძვევათ/გეძვევდათ თქვენი შეუღლებული/პარტნიორი. თუ ვინმე შეგვაწუხებს საუბრის დროს, მე შევეცვლი საუბრის თემას. მინდა კიდევ ერთხელ დაგარწმუნო, რომ ყველა თქვენი პასუხი იქნება კონფიდენციალური, და თქვენ არ მოგიწევთ იმ კითხვებზე პასუხის გაცემა, რომელზეც არ გსურთ. შემოდია, გავაგრძელო?

701	ხოგადად, საუბრობთ/დით თუ არა თქვენ და თქვენი (ამჟამინდელი ან უკანასკნელი) შეუღლებული/პარტნიორი შემდეგ თემებზე:	დიახ	არა	არ იც.
	ა) რაც გადახდა მას დღის განმავლობაში	1	2	8
	ბ) რაც გადაგხდათ თქვენ დღის განმავლობაში	1	2	8
	გ) თქვენს საწუხარსა თუ გრძობებზე	1	2	8
	დ) მის საწუხარსა თუ გრძობებზე	1	2	8

702	თქვენს (ამჟამინდელ ან უკანასკნელ) ქმართან/პარტნიორთან ურთიერთობაში, რამდენჯერ გიკამათიათ? როგორ უპასუხებდით: იშვიათად, ხოგჯერ თუ ხშირად?	იშვიათად ხოგჯერ ხშირად არ იცის / არ ახსოვს უარი თქვა/არ აქვს პასუხი		
		1		1
		2		2
		3		3
		8		8

703	ახლა დაგისვამთ რამდენიმე შეკითხვას ისეთი სიტუაციების შესახებ, რომელშიც ბევრი ქალი ყოფილა. თქვენი შეფასებით, ხოგადად მართალია თუ არა რომ თქვენი (ამჟამინდელი ან უკანასკნელი) ქმარი/პარტნიორი:	დიახ	არა	არ იც.
	ა) ცდილობს აგიკრძალოთ შეგობრების ნახვა	1	2	8
	ბ) ცდილობს აგიკრძალოთ კონტაქტი მშობლიურ უჯახთან	1	2	8
	გ) მოითხოვს, რომ იცოდეს ნად იმყოფებთ ნებისმიერ დროს	1	2	8
	დ) იზნორირებას გიწვეთ, ან ინდუფერენტულია თქვენს მიმართ	1	2	8
	ე) ბრაზდება, როცა ესაუბრებით სხვა მამაკაცს	1	2	8
	ვ) ხშირად ეჭვიანობს, რომ დაღატობთ	1	2	8
	ზ) ფიქრობს, რომ უნდა აიღოთ მისი ნებართვა, რომ მიმართოთ ექიმს სამედიცინო დახმარების მისაღებად	1	2	8

704	<p>შემდეგი კითხვები ეხება სიტუაციებს, რომელიც მრავალ ქალს გადახდენია, და რასაც შესაძლოა ადგილი ქონდა თქვენი ამჟამინდელი პარტნიორის ან სხვა პარტნიორის მხრიდან.</p> <p>თქვენს ამჟამინდელ მეუღლეს/პარტნიორს ან ნებისმიერ სხვა პარტნიორს ოდესმე:</p>	<p>A) (თუ ღიას გადავით B-ზე.)</p> <p>თუ არა გადავით შემდეგ პუნქტზე)</p>		<p>B) ეს მომხდარა უკანასკნელი 12 თვის განმავლობაში?</p> <p>(თუ ღიას კითხეთ მხოლოდ C. თუ არა კითხეთ მხოლოდ D)</p>		<p>C) უკანასკნელი 12 თვის მანძილზე ეს ხდებოდა ერთხელ, რამდენჯერმე თუ ბევრჯერ? (C-ზე პასუხის გაცემის შემდეგ, გადავით შემდეგ პუნქტზე)</p>			<p>D) უკანასკნელ 12 თვეში აპრობირდით თქვენს ხდებოდა ერთხელ, რამდენჯერმე თუ ბევრჯერ?</p>		
		ღიას	არა	ღიას	არა	ერთხელ	რამდენჯერმე	ბევრჯერ	ერთხელ	რამდენჯერმე	ბევრჯერ
	ა) მოუყენებია შეურაცხყოფა ან თავი ცუდად გავრძობინათ?	1	2	1	2	1	2	3	1	2	3
	ბ) დაუმცირებიათ სხვა აღაშინების წინაშე?	1	2	1	2	1	2	3	1	2	3
	გ) გამიხსულად გაუკეთებია რამე თქვენს შესაშინებლად (მაგ. გამოხედვით, ყვირით და სხვების მტერებით)?	1	2	1	2	1	2	3	1	2	3
დ) დაგმუქრებიათ, რომ რაიმეს დაგიშავებდათ თქვენ ან ვინმეს ვინც თქვენ გიყვართ?	1	2	1	2	1	2	3	1	2	3	
705	<p>მას ან სხვა პარტნიორს ოდესმე:</p>	<p>A) (თუ ღიას გადავით B-ზე.)</p> <p>თუ არა გადავით შემდეგ პუნქტზე)</p>		<p>B) ეს მომხდარა უკანასკნელი 12 თვის განმავლობაში?</p> <p>(თუ ღიას კითხეთ მხოლოდ C. თუ არა კითხეთ მხოლოდ D)</p>		<p>C) უკანასკნელი 12 თვის მანძილზე ეს ხდებოდა ერთხელ, რამდენჯერმე თუ ბევრჯერ? (C-ზე პასუხის გაცემის შემდეგ, გადავით შემდეგ პუნქტზე)</p>			<p>D) უკანასკნელ 12 თვეში აპრობირდით თქვენს ხდებოდა ერთხელ, რამდენჯერმე თუ ბევრჯერ?</p>		
		ღიას	არა	ღიას	არა	ერთხელ	რამდენჯერმე	ბევრჯერ	ერთხელ	რამდენჯერმე	ბევრჯერ
	ა) სილა გაუწნავს ან რაიმე უსრულია თქვენი მიმართულებით, რომ დაეშავებინეთ?	1	2	1	2	1	2	3	1	2	3
	ბ) უბიძგებია ან თმით დაუთრევიხართ?	1	2	1	2	1	2	3	1	2	3
	გ) დაურტყამს თქვენთვის მუშტი, ან რაიმე სხვა საგანი, რომ ტკივილი მოყენებინა?	1	2	1	2	1	2	3	1	2	3
	დ) უცემიათ ძირს დაგლებით და წიხლის კვრით?	1	2	1	2	1	2	3	1	2	3
	ე) უცდია თქვენი დახრწობა და დამწვრობის მიყენება გამიხსულად?	1	2	1	2	1	2	3	1	2	3
ვ) დაგმუქრებიათ ან გამოუყენებია ცეცხლსასროლი იარაღი, დანა ან სხვა იარაღი თქვენს წინააღმდეგ?	1	2	1	2	1	2	3	1	2	3	

	A) (თუ ღიახ გადადიოთ B -ზე). თუ არა გადადიოთ შემდეგ პუნქტზე)		B) ეს მომხდარა უკანასკნელი 12 თვის განმავლობაში? (თუ ღიახ კითხეთ მხოლოდ თუ არა კითხეთ მხოლოდ D)		C) უკანასკნელი 12 თვის მანძილზე ეს ხდებოდა ერთხელ, რამდენჯერმე თუ ბევრჯერ? (C-ზე პასუხის გაცემის შემდეგ, გადაადით შემდეგ პუნქტზე)			D) უკანასკნელი 12 თვემდე პერიოდში ეს ხდებოდა ერთხელ, რამდენჯერმე თუ ბევრჯერ?				
	ღიახ	არა	ღიახ	არა	ერთხელ	რამდენჯერმე	ბევრჯერ	ერთხელ	რამდენჯერმე	ბევრჯერ		
706	ა) თქვენს ამჟამინდელ ძველდღეს/პარტნიორს ან ნებისმიერ სხვა პარტნიორს, ოდესმე დაუძალგებია თქვენთვის სქესობრივი კავშირის დამყარება, როცა თქვენ ამის წინააღმდეგი იყავით?		1	2	1	2	1	2	3	1	2	3
	ბ) ოდესმე გქონიათ სქესობრივი ურთიერთობა თქვენი სურვილის საწინააღმდეგოდ, იმიტომ, რომ გეშინოდათ თქვენი პარტნიორის ან ნებისმიერი სხვა პარტნიორის რეაქციის უარის თქმის შემთხვევაში?		1	2	1	2	1	2	3	1	2	3
	გ) ოდესმე თქვენს პარტნიორს ან ნებისმიერ სხვა პარტნიორს დაუძალგებია ისეთი სექსუარული ქმედების ჩატარება, რაც თქვენ მიგანძობდათ დამამცირებლად ან შეურაცხყოფილად?		1	2	1	2	1	2	3	1	2	3
707	გადაამოწმეთ, თუ რომელიმე კითხვაზე ფიზიკური კალალოგის შესახებ პასუხი იყო “ღიახ”.				ფიზიკური კალალოგის დაზარალება			1				
	0ხ. კითხვა 705				ფიზიკური კალალოგის უარყოფა			2				
708	გადაამოწმეთ, თუ რომელიმე კითხვაზე სქესობრივი კალალოგის შესახებ პასუხი იყო “ღიახ”.				სქესობრივი კალალოგის დაზარალება			1				
	0ხ. კითხვა 706				სქესობრივი კალალოგის უარყოფა			2				

<p>მონიშნეთ/შეამოწმეთ : Q.302, Q.308 და Q.310</p>	<p>Q.302 ოდენობა ყოფილ ორსულად (1) [] ↓ Q.308 ორსულობა რიცხვი [] ↓ Q.310 არის თუ არა ამჟამად ორსულად? დიახ1 არა..... 2 ↓</p>	<p>Q.302 არასდროს ყოფილ ორსულად []⇒ (2)</p>	<p>⇒ s716 ფილტრი</p>										
<p>709</p>	<p>თქვენ აღნიშნეთ, რომ სულ გქონიათ (სამართო) რა(ო)დენ(ობა) ორსულობა. ყოფილა შემთხვევა, როცა თქვენს (ნებისმიერ) პარტნიორ(ებ)ს გაურტყამს, სილა გაუწნავს ან უცემისარო ორსულობის დროს?</p>	<table border="1"> <tr><td>დიახ</td><td>1</td></tr> <tr><td>არა</td><td>2</td></tr> <tr><td>არ იცის/ არ ახსოვს</td><td>8</td></tr> <tr><td>შარი თქვა/არ აქვს პასუხი</td><td>9</td></tr> </table>	დიახ	1	არა	2	არ იცის/ არ ახსოვს	8	შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9	<p>⇒ s716 ფილტრი ⇒ s716 ფილტრი ⇒ s716 ფილტრი</p>		
დიახ	1												
არა	2												
არ იცის/ არ ახსოვს	8												
შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9												
<p>710</p>	<p>თუ რესპონდენტი ორსულად იყო მხოლოდ ერთხელ, ჩაიწიშნეთ "01" თუ რესპონდენტს ქონდა ერთზე მეტი ორსულობა: ეს მოხდა მხოლოდ ერთი ორსულობის დროს, თუ ერთზე მეტი ორსულობის დროს? რამდენი ორსულობის დროს ხართ ნაცემი?</p>	<p>ორსულობის რიცხვი, რომელთა დროსაც იყო ნაცემი []</p>											
<p>710^a</p>	<p>ეს მოხდარა უკანასკნელი ორსულობის დროს? თუ რესპონდენტი ორსულად იყო მხოლოდ ერთხელ, შემოხაზეთ კოდი "1".</p>	<table border="1"> <tr><td>დიახ</td><td>1</td></tr> <tr><td>არა</td><td>2</td></tr> <tr><td>არ იცის/ არ ახსოვს</td><td>8</td></tr> <tr><td>შარი თქვა/არ აქვს პასუხი</td><td>9</td></tr> </table>	დიახ	1	არა	2	არ იცის/ არ ახსოვს	8	შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9			
დიახ	1												
არა	2												
არ იცის/ არ ახსოვს	8												
შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9												
<p>711</p>	<p>ოდესმე მუცელში ჩაურტყამთ ხელი ან წიხლი თქვეთვის, როცა ორსულად იყავით?</p>	<table border="1"> <tr><td>დიახ</td><td>1</td></tr> <tr><td>არა</td><td>2</td></tr> <tr><td>არ იცის/ არ ახსოვს</td><td>8</td></tr> <tr><td>შარი თქვა/არ აქვს პასუხი</td><td>9</td></tr> </table>	დიახ	1	არა	2	არ იცის/ არ ახსოვს	8	შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9			
დიახ	1												
არა	2												
არ იცის/ არ ახსოვს	8												
შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9												
<p>თუ ძალადობას აღბილი ქონდა ერთზე მეტი ორსულობაზე, შექმდები კითხვები ქნება უკანასკნელ/გოლო ორსულობას, რომლის დროსაც აღბილი ქონდა ძალადობას</p>													
<p>712</p>	<p>უკანასკნელი ორსულობის დროს, რომლის დროსაც გცემეს, ის ადამიანი, რომელმაც სილა გაგაწნათ, დაგარტყათ ან გცემათ, იყო თუ არა ბავშვის მამა?</p>	<table border="1"> <tr><td>დიახ</td><td>1</td></tr> <tr><td>არა</td><td>2</td></tr> <tr><td>არ იცის/ არ ახსოვს</td><td>8</td></tr> <tr><td>შარი თქვა/არ აქვს პასუხი</td><td>9</td></tr> </table>	დიახ	1	არა	2	არ იცის/ არ ახსოვს	8	შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9			
დიახ	1												
არა	2												
არ იცის/ არ ახსოვს	8												
შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9												
<p>713</p>	<p>ცხოვრობით თუ არა ამ ადამიანთან ერთად, როცა ეს მოხდა?</p>	<table border="1"> <tr><td>დიახ</td><td>1</td></tr> <tr><td>არა</td><td>2</td></tr> <tr><td>არ იცის/ არ ახსოვს</td><td>8</td></tr> <tr><td>შარი თქვა/არ აქვს პასუხი</td><td>9</td></tr> </table>	დიახ	1	არა	2	არ იცის/ არ ახსოვს	8	შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9			
დიახ	1												
არა	2												
არ იცის/ არ ახსოვს	8												
შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9												
<p>714</p>	<p>იმავე ადამიანს გაუკეთებია ეს მანამ, ვიდრე დაორსულდებოდით?</p>	<table border="1"> <tr><td>დიახ</td><td>1</td></tr> <tr><td>არა</td><td>2</td></tr> <tr><td>არ იცის/ არ ახსოვს</td><td>8</td></tr> <tr><td>შარი თქვა/არ აქვს პასუხი</td><td>9</td></tr> </table>	დიახ	1	არა	2	არ იცის/ არ ახსოვს	8	შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9	<p>⇒ s716 ფილტრი ⇒ s716 ფილტრი</p>		
დიახ	1												
არა	2												
არ იცის/ არ ახსოვს	8												
შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9												
<p>715</p>	<p>უკანასკნელ ორსულობამდე, ცემა/გარტყმა (დაპრდენტი) რესპონდენტის წინა პასუხებს) შემცირდა, იგივე დრნა თუ უფრო გაუარესდა ორსულობის დროს? გაუარესებაში ვუკლისხმობ სისშირის ან სისასტიკის გაზრდას.</p>	<table border="1"> <tr><td>შემცირდა</td><td>1</td></tr> <tr><td>დაახლოებით იგივე დარნა</td><td>2</td></tr> <tr><td>გაუარესდა</td><td>3</td></tr> <tr><td>არ იცის/ არ ახსოვს</td><td>8</td></tr> <tr><td>შარი თქვა/არ აქვს პასუხი</td><td>9</td></tr> </table>	შემცირდა	1	დაახლოებით იგივე დარნა	2	გაუარესდა	3	არ იცის/ არ ახსოვს	8	შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9	
შემცირდა	1												
დაახლოებით იგივე დარნა	2												
გაუარესდა	3												
არ იცის/ არ ახსოვს	8												
შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9												

	ვინმემ რომ გთხოვთ გაიხსენოთ ყველაზე უარესი პერიოდი თქვენი და თქვენი მეუღლის/პარტნიორის ურთიერთობებში, როდესაც ის თქვენ თავს გესხმოდათ რაიმე ფორმით, თქვენი აზრით რა იყო მამაკაცის ამდაგვარი ქცევის მიზეზი?	დიახ	არა	პ/ა
717	ქოველგვარი მიზეზის გარეშე	1	2	9
	როცა შთვრალია	1	2	9
	როცა ნარკოტიკების ზემოქმედების ქვეშაა	1	2	9
	წინანსური პრობლემების გამო	1	2	9
	სამსახურში პრობლემების გამო	1	2	9
	როცა უშუშვარია	1	2	9
	სახლში სახმელო თუ არ არის	1	2	9
	თუ სახლის სახმე არ არის მოწესრიგებული	1	2	9
	მთვლოდნელი/ დაუბეგვარი ვენემიერა	1	2	9
	მევიანობა /დარწმუნებულია რომ მისი ერთგული არა ხართ	1	2	9
	თქვენ მევიანობი/ აბრალები, რომ მას საყვარელი ყავს	1	2	9
	შარს ამბობი სმსზე/ სმსობრივ ურთიერთობებში რაიმე ტიპის პრობლემის გამო	1	2	9
	არ ვმორჩილები	1	2	9
	დიდ დროს ატარებთ სამუშაოზე და არ გაქვთ საკმარისი დრო ოჯახისათვის	1	2	9
	გადანაშაულები გავრეგის ჯანმრთელობის, განათლების და ქვევის პრობლემებში	1	2	9
718	როდესმე ვიგრძენით რომ *თქვენ ხართ პასუხისმგებელი თქვენი ქმრის ქცევაზე? (მაგ. დაეიდანაშაულებით საკუთარი თავი)	დიახ		1
		არა		2
		არ ვიცი		8
		პასუხი არ აქვს/არ ახსოვს		9

ნაწილი 8 დაზიანებები

<p>მონიშნეთ/უპასუხეთ: Q.707 და Q.708</p>	<p align="center">ქალს გამოუვიდა ფიზიკური ან სქესობრივი ძალადობა</p> <p>კითხვაზე Q.707 ან/და Q.708 “დიახ” [] ↓ (1)</p>	<p align="center">ქალს არ გამოუვიდა ფიზიკური ან სქესობრივი ძალადობა</p> <p>თქვენ კითხვაზე Q.707 და Q.708 “არა” [] ⇒ (2)</p>	<p align="center">⇒S.10</p>
---	--	---	-----------------------------

მინდა, მეტი რამ გავიგო იმ დაზიანებების შესახებ, რომელიც მიიღეთ თქვენი (ნებისმიერი) პარტნიორის ქმედების შედეგად, რომლის შესახებაც უკვე ვისაუბრეთ (შესაძლოა საჭირო გახდეს კონკრეტული შემთხვევის მიმოხილვა, რომელიც რესპონდენტმა ახსენა მმ-7 ნაწილში). დაზიანებებში მე ვგულისხმობ ნებისმიერ ფიზიკურ დაზიანებას, მათ შორის: ნაკვეთ ჭრილობას, მყესის დაჭიმვას, დამწვრობას, მოტყეხილობას (ძელის ან კბილების), ან სხვა მსგავს მოვლენებს.

801	<p>ლდვსმე მივიღეთ თუ არა რაიმე დაზიანება თქვენი (ნებისმიერი) მეუღლის/პარტნიორ(ებ)ის ქმედებების შედეგად. გთხოვთ, მიპასუხოთ იმ ქმედებების გათვალისწინებით, რომლებზეც ზემოთ ვისაუბრეთ.</p>	<table border="1"> <tr><td>დიახ</td><td align="center">1</td></tr> <tr><td>არა</td><td align="center">2</td></tr> <tr><td>არ იცის / არ ახსოვს</td><td align="center">8</td></tr> <tr><td>უარი თქვა/არ აქვს პასუხი</td><td align="center">9</td></tr> </table>	დიახ	1	არა	2	არ იცის / არ ახსოვს	8	უარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9	<p align="center">⇒804a</p>		
დიახ	1												
არა	2												
არ იცის / არ ახსოვს	8												
უარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9												
802 a	<p>თქვენი ცხოვრების მანძილზე, რამდენჯერ ყოფილხართ დაზარალებული თქვენი (ნებისმიერი) მეუღლ(ებ)ის/პარტნიორ(ებ)ის მიერ? როგორ უპასუხებდით: ერთხელ ან ორჯერ, რამდენჯერმე თუ ბევრჯერ?</p>	<table border="1"> <tr><td>ერთხელ ან ორჯერ</td><td align="center">1</td></tr> <tr><td>რამდენჯერმე (3-5) ჯერ</td><td align="center">2</td></tr> <tr><td>ბევრჯერ (5-ზე) მეტჯერ</td><td align="center">3</td></tr> <tr><td>არ იცის / არ ახსოვს</td><td align="center">8</td></tr> <tr><td>უარი თქვა/არ აქვს პასუხი</td><td align="center">9</td></tr> </table>	ერთხელ ან ორჯერ	1	რამდენჯერმე (3-5) ჯერ	2	ბევრჯერ (5-ზე) მეტჯერ	3	არ იცის / არ ახსოვს	8	უარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9	
ერთხელ ან ორჯერ	1												
რამდენჯერმე (3-5) ჯერ	2												
ბევრჯერ (5-ზე) მეტჯერ	3												
არ იცის / არ ახსოვს	8												
უარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9												
802 b	<p>ქონდა თუ არა აღნიშნულს ადგილი უკანასკნელი 12 თვის განმავლობაში?</p>	<table border="1"> <tr><td>დიახ</td><td align="center">1</td></tr> <tr><td>არა</td><td align="center">2</td></tr> <tr><td>არ იცის / არ ახსოვს</td><td align="center">8</td></tr> <tr><td>უარი თქვა/არ აქვს პასუხი</td><td align="center">9</td></tr> </table>	დიახ	1	არა	2	არ იცის / არ ახსოვს	8	უარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9			
დიახ	1												
არა	2												
არ იცის / არ ახსოვს	8												
უარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9												

803	<p>რა სახის დაზიანება მივიღეთ? გთხოვთ, დამისახელოთ ნებისმიერ სახის დაზიანება, რომელიც თქვენი (ნებისმიერი) მეუღლის/პარტნიორის ქმედების შედეგად მიიღეთ, მიუხედავად იმისა, თუ რამდენი ხნის წინ მოხდა ეს.</p> <p>მონიშნეთ ყველა.</p> <p>დააკონკრეტეთ: რაიმე სხვა სახის დაზიანება?</p>	<p align="center">803 a</p> <table border="1"> <tr> <td>ნაკვეთი, ნაჩხვლუმი, ნაპბიერი ჭრილობა</td> <td align="center">1</td> <td align="center">1</td> <td align="center">2</td> <td align="center">8</td> </tr> <tr> <td>ნაფხაზნი, დაჟეირება, სისხლჩაქცევები</td> <td align="center">2</td> <td align="center">1</td> <td align="center">2</td> <td align="center">8</td> </tr> <tr> <td>მყესის დაჭიმვა, ამოვარდნილობა</td> <td align="center">3</td> <td align="center">1</td> <td align="center">2</td> <td align="center">8</td> </tr> <tr> <td>დამწვრობები</td> <td align="center">4</td> <td align="center">1</td> <td align="center">2</td> <td align="center">8</td> </tr> <tr> <td>ბამბოლი ჭრილობები, ღრმა ნაკვეთი ჭრილობები</td> <td align="center">5</td> <td align="center">1</td> <td align="center">2</td> <td align="center">8</td> </tr> <tr> <td>განმტყეხილი ყურის ბარაბანი, თვალის დაზიანება</td> <td align="center">6</td> <td align="center">1</td> <td align="center">2</td> <td align="center">8</td> </tr> <tr> <td>ძვლის ზაზხარვა, მოტყეხილობა</td> <td align="center">7</td> <td align="center">1</td> <td align="center">2</td> <td align="center">8</td> </tr> <tr> <td>ნამტყეხილი კბილები</td> <td align="center">8</td> <td align="center">1</td> <td align="center">2</td> <td align="center">8</td> </tr> <tr> <td>შინაბანი დაზიანებები</td> <td align="center">9</td> <td align="center">1</td> <td align="center">2</td> <td align="center">8</td> </tr> <tr> <td>სხვა (დააზუსტეთ):</td> <td align="center">10</td> <td align="center">1</td> <td align="center">2</td> <td align="center">8</td> </tr> </table>	ნაკვეთი, ნაჩხვლუმი, ნაპბიერი ჭრილობა	1	1	2	8	ნაფხაზნი, დაჟეირება, სისხლჩაქცევები	2	1	2	8	მყესის დაჭიმვა, ამოვარდნილობა	3	1	2	8	დამწვრობები	4	1	2	8	ბამბოლი ჭრილობები, ღრმა ნაკვეთი ჭრილობები	5	1	2	8	განმტყეხილი ყურის ბარაბანი, თვალის დაზიანება	6	1	2	8	ძვლის ზაზხარვა, მოტყეხილობა	7	1	2	8	ნამტყეხილი კბილები	8	1	2	8	შინაბანი დაზიანებები	9	1	2	8	სხვა (დააზუსტეთ):	10	1	2	8	<p>803 ხ. პასუხები სთხოვთ მხოლოდ იმ კონკრეტულ, რომელიც მონიშნულია 803a - ში: მომხდარა თუ არა აღნიშნული უკანასკნელი 12 თვის მანძილზე?</p> <table border="1"> <tr> <td>დიახ</td> <td>არა</td> <td>არ იც.</td> </tr> </table>	დიახ	არა	არ იც.	
ნაკვეთი, ნაჩხვლუმი, ნაპბიერი ჭრილობა	1	1	2	8																																																					
ნაფხაზნი, დაჟეირება, სისხლჩაქცევები	2	1	2	8																																																					
მყესის დაჭიმვა, ამოვარდნილობა	3	1	2	8																																																					
დამწვრობები	4	1	2	8																																																					
ბამბოლი ჭრილობები, ღრმა ნაკვეთი ჭრილობები	5	1	2	8																																																					
განმტყეხილი ყურის ბარაბანი, თვალის დაზიანება	6	1	2	8																																																					
ძვლის ზაზხარვა, მოტყეხილობა	7	1	2	8																																																					
ნამტყეხილი კბილები	8	1	2	8																																																					
შინაბანი დაზიანებები	9	1	2	8																																																					
სხვა (დააზუსტეთ):	10	1	2	8																																																					
დიახ	არა	არ იც.																																																							

804 a	<p>თქვენს ცხოვრებაში <u>ოდესმე</u> დაგიკარგავთ გონება თქვენი (ნებისმიერი) მეუღლის/პარტნიორ(ებ)ის მიერ თქვენს მიმართ განხორციელებული ქმედებების შედეგად?</p>	დიახ	1	<p>→805a</p> <p>→805a</p>
		არა	2	
		არ იცის / არ ახსოვს	8	
		შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9	
804 b	<p>აღნიშნულს თუ ქონია ადგილი <u>უკანასკნელი 12 თვის განმავლობაში</u>?</p>	დიახ	1	
		არა	2	
		არ იცის / არ ახსოვს	8	
		შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9	
805 a	<p>თქვენს ცხოვრებაში <u>ოდესმე</u> დაშავებულხართ თუ არა ისე, რომ დაგჭირვებიათ სამედიცინო დახმარება (იმ შემთხვევაშიც, როცა არ მიგიღიათ იგი) თქვენი (ნებისმიერი) მეუღლის/პარტნიორ(ებ)ის მიერ თქვენს მიმართ განხორციელებული ქმედებების შედეგად?</p> <p>თუ პასუხია "დიახ": რამდენჯერ?</p> <p>თუ პასუხია "არა ვარ ღარწმუნებულნი": მიახლოებით?</p>	<p>რამდენჯერ დასჭირდა სამედიცინო დახმარება []</p> <p>შარი თქვა/არ აქვს პასუხი</p>	99	→S.9
		არ დასჭირვებია	00	→S.9
805 b	<p>აღნიშნულს თუ ქონია ადგილი <u>უკანასკნელი 12 თვის განმავლობაში</u>?</p>	დიახ	1	
		არა	2	
		არ იცის / არ ახსოვს	8	
		შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9	
806	<p>თქვენი ცხოვრების მანძილზე, <u>ოდესმე</u> გაუწევიათ თუ არა სამედიცინო დახმარება მსგავსი დაზიანებ(ებ)ის გამო? როგორ უპასუხებდით: ზოგჯერ, ყოველთვის თუ არასდროს?</p>	დიახ, ზოგჯერ	1	→S.9
		დიახ, ყოველთვის	2	
		არა, არასდროს	3	
		არ იცის / არ ახსოვს	8	
		შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9	
807	<p>თქვენი ცხოვრების მანძილზე, <u>ოდესმე</u> გაგიტარებიათ ღამე საავადმყოფოში მიღებული დაზიანებ(ებ)ის გამო? (თუ პასუხია "დიახ": რამდენი ღამე? (მეტ-ნაკლებად?)</p>	<p>საავადმყოფოში გატარებული ღამეების რაოდენობა []</p> <p>თუ არცერთი, ჩაწერეთ '00'</p> <p>არ იცის / არ ახსოვს</p>	98	
		შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	99	
808	<p>უთხართ თუ არა ჯანდაცვის მუშაკს თქვენი დაზიანებების გამომწვევი ნამდვილი მიზეზის შესახებ?</p>	დიახ	1	
		არა	2	
		არ იცის / არ ახსოვს	8	
		შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9	

ნაწილი 9 შედეგები და მათთან გამკლავება

ახლა მინდა, რამდენიმე შეკითხვა დაგისვავ იმის შესახებ, თუ რა გავლენას ახდენს თქვენზე თქვენი მეუღლის/პარტნიორის ქმედებები. ქმედებებში ვგულისხმობ (დაასახელეთ) კონკრეტული ქმედებები, რომელიც რესონანსს ახსენა მე-7 ნაწილში).

ერთზე მეტი მოკალავე პარტნიორის შემთხვევაში, დაამატეთ: თუ შეიძლება, ამ კითხვებზე პასუხი გაშვით უკანასკნელ პარტნიორთან მიმართებაში. რომელიც აღნიშნულ ქმედებებს ჩადიდა თქვენს მიმართ.

მონიშნეთ/შეამოწმეთ: Q.707 და Q.708	ძალს გამოუვიდა ვიზიკური ან სქესობრივი ძალადობა კითხვაზე Q.707 ან/და Q.708 “დიახ” [] ↓ (1)	ძალს გამოუვიდა მხოლქვ სქესობრივი ძალადობა კითხვაზე Q.707 – “არა” და Q.708 “დიახ” [] ⇒ (2)	⇒906
---	--	---	------

901	არსებობს თუ არა სპეციფიკური გარემოებები, რომელიც საგარეუდოდ იწვევს თქვენი მეუღლის/პარტნიორის ასეთ ქცევას? მიუთითეთ ვიზიკური ძალადობის აქტებზე, რომელიც იქნა ნახსენები. დააკონკრეტეთ: რაიმე სხვა სიტუაცია? მონიშნეთ, ყველა, რომელიც დასახელდა	<table border="1"> <tr><td>არ არსებობს რაიმე კონკრეტული მიზეზი</td><td>1</td></tr> <tr><td>როცა მამაკაცი ნახსენებია</td><td>2</td></tr> <tr><td>ფულთან დაკავშირებული პრობლემები</td><td>3</td></tr> <tr><td>პრობლემები სამსახურში</td><td>4</td></tr> <tr><td>როცა უმჯობესდება</td><td>5</td></tr> <tr><td>სახლში არ არის საკვები</td><td>6</td></tr> <tr><td>პრობლემები კანის თუ ძალის ოჯახთან</td><td>7</td></tr> <tr><td>ძალის ორსულობა</td><td>8</td></tr> <tr><td>მშვიანობა კანის მხრიდან</td><td>9</td></tr> <tr><td>ძალი უარს ამბობს სქესობრივ კავშირზე</td><td>10</td></tr> <tr><td>ძალი არ ემორჩილება</td><td>11</td></tr> <tr><td>სხვა (დააკონკრეტეთ): _____</td><td>12</td></tr> </table>	არ არსებობს რაიმე კონკრეტული მიზეზი	1	როცა მამაკაცი ნახსენებია	2	ფულთან დაკავშირებული პრობლემები	3	პრობლემები სამსახურში	4	როცა უმჯობესდება	5	სახლში არ არის საკვები	6	პრობლემები კანის თუ ძალის ოჯახთან	7	ძალის ორსულობა	8	მშვიანობა კანის მხრიდან	9	ძალი უარს ამბობს სქესობრივ კავშირზე	10	ძალი არ ემორჩილება	11	სხვა (დააკონკრეტეთ): _____	12	
არ არსებობს რაიმე კონკრეტული მიზეზი	1																										
როცა მამაკაცი ნახსენებია	2																										
ფულთან დაკავშირებული პრობლემები	3																										
პრობლემები სამსახურში	4																										
როცა უმჯობესდება	5																										
სახლში არ არის საკვები	6																										
პრობლემები კანის თუ ძალის ოჯახთან	7																										
ძალის ორსულობა	8																										
მშვიანობა კანის მხრიდან	9																										
ძალი უარს ამბობს სქესობრივ კავშირზე	10																										
ძალი არ ემორჩილება	11																										
სხვა (დააკონკრეტეთ): _____	12																										

მონიშნეთ/შეამოწმეთ: Q.303	ყავს ცოცხალი შვილები [] ↓ (1)	არ ყავს ცოცხალი შვილები [] ⇒ (2)	⇒903
--	---	---	------

902	ამ შემთხვევებიდან, რომელიმე შესწრება თუ არა თქვენი შეილება, ან მოუსმენიათ თუ არა, რომ თქვენ გცემდნენ? თუ პასუხია “დიახ”: რამდენჯერ? როგორ იტყვით: ერთხელ ან ორჯერ, რამდენჯერმე თუ ბევრჯერ/უმეტესწილად?	<table border="1"> <tr><td>არასდროს</td><td>1</td></tr> <tr><td>ერთხელ ან ორჯერ</td><td>2</td></tr> <tr><td>რამდენჯერმე</td><td>3</td></tr> <tr><td>ბევრჯერ/უმეტესწილად</td><td>4</td></tr> <tr><td>არ იცის</td><td>8</td></tr> <tr><td>უარი თქვა/არ აქვს პასუხი</td><td>9</td></tr> </table>	არასდროს	1	ერთხელ ან ორჯერ	2	რამდენჯერმე	3	ბევრჯერ/უმეტესწილად	4	არ იცის	8	უარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9	
არასდროს	1														
ერთხელ ან ორჯერ	2														
რამდენჯერმე	3														
ბევრჯერ/უმეტესწილად	4														
არ იცის	8														
უარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9														

903	ძალადობის ფაქტის დროს ან მას შემდეგ, ოდესმე იძულებით დაუმჯარებია თქვენთან სქესობრივი კავშირი? დააკონკრეტეთ: გაიძულათ დაგემჯარებინათ მასთან სქესობრივი კავშირი თქვენი სურვილის საწინააღმდეგოდ? თუ პასუხია “დიახ”: რამდენად ხშირად? როგორ იტყვით: ერთხელ ან ორჯერ, რამდენჯერმე თუ უმეტესწილად?	<table border="1"> <tr><td>არასდროს</td><td>1</td></tr> <tr><td>ერთხელ ან ორჯერ</td><td>2</td></tr> <tr><td>რამდენჯერმე</td><td>3</td></tr> <tr><td>ბევრჯერ/უმეტესწილად</td><td>4</td></tr> <tr><td>არ იცის / არ ახსოვს</td><td>8</td></tr> <tr><td>უარი თქვა/არ აქვს პასუხი</td><td>9</td></tr> </table>	არასდროს	1	ერთხელ ან ორჯერ	2	რამდენჯერმე	3	ბევრჯერ/უმეტესწილად	4	არ იცის / არ ახსოვს	8	უარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9	
არასდროს	1														
ერთხელ ან ორჯერ	2														
რამდენჯერმე	3														
ბევრჯერ/უმეტესწილად	4														
არ იცის / არ ახსოვს	8														
უარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9														

904	როცა გირტყამდნენ, ოდესმე გიპასუხიათ ფიზიკური ქმედებით, ან დაგიცავეთ თავი? თუ პასუხია "დიახ": რამდენად ხშირად? როგორ იტყოდით: ერთხელ ან ორჯერ, რამდენჯერმე თუ უმეტესწილად?	არასდროს	1	→905
		ერთხელ ან ორჯერ	2	
		რამდენჯერმე	3	
		ბევრჯერ/შეშინებულად	4	
		არ იცის / არ ახსოვს	8	
		უარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9	
904 a	რა შედეგი ჰქონდა თქვენს საპასუხო ქმედებას ძალადობის დროს? როგორ იტყოდით: არანაირი შედეგი არ ქონდა, ძალადობა გაუარესდა, ძალადობა შემცირდა, თუ ძალადობა შეწყდა, ცოტა ხნით მაინც?	არანაირი შედეგი/ცვლილება	1	
		ძალადობა გაუარესდა	2	
		ძალადობა შემცირდა	3	
		ძალადობა შეწყდა	4	
		არ იცის / არ ახსოვს	8	
		უარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9	
905	ოდესმე გაგირტყამთ, ან ფიზიკური შეურაცხყოფა მიგაყენებთ თქვენი ქმრის/პარტნიორისთვის, როცა ის არ გაყეუებდათ ფიზიკურ შეურაცხყოფას? თუ პასუხია "დიახ": რამდენად ხშირად? როგორ იტყოდით: ერთხელ ან ორჯერ, რამდენჯერმე თუ ბევრჯერ?	არასდროს	1	
		ერთხელ ან ორჯერ	2	
		რამდენჯერმე	3	
		ბევრჯერ	4	
		არ იცის / არ ახსოვს	8	
		უარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9	
906	იტყოდით, რომ თქვენი ქმრის/პარტნიორის ქმედებამ თქვენს მიმართ უარყოფითად იმოქმედა თქვენს ფიზიკურ ან სულიერ ჯანმრთელობაზე? როგორ იტყოდით: არ იმოქმედა, მცირედ იმოქმედა თუ დიდი გავლენა იქონია? დაეფრღინეთ ფიზიკური ან/და სქესობრივი ძალადობის შატებს, რომელიც ქალმა ზემოთ აღწერა.	არ იმოქმედა	1	
		მცირედ იმოქმედა	2	
		დიდი გავლენა იქონია	3	
		არ იცის / არ ახსოვს	8	
		უარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9	
		907	როგორ იმოქმედა თქვენი მეუღლის/პარტნიორის ქცევამ (ძალადობამ) თქვენს სამუშაოზე ან შემოსავლის მომტან სხვა საქმიანობაზე? მონიშნეთ ყველა, რომელიც მართებულია.	
სამუშაო არ შეუძლებულა	2			
პარტნიორმა შეაშინა სამუშაო	3			
კონცენტრაციის გაძნელება	4			
არ შეუძლია მუშაობა/შეშინებულა ავადმყოფობის გამო	5			
დაკარგა სამუშაო შემოსავლობების რაიმე	6			
სხვა (დააკონკრეტეთ): _____	7			
908	ვისთან გისაუბრიათ მისი საქციელს შესახებ? მონიშნეთ ყველა, რომელიც იმხანას ხსენებთ. დააკონკრეტეთ: ვინმე სხვამ?	არავინ	1	
		მშობლები	2	
		მშობლები	3	
		ღა ან ძმა	4	
		დები / მამიდა ან ბიძა	5	
		მეუღლის/პარტნიორის ოჯახი	6	
		შვილები	7	
		მეზობლები	8	
		კოლეგია	9	
		მამიდა/ჯანდაცვის მუშაკი	10	
		მღვდელი	11	
		კონსულტანტი	12	
		არასამთავრობო/ქალთა ორგანიზაცია	13	
		აღზღერობრივი წინამძღოლი	14	
		სხვა (დააკონკრეტეთ): _____	15	

909	<p>ოდესმე ვინმე თუ შეეცადა თქვენს დახმარებას?</p> <p>თუ პასუხია “დიახ” : ვინ დაგეხმარათ?</p> <p>მონიშნეთ ყველა, რომელიც იძნა ნახსენებში.</p> <p>ღააკონკრეტში: ვინმე სხვა?</p>	არაფინ	1			
		მეზობრები	2			
		მშობლები	3			
		ღა ან ძმა	4			
		ღეიღა ან ბიძა	5			
		მეუღლის/კარტნიორის ოჯახი	6			
		შვილები	7			
		მეზობლები	8			
		კოლეგია	9			
		მეგობრები/ზანღაცვის მუშაკი	10			
		მღვდელი	11			
		კონსულტანტი	12			
		არასამთავრობო/ქალთა ორგანიზაცია	13			
		აღმოსავლური წინამძღოლი	14			
		სხვა (დააკონკრეტეთ): _____	15			
910 a	<p>ოდესმე მიგიმართავთ თუ არა დახმარებისთვის რომელიმე ქვემოთ ნაშთოვლ პირთათვის/ორგანიზაციებისათვის? წაიკითხეთ თითოეული მათგანი</p>	<p>910 ბ. კითხვები დაუსვით მხოლოდ იმ საკითხებზე, რომელზეც პასუხი იყო “დიახ” კითხვაში 910ა. კმაყოფილი იყავით მიღებული დახმარებით?</p>				
			დიახ	არა	დიახ	არა
		ა) პოლიცია	1	2	1	2
		ბ) საავადმყოფო ან სამედიცინო ცენტრი	1	2	1	2
		გ) სოციალური სამსახურები	1	2	1	2
		დ) იურიდიული კონსულტაციის ცენტრი	1	2	1	2
		ე) სასამართლო	1	2	1	2
		ვ) თავშესაფარი	1	2	1	2
		ზ) ადგილობრივი წინამძღოლი	1	2	1	2
		თ) ქალთა ორგანიზაცია (დაახატეთ მისი სახელი)	1	2	1	2
ი) მღვდელი/რელიგიური წინამძღოლი	1	2	1	2		
კ) ვინმე სხვა? სად?	1	2	1	2		
მონიშნეთ/შეამოწმეთ: Q910a **	<p>მონიშნეთ, როცა პასუხია “დიახ” Q.910a-ში მოცემულ ნებისმიერ საკითხზე (სულ მცირე ერთი “1” იყო შემთხვევაში 910 a-ში)</p> <p>[]</p> <p>↓</p> <p>(1)</p>	<p>მონიშნეთ, როცა შემთხვევითი პასუხებიან ყველა იყო “არა” (მხოლოდ “2” იყო შემთხვევაში 910 a-ში)</p> <p>[]</p> <p>(2)</p>	→912			
911	<p>რა მიზეზებმა გაიძულათ, რომ გეთხოვათ შეველა?</p> <p>მონიშნეთ ყველა დასახელებული პასუხი და გადაადით 913-ზე.</p>	მეზობრებისა და ოჯახის წევრების მხარდაჭერა	1	<p>ყველა შემთხვევაში გადაადით 913-ზე</p>		
		შეღარ შემოღო მეტის ატანა	2			
		მიიღო სერიოზული დაზიანებები	3			
		მკვლელის მუშარა ან მცდელობა	4			
		მუშარა ან ცემა შვილების მიმართ	5			
		დაინახა, რომ შვილები იტანჯებოდნენ	6			
		ბამოაბლო სახლიდან	7			
		შეეშინდა, რომ მოკლავდა მხარს	8			
		შეეშინდა, რომ მხარი მოკლავდა მას	9			
		სხვა (დააკონკრეტეთ): _____	10			

912	რა მიზეზების გამო არ მიმართეთ რომელიმე მათგანს? მონიშნეთ ყველა დასახელებული პასუხი	არ იცის/პასუხი არ არის	1	
		მუშარის/შედეგების/შედეგი ძალადობის შიში	2	
		ნაკლები ძალადობა	3	
		სირცხვილის/შემრთხლოების ბრძოლა/შიში, რომ არ დაუჯერებდნენ ან მას დააღანაშაულებდნენ	4	
		არ სჯეროდა, რომ დაეხმარებოდნენ/იცოდა, რომ სხვა ძალად არ გაუწიეს დახმარება	5	
		შეუშინდა, რომ გაუჭვავებდა ურთიერთობას	6	
		ეშინოდა ბავშვების დაკარგვის	7	
		ეშინოდა ოჯახის შერცხვენის	8	
		სხვა (დააკონკრეტეთ): _____	9	
913	არსებობს თუ არა ვინმე, ვისგანაც ისურვებ(დით) დახმარების მიღებას? ვინ? მონიშნეთ ყველა დასახელებული პასუხი	არაფინ დასახელება	1	
		ოჯახი	2	
		საკუთარი დედა	3	
		მეუღლის დედა	4	
		სამედიცინო ცენტრი	5	
		კოლოცია	6	
		მღვდელი/რელიგიური წინამძღოლი	7	
		სხვა (დააკონკრეტეთ): _____	8	
914	ოდესმე წასულხართ სხვაგან, ერთი დამით მაინც, მისი ქცევის გამო? თუ პასუხია "დიახ": რამდენჯერ? (შეტ-ნაკლებად)	წასვლის შემთხვევების რაოდენობა []		⇒919 ⇒S.10
		არასდროს	00	
		შეშინებულა (ერთად არ ცხვრებოდა)	97	
		არ იცის / არ ახსოვს	98	
		უარი თქვა/არ აქვს პასუხი	99	
915	რა იყო უკანასკნელად წასვლის მიზეზი? მონიშნეთ ყველა დასახელებული პასუხი	არაფერი მომხდარა	1	
		მეგობრებისა და ოჯახის წევრების მხარდაჭერა	2	
		ვეღარ შეძლო მძღის ატანა	3	
		მძღი სერიოზული ღაზიანებაები	4	
		მკვლელობის მუშარა ან მცდელობა	5	
		მუშარა ან ცემა შვილების მიმართ	6	
		ღაინახა, რომ შვილები იტანჯებოდნენ	7	
		გამოაბლო სახლიდან	8	
		შეუშინდა, რომ მოკლავდა მძღს	9	
		ორგანიზაციის წახალისებით: _____	10	
		შეუშინდა, რომ მძღი მოკლავდა მას	11	
		სხვა (დააკონკრეტეთ): _____	12	
916	სად წასვლით ხალხ-ინციდენტის დროს? მონიშნეთ ერთი	ძალის ნათესავები	1	
		მძღის ნათესავები	2	
		ძალის მეგობრები/მეგობრები	3	
		სასტუმრო	4	
		მუშარა	5	
		მკვლევარი	6	
		თავშესაფარში	7	
		სხვა (დააკონკრეტეთ): _____	96	
		არ იცის / არ ახსოვს	98	
უარი თქვა/არ აქვს პასუხი	99			

917	რამდენი ხნით იყავით წასული ბლად ინციდენტის დროს? ნაინიშნეთ დღეების ან თვეების რაოდენობა.	დღეების რაოდენობა (თუ 1 თვეზე ნაკლებია) [II]	1	⇒S.10
		თვეების რაოდენობა (თუ 1 თვეზე მეტია) [II]	2	
		სამუდამოდ მიატოვა პარტნიორი/არ დაუბრუნდა პარტნიორს	3	
918	რა იყო თქვენი დაბრუნების მიზეზი? მონიშნეთ ყველა დასახელებული პასუხი და გადართეთ მმ-10 ნაწილზე.	არ უნდოდა შვილების მითრევა	1	ყველა პარტიან ტისთხოვს გადართეთ მმ-10 ნაწილზე
		ძორწონების სიწმინდე	2	
		ოჯახის/შვილების გაყოფა (ოჯახის პარტიანობა)	3	
		არ შეეძლო ბავშვების რჩენა	4	
		უშვარდა პარტნიორი	5	
		პარტნიორმა სთხოვა უკან დაბრუნება	6	
		ოჯახმა უთხრა, რომ დაბრუნებულყო	7	
		აპატიე მას	8	
		იფიქრა, რომ პარტნიორი შეიცვალა	9	
		პარტნიორი დაემუქრა მას/შვილებს	10	
		ვერ დაჩნებოდა იმ (სადაც წავიდა)	11	
		ნაკლებად სერიოზული კალაღობა	12	
		სხვა (დააკონკრეტეთ): _____	13	
919	რა მიზეზებმა გაიძულათ, რომ დარჩენილიყო? მონიშნეთ დასახელებული პასუხი ყველა	არ უნდოდა შვილების მითრევა	1	
		ძორწონების სიწმინდე	2	
		არ უნდოდა ოჯახის შეცვლა	3	
		არ შეეძლო ბავშვების რჩენა	4	
		უშვარდა პარტნიორი	5	
		არ უნდოდა მონიშნული მართლება	6	
		ოჯახმა უთხრა, რომ დარჩენილიყო	7	
		აპატიე მას	8	
		იფიქრა, რომ პარტნიორი შეიცვალა	9	
		პარტნიორი დაემუქრა მას/შვილებს	10	
		არ ვქონდა სადმე წასასვლელი	11	
		ძალადობა ნორმალური/ნაკლებად სერიოზული	12	
		სხვა (დააკონკრეტეთ): _____	13	

ნაწილი 10 სხვა გამოცდილება

ქალები ცხოვრების მანძილზე ხშირად აწყდებიან ძალადობას ნათესავებსა და სხვა ადამიანების მხრიდან, რომლებსაც იცნობენ, ან არ იცნობენ. თუ წინააღმდეგი არ იქნებით, მინდა მოკლე შეკითხვები დაგისვით ასეთი გარემოებების შესახებ. ყველაფერი, რასაც თქვენ იტყვით იქნება კონფიდენციალური. შემიძლია, გაგაგრძელო?

1001 a	<p>მას შემდეგ, რაც შეგისრულდათ 15 წელი, ვინმეს (ძალადობისთვის, ვისაც ყავს ამჟამინდელი ან ყავდა პარტნიორი: თქვენი ქმრის/პარტნიორის გარდა) ოდესმე უცემიათ ან მოუყენებია რაიმე სახის ფიზიკური შეურაცხყოფა?</p> <p>თუ პასუხია “დიახ”: ვინ იყო ეს?</p> <p>დააკონკრეტეთ:</p> <p>ნათესავები? ვინმე სკოლაში ან სამსახურში? მეგობარი ან მეზობელი? უცხო ადამიანი ან ვინმე სხვა?</p>	არაჰოს	1	⇒ 1002			
				b) კითხვები დაუხვითი მხოლოდ მონიშნულ საკითხებზე. რამდენჯერ მოხდა? ერთხელ ან ორჯერ, რამდენჯერმე, ბევრჯერ			
				ერთხელ ან ორჯერ	რამდენჯერმე	ბევრჯერ	
		მამა	2	1	2	3	
		მამონაცვალნი	3	1	2	3	
		ოჯანის სხვა წმვრი მამაკაცი	4	1	2	3	
		ოჯანის სხვა წმვრი ძალი:	5	1	2	3	
		პეკლბობი	6	1	2	3	
		კოლიციმლი/სამხმლო	7	1	2	3	
		ოჯანის მმობბარი მამაკაცი	8	1	2	3	
		ოჯანის მმობბარი ძალი	9	1	2	3	
		მმობბარი მამაკაცი	10	1	2	3	
		უნობი	11	1	2	3	
		ვინმე სამსახურში	12	1	2	3	
მღვლელი/რელიგიური წინამძლო	13	1	2	3			
სხვა (დააკონკრეტეთ):	14	1	2	3			

1002 a	<p>მას შემდეგ, რაც შეგისრულდათ 15 წელი, ვინმეს (ძალადობისთვის, ვისაც ყავს ამჟამინდელი ან ყავდა პარტნიორი: თქვენი ქმრის/პარტნიორის გარდა) ოდესმე დაუძალებია თქვენთვის, რომ გქონოდათ სქესობრივი კავშირი ან იძულებით გქონიათ სქესობრივი კავშირი თქვენი სურვილის საწინააღმდეგოდ?</p> <p>თუ პასუხია “დიახ”: ვინ იყო ეს?</p> <p>დააკონკრეტეთ:</p> <p>ნათესავები? ვინმე სკოლაში ან სამსახურში? მეგობარი ან მეზობელი? უცხო ადამიანი ან ვინმე სხვა?</p>	არაჰოს	1	⇒ 1003			
				b) კითხვები დაუხვითი მხოლოდ მონიშნულ საკითხებზე. რამდენჯერ მოხდა? ერთხელ ან ორჯერ, რამდენჯერმე, ბევრჯერ			
				ერთხელ ან ორჯერ	რამდენჯერმე	ბევრჯერ	
		მამა	2	1	2	2	
		მამონაცვალნი	3	1	2	2	
		ოჯანის სხვა წმვრი მამაკაცი	4	1	2	2	
		ოჯანის სხვა წმვრი ძალი:	5	1	2	2	
		პეკლბობი	6	1	2	2	
		კოლიციმლი/სამხმლო	7	1	2	2	
		ოჯანის მმობბარი მამაკაცი	8	1	2	2	
		ოჯანის მმობბარი ძალი	9	1	2	2	
		მმობბარი მამაკაცი	10	1	2	2	
		უნობი	11	1	2	2	
		ვინმე სამსახურში	12	1	2	2	
მღვლელი/რელიგიური წინამძლო	13	1	2	2			
სხვა (დააკონკრეტეთ):	14	1	2	2			

1003 a	<p>ექიმდე სანამ შეგისრულდათ 15 წელი, თუ ასეთი რამ გახსოვთ, რომელიმე ოჯახის წევრი ხომ არ შეგხებიან სქესობრივი თვალსაზრისით, ან გაგაკეთებინათ რაიმე სქესობრივი თვალსაზრისით, თქვენი სურვილის საწინააღმდეგოდ?</p> <p>თუ პასუხია "დიახ": ვინ იყო ეს?</p> <p>თუ პასუხია "დიახ" ან "არა" ბაბრძეძემ: ვინმე სკოლაში ან სამსახურში? მეგობარი ან მეზობელი? უცხო ადამიანი ან ვინმე სხვა?</p> <p>თუ პასუხია "დიახ": ვინ იყო ეს?</p>	არა306	1	<p>→ 1004</p> <p>ღაუს300 კითხვები, მხოლოდ 08 შემთხვევაში, თუ მონიშნული იყო 1003a - ში</p> <table border="1"> <tr> <td>b) რამდენი წლის იყავით, როცა ეს შეგემთხვათ ამ პიროვნებასთან პირველად? (მეტ-ნაკლებად)</td> <td>c) რამდენი წლის იყო აღნიშნული პიროვნება დააკონკრეტეთ: დაახლოებით (მეტ-ნაკლებად)</td> <td colspan="3">d) რამდენჯერ მოხდა აღნიშნული ქმედება?</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td>ერთხელ/ორჯერ</td> <td>რამდენჯერმე</td> <td>ბევრჯერ</td> </tr> </table>					b) რამდენი წლის იყავით, როცა ეს შეგემთხვათ ამ პიროვნებასთან პირველად? (მეტ-ნაკლებად)	c) რამდენი წლის იყო აღნიშნული პიროვნება დააკონკრეტეთ: დაახლოებით (მეტ-ნაკლებად)	d) რამდენჯერ მოხდა აღნიშნული ქმედება?					ერთხელ/ორჯერ	რამდენჯერმე	ბევრჯერ
		b) რამდენი წლის იყავით, როცა ეს შეგემთხვათ ამ პიროვნებასთან პირველად? (მეტ-ნაკლებად)	c) რამდენი წლის იყო აღნიშნული პიროვნება დააკონკრეტეთ: დაახლოებით (მეტ-ნაკლებად)	d) რამდენჯერ მოხდა აღნიშნული ქმედება?														
				ერთხელ/ორჯერ	რამდენჯერმე	ბევრჯერ												
		მამა	2	[] [] []	[] [] []	1	2	3										
		მამინაცვალი	3	[] [] []	[] [] []	1	2	3										
		ოჯახის სხვა წევრი მამაკაცი (ძმა, ა.შ)	4	[] [] []	[] [] []	1	2	3										
		ოჯახის სხვა წევრი ძალი:	5	[] [] []	[] [] []	1	2	3										
		პედაგოგი	6	[] [] []	[] [] []	1	2	3										
		პოლიციელი/სამხედრო	7	[] [] []	[] [] []	1	2	3										
		ოჯახის მშობარი მამაკაცი	8	[] [] []	[] [] []	1	2	3										
		ოჯახის მშობარი ძალი	9	[] [] []	[] [] []	1	2	3										
		მშობარი მამაკაცი	10	[] [] []	[] [] []	1	2	3										
		შენი	11	[] [] []	[] [] []	1	2	3										
		მინიმუმ სამსახურში	12	[] [] []	[] [] []	1	2	3										
მღვდელი/რელიგიური წინამძღოლი	13	[] [] []	[] [] []	1	2	3												
სხვა (დააკონკრეტეთ):	14	[] [] []	[] [] []	1	2	3												
1004	რამდენი წლის იყავით, როცა გქონდათ პირველი სქესობრივი კავშირი?	ასაკი წლებში (მეტ-ნაკლებად)	[] [] []				→ 1006											
		არ ქონია სქესობრივი კავშირი		95														
		შარი თქვა/არ აქვს პასუხი		99														
1005	როგორ აღწერდით თქვენს პირველ სქესობრივ გამოცდილებას? როგორ იტყოდით: რომ გქონდათ სქესობრივი კავშირის სურვილი, არ გსურდათ, მაგრამ ეს მაინც მოხდა, თუ გაიძულეს გქონდათ სქესობრივი კავშირი.	სურდა სქესობრივი ურთიერთობა		1														
		არ სურდა, მაგრამ ეს მაინც მოხდა		2														
		აიძულეს ქონოდა სქესობრივი კავშირი		3														
		არ იცინ/არ ახსოვს		8														
		შარი თქვა/არ აქვს პასუხი		9														

1005a	სქესობრივი პარტნიორთა რაოდენობა განსხვავებულია ყველა ქალისთვის. ზოგიერთი ქალი ამბობს, რომ ყავდა ერთი პარტნიორი, ზოგი – ასახელებს ორს ან მეტს, და ზოგი ამბობს, რომ ყავდა ბევრი, 50 და მეტიც. თქვენი ცხოვრების მანძილზე, რამდენ მამაკაცთან გქონიათ სქესობრივი ურთიერთობა?	პარტნიორების რაოდენობა [] []		
	საჭიროებისამებრ, დააკონკრეტეთ: (მეტ-ნაკლებად); მე არ მჭირდება ზუსტი რაოდენობის ცოდნა	არ იცის / არ ახსოვს	998	
		უარი თქვა/არ აქვს პასუხი	999	
1005b	თუ 1005a – ში მიუთითა 1 პარტნიორი, კითხეთ: ვკონდათ თუ არა სქესობრივი კავშირი უკანასკნელი 12 თვის მანძილზე?	პარტნიორების რაოდენობა [] []		
	თუ პასუხია “დიახ”, ჩაწერეთ “01”, თუ პასუხია “არა”, ჩაწერეთ “00”	არ იცის / არ ახსოვს	998	
	თუ 1005a – ში მიუთითა 1-ზე მეტი პარტნიორი, კითხეთ: ამ მამაკაცთან რამდენთან გქონიათ სქესობრივი კავშირი უკანასკნელი 12 თვის მანძილზე?	უარი თქვა/არ აქვს პასუხი	999	
1006	ბავშვობაში, დედათქვენს სცემდა თუ არა თქვენი მამა (ან მისი მეუღლე ან მეგობარი მამაკაცი)?	დიახ	1	
		არა	2	⇒ s10 ფილტრი
		მშობლები არ ცხოვრობდნენ ერთად	3	⇒ s10 ფილტრი
		არ იცის	8	⇒ s10 ფილტრი
		უარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9	
1007	ბავშვობაში შესწრებიხართ თუ არა, ან მოვისმენიათ თუ არა ამ ძალადობისთვის?	დიახ	1	
		არა	2	
		არ იცის	8	
		უარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9	
s10 ფილტრი	Q.118 = 1, 3, 5 6 4 ან Q.120a = 1 ან 3 ან Q.120b = 1 ოღმსმე ყოფილა ქორწინებაში/ოღმსმე ყოლია მებრძარი მამაკაცი/ხმსობრობი პარტნიორი [] ↓ (1)	Q.120a = 5 / Q.120b = 2 არასდროს ყოფილა ქორწინებაში/ ყოლია მებრძარი მამაკაცი [] ⇒	⇒ S.11	
1008	რამდენადაც თქვენთვის ცნობილია, თქვენი (უკანასკნელი) პარტნიორის დედას სცემდა თუ არა მისი მეუღლე?	დიახ	1	
		არა	2	⇒ 1010
		მშობლები არ ცხოვრობდნენ ერთად	3	⇒ 1010
		არ იცის	8	⇒ 1010
		უარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9	
1009	თქვენი (უკანასკნელი) მეუღლე/პარტნიორი ოდესმე შესწრებიდა ან მოუსმენია ამ ძალადობისთვის?	დიახ	1	
		არა	2	
		არ იცის	8	
		უარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9	
1010	რამდენადაც თქვენთვის ცნობილია, თქვენი (უკანასკნელი) მეუღლე/პარტნიორი ოდესმე ყოფილა რეგულარული ძალადობის (ცემის) მსხვერპლი ოჯახის რომელიმე წევრის მხრიდან?	დიახ	1	
		არა	2	
		არ იცის	8	
		უარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9	

ნაწილი 11 შინაგანი დამოუკიდებლობა

ახლა მინდა, დაგისვით რამდენიმე კითხვა თქვენს საკუთრებასა და შემოსავალზე. ეს ინფორმაცია ჩვენ გვჭირდება ქალთა ფინანსური მდგომარეობის შესასწავლად.

1101	გთხოვთ მითხარი, ხართ თუ არა ქვემოთ ჩამოთვლილიდან რომელიმეს მესაკუთრე ან სხვებთან საზიაროდ:	დაახლოებით მესაკუთრე	დაახლოებით მესაკუთრე სხვებთან ერთად	არა, არ არის მესაკუთრე
	თითოეული მათგანი დაახლოებით თუ რამდენჯერ ერთად?			
	ა) მიწა	1	2	3
	ბ) თქვენი სახლი	1	2	3
	გ) კომპანია ან ბიზნესი	1	2	3
	დ) მსხვილფეხა რქოსანი პირუტყვი (ძროხები, ცხენები, ა.შ.)	1	2	3
	ე) შინაური ცხოველები (ღორი, თხა, ფრთხველები, ა.შ.)	1	2	3
	ვ) მონეტები ან მარცვლეული	1	2	3
	ზ) მსხვილი საოჯახო ხეივანი (ტელევიზორი, საწოლი, გაზქურა)	1	2	3
	თ) საიუველირო საქონელი, ოქრო ან სხვა ძვირფასეულობა	1	2	3
	ი) ავტომანქანა	1	2	3
კ) დანაზოვი ბანკში?	1	2	3	
ლ) სხვა სახის ქონება, დაახლოებით	1	2	3	
1102	ა) თუ გაქვთ დამოუკიდებელი შემოსავლის წყარო?			
	თუ პასუხია "დიახ": კონკრეტულად რა საქმიანობისგან იღებთ შემოსავალს?	ა) არა	1	⇒ s11 ფილტრი
	ბ) სამსახური:	2		
	გ) შიშვან-ბაშიშვან:	3		
	დ) სხვა (წერეთ):	4		
ე) სხვა:	5			
s11 ფილტრი	მონიშნეთ/შეამოწმეთ: Q.118	Q. 118 = 1, 3, 4 ამჟამად ძირითადი მშრომლობის მომსახურე [] ↓ (1)	Q. 118 = 5 ამჟამად არ არის ძირითადი მშრომლობის მომსახურე/არ მუშაობს ან მას სხვა საქმიანობა [] ⇒ (2)	⇒ S.12
	მონიშნეთ/შეამოწმეთ 1102	1. ვართინტეგრირებული [] ↓	2. ვართინტეგრირებული [] ⇒	⇒ 1105
1103	შეგიძლიათ, რომ თქვენს მიერ გამოიმუშავეთ თანხა დახარჯვით თქვენი შეხვედრებისამებრ, თუ მოლიანად ან ნაწილობრივ უნდა მისცეთ ქმარს/პარტნიორს?	საკუთარი შეხვედრებისამებრ	1	
		ნაწილობრივ აქვს მუშაობის/პარტნიორის	2	
		მთლიანად აქვს მუშაობის/პარტნიორის	3	
		არ იცის	8	
		შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9	
1104	შეგიძლება ითქვას, რომ ფულადი სახსრები, რომელიც თქვენს სახლში შეგაქვთ აღემატება თქვენი მეუღლის/პარტნიორის წილს, ნაკლებია, ვიდრე მისი წილი, თუ თითქმის თანაბარია?	მეტია ვიდრე მეუღლის/პარტნიორის	1	
		ნაკლებია ვიდრე მეუღლის/პარტნიორის	2	
		თითქმის თანაბარია	3	
		არ იცის	8	
		შარი თქვა/არ აქვს პასუხი	9	
1105		დაახლოებით	1	

	<p>ოდესმე დაგინებებიათ თავი/უარი გითქვამთ ანაზღაურებად სამსახურზე, იმის გამო, რომ თქვენს მეუღლეს/პარტნიორს არ სურდა, რომ თქვენ დასაქმებული ყოფილიყავით?</p>	<p>არა</p> <p>არ იცის / არ ახსოვს</p> <p>უარი თქვა/არ აქვს პასუხი</p>	<p>2</p> <p>8</p> <p>9</p>
1106	<p>თქვენს მეუღლეს/პარტნიორს ოდესმე გამოურთმევია თქვენი შემოსავალი ან დანახოვი თქვენი სურვილის საწინააღმდეგოდ?</p> <p>თუ პასუხია "დიახ": ეს გაუკეთებია ერთხელ ან ორჯერ, რამდენჯერმე თუ ბევრჯერ?</p>	<p>არასდროს</p> <p>ერთხელ ან ორჯერ</p> <p>რამდენჯერმე</p> <p>გამრჯავრ/ყოველთვის</p> <p>შეუსაბამოა (არ აქვს ღანაზღობი/შემოსავალი)</p> <p>არ იცის / არ ახსოვს</p> <p>უარი თქვა/არ აქვს პასუხი</p>	<p>1</p> <p>2</p> <p>3</p> <p>4</p> <p>7</p> <p>8</p> <p>9</p>
1107	<p>თქვენს მეუღლეს/პარტნიორს ოდესმე უთქვამს უარი ფულის მოცემაზე საოჯახო ხარჯებისათვის, მაშინაც კი როცა ფული ჰქონდა სხვა რამეებისთვის?</p> <p>თუ პასუხია "დიახ": ეს გაუკეთებია ერთხელ ან ორჯერ, რამდენჯერმე თუ ბევრჯერ?</p>	<p>არასდროს</p> <p>ერთხელ ან ორჯერ</p> <p>რამდენჯერმე</p> <p>გამრჯავრ/ყოველთვის</p> <p>შეუსაბამოა (პარტნიორს არ აქვს შემოსავალი)</p> <p>არ იცის / არ ახსოვს</p> <p>უარი თქვა/არ აქვს პასუხი</p>	<p>1</p> <p>2</p> <p>3</p> <p>4</p> <p>7</p> <p>8</p> <p>9</p>
1108	<p>აუცილებლობის შემთხვევაში, როგორ ფიქრობთ, შეგიძლიათ მარტომ იშოვოთ საკმარისი თანხა საკუთარი ლჯახის გამოსაკვებად 4 კვირის განმავლობაში? ეს შეგიძლება იყოს, მაგალითად, შემოსავალი, მიღებული თქვენი საკუთრების გაყიდვიდან, ნაცნობებისგან აღებული სესხი, ან საბანკო ან კერძო კრედიტი?</p>	<p>დიახ</p> <p>არა</p> <p>არ იცის</p> <p>უარი თქვა/არ აქვს პასუხი</p>	<p>1</p> <p>2</p> <p>8</p> <p>9</p>

ნაწილი 12 ინტერვიუს დასრულება

1201	<p>თუ შეიძლება, ახლა გადმოგცემთ ბარათს. ამ ბარათზე ორი სურათია. მასზე არ არის მითითებული რაიმე სხვა ინფორმაცია. პირველი სურათი არის მოწყენილი გამომეტყველების სახე, ხოლო მეორე- ბედნიერი გამომეტყველების სახე.</p> <p>მიუხედავად იმისა, თუ რა მითხართი, მე მინდა, რომ ნიშანი დასვით მოწყენილი სახის სურათზე თუ ვინმე ოდესმე შეგხვებიათ სქესობრივად, ან გაიძულათ გაგეკეთებინათ რაიმე სქესობრივი თვალსაზრისით, თქვენი სურვილის საწინააღმდეგოდ, <u>ვიდრე თქვენ შეგისრულდათ 15 წელი.</u></p> <p>გთხვავთ, მონიშნით ბედნიერი სახე, თუ არასდეს შეგმთხვევიათ ასეთი რაიმე. მას შემდეგ, რაც მონიშნაით ბარათს, დაეცეთ იგი და წადეთ ამ კონვერტში. ამით თქვენ დარწმუნდებით, რომ მე პასუხი არ მეცოდინება.</p> <p>რმსკონფიდენციალური ბარათი და კალამი. მიაქციეთ ყურადღება, რომ რმსკონფიდენციალური ბარათი და კალამი; ჩაღოს კონვერტში; და დასრულს კონვერტი სანამ თქვენ დაბრუნდებით. ინტერვიუს დასრულებისას სანამ დასრულდეს მიაკაროთ კონვერტი კითხვარს (ან კონვერტზე მიაწერეთ კითხვარს კოდი)</p>	<p>მივიცა შინაშე ბარათი</p>	1	
	<p>არ მივიცა ბარათი შინაშე</p>	2		
1202	<p>ჩვენ დავასრულეთ ინტერვიუ. თუ გაქვთ რაიმე კომენტარი, ან თუ გსურთ რაიმეს დამატება?</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>			
1203	<p>ჩვენ მრავალი საკითხს შევეხეთ ამ გამოკითხვის დროს. როგორ გრძნობთ თავს აღნიშნულ საკითხებზე საუბრის შემდეგ?</p> <p>ჩაინიშნეთ კონვერტში ასახელები, რომელსაც რმსკონფიდენციალური ბარათი</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>	<p>კარგი/უკეთესი</p>	1	
		<p>ცუდი/უარესი</p>	2	
		<p>იგივე/სანახევარის ბარათი</p>	3	
1204	<p>დაბოლოს, თანახმა ხართ, რომ კვლავ დაგიკავშირდეთ მომავალი ერთი თვის მანძილზე თუ დაგჭირდა დამატებითი შეკითხვების დასმა რაიმეს გასარკვევად ან დასახუსტებლად?</p>	<p>დიახ</p>	1	
		<p>არა</p>	2	

დასასრული პირველი: 01 რესპონდენტმა ისაუბრა პრობლემების/კალაღობის შესახებ

მინდა დიდი მადლობა გადაგიხადოთ თქვენი დახმარებისთვის, რომელიც ჩვენ გაგვიწიეთ. ძალიან ვაფასებ დრო რომ დაგვითმეთ. მესმის, რომ ამ კითხვებზე პასუხის გაცემა არ იყო ადვილი, მაგრამ მხოლოდ თვითონ ქალების მიერ მიღებული ინფორმაციის საფუძველზე შეგვიძლია ნამდვილად მათი ჯანმრთელობისა და ძალადობის გამოცდილების შესწავლა.

გამომდინარე იქიდან, რაც თქვენ გვითხარით, შემიძლია გითხრაო, რომ თქვენს ცხოვრებაში ნამდვილად მძიმე პერიოდები გაქვთ გამოვლილი. არავის აქვს უფლება, რომ ასე მოეპერას სხვა ადამიანს. თუმცა, გამომდინარე იქიდან, რაც მითხარით, ასევე ვხედავ, რომ თქვენ ძლიერი ადამიანი ხართ და თავი გაართვით მრავალ სირთულეს.

აქ არის ორგანიზაციების ჩამონათვალი, რომლებიც ეხმარებიან, იურიდიულ კონსულტაციასა და რჩევებს აძლევენ ქალებს [კვლევების ალბიუმებში/არმობა]-ში. უმორჩილესად გთხოვთ, დაუკავშირდეთ მათ, თუ ვინმესთან გასურთ საკუთარ მდგომარეობაზე საუბარი. მათი მომსახურება უფასოა, და თქვენს მიერ ნათქვამი ნებისმიერი ინფორმაცია დარჩება კონფიდენციალური. თქვენ შეგიძლიათ მათთან მისვლა, ნებისმიერ დროს, როცა იგრძნობთ, რომ ხართ ამისთვის მზად, იქნება ეს მალე თუ მოგვიანებით.

დასასრული პირველი: 01 რესპონდენტს არ უსაუბრია პრობლემების/კალაღობის შესახებ

მინდა დიდი მადლობა გადაგიხადოთ თქვენი დახმარებისთვის, რომელიც ჩვენ გაგვიწიეთ. ძალიან ვაფასებ დრო რომ დაგვითმეთ. მესმის, რომ ამ კითხვებზე პასუხის გაცემა არ იყო ადვილი, მაგრამ მხოლოდ თვითონ ქალების მიერ მიღებული ინფორმაციის საფუძველზე შეგვიძლია მათი ჯანმრთელობისა და გამოცდილების რეალურად შესწავლა.

თუ თქვენ შეიტყობთ, რომ სხვა ქალს სჭირდება დახმარება, აქ არის ორგანიზაციების ჩამონათვალი, რომლებიც ეხმარებიან, იურიდიულ კონსულტაციასა და რჩევებს აძლევენ ქალებს [კვლევების ალბიუმებში/არმობა]-ში. უმორჩილესად გთხოვთ, დაუკავშირდეთ მათ, თუ თქვენ ან თქვენს რომელიმე მეგობარს ან ნათესავს სჭირდება დახმარება. მათი მომსახურება უფასოა, და თქვენს მიერ ნათქვამი ნებისმიერი ინფორმაცია დარჩება კონფიდენციალური.

1205	ჩაინიშნეთ ინტერვიუს დასრულების დრო: საათი [] (24 ს.) წუთი []
1206	კომიხეო რესპონდენტს: თქვენი აზრით, რამდენ ხანს გაგრძელდა ინტერვიუ? საათი [] წუთი []

<p align="center">ინტერვიუების კომენტარები 03საბა ინტერვიუს დასრულების შემდეგ</p>	

დანართი 4. თვისებრივი კვლევა

სხვადასხვა ფოკუსური ჯგუფების თემების დეტალური აღწერა:

ძირითადი პრინციპები:

ფოკუსური ჯგუფების მიზანია მონაცემთა შეკრება ოჯახური ძალადობის სამ უმთავრეს საკითხზე: როგორ ესმით მამაკაცებსა და ქალებს ოჯახური ძალადობის ცნების მნიშვნელობა (აღქმები და განწყობები, გამოცდილება, კულტურული ტრადიციები და ბრძოლის სტრატეგიები); საზოგადოების ინფორმირებულობა გენდერულ ოჯახურ ძალადობაზე საქართველოში და საკითხის ცოდნის დონის შედარება შემდეგ პარამეტრებზე: პიროვნული და ინსტიტუციური, ბუნებრივი და სამართლებრივი, ტრადიციული/კულტურული და თანამედროვე, არსებული პოლიტიკა და რეალური პრაქტიკა.

საქართველოს არსებული სოციალურ-ეკონომიკური განვითარება საზოგადოებას ოთხ მთავარ ჯგუფად ჰყოფს: მაღალშემოსავლიანი (4%), საშუალო კლასი (12%), დაბალი კლასი (50%-იანი სიღარიბის ზღვარს ზემოთ) და 30%-სიღარიბის ზღვარს ქვემოთ. სოფელსა და ქალაქს შორის შემოსავლის მიხედვით განსხვავებები შემდეგნაირადაა გამოხატული: სოფლებში შემოსავლების ყველაზე დაბალი დონე ფიქსირდება და სიღარიბის ზღვარს ქვემოთ მყოფი ოჯახების რაოდენობაც უფრო დიდია. საქართველოში საშუალო განათლება მუდმივი ცვლადია და მხოლოდ სპეციალური და უმაღლესი განათლება შეიძლება ჩაითვალოს კრიტერიუმად. საქართველოს მოსახლეობის მრავალ ეთნიკური სტრუქტურა კრიტერიუმად ვერ ჩაითვლება, რადგან მოსახლეო-

ბის მთავარი ჯგუფი რელიგიით განისაზღვრება (85%-ზე მეტი ქართველი ქრისტიანია, 12% მუსულმანი და 3% სხვა რელიგიის წარმომადგენელი. რაოდენობრივ კვლევაში შეიკრიბა სრული მონაცემები, რომელთა საშუალებით შესაძლებელია რელიგიური ნიშნით არსებული სხვაობების დადგენა. თვისებრივი კვლევის კომპონენტში, ჯგუფების ჩატარება განსხვავებული რელიგიისა და ეთნიკური წარმომავლობის ნიშნით საჭიროებას არ წარმოადგენდა.

ქალთა ჯგუფში განხილული თემები (საცხოვრებელი ადგილი, ქალაქი/სოფელი, დაქორწინებული, ძალადობის არა მსხვერპლი):

- თქვენი აზრით, რა არის ძალადობა? (ოჯახური ძალადობის აღქმა და განმარტება);
- თქვენი აზრით, რატომ ხდება ძალადობრივი აქტები პარტნიორებს შორის? (ოჯახური ძალადობის მიზეზები)
- რომელია ოჯახური ძალადობის ყველაზე გავრცელებული პრაქტიკა (ოჯახური ძალადობის ფორმები და ხასიათი)?
- რა სტრატეგიებს მიმართავენ ქალები ოჯახურ ძალადობასთან თავის გასართმევად? (როგორ უმკლავდებიან საკუთარ უფლებებთან დაკავშირებულ საკითხებს)
- როგორ შეგიძლიათ აღწეროთ ქალზე მოძალადე პირები? რატომ ახორციელებენ ისინი ქალებზე აგრესიას? (ქალთა განწყობები და შეხედულებები მოძალადეებზე და ოჯახური ძალადობის მიზეზებზე)
- შესაძლებლობა რომ გქონდეთ, როგორ მოაწყობდით ქალთა დაცვის სისტემას და თავიდან აიცილებდით ოჯახურ ძალადობას? (შესაძლო ფორმები და დაწესებულებები, რომელთაც ქალები მიიჩნევენ დაცვის საშუალებად)
- რა ტიპის პრობლემებს ხედავენ ქალები დაცვის არსებულ სისტემაში?

- ზოგადად, როგორ დაახასიათებდით ქალსა და მამაკაცს? (გენდერული თანასწორობის შესახებ ქალების შეხედულებათა დასადაგენად)

მამაკაცების ჯგუფში განხილული თემები (სოფელი/ქალაქი):

- თქვენი აზრით, რა არის ძალადობა? (ოჯახური ძალადობის აღქმა და განმარტება)
- ზოგადად, როგორ დაახასიათებდით ქალსა და მამაკაცს? (გენდერული თანასწორობის შესახებ ქალების შეხედულებათა დასადაგენად)
- რა უნდა გააკეთონ მამაკაცებმა და ქალებმა ოჯახის სამართავად? (ოჯახში პასუხისმგებლობების გადანაწილებასთან დაკავშირებული განწყობები და რწმენა)
- თქვენი აზრით, რატომ ხდება ძალადობრივი აქტები პარტნიორებს შორის? (ოჯახური ძალადობის მიზეზები)
- რომელია ოჯახური ძალადობის ყველაზე გავრცელებული პრაქტიკა (ოჯახური ძალადობის ფორმები და ხასიათი)?
- რა პრობლემებს ხედავთ არსებულ სისტემაში?

ექსპერტთა ჯგუფში განხილული თემები (სახელმწიფო, საერთაშორისო არასამთავრობო, ადგილობრივი არასამთავრობო ორგანიზაციები, პოლიტიკის შემქმნელები):

- საქართველოში ოჯახური ძალადობისა და ადამიანის უფლებათა აღქმა;
- ოჯახის წარსული და არსებული მდგომარეობა საქართველოში;
- ოჯახური ძალადობის რა მიზეზები არსებობს? მათი აზრით, რომელი ტიპის შინამეურნეობები/ქალები არიან რისკის წინაშე?
- სამართლებრივი ჩარჩოს შეფასება;
- ოჯახურ ძალადობასთან ბრძოლის სტრატეგიები და გადაჭრის გზები, რა პრობლემებს ხედავენ ისინი ქალთა მიერ ძალადობასთან ბრძოლის სტრატეგიების თვალსაზრისით?
- სახელმწიფოს როლი;
- რისკის წინაშე მყოფი ქალები (სასჯელალსრულებითი სისტემა) და არსებული პრობლემები;
- საქართველოში ოჯახურ ძალადობასთან დაკავშირებული ევროკავშირის პოლიტიკა და სტრატეგიები, საქართველოს-ევროპის სახელმწიფო პოლიტიკა;
- ქალთა ასოციაციებთან და არასამთავრობო ორგანიზაციებთან თანამშრომლობა საქართ-

ველოში.

მომსახურების მიმწოდებლების ჯგუფში (ექიმები, ფსიქოლოგები, სოციალური მუშაკები, სოციალური აგენტები, იურისტები) განხილული თემები:

- თქვენი აზრით, რა არის ძალადობა? (ოჯახური ძალადობის აღქმა და განმარტება);
- თქვენი აზრით, რატომ ხდება ძალადობრივი აქტები პარტნიორებს შორის? (ოჯახური ძალადობის მიზეზები)
- რომელია ოჯახური ძალადობის ყველაზე გავრცელებული პრაქტიკა (ოჯახური ძალადობის ფორმები და ხასიათი)?
- როგორ შეგიძლიათ აღწეროთ ქალზე მოძალადე პირები? რატომ ახორციელებენ ისინი ქალებზე აგრესიას? (ქალთა განწყობები და შეხედულებები მოძალადეებზე და ოჯახური ძალადობის მიზეზებზე)
- რა სტრატეგიებს მიმართავენ ქალები ოჯახურ ძალადობასთან თავის გასართმევად (როგორ უმკლავდებიან საკუთარ უფლებებთან დაკავშირებულ საკითხებს)? რა პრობლემებს აწყდებიან ძირითადად ძალადობის მსხვერპლ ქალებთან მუშაობისას? რა გაამარტივებდა თქვენს ინტერვენციას და რა სირთულეებია ისეთი, რომელთა გადაჭრა ან შეგიძლიათ?
- როგორ დაჰყოფდით ქალებს ოჯახური ძალადობის კატეგორიაში? არსებობს თუ არა განსხვავებები ქალთა ამ კატეგორიებს შორის ძალადობასთან თავის გასართმევის სტრატეგიების თვალსაზრისით? იგივე სტრატეგიებს მიმართავენ თუ არა ყველა ჯგუფში და რა განსხვავებებია?
- ზოგადად, როგორ შეაფასებდით თქვენს სამუშაოს, რომელსაც ახორციელებთ ძალადობის მსხვერპლთან მუშაობისას? რამდენად ეფექტურია თქვენი სამუშაო გენდერულ ძალადობასთან ბრძოლაში?
- მანსი რომ მოგეცეთ, როგორ მოაწყობდით ქალთა დაცვის სისტემას და როგორ აიცილებდით ოჯახურ ძალადობას (შესაძლო ფორმები და დაწესებულებები, რომელთაც მომსახურების მიმწოდებლები ქალთა დაცვის დაწესებულებებად აღიქვავენ)?

პოლიციელთა ჯგუფში განხილული თემები:

- თქვენი აზრით, რა არის ძალადობა? (ოჯახური ძალადობის აღქმა და განმარტება);
- ზოგადად, როგორ დაახასიათებდით ქალს და მამაკაცს? (მამაკაცების აზრის დასადაგენად გენდერული თანასწორობის შესახებ)
- თქვენი აზრით, რატომ ხდება ძალადობრივი აქტები პარტნიორებს შორის? (ოჯახური ძალ-

ლადობის მიზეზები)

- რომელია ოჯახური ძალადობის ყველაზე გავრცელებული პრაქტიკა (ოჯახური ძალადობის ფორმები და ხასიათი)?
- როგორ შეგიძლიათ აღწეროთ ქალზე მოძალადე პირები? რატომ ახორციელებენ ისინი ქალებზე აგრესიას? (ქალთა განწყობები და შეხედულებები მოძალადეებზე და ოჯახური ძალადობის მიზეზებზე)
- შესაძლებლობა რომ გქონდეთ, როგორ მოაწყობდით ქალთა დაცვის სისტემას და თავიდან აიცილებდით ოჯახურ ძალადობას? (შესაძლო ფორმები და დაწესებულებები, რომელთაც პოლიციელები მიიჩნევენ დაცვის საშუალებად)
- რა ტიპის პრობლემებს ხედავენ ქალები დაცვის არსებულ სისტემაში?
- რა ბარიერები არსებობს თქვენს სამუშაოზე? რა დაგეხმარებოდათ ქალთა დაცვის საქმეში?

პენიტენციურ ჯგუფში განხილული თემები (პროფესიონალები, რომლებიც მუშაობენ ძალადობის შედეგად, დანაშაულის ჩადენისათვის დაპატიმრებულ ქალებთან):

- თქვენი აზრით, რა არის ძალადობა? (ოჯახური ძალადობის აღქმა და განმარტება);
- ზოგადად, როგორ დაახასიათებდით ქალს და მამაკაცს? (მამაკაცების აზრის დასადგენად გენდერული თანასწორობის შესახებ)
- თქვენი აზრით, რატომ ხდება ძალადობრივი აქტები პარტნიორებს შორის? (ოჯახური ძალადობის მიზეზები)
- რომელია ოჯახური ძალადობის ყველაზე გავრცელებული პრაქტიკა (ოჯახური ძალადობის ფორმები და ხასიათი)?
- როგორ შეგიძლიათ აღწეროთ ქალზე მოძალადე პირები? რატომ ახორციელებენ ისინი ქალებზე აგრესიას? (ქალთა განწყობები და შეხედულებები მოძალადეებზე და ოჯახური ძალადობის მიზეზებზე)
- როგორ აღწერდით ქალებს, რომელთაც კრიმინალური დანაშაული ჩაიდინეს ოჯახური ძალადობის გამო? არიან თუ არა ისინი განსხვავებულები, რამ აიძულა ისინი აგრესიული და ძალისმიერი ქმედების ჩასადენად, კონკრეტულმა პირმა თუ გარემომ?
- შესაძლებლობა რომ გქონდეთ, როგორ მოაწყობდით ქალთა დაცვის სისტემას და თავიდან აიცილებდით ოჯახურ ძალადობას? (შესაძლო ფორმები და დაწესებულებები, რომელთაც სასჯელაღსრულებითი სისტემის წარმომადგენლები მიიჩნევენ დაცვის საშუალებად)

ჩალრმავებული ინტერვიუს თემების დეტალური აღწერა:

ძირითადი პრინციპები:

ჩალრმავებული ინტერვიუს თემები შეეხებოდა შემდეგ საკითხებს: ოჯახური ძალადობის მიზეზების აღქმა, თითოეული ქალის ძალადობასთან თავის გართმევის სტრატეგიები, მათ მოლოდინები პრობლემის გადაჭრის გზებთან დაკავშირებით; ასევე, მამაკაცების შეხედულებები ზოგადად და მოძალადე მამაკაცების აზრები კონკრეტულად; და ბოლოს, ქალთა მხარდაჭერის მომსახურებათა და სოციალური ქსელების ხელმისაწვდომობა და ცნობადობა,

ჩალრმავებული ინტერვიუების თემები იდენტური იყო ყველა შერჩევისათვის (გარდა სოფელში მცხოვრები აქტივისტი ქალებისა, რომლებიც მუშაობენ ოჯახური ძალადობის საკითხებზე).

1. თქვენი აზრით რა არის ძალადობა?
2. როგორ ფიქრობთ, რატომ ხდება ძალადობა ადამიანებს (ზოგჯერ ძალიან ახლო ადამიანებს, ოჯახის წევრებსა და ნათესავებს) შორის?
3. შეგიძლიათ გაიხსენოთ ყველაზე ცუდი გამოცდილება თქვენს ცხოვრებაში, რაც სხვა ადამიანის მხრიდან თქვენს მიმართ განხორციელებული ძალადობით იყო გამოწვეული? მოგვიყვით თქვენი ისტორია, რამდენად ხშირად ჰქონდა მსგავს ფაქტს ადგილი? ვინ იყო მოძალადე, სად მოხდა ეს, რა იყო მიზეზი...
4. რა გააკეთეთ თქვენი უფლებების დასაცავად – ბრძოლის სტრატეგიები – აღწერეთ მარტივად..
5. ალბათ ნებისმიერ ადამიანს უფიქრია თავის ცხოვრებაში, როგორ მოაწყობდა სამყაროს – ბრძოლის სტრატეგიები – რა გააკეთეთ ამისათვის?
6. როგორ აღწერდით მოძალადეებს? რატომ სჩადიან ისინი ძალადობას ქალთა მიმართ, რატომ არიან აგრესიულები? რას ფიქრობთ ამგვარი აქტების შესახებ, თქვენი აზრით რა არის ძალადობის მიზეზები? განწყობის კითხვა, რა ხდის კაცს მოძალადედ.
7. შესაძლებლობა რომ მოგეცეთ, როგორ მოაწყობდით ქალთა დაცვის სისტემას და თავიდან აიცილებდით ოჯახურ ძალადობას, რას შეცვლიდით – თვით-დახმარება, თვით-ინიციატი-

ვა. ვინ შეცვლის ამას? – სახელმწიფო თუ სხვა ვინმე, როგორ შეუძლია სახელმწიფოს ცვლილებების მოხდენა?

8. გსმენიათ თუ არა ამ მომსახურებების შესახებ? თუ კი, გამოიყენებდით თუ არა ან ურჩევდით თუ არა ვინმეს მათ გამოყენებას? როდესმე მიგიმართავთ თუ არა რომელიმე ოფიციალური სახელმწიფო თუ არასახელმწიფო ორგანიზაციისათვის და რა გამოცდილება გაქვთ თქვენს პრობლემასთან ბრძოლის კუთხით?
9. ზოგადად, როგორ დაახასიათებდით მამაკაცსა და ქალს, როგორც ჰუმანურ არსებებს?

ჩალრმავებული ინტერვიუების თემები სოფელში მოღვაწე არასამთავრობო ორგანიზაციების აქტივისტებთან

- თქვენი აზრით რა არის ძალადობა?
- როგორ ფიქრობთ, რატომ ხდება ძალადობა ადამიანებს (ზოგჯერ ძალიან ახლო ადამიანებს, ოჯახის წევრებსა და ნათესავებს) შორის?
- შეგიძლიათ გაიხსენოთ ყველაზე ცუდი გამოცდილება თქვენს ცხოვრებაში, რაც სხვა ადამიანის მხრიდან თქვენს მიმართ განხორციელებული ძალადობით იყო გამოწვეული? მოგვიყვით თქვენი ისტორია, რამდენად ხშირად ჰქონდა მსგავს ფაქტს ადგილი? ვინ იყო მო-

ძალადე, სად მოხდა ეს, რა იყო მიზეზი...

- რას აკეთებთ ქალთა უფლებების დასაცავად? როგორ გაართვით თავი სიტუაციას – ბრძოლის სტრატეგიები
- ალბათ ნებისმიერ ადამიანს უფიქრია თავის ცხოვრებაში, როგორ მოაწყობდა სამყაროს – ბრძოლის სტრატეგიები – რა გააკეთებთ ამისათვის?
- როგორ აღწერდით მოძალადეებს? რატომ სჩადიან ისინი ძალადობას ქალთა მიმართ, რატომ არიან აგრესიულები? რას ფიქრობთ ამგვარი აქტების შესახებ, თქვენი აზრით რა არის ძალადობის მიზეზები? განწყობის კითხვა, რა ხდის კაცს მოძალადედ.
- შესაძლებლობა რომ მოგეცეთ, როგორ მოაწყობდით ქალთა დაცვის სისტემას და თავიდან აიცილებდით ოჯახურ ძალადობას, რას შეცვლიდით – თვით-დახმარება, თვით-ინიციატივა. ვინ შეცვლის ამას? – სახელმწიფო თუ სხვა ვინმე, როგორ შეუძლია სახელმწიფოს ცვლილებების მოხდენა?
- ზოგადად, როგორ ფიქრობთ, რა არის ქალთა ძირითადი პრობლემები სოფლებში და როგორ უმკლავდებიან ისინი ამ პრობლემებს?
- ზოგადად, როგორ დაახასიათებდით მამაკაცსა და ქალს, როგორც ჰუმანურ არსებებს?

	11	12	13	14	15	16	18	21	22	23	24	25	31	32	41	სულ ქა- ლაქი / სოფე- ლი
ველის შედეგები	უარი ინტერ- ვოუმე	საცხოვრ- ისი დაუკავე- ბელი ან მისამარ- თი არას- წორია	საცხოვრ- ისი გა- ნადგურე- ბულია	საცხოვრ- ისი ვერ მოიძებნა, არ არის ხელმის- აწვდომი	პინამურ- ნების ყველა წევრი არ იქნება ადგ- ილზე ხან- გრძლივი პერიოდს განზავ- ლობაში	პინამურ- ნების არაერთი წევრი იყო ადგილზე ვიზიტის დროისათ- ვის	პი- ნამურ- ნების ყველა წევრი საუ- ბოლოს უცხო ქსაზე	პერ- ჩეულმა ქალუებმა უარი თქვეს ინტერ- ვოუმე	პინამურ- ნებაში არ არის შესაფ- ერისი ქალი	პერ- ჩეული ქალი არ არის სახლში	პერჩეულ- მა ქალმა გადლო ინტერვოუმე	პერ- ჩეულ ქალს არ შეუძლია მონაწ- ილე- ობის მიღება	არ სურს ინტერვოუმე გაგრძელე- ბა	ინტერვოუმე დარჩე- ნის ნაწილი გადიდო შემდგომი ვიზიტისათ- ვის	41	0
თბილისი	ქალაქი															0
	სოფელი	82	8	18	83	159	2	22	275	32	1	20	2	0	500	1444
აჭარა	ქალაქი	1	0	7	26	1	0	0	30	1	0	2	0	0	128	200
	სოფელი	8	1	4	12	2	0	2	26	0	0	0	0	0	94	158
გურია	ქალაქი	5	0	1	11	2	0	0	37	1	0	2	0	0	61	120
	სოფელი	0	0	0	4	0	0	0	9	0	0	0	0	0	25	40
იმერეთი	ქალაქი	3	2	17	35	2	0	0	177	7	0	0	2	0	180	440
	სოფელი	15	0	1	26	7	0	2	83	5	0	3	0	0	171	320
კახეთი	ქალაქი	2	1	9	36	21	0	0	116	19	0	7	0	0	147	360
	სოფელი	0	0	3	14	13	0	1	39	11	0	3	0	0	34	120
მცხეთა-თიანეთი	ქალაქი	14	0	5	9	1	0	1	25	2	0	1	0	0	61	120
	სოფელი	2	0	0	5	1	0	0	5	0	0	0	0	0	25	40
სამცხრელო- ველი სვანეთი	ქალაქი	8	1	11	24	0	0	0	146	2	0	4	0	0	183	380
	სოფელი	5	1	2	13	5	0	0	38	1	0	1	0	0	89	161
რაჭა ლეჩხუმი და ზემო სვანეთი	ქალაქი	0	0	0	2	2	0	1	10	1	0	0	0	0	4	20
	სოფელი	0	0	1	4	0	0	0	10	1	0	0	0	0	22	40
სამცხე-ჯავახეთი	ქალაქი	2	0	0	7	0	0	0	41	0	0	1	0	0	109	160
	სოფელი	0	0	0	4	0	0	0	26	0	0	1	0	0	49	80
ქვემო ქართლი	ქალაქი	14	0	10	34	3	0	53	62	2	0	5	0	0	137	320
	სოფელი	4	0	2	13	8	0	3	41	1	0	5	0	0	119	200
შიდა ქართლი	ქალაქი	1	0	2	22	0	0	0	34	0	0	1	0	0	178	240
	სოფელი	3	0	3	21	0	0	0	18	0	0	0	0	0	75	120
სულ	ქალაქი	27	4	62	206	32	0	55	678	35	0	23	2	0	1188	2360
	სოფელი	281	10	34	199	195	2	30	570	51	1	33	2	0	1203	2723

